CONSTANTIN BĂRBUCEANU

ULTIMA SPOVEDANIE

roman

CONSTANTIN BĂRBUCEANU
ULTIMA SPOVEDANIE

CONSTANTIN BĂRBUCEANU

ULTIMA SPOVEDANIE

roman

Cartea Românească

1984

Coperta de GH. BALTOG

Capitolul 1

Stan Florescu mergea fără grabă pe strada principală a Morenilor, îndreptîndu-se spre casă. Era seară, nu prea tîrziu, își îndeplinise misiunea cu bine și, întrucîtva, era liniștit ; întuneric și liniște, oameni puțini, ceea ce lui îi convenea de minune ; îndată o să se poată strecura în cămăruța care era a lui, doar a lui, să se spele, să mănînce ceva și să se întindă pe pat, ascultînd vești. Și „veștile“, de la o vreme, erau din ce în ce mai bune, se părea că tăvălugul de fier și foc care cotropise o bună parte din continent era pe cale să se stingă.

Mergea pe partea dreaptă a străzii, spre podul care l-ar fi trecut dincolo, în Stavropoleos, cînd deodată sesiză că un necunoscut îi număra pașii. Mai trecu de o vitrină, apoi încă de una, și sfîrși prin a-și duce mîna dreaptă la buzunarul interior al hainei, unde avea ascuns un pistol cu șase focuri, un Browning mic, calibrul 6,35. Să se lase arestat nici măcar nu era de gîndit pentru unul ca el : mai avea o condamnare la douăzeci de ani „muncă silnică“, reușise să evadeze și, de șase luni, lucra aici, la Moreni, la „Astra Română“, cu acte și nume de împrumut : Stan Florescu.

Arma o lua rar cu el, nici nu avea voie s-o folosească oricum, însă în acea seară trebuia să se întîlnească cu un tovarăș din Băicoi, căruia îi predase cîteva sute de manifeste șapirografiate. Erau manifeste prin care se cerea retragerea trupelor române de pe frontul de est înăuntrul hotarelor fireşti ale ţării şi desprinderea de puterile Axei. Muncitorii erau îndrumaţi să saboteze producţia de ţiţei şi să încetinească ritmul de forare la noile sonde — şi orice bun sondor cunoaşte metode... şi metode. Nemţii, de cînd pierduseră nădejdea în zăcămintele din jurul Mării Caspice, îşi puneau mari nădejdi în aprovizionarea din România, cu benzină și motorină, a avioanelor și tancurilor care, după ce fuseseră gata să cucerească Stalingradul şi să treacă Volga, luptau din greu în Ucraina.

Stănică, nume sub care era cel mai bine cunoscut printre muncitorii „Astrei“, mergea în acea seară călduţă de octombrie pe strada principală din Moreni, abia iluminată ici-colo de cîte un bec chior. După bombardamentul american de la 1 august asupra Ploieştiului și Cîmpinei, legea camuflajului era foarte drastică. Nici acum, după aproape trei luni, rafinăriile prahovene nu fuseseră reparate în întregime.

Din instinct, dar și fiindcă așa îl obliga „starea“ sa, se opri să privească, chipurile, vitrinele de pe partea apropiată rîului Cricov. Cu un ochi privea vitrina, cu celălalt în urma sa. Vitrine cenușii, abia iluminate și ele, unde își etalau grandoarea cîţiva metri de stambă, pălării ce păreau a fi confecţionate din carton, lumînări — marfa aceasta, de cînd cu războiul, avea cea mai mare căutare, pantofi cu talpă de carton presat sau coajă de tei, umbrele — cine avea nevoie de umbrelă ?! — şi costume, tocmai potrivite să te îmbraci într-unul şi să te așezi frumușel în coşciug.

Ceea ce făcea ca după orele serii Morenii să nu pară o localitate fără viață era altceva : cîrciumile, restaurantele și cabaretele. Şi cele două cinematografe, unde, pe lîngă pelicule de război, rulau comedii cu Theo Lingen şi Hans Moser şi filme de dragoste cu Alida Valli sau Dino Cervi. Cinematografele însă își terminau ultima reprezentaţie relativ devreme, pe la 9, iar cîrciumile și restaurantele aproape de miezul nopţii. Doar cabaretele, „cu voie de la poliţie“ îşi izgoneau ultimii clienţi pe la 3, 4, iar cîteodată, mai ales în zilele de plată, chiar în zori. Îndeosebi „La Roata“ bătea toate recordurile, deşi era localul cel mai infam : avea saloane pentru pocher, barbut, table, avea în salonul central şi două mese de biliard şi, sus la etaj, avea şi „fete“, şase la număr. Doar şase, fiindcă atîtea camere construise antreprenorul într-o vreme cînd cel ce finanţase afacerea — Paraschiv Rotaru, de unde răsărise şi numele de „La Roata“ — nici măcar nu îşi imaginase ce mină de aur aveau să se dovedească scîndurile acelea înădite între ele şi acoperite cu carton asfaltat, ridicate pe malul drept al Cricovului Sărat. Pe malul acesta, numai bolovani, nisip, bozii şi urzici, se construise ad-hoc un fel de trotuar, lung de vreo patruzeci de metri, legînd intrarea principală a tavernei de şoseaua care unea Morenii de Stavropoleos, cartierul *rezidenţial* al „Astrei Române“, cu vilele în care locuia conducerea, căminele pentru burlaci, dormitoarele comune pentru muncitorii de rînd, clubul, ştrandul, cantina, precum şi atelierele şi depozitele de materiale — toate înconjurate de verdeaţă.

Şi tocmai aici, către acest local sordid, fu nevoit să se abată, parcă într-o doară, Stan Florescu, întrebîndu-se de ce oare „tipul“ care îi număra paşii pe strada principală a Morenilor nu se apropia şi nu încerca să-l oprească şi să-l legitimeze; ori era un oarecare şi doar din coincidenţă se oprea din mers o dată cu el, ori se credea mai deştept decît era şi nu se mulţumea doar să-l legitimeze şi, eventual, să-l aresteze, ci să-i afle şi potecile şi culcuşul, pentru a simplifica astfel desfăşurarea anchetei. Neliniştitor era faptul că individul era îmbrăcat civil şi nu părea a fi de prin părţile Morenilor şi ale Stavropoleosului. În ambele localităţi ordinea era asigurată de jandarmerie, nu de poliţie, dintr-o cauză foarte prozaică : dacă ar fi fost declarate centre urbane, şi-ar fi pierdut statutul de comună, şi societăţile petroliere, dar şi micii proprietari de sonde — erau destui şi cîştigau bine — negustorimea, medicii, avocații, afaceriștii de toate soiurile și mărimile n-ar fi avut decît de pierdut ; impozitele pe care le-ar fi plătit „orașului“ ar fi fost infinit mai mari decît cele plătite „comunei“. Asta era și cauza pentru care strada principală, toată doar magazine, birturi, cîrciumi și ateliere de reparații, de la ceas la pantof, nu era nici măcar asfaltată sau pietruită cît de cît. Cînd ploua, automobilele, tractoarele, buldozerele, greoaiele mașini de intervenții la sonde înotau într-o mare de noroi. Doar trotuare se mai vedeau din loc în loc, fiindcă fiecare negustor sau meseriaș avea grijă ca în dreptul „afacerii“ sale clienții să calce „pe tare“. Din pricina asta, strada se peticea într-un adevărat mozaic : zece metri asfalt, alți zece-doisprezece piatră cubică, șapte-opt bolovani de rîu — Cricovul curgea la doi pași —, ba chiar și podea făcută din scîndura sondelor demolate : doi-trei negustori cumpărau sonda cu totul, și apoi își pavau porțiunea din fața magazinelor cu blănurile de brad care ținuseră piept crivățului sau căldurii toride ani mulți, pînă ce fie că sonda era secătuită și nu mai aducea nici un profit, fie că, dimpotrivă, producția ei merita o altă turlă, cea veche fiind gata să se prăbușească cu instalații cu tot, din clipă în clipă, omorîndu-i sau schilodindu-i pe muncitori.

Așa, iarna noroi și zloată, vara praf de-o palmă, edilii „comunei“ puteau susține cu mai mult temei că Morenii nu-și merită titulatura de oraș. Cu atît mai mult cu cît cei mai mulți dintre ei, în frunte cu primarul, nu aveau studiile necesare funcțiilor lor „la oraș“, o diplomă universitară, adică. Ei, sărmanii, nu învățaseră decît cîteva clase de liceu sau gimnaziu. Pe rutina căpătată cu anii și cu un ciubuc gras, în comună, își păstrau funcția. La oraș, însă, cu legile mareșalului nu era de glumit.

Gîndindu-se la toate acestea, Stan Florescu făcu la dreapta, spre podul de peste apa Cricovului Dulce, și-și aținti auzul spre urmăritorul său. Cotise și el. Atunci se hotărî să intre îndată la „La Roata“, unde spera să se piardă în mulțimea clienților, fiindcă din fericire era sîmbătă și „Romåno-Americana“ făcuse plățile în acea zi.

„Trotuarul“ lui Paraschiv Rotaru ținea vreo patruzeci, cincizeci de metri în total, și el aprecie distanța cu atenție, lucru ce-i trebuia nu numai pentru „dus“ ci şi pentru „întors“ : de acum avea planul lui și spera să-i reuşească. Dacă nu... vai și amar și de unul, și de celălalt !

Locuia de cîteva săptămîni la căminul burlacilor, după ce primele patru luni locuise într-un dormitor comun ; miros de transpiraţie, de picioare nespălate, de obiele puse la uscat la căpătîiul patului. Dușuri și apă caldă aveau tot timpul, că majoritatea muncitorilor lucrau în trei schimburi, dar dacă după ce munceau din greu opt ore mai petreceau alte cîteva prin cîrciumi și cabarete, de unde vreme pentru duș și pentru spălatul boarfelor ? Abia dacă își făceau timp, în ziua de plată, să treacă și pe la poștă, să trimită nevestei, mamei sau copiilor o parte din truda lor. Cealaltă parte, deseori cea mai mare, rămînea la „La Roata“, sau pe unde mai petreceau alteori.

El, strungar de prima mînă și bine plătit — l-ar fi mîniat pe Dumnezeu dacă s-ar fi văitat de lipsa banilor — putea oricînd să găsească o gazdă în orașul-comună, numai că i se indicase limpede să se ferească a locui la particulari, cei mai mulţi dintre ei fiind informatorii postului de jandarmi, dar și ai cîtorva indivizi suspecţi ce apăreau din cînd în cînd prin Moreni, agenți de-ai poliției sau mai degrabă ai siguranței. La cămin își avea camera sa, pentru care plătea o chirie bunicică societății, nu ca dincolo, la dormitorul comun, unde se plătea un fel de taxă mai mult simbolică. Era însă singur, singur între patru pereți albi. În odaie nu erau decît un pat, un dulap și o masă. Nici nu avea nevoie de mai mult. O problemă a fost ascunderea șapirografului și a anexelor lui. Toate încăpeau într-o servietă, dar unde să pună la loc cît mai sigur această „servită“ ? Cît locuise la comun, ascunsese șapirograful într-un adăpost antiaerian înțesat de păianjeni și praf, printre bîrnele de susținere. L-ar fi lăsat acolo, însă era departe, aproape doi kilometri, și ar fi bătut la ochi, unii s-ar fi întrebat ce mai caută „ăsta“ pe aici, după ce avusese șansa să obțină o cameră la căminul burlacilor ?

Pînă la urmă a descoperit, în clădirea cu două etaje, podul unde în zilele cu ploaie și în lunile de iarnă erau uscate cearșafurile și fețele lor de pernă. Ușa podului, deși închisă, nu se încuia niciodată. De sus, de la ferestrele lui, panorama Morenilor se vedea ca în palmă. „Dacă vreodată voi fi surprins aici, își zise, am să afirm că m-am urcat ca să văd împrejurimile“... Mai bine ar fi fost, însă, să nu aibă astfel de întîlniri...

În cele două luni, de cînd locuia aici, folosise șapirograful în trei rînduri, ultima oară cu o zi în urmă, după ce fusese anunțat de întîlnirea din acea seară și de textul pe care trebuia să-l imprime. Și toate se desfășuraseră ca pe roate, în afară de două lucruri, care-l îngrijorau acum : individul care se ținea pe urma sa și șapirograful ascuns sub saltea, în cameră. Grozavă ascunzătoare, se mustră, înciudat că nu-și făcuse vreme să ducă micul aparat de reprodus „la locul lui“.

Curînd, însă, bocănind pe scîndurile podului, își zise că poate e mai bine așa. Dacă scăpa de individ și acesta nu-i cunoștea adresa, putea înhăța la iuțeală „aparatul“ și alte cîteva lucruri care i-ar fi putut trăda identitatea și spunea adio Morenilor. Nu mai înainte însă de a lua legătura cu „nea Toma“, singurul care îi cunoștea adevărata identitate. Toma Dănescu, „nea Tomiță“, lucra ca maistru mecanic la aceeași societate petrolieră cu capital preponderent anglo-olandez „Astra Română“, „română“ fiindcă activitatea societății se desfășura pe pămîntul României.

Cînd se strecură pe ușa principală a tavernei, își repezi din mers ochii în urmă — noaptea era destrămată de o lună aproape plină și cerul era senin — și sesiză îndată că individul parcurgea acum și el trotuarul lui Paraschiv Rotaru. Își impuse să fie cît mai calm și să nu-și piardă cumpătul, indiferent ce s-ar fi întîmplat în următoarele minute. Își aruncă șapca mai spre ceafă, a șmecherie, își potrivi o țigară în colțul stîng al gurii și intră.

Înăuntru mirosea a de toate, de la țuică proastă și transpirație de corpuri nespălate pînă la izuri de parfumuri diferite, năvălind dinspre cei ce urmau să aibă, dacă nu deja avuseseră, ceva „treburi“ sus, la etaj.

Sîmbăta era o zi grea pentru „fete“, abia dacă le rămînea timp să coboare în „salonașul de primire“, cît să fumeze o țigară sau să bea o cafea. Aici, în acest salonaș, își duceau cea mai mare parte a vieții lor nenorocite. Se adunau cîte două-trei, uneori toate șase, să se spovedească una alteia ce-a făcut și ce-a dres, să-și dea în cărți, să facă pasiențe sau să-l bîrfească pe „nenea Paraschiv“, care, socoteau ele, prea le exploata. Criticile lor nu treceau niciodată dincolo de pereții acestei încăperi, fiindcă știau că „nenea“ avea întotdeauna cîteva „fete“ în rezervă, gata oricînd să le ia locul, cum se și întîmplase cu două dintre ele, cu vreo lună în urmă. Și, decît vagaboande pe străzi, gata oricînd să cadă pe mîna poliției, li se părea că tot mai bine era aici, la „La Roata“ : pat, mîncare, apă caldă, și le mai rămîneau și lor ceva bani... Pe cînd altfel, unde să se ducă ? Toate sau aproape toate erau ori orfane, îndeosebi de tată, dacă nu și de mamă, ori se făcuseră de rîsul satului sau al străzii, și cine să le mai ia de neveste ? Să lucreze undeva, să-și cîștige pîinea altfel decît în șandramaua lui Paraschiv Rotaru nici nu era de gîndit pentru unele ca ele neobișnuite cu munca.

După ce închise ușa în urma sa, Stan Florescu o clipă se gîndise să urce „sus“, să se ascundă sub vreun pat, la „fete“, dar gîndul, cum îi veni, așa se și duse. Salonașele pentru pocher, barbut și alte jocuri de noroc erau ticsite. Se *muncea* din greu : derbedei și pușlamale notorii, dar și oameni de treabă, concentrați, cu ochi aprinși de patimă, prinseseră rădăcini la mesele de joc. În salonul principal, unde tronau cele două mese de biliard, aglomerația părea a fi și mai și. Jucau cîțiva și chibițau cu zecile, fie așteptînd să le vină rîndul, fie că fuseseră „sus“ şi acum nu știau cum să-şi risipească timpul şi banii. La schelă se cîştiga relativ bine, societăţile petroliere fiind singurele care puteau plăti salarii mai mari decît toate celelalte ramuri industriale.

Dincolo de cele două mese de biliard cu postavul verde, cîrpăcit, se deschidea panorama barului şi, la stînga, o uşă care ducea spre cele trei closete turceşti : mizerie şi apocalips. La bar stătea, servea şi supraveghea localul însuşi patronul, ajutat de un băieţel de vreo şaisprezece ani, slab de parcă mînca doar în zile de post. O femeie îmbătrînită de timpuriu, care făcea curăţenie şi în camerele de sus, se apleca asupra grătarului, întorcînd cu dexteritate micii, pastrama şi cotletele.

Patronul, în ciuda renumelui şi atotputerniciei sale, abia de cîntărea şaizeci de kilograme, doar începutul de burtică dîndu-i o oarecare prestanţă. Mai degrabă pigmeu decît om dezvoltat normal, doar vocea îi contrazicea înfăţişarea. Cînd striga — şi cînd nu striga? — „Linişte !“ „Gura !“ „Mucles !“ „Afară !“ „Te dau pe mîna lui Cărăşel !“ — Cărăşel fiind şeful postului de jandarmi — o clipă încremeneau cu toţii, poate şi de teamă ca îngrămăditura de scînduri să nu se surpe peste ei. Puterea şi autoritatea lui „nenea Paraschiv“ nu se trăgeau însă numai din vocea şi prestanţa sa de cocoş pitic ; la cîţiva metri doar de barul unde domnea el ca un despot absolut, doi haidamaci, care nu aveau voie să bea decît după „orele de serviciu“, supravegheau întreaga suflare. Mutu şi Moise, cei doi „M“, aşteptau doar semnul patronului şi cel sau cei vizaţi zburau pe uşă, aterizînd ca din tun pe pietrişul din jur.

— O lună să nu mai călcaţi pe-aici, că vă rup picioarele ! şuiera din uşă patronul ştergîndu-şi cu poalele şorţului, întotdeauna alb şi bine apretat, transpiraţia de pe frunte. Derbedeilor ! mai adăuga reintrînd în local, calm, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic, urmat ca de nişte dulăi bine dresaţi de cei doi „păzitori ai ordinei“.

„Aghiotanții“, amîndoi întotdeauna tunși numărul „zero“, de parcă ieri ieșiseră pe poarta Văcăreștilor, cîntăreau împreună de patru ori cît patronul, măsurînd și unul și altul aproape doi metri. Buni de front, s-ar putea afirma, fiecare fiind capabil să ducă singur mitraliera în spate, numai că erau păliți de cîte un beteșug care îi făcuse inapți pentru armată. Mutu avea mîna stîngă strîmbă, ca un ciot de buturugă, din care cauză de ea se folosea numai ca să-și înhațe victima, pocnind-o cu dreapta. Celălalt, Moise, avea platfus și ochiul drept lipsă. Gurile rele, cele care îi cunoșteau de mai de mult, șopteau că s-a betegit singur, ajutat de o babă care, turnîndu-i în ochi „ceva tare“, i-a luat văzul pe jumătate și l-a scăpat de front. Erau slugi credincioase, gata oricînd să ia viața omului dacă așa ar fi cerut patronul, numai că acesta avea mai multă minte și nu admitea să se facă „mortăciune“ pe teritoriul său : căsoiul de scînduri și pietroaiele pavajului care înconjura „La Roata“ pe o rază de patruzecicincizeci de metri.

Aici, în această speluncă ordinară, fusese nevoit Stan Florescu să se refugieze și să-și caute salvarea. Sus, la „fete“ ? Nici vorbă ! Jos... unde ? Nu-i rămînea decît să iasă pe ușa din dos, care ducea la cele trei closete turcești, și apoi...

Și apoi, după ce, tot cu șapca pusă șmecherește pe cap, trecu și de tejgheaua barului, fericit că „nenea Paraschiv“ tocmai era întors spre rafturile cu sticle pline de tot soiul de otrăvuri, ieși pe ușa din dos, făcu repede la stînga, înconjură localul din două părți și ajunse pe poteca-trotuar pe care abia o călcase cu cîteva minute în urmă.

Cu pași mari, deloc însă grăbiți, să nu aducă a fugă, se îndepărtă spre pod. Dacă ajungea acolo înaintea celui care-l urmărise, se socotea salvat. Podul era masiv, zdravăn, să poată suporta povara zecilor de tone ale utilajelor petroliere. Pe sub el se întindea o întreagă rețea de conducte diferite, unele de apă, altele de gaze sau țiței.

Primul lucru, cînd ajunse și se pregăti să-și dea drumul pe rambleu, fu să măture cu privirea împrejurimile și îndeosebi localul abia părăsit. Pustiu. Doar dinspre Moreni înaintau agale, cu mersul împleticit, cîțiva cheflii, patru sau cinci. Atît. Se ascunse sub pod, călare pe o conductă groasă, călduță, de țiței, așezîndu-se în așa fel, încît să nu scape din ochi „La Roata" și împrejurimile.

Luna urca anevoie pe bolta plină de stele și la lumina ei sondele din preajmă, acoperite de sus pînă jos cu astereală înnegrită de ani și de țițeiul erupțiilor, păreau a fi uriașe animale preistorice. Pe turle se zăreau cîte două-trei luminițe și se auzeau glasuri de oameni : munca nu încetează niciodată într-o schelă petrolieră. „Omul lui" însă nu ieșea din speluncă. Probabil făcea un soi de percheziție, ajutat de patron și de gorilele sale. Dacă ar fi știut că așa se vor desfășura lucrurile, ar fi luat-o voinicește în sus, spre căminul unde își avea culcușul sau, poate și mai bine, s-ar fi dus să se sfătuiască cu veriga sa, Toma Dănescu, care lucra numai de zi și la acea oră ar fi trebuit să se afle la masa de seară. Era căsătorit, n-avea copii, iar nevasta îl înțelegea, deși nu-i aproba întru totul „politica", tot timpul trăia cu frica în sîn de ce poate să i se întîmple lui „Tomiță al ei".

Acum, însă, își zise Stănică, e prea tîrziu, poate ies de aici o dată cu cel de dincolo. În același timp, își făcu socoteala, că nici individul n-o fi atît de cretin, încît să-l mai caute după atîta vreme, închipuindu-și, desigur, cum era și normal, că-i scăpase printre degete.

...Căutîndu-și o poziție cît mai comodă, își aminti, fără să scotocească prea mult în memorie, cum evadase cu nici un an în urmă din Închisoarea militară situată pe strada Uranus, alăturată, ziduri comune, Curții Marțiale București.

*

Fusese arestat pentru sabotaj și subminarea economiei naționale, acuzație lesne de adus cuiva după ce l-ai prins cu ocaua mică. Și a lui, „ocaua" lui, chiar fusese mică : nici un milimetru. Cu atîta strunjea mai mult decît cota indicată de maistrul său anumite piese care intrau în componenţa pompei canadiene aflate jos, în stratul de ţiţei, care erau acţionate „du-te-vino“ de la suprafaţă cu ajutorul acelor „măgari“ văzuţi de-o lume întreagă dînd din cap pe la margini de şosea sau mai încolo, pe dealuri şi coclauri. La fiecare „salut“ al măgarului, pe conducta sondei care ducea la parcul de rezervoare se scurgeau cîţiva litri de ţiţei. Iar „măgarul“ da întruna din cap, zi şi noapte, vară sau iarnă. Doar sondele prea secătuite mergeau cu pauze, cît să se adune acolo, jos, găleţile de aur negru.

Lucra la Atelierele „Concordia“ din Ploieşti, viitoarele Uzine „1 Mai“. Cineva i-a „turnat“, pe el şi încă pe doi, şi-au fost prinşi după o urmărire care a durat cîteva zile, fără ca ei să-şi fi dat seama. După ancheta preliminară făcută la Ploieşti — palme, pumni, ameninţări şi înjurături, o mie — au fost înaintaţi siguranţei, la Bucureşti. A urmat, aşa după cum se şi aşteptau, o altă anchetă, cu nimic mai blîndă decît cea de la Ploieşti.

Pînă la urmă, au fost mulţumiţi că ajunseseră la Curtea marţială din Bucureşti, şi nu la cea de la Ploieşti, unde trona temutul Cristache Zanea, cel care „da moartea“ cu aceeaşi uşurinţă cu care sorbea paharul cu Fetească regală, băutura sa preferată.

Şi cu zece, cincisprezece sau douăzeci de ani, cîţi o să le dea „Bucureştiu“, prea mare cîştig n-o să aibă, ştiau bine doar ce îi aştepta după condamnare : lagărul, o moarte mai lungă şi mai chinuită, adică. Erau adunaţi cu sutele, de-a valma, atît cei condamnaţi pentru delicte militare, sabotaj, subminarea economiei naţionale, cît şi cei ce spărseseră bănci, jefuiseră case, furaseră te miri ce după ora cînd se lăsa camuflajul, delict deosebit de grav. După o perioadă de instrucţie la cataramă, la sfîrşitul căreia abia îşi mai tîrau bocancii prin glod sau zăpadă, erau băgaţi cu toţii pe front, în sectorul cel mai periculos, mînaţi de la spate de jandarmii care îi avertizaseră că orice încercare de fugă la inamic— pe unde să fugă, cînd în faţă călcau pe pogoane de mine și dincolo de ele scuipau foc balalaicele rusești ? — se va termina cu împușcarea lor de la spate, nimănui nefiindu-i permisă decît o cale : tot înainte !

Plecau la atac cîteva sute și tot cam atîția terminau cu viața în aceeași zi sau chiar în aceeași oră. Rar, prin cine știe ce minune, reușea cîte unul să se strecoare totuși în liniile rusești să se predea și să povestească îngrozit cum au fost măcelăriți în zadar. Cei răniți încercau să se ascundă prin gropi sau viroage, în așteptarea nopții, erau însă lichidați unul după altul de aceiași jandarmi nemiloși. Mai degrabă scăpa cel care, grav rănit, părea a fi mort, cum mort se credea el însuși, încît se ciupea de mînă cînd se trezea privind la cerul plumburiu. Mă doare, gîndea, deci trăiesc ! Se înălța într-un cot, cotul mîinii mai zdravene și privea în jur. Departe, în stînga, baraje de artilerie ce păreau a nu avea sfîrșit. În dreapta focuri răzlețe de mitralieră. Dar eu unde mă aflu, unde or fi ai mei ? se întreba muribundul, nedumerit, nepricepînd încă grozăvia tragediei lor, a celor ce aparțineau sau mai degrabă aparținuseră batalionului de sacrificiu. În țară, la plecare, li se spusese una, pe drum alta, oricum, cele două versiuni aveau un numitor comun : se apela la eroismul ostașului român.

Singurii care făceau o notă mai aparte erau „sabotorii economiei naționale“, dar ei erau puțini, fiindcă, dacă se dovedea că sînt și membri ai partidului comunist, aveau alt regim, ca și foștii ofițeri degradați la gradul de soldat. Aceștia cam știau ce urmează și destui nu mai așteptau să se termine perioada de instrucție, evadînd. Unii erau prinși îndată, între cele trei rînduri de sîrmă ghimpată, alții mai încolo. Cîțiva, ajutați de bunătatea țăranului moldovean, răzbeau spre Galați sau Brăila, escală în drumul lor spre București, visul fiecăruia. În capitală aveau prieteni, puteau face rost mai ușor de acte false, de haine mai arătoase, pînă ce „cădeau“ din nou. O razie mai afurisită, „turnătoria“ unui așa-zis prieten, și iată-i din nou în drum spre lagăr, coșcoviți de pumni și cravașe, de înjurături și picioare în fund. Oricum, își amînaseră moartea. „Şi, poate — mai ştii ? —, gîndea fiecare, o să evadez din nou şi-am să stau ascuns în munţi pînă s-o termina scîrba asta de război..."

Războiul însă nu părea să se termine chiar atît de repede. Nemţii se cramponau de fiecare palmă de pămînt rusesc, dar şi cînd se repliau „pe poziţii dinainte stabilite", o făceau pe zeci de kilometri adîncime, lăsînd doar flăcări şi fum în urma lor.

*

Stan Florescu, auzindu-şi condamnarea, ştia bine ce o să urmeze : lagărul de la Ocniţa. Trebuia deci, îşi zise, să evadeze mai înainte de a ajunge în lagărul acela al morţii. Ceilalţi doi, care aveau condamnări de cîte zece ani, erau şi ei de părerea „şefului" — şef din două motive : o dată fiindcă ei „aveau" zece, iar el douăzeci de ani, şi încă o dată pentru că, dacă ei abia împliniseră douăzeci de ani de viaţă, Stănică se apropia de treizeci.

Să evadeze de acolo, din închisoarea de pe Uranus, părea de-a dreptul imposibil : ziduri înalte, sus pe ziduri, pe pasarele, santinele cu ochii în patru. La intrarea în acea parte a închisorii unde erau vîrîţi de-a valma hoţi, bandiţi şi dezertori, dar şi pungaşi de buzunare, spărgători de case de bani şi sabotori, se aliniau pe stînga, şase celule de mărime potrivită, ceva între carceră şi dormitor comun. Încăpeau în fiecare opt, nouă şi, mai cu înghesuială, zece suflete. În dormitoarele comune îşi duceau traiul patruzeci, cincizeci şi, în perioadele de aglomeraţie, şaizeci de deţinuţi.

Într-una din cele şase încăperi, un fel de garsoniere de lux în comparaţie cu dormitoarele comune, nimerise, nici el nu ştia cum, Stan Florescu. Ceilalţi doi, la „şerpărie". În jur, deocheaţi bine : nici unul nu căpătase mai puţin de douăzeci de ani de condamnare, doi avînd muncă silnică pe viaţă.

— Să-l ţină Dumnezeu sănătos pe Severin, că, dacă mă judeca Predescu, ăsta îmi dădea moartea. Pe cînd așa... Ce mi-e cinci, ce mi-e douăzeci, ce mi-e muncă silnică pe viață ! Cît o să mai țină războiul ăsta ?

— Dar ce-ai făcut ? se dovedi Stănică curios să afle sau, mai degrabă, intrînd în vorbă cu ei, să pară totodată interesat de lumea lor, a infractorilor de drept comun, „lume“ în care, pînă una-alta, trăia și el, și cei doi tovarăși mai tineri, pe care i-ar fi vrut alături de el, într-una din cele șase celule, și nu „dincolo“.

Un avantaj, și nu cel mai mic, al „locatarilor“ din celule era și acela că, după ora închiderii, seara, continuau să aibă acces la closete și la cîteva chiuvete ciobite și ruginite, dar cu apă proaspătă, pe cînd dincolo... Fiecare dormitor comun era „înzestrat“ cu două hîrdaie de lemn, două capace și o cană de tinichea. De cană se foloseau cînd umblau la hîrdăul mai mic, să bea apă, hîrdăul cel mare luînd pe timpul nopții rolul de closet — golit a doua zi, dimineața, într-o gură de canal.

Deci, părînd a fi interesat de trecutul și viața celor din jur, de la tîlhari și soldați dezertori pînă la șuți de buzunare — puțini la număr, cei mai mulți avîndu-și „domiciliul“ la Văcărești —, își spunea că poate izbutește să-i aducă alături de sine, în celule, pe cei doi tovarăși pentru care, în fiecare dimineață cînd îi întîlnea, după ce ieșeau, galbeni la față, din dormitorul comun, simțea o milă nespusă. Dar ce putea să facă ?

— Ce zici c-ai făcut ? întrebă iar Stănică.

— Am mierlit o babă cu franci, atîta tot. În loc să tacă, toanta, din gură, guița de ziceai că-i ziua sfîntului Ignat. Obligat, am strîns-o așa, ușurel, de gît, pînă a tăcut de tot. Și-am găsit eu cocoșeii și alte mărunțișuri de valoare, dar ce folos !

— Adică ?

— Cum „adică“ ? Păi, dacă sînt aici, nu pricepi, găgăuță, și singur cum devine chestia ? M-au înhățat vecinii, atrași de urletele babei. Am dat eu în stînga și-n dreapta, erau însă mulți, m-au răzbit. Lovitura de grație mi-a dat-o o muiere afurisită, care m-a pocnit peste inteligență cu fundul pe care tăia ceapa cînd făcea tocană. Aici ! şi „vieţaşul“ se pipăi pe căpăţîna tunsă chilug.

— N-aveai... ajutoare ?

— Vrei adică să zici complici. Aveam trei : doi stăteau „la tiră“, în curte, celălalt în stradă. Cînd au văzut că-i groasă, au fugit care-ncotro. Merita să-i „torn“, nu-i aşa ? N-am făcut-o însă, am luat toată vina asupra mea, făcu el pe mărinimosul, sînt „domn“ din născare.

— „Domn“ pe dracu ! interveni în discuţie un al treilea, om trecut de prima tinereţe, acuzat de jaf pe timp de noapte : douăzeci şi cinci de ani muncă silnică. Ai tăcut fiindcă altfel intrai la jaf şi omor în bandă, şi ştiai tu ce te-aşteaptă : un glonţ, adică mai multe, colea şi colea, şi cel ce vorbea se pocni cu degetul mijlociu în frunte şi în dreptul inimii.

— Eşti şmecher, bătrîne, şi, vrei să zici, cunoşti şi Codul penal, ripostă celălalt pe un ton ironic.

— Dacă eram prost, muream de mult, iar codul ăla de care mi-ai vorbit l-am învăţat pe de rost pe la Aiud, pe la Ocnele Mari, la Caransebeş, Ploieşti, fără să mai amintesc de Văcăreşti sau de scîrbele astea de închisori militare, de-ar avea parte mareşalul de ele !

— Aha ! Eşti om umblat, s-ar zice, Călătorit numai prin oraşe cunoscute. Bravos, amice !

— Da' de cînd eşti amic cu mine ? îşi cam ieşi din pepeni cel cu douăzeci şi cinci de ani.

— Ce, eşti husăn, nu ştii de glumă ?

— Una-i gluma şi alta-i miştoul, or, mătăluţă cam faci mişto de mine. Vezi, să nu-mi sară ţandăra, că nu ne mai despart decît soldaţii din corpul de gardă, ai înţeles ? ! Am eu douăzeci de ani mai mulţi ca tine, da' tu n-ai trecut prin ce-am trecut eu. Ţi-ai pus mintea cu o biată babă, i-ai luat viaţa, şi-acum te crezi împăratul închisorii !

— Ce-aveţi, mă ? ! interveni atunci în discuţie cu voce de tunet un al treilea, pe nume Gogu Cărămidaru, care, deși nu avea decît o condamnare de patru ani, era considerat un fel de „șef“ al închisorii : îl cunoșteau și-i știau de frică toți hoții din București.

Potrivit de statură, îndesat ca o gutuie, cu o mustață à la Taras Bulba, el era cel care făcea ordine în închisoare cînd simțea că-i gata să izbucnească scandalul. Se apropia de patruzeci de ani, dintre care, ultimii douăzeci, jumătate prin închisori, jumătate acasă, în Colentina. Se știa că are pumnul greu și că nu se sfia să-l folosească. Dacă numărul agenților care veneau să-l aresteze, nu trecea de doi-trei, nu le rămînea altceva de făcut decît să se adune de pe jos, Cărămidaru fiind de-acum cîteva case mai încolo ascuns ca un diamant de cei din mahalaua lui.

— Vi s-a urît cu binele ? ! continuă același.

— Nea Gogule, discutam și noi, așa, ca oamenii, de una de alta, zise cu glas mieros vietașul.

— Ca oamenii ?... Ia dați-vă mîna, acu, pe loc ! vorbi Cărămidaru.

Și, ca prin minune, cei doi își dădură mîna privindu-se pe sub ochi, nimeni neputînd să jure că mai tîrziu cearta și apoi bătaia n-or să continue. Cărămidaru, care știa multe despre psihologia deținuților, găsi cu cale să adauge :

— Dacă mai aud că iar e șucăr între voi, carcera vă așteaptă, s-o știți de la mine, și eu nu mă țin de glume !

De carcere fugeau cu toții ca dracu de tămîie. Erau mici, nici un metru pe metru, și confecționate din tablă. Altă distracție nu aveai decît să ceri să fii scos la closet, să mai vezi și tu cerul, vreun nor, poate să tragi și-un fum de țigară, dacă soldatul care te însoțea era mai omenos. Cînd pe lîngă cuvintele „zece zile de carceră“ se mai adauga și „severă“ — asta depindea de toanele comandantului — știau cu toții bine că la revenirea „la comun“ erau de-acum sfinți : nu atît „în cuget și simțiri“, cît mai ales ca înfățișare. Zece zile în care primeau numai apă și o sută de grame de pîine neagră, stînd în picioare sau în poziția pe care au avut-o pînă să vadă lumina zilei în burta maică-sii, făceau din fiecare un mieluşel care abia se mai ţinea pe picioare, orb, cînd ieşea, dînd de lumina de afară. Era luat repede în primire de prietenii „dinăuntru“, cu toţii gata să-i ofere din bunătăţile adunate în decursul celor zece zile, rupte de la gura fiecăruia sau mai degrabă primite în zilele „de vorbitor“.

— Nu-i da, că-l omori ! I s-a subţiat maţu ! Ce, sînteţi nebuni ? intervenea cîte unul mai cu experienţă în tainele puşcăriilor. Ia-o-ncet, pic cu pic, mîine mai multişor, pînă ajunge omu cu stomacul la normal !

Aşa şi făceau, deşi cel tuns chilug şi nebărbierit de zece zile privea înciudat, cu ochii cufundaţi în orbite, cum pîinea, şunca, salamul erau împachetate la loc şi duse la răcoare — dar unde era cald ? — să nu se strice. Pentru el, flămîndul, atunci, în acea zi, rămînea doar o infimă părticică.

Salamul, şunca, ciocolata, dulciuri de tot felul, bunătăţi care afară se găseau cu greu sau la preţ de speculă, pentru rudele „hoţilor“, ale acelora dintre ei care îşi meritau renumele cu prisosinţă, nu constituia o problemă de nerezolvat ; plăteau cît se cerea şi a doua zi soseau la vorbitor, îmbrăcaţi în hainele lor cele mai bune, unii chiar parfumaţi şi pomădaţi.

Incomparabil mai complicată şi plină de neprevăzut era trecerea bunătăţilor prin controlul soldaţilor de la poartă, aceştia ştiind bine că fiecare hoţ are dreptul la atîtea kilograme, zece într-o vreme, cinci mai tîrziu. Or, sarsanalele rubedeniilor, îndeosebi ale ţiganilor, cîntăreau de cîteva ori pe-atît. Atunci intervenea buna înţelegere, Măria-sa mita : Na ţie „astea“, lasă-i lui „astea“ ! E bine ? !

Răcanul, altfel afurisit şi nu tocmai dus la biserică, cînd vedea cum îi cad în palmă pachetele cu ţigări „Golf“, mlădioase la pipăit şi argintii la culoare, ba şi cîteva „mioace“, ce să mai zică ?... Să strige după comandant, cum se mai întîmpla cîteodată, ştia că nu cîştigă nimic, ba dimpotrivă, pierdea şi ciubucul şi era luat în nume de rău de camarazii mai vechi şi cu mai multă experienţă în lumea hoţilor, într-o vreme cînd cinstea se vindea cu kilogramul și se cumpăra cu gramul. Și, decît să se pomenească înapoi la regiment, și de acolo, știa bine, pe front, tot mai bine era la paza închisorii militare. Purtau uniforme curate, mîncarea era bunicică, nu dormeau pe scîndură, ca hoții", ci pe saltele umplute cu paie, duminica plecau în Cișmigiu, după „unguroaice", le mai lipseau doar bănuții de buzunar, solda ostașului fiind egală cu nimic. Or, dacă mai închideau un ochi, ce-aveau de pierdut ? Se îngrășau hoții ?... Să se îngrașe, că nu se îngrășau din buzunarul lui. Abia că așa, sătui, erau mai liniștiți și le mai pierea și din cheful de evadare. Și-aveau și ei, răcanii, un bănuț la buzunar, aveau și țigări fine, ba și cîte-un baton, două, de ciocolată „Aluneta", o bunătate rară.

„Mă vezi c-un ochi, te văd cu doi", era deviza tuturor celor cîți foiau înăuntru și în preajma închisorii militare...

* * *

Stan Florescu sesiză un lucru care îl miră și, într-o oarecare măsură avu darul să-l și neliniștească : cîțiva dintre „colegii" săi de celulă se mutaseră la „comun" și în locul lor apăruseră alții. Și toți acești noi veniți priveau la el ca la o rîie, doar că nu-i spuneau să se care, să-i lase pe ei singuri acolo. Dar cum Stănică era căpos din fire și nu prea dus la biserică, nici nu gîndea măcar să se mute dincolo, la „șerpărie".

O zi, două, și Gogu Cărămidaru îi făcu un semn care voia să spună „ia vin' pîn' la nentu !".

Se apropie, nu-i despărțea decît un pas sau doi, cînd Cărămidaru găsi cu cale să zică abia auzit, altfel decît vorbea de fel :

— Ascultă, țuțulică, de mîine mă mut eu — și Taras Bulba se bătu cu degetul mare în piept — în locul tău, s-a înțeles ? !

— Deloc ! Nici măcar un singur cuvînt, răspunse Florescu la fel de neauzit de cei din jur.

— Măi puţă, oi fi tu cine oi fi, da pe tine nu te cheamă ca pe mine, şi nici n-ai trecut tu prin cîte am trecut eu ! S-a înţeles ?

— Deloc, nici măcar nu pricep despre ce poate fi vorba, şi dădu să plece.

— Stai ! Ce, eşti surd, sau... nebun ? ! ridică tonul Cărămidaru, obişnuit doar să comande şi să fie ascultat.

— Nu ţipa, nu sînt surd şi nici născut la şapte luni ! se enervă întrucîtva Stan Florescu, deşi îşi impusese să fie cît mai calm.

— Dacă zici că nu eşti surd, atunci ascultă : una şi cu una fac două : de deseară, şi nu de mîine ! — accentuă Cărămidaru — mă mut colea, în locul tău, şi tu te cari lîngă tovarăşii tăi. E clar ?

„Tovarăşii“, dacă ar fi fost chemaţi, n-ar fi apărut atît de repede în preajma lui Florescu. Amîndoi înalţi, voinici, nu tocmai vlăguiţi de traiul din puşcărie, erau gata să asculte orbeşte de „şeful“ lor, numai că acesta nu avea deloc de gînd să se încaiere cu... cu trupa lui Papuc. Nu era prea numeroasă această „trupă“, însă era unită şi ştia să se bată. Majoritatea deţinuţilor nu-i prea avea la suflet pe cei care trăiau mai bine şi aveau de toate, pînă şi pături aduse de acasă, să le aştearnă, în loc de cearşaf, peste rogojina închisorii, cum erau oamenii lui Cărămidaru şi acesta însuşi. Stănică ştia însă bine cîţi bani făcea această „majoritate“ care i-ar fi lăsat să se bată, să vadă cine-i mai tare, ca abia la urmă să-şi arate „vitejia“ cu toţii, gata să-l ia în braţe pe cel ieşit victorios.

— Nu mă car nicăieri, să nu avem vorbe. Ba, ca să ştii, de deseară „tovarăşii“ mei, cum bine i-ai numit, vor dormi împreună cu mine, colea — şi Stănică indică din priviri o „garsonieră“. Nu prea este loc, ştiu : o să dormim mai înghesuiţi. Cui nu-i place să se ducă la hotel, la „Lido“ sau la „Ambasador“, sfîrşi el hotărît, fără să ridice însă glasul.

Gogu Cărămidaru se ciupi de obraz de cîteva ori, ca să zică :

— Credeam că dorm și visez, de-aia m-am ciupit, să văd de-s treaz, și simții că mă doare. Și, cum sînt treaz și nemîncat — acu o să ne sosească ciorba! — nu-ți mai spun și a doua oară.

— Iar eu o să cer să fiu scos la raport, la comandant, deși nu mi-a plăcut niciodată să fiu turnător.

Acest ultim cuvînt, „turnător“, a fost cel care a pus capăt conflictului, cel puțin atunci, în faza sa incipientă, și tot el a avut darul să ducă la convocarea „statului-major“ : Cărămidaru și încă șase deținuți. Ca la un semn, s-au retras cu toții într-un colț îndepărtat și au început „colocviul“ :

— Să știți, bre, că ăsta știe ceva ! Noi îl credeam adormit și el trăgea cu urechea la discuțiile noastre !

— Da’ vorbeam pe șoptite, și mai mult pe înfundate ! protestă cineva.

— Cine știe ce auz fin o avea hahalera !

— Ce ne facem ? întrebă unul încruntat foc.

— Din două una : ori îl mierlim *’nainte de coborîre,* ori ni-l facem complice, spuse Cărămidaru categoric.

— Și ceilalți doi ?

— Auzi, al dracului, că-i aduce lîngă el ! Taman acum ! E limpede, știe ceva !

— Nu putem să mai amînăm treaba cîteva zile, pînă ne-om dumiri mai bine ? propuse careva.

— Nici vorbă, fu categoric „șeful“. În două-trei zile începe trierea pentru lagăr. Mi-a șoptit avocatul, rubedenie cu locotenentul ăla lung, adjunctul maiorului. Dar voi să tăceți din gură, să nu simtă ceva gloata. Azi și mîine avem nevoie de liniște și pace, altfel... și Gogu Cărămidaru ridică din umeri, ceea ce ar fi vrut să spună că el nu se simte cu nimic vinovat dacă vor ajunge cu toții în... bou-vagonul de Ocnița.

*
* *

Antonescu, pe lîngă rele, avea și bune : se opusese hotărît cererii hitleriștilor de a trimite în Germania

— la muncă, se afirma, pentru exterminare, se știa, — minoritățile numite popular „țigani și jidani“. „De munca acestora am și eu nevoie, atîția arieni sînt pe front, atîția au murit, atîția sînt concentrați la unitățile din interior !“

Înființarea lagărelor din Transilvania, unde avea să fie decimată de foamete și boli o bună parte din populația trimisă să muncească acolo, tot n-a putut fi însă evitată. Selecția acestora se făcea pe sprînceană, după cum considerau mai potrivit prefecții județelor, primarii orașelor și ai comunelor, șefii de post, poliția, cu toții avînd păreri proprii, unele dintre cele mai ciudate. Sate întregi erau pustiite de orice urmă de țigan, în special cele din Moldova, altele, dimpotrivă, nici măcar nu au fost atinse de „ordinul venit de sus“. Cei de la orașe, îndeosebi cei din capitală, se descurcaseră mai bine. „Ungeau“ pe careva cu atît și aveau grijă să nu-l dea uitării pe „binefăcător“. Lunar era trimis un delegat cu ploconul.

— Cam subțire, făcea acesta vădit nemulțumit, pipăind plicul.

— Sîntem puțini, viața-i din ce în ce mai grea și pentru noi, cîștigu-i mic, zău așa, dom'le șef, trăim mai mult din mila Domnului, de azi pe mîine...

Pînă la urmă trimisul mai da ceva, din „rezervă“ — știau amîndoi cum va decurge darea și luarea de mită — și se făcea din nou pace pentru o vreme.

⁂

Un țigan pe care-l cunoștea Cărămidaru, ca să scape de groaza de a fi trimis în Transnistria, se dădu drept român sadea și se lăsă încorporat ca recrut la Regimentul 1 Transmisiuni.

— Ce-ai făcut, mă ! îl lua la rost Cărămidaru.

— Lasă, nene, pînă o fi să ajung eu pe front, poate se termină războiul.

— Se termină, pe dracu ! Tu nu vezi că abia a început să se încingă ? ! Și mai sînt și americanii, mă, cu ăștia nu-i de joacă, ascultă la mine, am de două ori anii tăi, știu ce vorbesc !

— Acu ce mai pot face ? Spune și matale !

— Acu du-te și fă „Drepți ! Culcat !“ și dă-te bine pe lîngă major să nu te trimeată pe front, să te țină la P.S. sau la Compania depozit.

— O să văd eu, mă descurc, baftos am fost de cînd m-a făcut mama.

— Descurcă-te ! Prost nu ești, frumușel ești, poate te ia ordonanță vreun ofițer cu nevastă tînără și frumoasă.

— Eu, ordonanță ?

— Ești mai prost decît credeam ! Fugi, să nu te mai văd în ochi. Du-te la regiment, „baftosule“ ! Ptiu !

Și s-a dus, și-au mai trecut cîteva luni, pînă ce, într-o bună zi, Gheorghe Romică a călcat în străchini, a căpătat o permisie de trei zile și a întîrziat alte cinci : dezertor. Se încurcase cu o femeiușcă din Pitești, la București, și o urmase ca un cățeluș în orașul ei de baștină, bazîndu-se pe majorul companiei, pe care îl mai „atingea“ din cînd în cînd, adică ori de cîte ori mai întîrzia o oră, două, o zi. O zi, dar nu cinci. Se mai întîmplase „să pice“ tocmai în acele zile un control de la minister, și iată-l pe Romică în fața Curții marțiale și, baftos cum se credea, luă din fugă zece ani, doar zece, și tot din fugă prinse și eșalonul care pleca spre lagăr.

Cînd, după perioada de instrucție, au pornit la atac, au început și rușii să tragă. Cu ce se nimerea : cu tunurile, cu Katiușele, cu brandurile, cu mitralierele, cu balalaicele, cu de toate. Se nimerise, și desigur cei ce au ordonat atacul știau acest lucru, ca tocmai în dreptul lor, în față, ascuns în bordeie, să fie adăpostit statul major al diviziei care opera în acel sector.

— Crezi că a scăpat vreunul ? întrebă după atac comandantul lagărului pe locotenentul care era mai mare peste plutonul de jandarmi.

— N-aș crede ; am și eu un mort și doi răniți ; au tras rușii ca niciodată.

„Baftosul“ însă scăpase, totuşi. Pe la jumătatea atacului, cînd cei mai mulţi dintre atacanţi erau de-acum morţi, un obuz zdravăn a căzut şi a explodat la o distanţă potrivită pentru a-l acoperi cu un munte de pămînt şi de ţărînă afînată.

Explozia obuzului l-a năucit cu totul, pentru o vreme doar, două sau poate trei ore.

Afară, din movila ridicată de explozie, îi rămăsese doar o mînă, pe care jandarmii, ei înşişi îngroziţi de urgia dezlănţuită de inamic, n-au văzut-o.

Cu mîna liberă şi-a descoperit mai întîi capul, apoi umerii şi, încet-încet, s-a văzut întreg şi nevătămat. Să se ducă şi să se predea inamicului nici nu era de imaginat pentru un om ca Romică, cel care ştia că la nici o mie şi jumătate de kilometri se afla Colentina lui.

Pînă la ziuă, bănuia, mai sînt patru-cinci ore. Pînă atunci trebuie să fiu afară din zona de operaţii, îşi zise. Altfel...

I-au trebuit aproape trei luni ca să ajungă acasă, jumătate oase, jumătate haine căpătate de la nişte ţărani dintr-un sat de lîngă Brăila.

— Şi mai ziceai că eşti „baftos“ ! se stropşi Cărămidaru la el după cîteva zile.

— Să ştii că sînt ! Păi, altfel mai scăpam eu de-acolo, şi mai eram eu aici ? !...

* * *

... „Acolo“ unde, peste cîteva zile, urma să plece însuşi Gogu Cărămidaru. El şi aproape toţi cei din jur, cîţi colcăiau pe coridoarele reci şi umede de pe Uranus.

Şi acum, tocmai cînd îşi avea planul bine ticluit şi gata de dus la îndeplinire, se găseşte acel „tovarăş“ să-i stea în cale, să nu vrea cu nici un preţ să se mute „dincolo“. Ba, mai mult, să şi-i aducă după el şi pe cei doi hăndrălăi buni de pus să care pietre de moară, nu să-l încurce pe el, rege neîncoronat al Colentinei, în treabă ! Dacă n-ar fi apărut şi aceştia doi, problema se simplifica întrucîtva. Poate că i-ar fi înfipt cuţitul în spate şi apoi ar fi uşchit-o frumuşel drept acasă sau unde îşi aveau gazdele ascunzătorile de nădejde.

Pe gînduri îl pusese însă acel „nu mi-a plăcut niciodată să fiu turnător".

— Deci ştie ! înjură unul de sfinţi şi de dumnezei.

— Cu atît mai mult trebuie să ni-l apropiem, e musai, n-avem încotro !

— Adică să ni-l facem complice la evadare ? protestă altul.

— Taci dracului din gură şi nu fi tont ! Dacă vrei să vezi cum arată lagărul, ia tu comanda, dar spune-ne şi nouă cum ai face dacă ai fi în locul meu ! se cam înfurie Cărămidaru.

— I-aş mierli pe cîteşitrei şi-apoi aş întinde-o ! fu scurt şi categoric cel nemulţumit.

— Frumos şi deştept te-a făcut mă-ta, n-am ce spune ! Trei vieţi dintr-o dată, omor în bandă, halal de tine şi de noi ! Praful şi pulberea s-ar alege din hoiturile noastre puse la zid şi ciuruite ca strecurătoarea !

— Şi-atunci... ? se înmuie îndată „viteazul", privind spăşit la Cărămidaru.

— Lăsaţi-mă să mă gîndesc, am eu un plan, altu' nici nu văd posibil, mai ales dacă *ştie.*

*
*   *

— Ascultă, bre, ia vino-ncoa' ! şopti Gogu Cărămidaru, deşi de Stan Florescu nu-l despărţea nici un metru, însă acel „ia vino-ncoa' !" îi da un anume aer de şef, de comandant, cum îi plăcea să se creadă întotdeauna că este, confundînd *Uranusul* cu *Colentina.*

— Unde să vin ? se miră întrucîtva Stănică.

— Colea, mai deoparte, să nu tragă careva cu urechea.

— Poftim, am venit.

— Uite de ce te-am chemat şi ce vreau să-ţi spun: eu sînt om dintr-o bucată, nu umblu cu mişmaşuri şi nici cu turnătorii — și-l privi mustrător pe sub ochi, asemeni unui părinte care își dojenește copilul fiindcă n-a venit la timp acasă.

— Dintr-o bucată sînt și eu, nu găsi Florescu altceva să zică, așteptînd ca celălalt să conducă discuția, nu el.

— Ia zi, ce știi ?

Stan Florescu fu gata să exclame : „Ce să știu ? Nu știu nimic !“, însă un gînd bun îl îndemnă „să cumpere“, și nu „să vîndă“.

— Știu eu multe, altfel n-am sta acum de vorbă ca doi „prieteni“, nu-i așa ?

— Și ce anume știi ? se dovedi nespus de curios Cărămidaru.

— Multe, am spus.

— Și ce știi, mînca-te-aș, nu mă fierbe !

— Prefer să tac.

— Să taci și să profiți ! Nu-i frumos, ascultă la mine.

— Aici, în închisoare, sînt alte legi decît „afară“.

— Și-ai fi în stare să ne torni ? și Cărămidaru privi la el cu ochii pe jumătate închiși, abia așteptînd răspunsul.

„Ce-i umblă ăstuia prin cap ?“ se întrebă Stan Florescu, ca să dea un răspuns în doi pari, să vadă ce-o să spună celălalt.

— Depinde, făcu el zîmbind.

— Adică... dacă nu te-am lua cu noi, ne-ai vinde ! fu scurt și categoric Cărămidaru privindu-l încruntat rău.

„Unde să mă ia cu ei ? ! Nu cumva ăștia au un plan de evadare ? I-am tot auzit eu șușotind în ultimele nopți, dar nu m-am gîndit o clipă că ar pune ceva la cale... Și eu îi împiedic ! Îi împiedic fiindcă nu vreau să mă mut ! Și vor să mă mut, fiindcă «locul meu» este exact peste o gură de canal — doar asta o știu bine încă de cînd m-am culcușit pentru prima noapte de somn, «aici» !“

Acea gură de canal fusese acoperită cu o mulțime de cartoane de alți amărîți, să nu răzbată, poate, miasma de jos, și Stan Florescu se întrebă, pe bună dreptate, de ce oare nu au încercat alţii să evadeze încă mai demult, neavînd de unde să ştie că nici Cărămidaru nu avea cunoştinţă pînă în urmă cu cîteva zile despre acea posibilă ieşire din închisoare.

Un altul încercase primul, cu cîteva luni în urmă, se lovise însă de duritatea fierului din care fusese confecţionat grătarul montat zdravăn în pereţi, despărţind un canal secundar de canalul principal. I se tociseră şi i se rupseseră pînzele de bomfaier mai înainte de a apuca să-şi termine „treaba“, fiind obligat astfel să renunţe. Individul totuşi reuşise pînă la urmă să evadeze, dar nu de pe „Uranus“, ci, cîteva luni mai tîrziu, de la o colonie de muncă a închisorii Caransebeş. Ajuns în capitală şi apoi în Colentina, află îndată de „păţania“ lui Cărămidaru : patru ani. Să se ducă el însuşi la vorbitor, se temuse, şi atunci mînase pe un frate mai mare spre Uranus, dîndu-i o mulţime de indicaţii şi o schiţă. Şi, cum vorbitorul la închisoarea militară nu avea stricteţea şi rigorile celui de la Văcăreşti, acesta izbutise nu numai să-i strecoare schiţa, ci şi şase pînze de bomfaier noi-nouţe. „Nici n-o să ai nevoie de atîtea, a zis Prîslea să-ţi zic. Ce a fost mai greu a tăiat el. Ar mai rămîne de făcut o treabă de nici două ore, zicea. Şi să te fereşti ca de dracu de lagăr.“ Să-i transmiţi mulţumiri şi bogdaproste. Cînd o să ies, dacă o să ies... — se dovedi Cărămidaru a fi şi sceptic — n-am să-l uit şi-am să-l cinstesc după cum se cuvine.

* * *

— Şi de ce, adică, de ce nu m-aţi lua şi pe mine ? întrebă calm Stan Florescu, zicîndu-şi că, poate, în următoarele două-trei minute se va hotărî soarta, a sa, dar şi a prietenilor săi : cel care îi coordona acţiunile îi recomandase să încerce să evadeze profitînd de *orice* împrejurare, doar moarte de om să nu facă : „Să nu ucizi, fereşte-te ca de foc să iei viaţa cuiva. Dacă omori un gardian, să zicem, şi eşti dovedit, pe lîngă că vei fi schilodit în bătăi, dacă nu chiar ucis, nu le cunoşti răutatea cum le-o cunosc eu, de moarte tot n-ai să scapi. Vei fi judecat în douăzeci şi patru de ore şi executat în următoarele două-trei zile, pînă vine, chipurile, respingerea cererii tale de graţiere făcută la rege sau la mareşal, cerere care mai niciodată nu trece de zidurile închisorii... Dacă eşti singur, caută de scapă singur, nu te complica cu alţii, doar dacă altfel nu se poate. Iar dacă *voi* sînteţi mai mulţi, încercaţi să scăpaţi cu toţii, dacă este posibil, iar dacă nu, să scape cine are mai multe şanse de izbîndă, fie că acela o să fii tu sau altul."

Deci „unirea" cu Cărămidaru era acea „orice împrejurare" de care trebuiau să profite el şi cei doi tovarăşi pentru a se salva.

„Dacă nu te-am lua cu noi, ne-ai vinde !" Mai limpede decît aşa nici că se poate, este sigur că „ăştia" au pus ceva la cale ! socoti Stan Florescu mai înainte de a-i răspunde lui Cărămidaru :

— Eu zic, şi să-mi spui dacă nu zic bine, că, decît să ne duşmănim, mai bine-i să ne iubim, să lăsăm deoparte ce ne desparte şi să privim doar la ce ne uneşte. Toţi cîţi sîntem aici, sau aproape toţi, se corijă el îndată, sîntem victimele unei societăţi care nu vrea să moară...

— Nu face politică cu mine, că nu ţine ! fu scurt şi cuprinzător Cărămidaru. Ce victimă, ce societate, cînd la mine a fost doar ghinionul, atît şi nimic mai mult ! Şi.. poate şi lăcomia ; ce-mi trebuiau mie aurul şi cocoşeii unui misit ? Care misit, arde-l-ar focu, era însurat cu o piţipoancă, soră cu un ştab de la prefectură ! Cine mi-a vîndut pontu asta nu mi-a spus-o, altfel nu mă vîram în bucluc nici dacă aş fi mîncat tot anul varză murată şi turtoi. Dar de, ghinion !

— Fiecare ducem cîte un „ghinion" în spate, zîmbi Stănică.

— Aşa o fi, dar nu de mărimea ghinionului meu, al meu şi-al celor doi... complici, să le zic şi eu aşa, deşi pentru mine erau doar prieteni. Ţaţa Safta Mărăcine, doftoroaia noastră, mi-a dat prafuri din cele mai bune, nimic de zis. Fata din casă, de asemenei, le-a turnat în ceaiul conaşilor ei, ceai pe care îl beau în fiecare seară înainte de culcare, şi apoi a plecat acasă, după obicei. Bun... Cînd am intrat noi...

— Pe unde ? întrebă Stănică, amuzat întrucîtva, dacă s-ar putea spune așa, dat fiind „locul“ unde se aflau, de felul cum istorisea Cărămidaru ultima sa trăsnaie, pentru care încasase patru ani, doar patru, fiindcă rubedeniile şi prietenii plătiseră gras cîţiva avocaţi cu influenţă la Curte.

— Cum pe unde ? Pe uşă ! Amicii mei erau specialiști în materie. Au tăiat cu diamantul un ochiuleţ de geam, doar cît să-şi strecoare lăbuţa, au pus „ventuza“, au tras, au scos sticla şi-apoi am dat perdeaua la o parte, dibuind după cheie. Ca în nouăzeci şi nouă de cazuri dintr-o sută, cheia era la locul ei, adică în broască. Rar cine-o scoate s-o agaţe în vreun cui. Am răsucit-o şi-am intrat în antreu, de-aici, cărările noastre s-au despărţit : ei în dreapta, în dormitor, să aibă grijă de... pacienţii ţaţii Safta, eu în stînga, în birou, unde trebuia să se găsească pitacii. Zic „trebuia“, fiindcă nu erau la locul lor, scîrba îi mutase cu cîteva zile în urmă în bufetul din sufragerie, într-un sertar cu fund dublu, de parcă pe mine m-ar fi chemat Căcănaru, şi nu Cărămidaru, cel cu nasu fin şi cu miros de copoi.

— Copoi de-al poliţiei ? nu avu de lucru Stan Florescu să zică.

— Nu mă întrerupe şi să nu mă faci copoi, că bag şişu-n tine, ai înţeles ? !

— Am înţeles şi-mi cer scuze, şi Stelică zîmbi din nou.

— Tu rîzi, dar nu-i nimic de rîs. Patru ani pentru un pumn de aur ! Adică, vreo doi pumni, dar tot aia-i, socotind că eram trei la împărţeală : ei o parte şi eu una.

— Păi ce fel de... împărţeală este asta ? se miră Florescu.

— Eu eram şeful, şi aşa ne era convenţia. Dar nu de aici mi s-a tras necazul, ci de la altceva. Misitul, arde-l-ar focu', focu' ăla de încălzește cazanele cu smoală din împărăția lui Sarsailă, nu și-a băut tot ceaiul, doar o părticică, i s-o fi părut gustu' fistichiu, dubios, cine știe, și s-a trezit în timpul activității noastre. Și cum grecul dacă nu-i șiret nu-i grec, și-al nostru s-a dovedit a fi mai grec decît Temistocle, ăl de ne face nouă gogoși în Colentina, gogoși umplute cu aer ! — a făcut pe mortu-n păpușoi, poate și de teamă, nu-i vorbă, să nu-i luăm viața, dacă țipă, ceea ce n-am fi făcut oricum, fiindcă, așa cum am mai spus, eu fug de mortăciune, mai bine sărac și curat decît cu mîinile pătate de sînge... Deci, s-a trezit, poate de vină este și faptul că prea am lungit mult căutarea aurului, deși l-am chemat în ajutor și pe specialistul cu diamantu', acolo, la ei, în dormitor, rămînînd al treilea, cel mai prost adică, să-mi fie învățătură de minte pentru viitor ! — și Cărămidaru se lovi cu palma peste căpățîna acoperită de doi centimetri de păr negru, favoare ce și-o crease singur, în calitatea sa indubitabilă de „șef“ în închisoare. Prostu ăsta, prost cum spusei că s-a dovedit a fi, în loc să fie cu ochii pe orice mișcare a celor doi, a început cu pipăitul, cucoana misitului fiind tînără și cam dezvelită, gata să fim acuzați și de tentativă de viol, asta ne mai lipsea, noroc că avocații l-au convins să-și modifice plîngerea, lămurindu-l că *așa* se făcea și de rîs, și ce nevoie avea să-și dea coate ceilalți greci cînd o fi să treacă dînsu cu doamna la brațetă pe Calea Victoriei ? Și a modificat-o, amărîtu', dar să trec la *punctu culminant* : noi eram gata, adică noi cei doi, am aranjat totul la loc, gata să ne topim, și mandea a strigat încetișor spre dormitor : „Haide, Ghiță, gata, ușcheală !“ și-am dat să ieșim cînd, deodată, ce ne fu dat să ne audă urechea ? Trăsneală, pocneală, buf ! și pumni — o mulțime.

— N-ați intervenit să-l scăpați ? intră Stănică în discuție, deși bănuia răspunsul.

— Ce să intervenim ? Știam doar bine că grecu are și-un pistol ascuns pe undeva. Am strigat doar : Hai, Ghiță, roiu ! și-am roit-o și noi care încotro, tot cu ochii în șapte, să nu dăm de vreo patrulă, ceva cumva. Doamne ferește, aveam atîta aur la mine !

Am avut însă noroc și eu, și-al doilea, dar nu și-al treilea, Ghiță, pe care grecu l-a legat fedeleș și l-a predat celor în drept, dreptatea lui Antonescu, arde-l-ar focu să-l ardă !

— Și pe dumneavoastră cum de nu v-a prins ?

— *Dumneavoastră !* E-te-te !... Păi, stimabile, aici se vorbește cu „tu" și cu „mă", mai rar cîte-un „matale" sau „dumneata", dar „dumneavoastră"... mi se pare așa, fistichiu și zbanghiu în același timp !

— Mă rog, pînă mă voi adapta, o să mai scap și cîte un „dumneavoastră". Este cu supărare cumva ?

— Dimpotrivă, mă simt onorat ! Da să-ți spun cum de ne înhățară : prostu de Ghiță, dacă ne turna de la început, era bine, fiindcă sticleții ar fi găsit coliviile goale. A vorbit însă abia după vreo trei săptămîni de anchetă, ce fel de anchetă nu-ți mai spus, că știi dumneata la ce mă refer...

— Știu, știu, am „gustat" și eu din anchetele astea.

— E ! Dacă doar ai gustat, e bine, era mai rău dacă-ți dădea să te saturi, și lui Ghiță i-a dat, și-acu mai are urme pe spinare. Da' să lăsăm asta și să-ți spun că, după ce am văzut că trece săptămînă după săptămînă și nu apar vardiștii în cartier, am lăsat-o mai moale cu prudența aia despre care zicea nu știu cine că-i mama înțelepciunii, și bine zicea, fiindcă într-o bună dimineață, în zori, cînd ți-e somnul mai dulce, casa în care dormeam a fost înconjurată de parcă înăuntru soileau douăzeci de alde Cărămidaru și nu doar eu și-o ibovnică. Să mă mai opun ? Ce, eram bleg ? Sită m-ar fi făcut, nu strecurătoare, sită. M-am predat, m-au luat și iată-mă aici, gata să fiu trimis peste cîteva zile în lagăr. Știai de... chestia asta ? și Cărămidaru privi chiorîș la interlocutorul său.

— De ce să mint, nu știam, dar s-ar fi putut să aflu la vorbitorul de mîine, avem și „noi" oamenii noștri, la fel ca și dumneavoastră, cred.

— Mă rog, așa să fie, asta n-are mare importanță, important e altceva, să știi să-ți ții gura. Și nici celor doi... amici să nu le sufli vreo vorbă. Ei sînt mai tineri, au timp să mai aștepte.

— Asta nu ! Nici măcar nu poate fi vorba ca eu să fug şi ei să rămînă. Ori toţi, ori nici unul ! zise „tovarăşu" pe un ton hotărît.

Gogu Cărămidaru, obişnuit să comande şi să fie ascultat, fu gata să se dezlănţuie, după cum îi era felul afară, în libertate, dar nu şi între ziduri, deşi el tot „şef" se considera. Înghiţi în sec de cîteva ori, mormăi ceva, doar el putea să ştie ce anume, ca să-l întrebe deodată :

— Și dacă eu n-am să fiu de acord şi-o să vă las pe voi „de căruţă" ?

— Încercarea moarte n-are, dădu Stănică îndată un răspuns în doi peri.

— Adică ? !

— Adică... nimic.

— Cum nimic ? !

— *N-o să iasă nimic.*

— Ne torni ? !

— Am spus eu asta ? şi Stan Florescu privi în ochii negri ai celuilalt, mimînd nedumerirea.

— Și-atunci ?

— Și-atunci, ce ?

— Ai spus limpede că „n-o să iasă nimic".

— Uite ce-i, se hotărî Stănică s-o curme cu vorbăria în doi : aşa cum unu şi cu unu fac doi, tot la fel de hotărît îţi spun că eu singur nu plec !

— Pleci cu noi, de ce singur ? făcu Cărămidaru pe prostul.

— Împreună cu cei doi tovarăşi ai mei, stimate domn Cărămidaru ! şopti Stănică pe un ton care nu putea fi interpretat în mai multe feluri.

După cîteva clipe de gîndire, Cărămidaru îi spuse că ar dori mai întîi să se consulte cu tovarăşii săi.

— Tovarăși ? ! îşi arătă Stănică uimirea.

— Altfel de tovarăşi ! Şi la bine, şi la rău, nu doar la profit !

— Care profit ?

— Aveţi vreo pînză de bomfaier ?... N-aveţi ! Păi, vezi ? Ce fel de... tovărășie mai este și asta ?

— O să avem ! fu categoric Stănică, minţind cu bună-știință.

— Cînd, după ce ne-mbarcă ăștia spre Ocnița ?... Bogdaproste și mersi, atunci nu ne mai face trebuință !

— Tăiem podeaua vagonului, încercă el marea cu degetul, fiindcă una dintre soluțiile suflate la vorbitor fusese și asta, să facă jos, în podea, o deschizătură cît să se strecoare afară un om și să iasă unul după altul, noaptea, cînd trenul o să staționeze în vreo gară oarecare.

— Nu dau eu cioara din mînă pe vrabia de pe gard !

— Nici eu nu prea fac astfel de lucruri, fu calm Stănică.

— Și-atunci ?

— Ascultă... nene Cărămidarule, poftim, nu te mai iau nici cu „domnule" și nici cu „dumneavoastră" : dacă eu ți-aș cere să-ți lași dumneata „prietenii" aici și să fugim doar noi doi, fiindcă așa avem mai multe șanse de reușită, ai fi de acord cu mine ?

— Așa cum nu-mi plac turnătorii, așa nu-mi plac nici trădătorii. Am zis că vom pleca opt, opt vom pleca, opt, fiindcă al nouălea va rămîne aici, să ne camufleze fuga, să-și dea seama cît mai tîrziu garda închisorii că am fugit și, mai ales, *pe unde am fugit.*

— Și acest al nouălea o să fie de acord să rămînă „aici" ?

— Se sacrifică băiatul, căci așa-i la *noi.* Nu știu cum o fi la *voi,* m-aș mira însă să fie la fel ! se îmbățoșă Cărămidaru, ascunzîndu-i celuilalt că acest „al nouălea" mai avea doar două luni pînă la eliberare și că cei cu pedepse mici, nu mai plecau în lagăr, ci erau cel mult transferați la o închisoare civilă.

— Deci opt și cu trei unsprezece, nu se lăsă Stan Florescu, zis Stănică.

— Nu-i tot aia ! se încruntă Cărămidaru.

— Și adică de ce „nu-i tot aia" ?

— Durează mai mult... strecurarea în noapte, pricepi ? Văd că nu pricepi nimic și stau și mă întreb, ca prostu, de ce oare-mi picași mie pe cap ? !

— Să ne vedem noi afară, și-atunci, fiecare cu norocul lui.

— Asta poate s-o spună doar un husău, nu și-un om cu cap ! Cum adică, ne punem pielea-n saramură și, tocmai cînd să zicem hop !, să dăm de dracu? Și dracu ăsta împielițat poate să apară alături de gura de canal pe care vom ieși și sub chipul unui bețiv întîrziat pe drumuri, gata să guițe și să dea alarma. De prost, și de frică, nu că l-ar interesa pe el cine sîntem noi și ce hram purtăm !

— Lasă, nene Cărămidarule, gîndurile astea pesimiste ! Prea le vezi pe toate în negru. Sau... știi ce ? Ieșiți dumneavoastră primii și, după ce-o să pieriți în noapte, abia atunci ne săltăm și noi în stradă. De acord ?

— Nu, fu categoric Cărămidaru. În treburi d-astea grele eu nu-i las niciodată la coadă pe cei mai fără experiență : am și eu obrazul meu, ce naiba ! Și apoi, ți-am spus mai adineauri de ce sînt aici : fiindcă l-am lăsat pe Ghiță, adică pe cel mai prost dintre noi acolo unde, de fapt, ar fi trebuit să fiu eu sau celălalt. Greșeala se plătește și nu vreau s-o plătesc și-a doua oară...

* * *

„Sacrificatul“ — în realitate cel mai fără griji dintre ei — după ce toți cei unsprezece candidați la evadare coborîră în bezna canalului, așeză capacul la loc, cu grijă, apoi cartoanele și rogojinile, ca totul să pară a fi exact așa cum fusese cu cîteva minute în urmă. Cei coborîți în întuneric așteptară cîteva clipe, ascultînd zgomotele de deasupra lor, și Gogu Cărămidaru aprinse o lanternă „Focus“ pe care o avea cu aprobare oficială, în calitatea sa deloc oficială de „șef“ peste ceilalți deținuți. Razele lanternei străpunseră întunericul și înaintea lor se deschise ovalul canalului înalt de un metru și jumătate, prin care abia se putea strecura un om. Pe fundul lui se scurgea alene o zoaie puturoasă cu tot felul de mizerie umană, rău mirositoare, cîțiva mai sensibili fiind gata să-și verse și mațele, ceea ce se și grăbi să facă, primul, Ghiță, cel vinovat de eșuarea loviturii din casa grecului-misit.

— După ce ești prost, mai dai și pe-afară ! șuieră Cărămidaru, care nu putea să-i ierte că din cauza lui naviga el acum prin rahaturile orașului, ducînd în cîrcă patru ani de pîrnaie și perspectiva de a se „reabilita“ în lagăr.

În sfîrșit, după un „drum“ de vreo șaizeci de metri, ajunseră cu bine la grătarul care îi separa de canalul colector principal, care se sfîrșea într-altul, „și mai principal“, în preajma Pieței Națiunii.

— Stroică, acu să-ți văd deșteptăciunea ! îl îmbie la lucru Cărămidaru pe cel ce-i fusese al doilea complice în „afacerea misitu“, mîna sa dreaptă nu numai „afară“, ci și „înăuntru“.

Stroică, cel care cînd scotea o vorbă se făcea gaură-n cer, se puse pe treabă, știind că nevastă-sa îl aștepta de două nopți cu sarmalele pe foc. Nu-l aștepta în ogeacul lor, cunoscut poliției, ci la o cumnată, în cartierul Plumbuita, alipit Colentinei. Gogu Cărămidaru ținea lumina lanternei îndreptată spre zăbrelele de fier, dincolo de care îi putea aștepta libertatea, o libertate nemeritată pentru cei mai mulți dintre ei, după cum la fel de bine puteau întîlni și drumul de întoarcere la închisoare. Ce însemna pentru fiecare în parte această „reîntoarcere“ știau bine, nimic nefiind pedepsit cu mai multă asprime decît evadarea sau tentativa de evadare.

— Nu s-o auzi cumva sus ? șușoti careva, ascultînd cîntecul ritmic al pînzei de bomfaier.

— Aproape patru metri de pămînt... e greu ! Nu l-au auzit de altfel nici pe Tilică — numele celui care încercase, dar nu izbutise să fugă și nimerise apoi la Caransebeș, ca să-și ia valea și de-acolo — își dădu cu părerea Ghiță, mereu primul la vorbă.

— Tu să taci, să nu vorbești ! Meritai să te lăsăm „sus“ ! îl muștrului Cărămidaru.

— Deocamdată nu sîntem decît „jos“, nu avu de lucru să răspundă același Ghiță.

Palma pe care o primi peste ceafă îl aruncă cu fața tocmai în mizeria în care le colcăia încălțămintea, deși cu toții căutau să stea cocoțați cît mai sus pe ovalul canalului, de parcă erau lilieci.

— Asta nu mai e glumă, nene Gogule ! — o dau dracului de prietenie și de tot !

Jap ! încă o palmă, ceva mai „serioasă".

— Tu prieten cu mine, mă nătărăule ? Tu, din cauza căruia eu și ăsta de trage ca un rob la bomfaier am picat în laba sticleților ?

— Au, nu mai da, nene Gogule, nu mai da, că m-ai umplut de sînge !

— Spală-te colea, jos, în canal, nici nu meriți altceva !

— Na și ține basmaua asta, zise unul, și șterge-te pe față. Și mai ține-ți gura, că altfel o încasezi și de la mine ! adăugă, căutînd să aplaneze conflictul, că-l știa rău la mînie pe Cărămidaru cînd simțea că este luat peste picior.

— Gata, terminați ! zise și cel care cînd vorbea se făcea gaură în cer, și într-adevăr, în curînd avea să se facă o gaură, dar nu în cer, ci în acel grilaj ce sfîrși prin a se da bătut după aproape două ore de „muncă de ocnaș".

— Fiți atenți, îi avertiză Cărămidaru, să nu scăpați direct în canalul mare ! Vă lăsați unul cîte unul. Atenție, să nu vă rupeți gîtu ! Și nici să cădeți, fleoșc ! în torofleașca de dincolo ! Să vă proțăpiți picioarele cît mai în zidul canalului, și-așa să înaintați, crăcănați, pînă la gura pe unde vom scăpa afară !

— Vreo scară, ceva-cumva ? interveni în discuție același Ghiță.

— Pentru tine canci scară ! Da nu-ți face griji : stau eu cloșcă, să te cațări pe umerii mei și să te salți la aer și în libertate, ca eu să rămîn aicea, jos, s-aștept Crăciunul ! Ți-ar conveni, nu-i așa ?

— Ce naiba, nene Gogule, ești așa de miștocar ? se miorlăi Ghiță.

— Miștocar, nemiștocar, să nu-ți mai aud pliscu !

Pe rînd, unul după altul, în cea mai deplină tăcere, ascultînd doar sfaturile lui Cărămidaru, de parcă acesta tot prin canalele acelea își dusese viața, se strecurară prin deschizătura tăiată în grătar, ultimul fiind însuși „șeful“, care însă nu prea avea spor să-și strecoare umerii dincolo, încît o clipă își zise că toți or să scape, iar el o să rămînă ca pițigoiul în colivie. Salvarea sa avea să vină din partea lui „Mutulică“, cel ce tăiase grilajul dintre cele două canale și care acum ducea lanterna. Se întoarse din drum, dădu „lumina“ altuia și el se puse să piseze carnea de pe umerii șefului centimetru cu centimetru, el trăgînd, celălalt împingînd și strîngînd din dinți de durere, pînă ce, în sfîrșit, se strecură și el, zgîriat și învinețit, cum avea să constate abia mai încolo.

Cînd se adunară cu toții, Cărămidaru le spuse să-l asculte cu atenție și să nu scoată vreo vorbă :

— Dacă am fost ultimul „colea“, ultimul voi ieși și-n stradă. Primul care o să iasă o să fii tu, Stroică — și raza lanternei se opri asupra lui „Mutulică“. Apoi tu, tu și tu — și lumina se plimbă peste fețele celor indicați, figuri amorfe, în parte abrutizate de anii de pușcărie duși în spate — apoi tu, pe urmă voi... — și raza se opri pe chipul lui Stan Florescu — voi trei... Și, stați așa, nu vă grăbiți să vă așezați în rînd, mai avem ceva de vorbit : ce aveți de gînd să faceți ca să nu cădeți încă din prima clipă cînd ieșiți în laba sticleților ?... Vă întreb nu fiindcă mi s-ar rupe inima în paișpe de mila voastră, v-o spun pe-a dreaptă, nu vreau să „cădeți“ prea în pripă și cu prea mare viteză și să turnați, cînd v-or lua sticleții la poceală, toată tărășenia din noaptea asta, acu, după ce-ați tras cu urechea și-ați aflat o mulțime de secrete din viața noastră particulară, ceea ce ne-ar putea cășuna, nu glumă. Și să vă mai spun încă o chestie : noi sîntem opt, voi doar trei, repede v-am putea lichida și apoi lăsa să zăceți pe veci, aici, în putoarea asta.

— Așa să facem, nea Gogule ! interveni, cine altul decît Ghiță.

— Ba pe tine o să te las aici ! Și să nu mai scoți o vorbă, ai auzit ? ! se înfurie de-a binelea Cărămidaru.

— Taci din gură, taci ! îl sfătuiră ceilalți.

— Norocul vostru este, continuă Cărămidaru, că eu am fost și-o să fiu pînă la moarte împotrivă a lua viața cuiva, bun sau rău. N-am mierlit și n-am să mierlesc pe nimeni niciodată, decît dacă altfel nu mi-aş putea salva pielea, fiindcă, decît să mor eu, mai bine să moară altul, nu-i aşa ? Dar uite că ne-am întins la vorbă şi timpul trece. Ia ziceţi, ce-aţi scos din tărtăcuţă în problema asta fierbinte ca plumbul topit ?

— Avem noi... un prieten unde să tragem şi să ne ascundem cîteva zile, pînă se aşază lucrurile ; important este să ne vedem acolo, fu sincer Stan Florescu.

— Şi cam pe unde stă gazda asta ? Că n-o sta în palatul regal ? întrebă Cărămidaru.

— Undeva sus... pe 11 Iunie, ascunse adevărul Florescu, tovarăşul la care puteau apela oricînd, dacă s-ar întîmpla să scape, locuind în realitate pe Petre Ispirescu, o stradă care se făcea din Rahova, pe dreapta.

— Păi, dacă-i aşa... eu, de-aş fi în locul vostru, m-aş aciui pînă aproape de ziuă prin preajma Pieţei Mari, care-i la o palmă de locul pe unde ne vom strecura spre libertate — ah ! făcu el deodată, ce bună şi ce sfîntă-i libertatea, şi ce ne mai batem joc de ea, cînd o avem ! Paştele şi... şi Gogu Cărămidaru dădu drumul unei suite de înjurături împletite cu jurăminte în care nici unul din cei din jur nu credea, decît poate „cei trei“, ei neavînd de unde să ştie de ce era în stare şi ce putea să înfăptuiască Cărămidaru într-o singură noapte cînd rămînea fără franci în buzunar şi nu mai avea cu ce să-şi „trateze“ gagica.

— Şi ce sfat ne dai ? întrebă Stan Florescu, nu pentru că ar fi avut nevoie de sfaturile celuilalt, cît ca să-i cerceteze buna-credinţă.

— Sfaturi multe n-am de dat, dar vreun ban aveţi la voi, de tramvai măcar ?

— Cred că am pe undeva nişte mărunţiş, răspunse Stan Florescu. Ne descurcăm noi.

— Asta-i bine. Dar nu uitaţi : Am zis, cu tramvaiul, fiindcă eşti mai sigur în mulţimea celor din tramvai decît mergînd „solo“ pe stradă. Şi să vă mai spun ceva : să nu vă suiţi nici în primul şi nici într-al doilea tramcar pornit în cursă : în astea se urcă și caraliii care au fost de noapte și grăbesc spre casă sau spre secție, să dea raportul. Și-ar mai fi o chestie, continuă tot el, ca unul care știa că, ducînd grija celor trei, se îngrijea de propria sa liniște. În piață, acum, sînt munți de varză ; varză se face și cînd e pace și cînd e război, și ce să mănînce săracu la iarnă ? Varză ! Așa... Ce-am vrut oare să zic ?... A, da, să vă tolăniți pe lîngă vreun munte de-ăsta de varză, ca și cum voi ați fi vînzătorii și n-ați avut franci să trageți la vreun han. Da nu toți trei la un loc : mai răsfirați, și să aveți grijă să vă ascundeți pînă nu apucă „nasoii" să dea alarma — după ce-or pricepe că au rămas fără unșpe clienți d-ăi grași, taman potriviți pentru Ocnița, arde-l-ar focu de lagăr, împreună cu cine știu eu că l-a inventat !

— Mai scurteaz-o, nea Gogule, să nu ne-apuce zorile în cofetăria asta ! sări tot Ghiță.

— Taci, mă prostule, c-ar mai fi vreo jumătate de oră pînă la ora X, cum zic americanii ăia în filmele lor de spionaj.

— Și-adică, dac-ar fi s-o roim de pe-acu, ne-ar strica oare cu ceva ? întrebă un altul.

— Mă, ține-ți clanța ! Nea Gogu Cărămidaru nu face nimic fără cap, asta trebuia s-o știi mai de mult !

Spre surpriza tuturor celor din jur, „nenea Gogu" le spuse apoi că „omu" care i-a strecurat schița și pînzele de oțel l-a mai asigurat și de altceva : că în acea noapte, după ora... X, o baraglaie d-aia mare de gunoi o să rămînă în pană chiar deasupra gurii lor de canal și că, unul cîte unul, „pe șest", se vor strecura în mașină, în locul gunoiului.

— Așa ne-a fost scris nouă, să ne petrecem noaptea asta doar în parfumuri franțuzești. Dar n-o să respirăm noi din nou aer curat ? Aerul libertății, cel mai curat din lume ! N-aș mai avea parte de pușcărie în veci, în ea să-i înfundăm pe dușmani și pe cei ce ne vor răul, nu pe oamenii de treabă, de felul nostru ! Nu-i așa, comuniștilor, sabotorilor, sau ce gaia sînteți, mie mi-e destul că sînteți dușmanii lui Antonescu ! Nu-i așa că noi sîntem oameni de treabă ? îl interpelă Cărămidaru direct pe Stănică.

— Pentru mine orice om, încă din clipa cînd s-a născut, este „om de treabă“, cum zici, dar mai încolo...

— Şi-adică noi din care tabără facem parte, din aia a „nou-născuţilor“, sau din... ailaltă, aia a lui „mai încolo“ ?...

Lui Florescu i se păru a ghici în vocea nedoritului său interlocutor că-i caută pricină tocmai acum cînd, după cîte aflase, mai aveau puţin şi vor ieşi în stradă. Nu cumva, se întrebă, ăştia sînt în stare să ne lase aici ? Nu să ne ucidă, ci doar să ne lase ?... Fără ajutorul lor, ştia de-acum, nu se vor putea căţăra pînă la prima bară de fier zidită în buza canalului. Riscau deci ori să orbecăiască la infinit prin puturoșenia din jur, ori să caute drumul pe care veniseră şi să se strecoare din nou în închisoare. Își zise că trebuia să fie nespus de atent la răspunsul pe care urma să-l dea lui Gogu Cărămidaru.

— Abia după ce am să stau la aceeaşi masă cu dumneata — „fereşte-mă, Doamne !“ — şi-o să bem cîte un kil de vin de căciulă, abia atunci pot să-ţi dau răspunsul.

— Bravo, aşa-mi placi ! Nu umbli cu fofîrlica...

„Na c-am brodit-o !“ se bucură în sine Florescu.

— ...şi, de nu mi-ar fi teamă de pielea mea, mai că v-aş da o adresă unde să mă căutaţi mîine sau poimîine, să tragem un chef de pomină. Dar de, ştiu şi eu ce hram purtaţi ?... Lasă, să se termine scîrba asta de război şi poate ne-om mai întîlni noi, şi-atunci să vezi ce bairam o să tragem... Şi, întorcîndu-se spre „trupa“ lui, strigă deodată : Gata ! ! ! luîndu-i pe toţi prin surprindere. De-acum încolo nici o şoaptă, nici măcar un suspin !

Cu paşi crăcănaţi, să nu calce mijlocul canalului, şi cu lanterna în mînă, cel ce îşi asumase riscul principal al evadării se opri în dreptul unei anumite guri de canal, cercetînd o frînghie făcută din pături răsucite şi prinzînd-o, după cîteva încercări nereuşite, de prima „gheară“ zidită în buza coşului de beton care urca la suprafaţă. Apoi ceru din nou linişte. Ţinu o ureche în sus, ascultă, stinse lanterna. Bezna de necuprins din jur le aduse tuturor o senzaţie de frică, poate chiar de groază, o clipă sau două, apoi fiecare îşi zise că situaţia era aceeaşi, cu nimic mai bună sau mai rea decît atunci cînd pluteau în bruma aceea de lumină chioară.

Trei ciocănituri distincte, dar nu prea puternice, date în capacul de fier de deasupra lor le dublară bătăile inimii.

— Pssst ! făcu Cărămidaru, cînd sesiză șoșoteli în jur. Liniște !

Alte trei ciocănituri şi Cărămidaru aprinse lumina, dînd semnalul de urcare.

— Tu, așa cum am vorbit, ieși primul şi ai grijă !

„Mutulică“ se căţără nici un metru pe frînghia aceea originală, cît să se prindă de prima dintre ghearele zidite în melc în coșul de vizitare al canalului colector. Apoi încet, dar sigur, începu să urce tot mai sus, gheară după gheară, spre capacul de-acum tras uşurel deoparte, sub gunoaiera rămasă „în pană“.

— Tu ! indică Gogu Cărămidaru pe următorul.

Cînd mai rămăseseră jos doar el şi „cei trei“, Cărămidaru făcu semn lui Florescu să se caţăre. Acesta şopti :

— Să urce ei ! — şi arătă spre cei doi tovarăşi ai săi.

— Şefu întotdeauna, în treburi d-astea deocheate, trebuie să fie ori primul, ori ultimul. Ultimul voi fi eu, deci grăbeşte-te şi urcă, dacă ești şef !

Cînd se văzu sub măruntaiele gunoaierei, primul lucru pe care îl făcu Stănică fu să tragă în piept o căldare din aerul acelei nopţi călduţe de toamnă dulce.

— Stai ciujdit colea, să urce şi ceilalţi doi, şi pe urmă vă uşchiţi. Da eu aş zice c-ar fi bine să rămîneţi vreo jumătate de oră ascunşi colo, în tufişurile alea de liliac sau de ce-or fi, vorbi „Mutulică“ în șoaptă, pronunţînd atunci, fără îndoială, cea mai lungă „cuvîntare“ a vieţii lui, ca să adauge îndată, mai înainte de-a apuca Stănică să spună ceva : E mai bine așa, ascultă la mine. Cînd vom porni din loc cu harabaua asta de deasupra noastră, care o să scoată fum și-o să zdrăngăne din toate încheieturile, este mai bine pentru voi să fiți ascunși, și nu pe stradă. Da', treaba voastră, mai departe faceți cum vreți, eu zic că așa-i mai bine, să stați ascunși pînă se așază liniștea.

— Așa vom face, șopti Stănică, dîndu-i o mînă unuia dintre cei doi tovarăși ai lui ca să-l ajute să se culce pe burtă, alături de el.

După ce ieși și cel de-al unsprezecelea, Gogu Cărămidaru, capacul fu așezat la loc, tot cu grijă, să nu se facă zgomot, și, cînd „Mutulică" socoti că strada-i pustie, le șopti celor trei „intruși" :

— Hai, voi trei, ușcheală !

— Cu bine și noroc ! zise Stan Florescu, privind în direcția unde trebuia să se afle Gogu Cărămidaru, hoțul care părea să justifice afirmația că orice delincvent are ascunsă pe undeva și o urmă de omenie.

Stănică nu știa că prin capul gogonat al lui „nenea Gogu" trecuse, într-adevăr, și ideea de a-i lăsa acolo, jos, drept pedeapsă că se interpuseseră în calea planului lor inițial de evadare și nu bunătatea sau mila creștinească îl oprise de a-i pedepsi lăsîndu-i singuri în întunecimea puturoasă a canalelor, cît teama că, bîjbîind pereții, ar ajunge totuși prea repede acolo de unde au plecat și, drept răzbunare sau pentru a nu fi acuzați de complicitate, ar fi dat alarma.

— Baftă, fraților ! se auzi glasul de bariton al lui Cărămidaru, ca să adauge îndată, într-o tonalitate mai înaltă : Valea ! Acu ne cărăbănim și noi !...

„Ideea cu varza" nu le surîse deloc celor trei, poate și fiindcă în tufișurile în care își găsiseră un prim ascunziș puteau rămîne fără riscul de a da careva peste ei pînă aproape de ziuă. Or, cum tramvaiele își începeau primele ture cu vreo oră mai înainte de a se lumina, își făcuseră socoteala că poate mai bine ar fi să aștepte acolo, în întunericul deplin al nopții, pînă le vor auzi zdrăngănind, semn că orașul se trezea la viață.

Așa și făcură, și singura vietate care le mirosi urma fu un cîine pribeag. Potaia le dădu ocol și îi părăsi îndată, poate fiindcă i-au displăcut miasmele emanate de încălţămintea lor. Aceste „miasme“ îi îngrijora de altfel cel mai mult pe evadaţi. Dacă ar fi fost mai jerpelit îmbrăcaţi, poate că cei în jurul cărora ar fi călătorit i-ar fi considerat drept lucrători de-ai salubrităţii oraşului, căcănari adică, în drum spre casă, după ce isprăviseră cu treburile lor nocturne. De aceea, după ce auziră primele semnale sonore care le dădeau de veste că tramvaiele s-au pus pe treabă şi după ce parcurseră nici o sută de metri, fură nespus de bucuroşi cînd dădură, în poarta unei case, peste o cişmea. Se spălară pe mîini, băură cu nesaţ apa rece şi atît de binevenită după ce strînseseră din buze trei ore încheiate prin canalele acelea de care nici nu mai voiau să-şi amintească, îşi spălară cum se pricepură mai bine încălţămintea şi, întrucîtva mai liniştiţi, luară cu grijă drumul spre prima staţie de tramvai.

*
* *

Comandantul de gardă al Închisorii militare alipite Curţii marţiale, făcu o nouă numărătoare, deşi sesizase de la bun început lipsa lui Gogu Cărămidaru şi a celor trei comunişti. Hoţii stăteau, ca în fiecare zi, aliniaţi pe două coloane, de-a lungul coridorului principal. Lipseau opt „hoţi“, plus „cei trei“.

— Ia spuneţi, mă, pe unde-au evadat ? răcni plutonierul.

Deţinuţii ridicară din umeri, afişînd o oarecare indiferenţă, cîţiva mormăiră un „nu ştiu, domnule plutonier !“ şi „să moară mama dacă ştiu“, şi cel puţin de data asta delincvenţii spuneau adevărul : toţi cei aproape trei sute, în afară de unu.

— Nu ştiţi ! strigă plutonierul. Nu ştiţi, nu-i aşa ? Ei bine, dacă nu ştiţi, cel puţin trei zile veţi avea cu toţii regim de carceră, vorbitoarele suspendate, mîncare — apă şi pîine !

După ce lăsă înăuntru trei soldaţi să supravegheze reintrarea deţinuţilor în celule şi apoi să zăvorască ușile pe din afară, treabă pe care o făceau seara și nu dimineața, plutonierul se grăbi spre birourile închisorii, să raporteze situația.

⁂

Cînd ajunseră cu bine și fără peripeții deosebite la adresa cunoscută de Stan Florescu, noaptea se îngîna cu ziua. Casele, toate, păreau pustii. Cei trei intrară în curte. Stănică ciocăni într-un anume fel, i se deschise și se furișară pe rînd în antreul unei case de om nevoiaș, casă care nu număra decît acel antreu, o cameră ceva mai mare și o bucătărie. Afară, în curte, o cișmea, o magazie, un coteț și cîțiva pomi. Ceea ce era deosebit de important era faptul că proprietarul tuturor acelor bunuri, Matei Dumitrache, locuia singur în acea curticică și vecinii, cu toții oameni nevoiași, își aveau casele așezate cu spatele spre intrarea sa.

În casă însă nu era singur ; într-un pătuc dormea un nepot de cincisprezece ani abia împliniți, și care atunci cînd nu era la școală, ca să scoată un ban, vindea ziare ; vindea ziarele tipărite în Sărindar și „cumpăra“ tot felul de știri adunate de pe străzi și din localuri, știri pe care seara le „vindea“ — un fel de a spune — unchiului Matei.

— Băiat de toată isprava, îi liniști gazda pe cei trei fugari, care priveau nedumeriți la mogîldeața ce se contura sub pled. Taică-su a căzut prizonier la Odesa, maică-sa, soră-mea adică, mai are doi băieți mai mici în grijă, i-ajung.

— Cum îl cheamă ? întrebă cam într-o doară unul din cei doi evadați mai tineri, al căror nume adevărat era cunoscut doar cîtorva, printre aceștia numărîndu-se, se înțelege, și Stan Florescu. Altfel, de pe Uranus, evadaseră Dumitru Sterescu și Moise Petrache.

— Cum îl cheamă ? repetă zîmbind cel care le deschisese ușa, ca să declame pe un ton voit solemn : îl cheamă Kuki Bordoganian.

— Cum ? Cum ? şoptiră întrebător noii veniţi, surprinşi de rezonanţa nu tocmai autohtonă a numelui.

— Ăsta este... să zic aşa, numele lui conspirativ, nume sub care este cel mai bine cunoscut în Sărindar. Altfel, Alexandru Popescu.

— Unchiule ! se auzi deodată o voce de copil somnoros, mi-ai promis că niciodată n-ai să !...

— Prostuţule, se grăbi Matei Dumitrache să zică şi să se apropie de patul copilului, ca să se aşeze apoi pe o margine a acestuia, mîngîindu-l pe păr ; dînşii sînt prieteni de-ai mei dintre cei mai buni, oameni de toată încrederea, de ei n-ai de ce să te temi vreodată, atîta vreme cît eşti cinstit şi-ţi vezi de treabă. Ai înțeles ce-am vrut să-ţi spun ?

— Mda... zise doar puştiul, culcuşindu-se mai bine în colţul lui de pat.

— Aşa că totul este în regulă, nu-i aşa ?

— Cum zici tu, unchiule, la fel zic şi eu, pentru mine-i lege ! răspunse Kuki, săltîndu-se într-un cot, să-i poată privi mai bine pe cei trei musafiri, acum, cînd lumina zilei începuse să se strecoare în odaie mai cu dărnicie.

— Aşa că, dragă Kuki, pentru vreo două-trei zile — pînă „vom scăpa“ de dumnealor ! — o să ai de dus la îndeplinire niscaiva treburi în plus, îl înştiinţă cel care-i purta de grijă. „Îi purta de grijă“ era un fel de a spune, fiindcă nepoţelul cutreiera singur străzile oraşului, avîndu-şi însă „baza“ în centru.

— Ordin şi se execută, sîntem doar în vreme de război ! încercă să pară cît mai serios cel ce abia aştepta să sară din pat.

— Nu te grăbi să cobori, mai sînt aproape trei ore pînă la şcoală. Iar treburile despre care am amintit se rezumă la două, amîndouă însă la fel de importante.

— Noutăţi şi pîine ! i-o luă înainte copilul.

— Ştiam că eşti băiat deştept, dar nici chiar aşa ! glumi unchiul, mîngîindu-i ciuful de păr blond de pe frunte, copilul fiind tuns nu tocmai „şcolăreşte“.

— Vă dă voie, la școală, să aveți părul așa de mare ? se miră Stan Florescu.

— Într-o clasă de treizeci și cinci de elevi, doar eu și un băiat de „ștab"; dar ce, ăsta-i păr ? Un centimetru-doi, poate trei.

— Dar cum tu, mititetule, nici vorbă să intri în categoria asta, a copiilor de ștabi...

— Îi îndop cu ziare, asta fac, și-atunci ei, bieții profesori...

— „Îi îndopi cu ziare", cum vine... afacerea asta ? se miră sincer Stan. Avea el grijile lui, multe și deloc lipsite de importanță și de pericol, și destule întrebări de pus gazdei, dar toate acestea mai încolo, cînd vor rămîne singuri, după ce copilul o să plece la școală.

— Poate ați observat că am zis „bieții profesori" ?

— Exact, și am rămas surprins numai în parte, fiindcă știm cu toții ce salarii de mizerie au și ce trai duc cei ce nu sînt pe front, se înțelege, adică cei în etate, cei cu beteșuguri fizice, cîțiva... cu rude la Ierusalim, să zicem, și femeile. Pe mine însă, Kuki și... n-am reținut și „numele" ! — și Stănică rîse, cum nu i se mai întîmplase de mult.

— Kuki Bordoganian, dar mulți dintre „ziariști" îmi zic și... Kuki Alifante.

— Alifante ? exclamă Stan Florescu, și cel puțin trei perechi de ochi își ațintiră privirile spre cel ce, înalt și slăbuț, doar „elefant" nu părea a fi.

— O chestie mai veche...

— Secretă ?

— Nu, de ce secretă ? E legată însă, ca să zic așa, de-un pui de bătaie, în hol la „Timpul".

— Zi înainte, dacă ai început, îl încurajă unchiul să continue, sesizîndu-i o anumită reținere.

— Să nu mă creadă dînșii vreun bătăuș...

— Nu ești bătăuș, de asta pot să garantez eu, iar dumnealui — Dumitrache privi la Florescu — mă cunoaște bine și de multă vreme.

— Unul dintre ai noștri, Titi Nasulea — i se spune așa, Nasulea, fiindcă are un nas ca o trompă de elefant — își tot rîdea de mine fiindcă eram mai mic și mai econom decît el. Eu puneam ban lîngă ban, să am ce-i duce mamei, iar el, nu și nu, că am... „că am o gagică și asta-mi papă bănișorii". Azi așa, mîine la fel, pînă mi-a sărit și mie țandăra, așa, mic cum eram acum un an și-o lună, două, și l-am luat la poceală. Dau eu, dă și el, ceilalți, vreo... cincisprezece gură-cască, ne ațîțau, pînă ce, simțind că sînt răzbit, îl apuc de nas, strîng, sucesc zdravăn de trompă, și zic : „Na, alifantule, satură-te !" — iar cu mîna stîngă i-am tras un pumn sub bărbie. El avea șaisprezece ani, eu paisprezece neîmpliniți, cum-necum, l-am pus jos. Azi sîntem prieteni, chiar prieteni buni, însă „colegii" mi-au scornit pe loc porecla asta, „Alifante", Kuki Alifante, adică. Li s-o fi părut mai lesne de pronunțat decît Bordoganian, Kuki Bordoganian.

— Dar nu poți tu să povestești ceva, fără să folosești anumite cuvinte care nu sună frumos la urechea celor care ascultă ? îl certă, un fel de a spune, Matei Dumitrache, ca să menționeze apoi cîteva, dintre care nu lipseau „gagică" și „poceală".

— Unchiule... Dînșii vin de unde vin și-acolo, probabil, au auzit... și mai și ! Iar eu, îmi cer iertare, însă în cei doi ani și mai bine de cînd cutreier străzile Bucureștiului, am auzit și aud zilnic înjurături și expresii dintre cele mai... deocheate, față de care... „poceala" e floare la ureche.

— Bine, Kuki, te-am iertat.

— Băiatul are totuși... puțintică dreptate, vru să-i ia apărarea Dumitru Sterescu.

— Are, nici eu nu spun că n-are, pînă și așa-zisele lui porecle își au rostul lor. Kuki Alifante și Bordoganian sînt nume cunoscute tuturor, de toți cei care-și duc viața prin restaurante, cafenele, prin cofetăriile din centru, dar și de mulți alții, negustori de toate felurile, unde un biet vînzător de ziare nu are altfel ce căuta și nici cum răzbi. Legitimația lor — una singură: cureaua lată, petrecută pe după umăr, atît. Petrecută pe după umeri mai întotdeauna firavi, cei mai mulți dintre vînzătorii de ziare fiind pui de olteni sau doar bănuiți olteni, altfel mai toți copii izgoniți de foamea de acasă în orașul tuturor speranțelor, capitala țării.

— Cu atît mai mult, zic eu, băiatul nu doar că are dreptate, dar este și de admirat, iar eu, unul, promit să nu mai uit... cum îl cheamă, zîmbi Stan Florescu, privind cu simpatie, dar parcă și cu drag, la copil.

— Iar eu să continui să vă spun de ce profesorilor mei — profesori, nu profesoare, fiindcă e „școală de meserii", și profesoare aproape că nu avem — le-am spus „bieții", bieții profesori. Sînt copil, dar ochii sînt ochi ; privesc la ei și văd cum sînt vai și amar de sărăcăcios îmbrăcați și încălțați ; în recreații, noi, copiii, tot îmbucăm ceva, un corn măcar sau pîine unsă cu magiun, pe cînd ei... cel mult o țigară, Mărășești sau Carpați, nu Regale, Regale RMS, Golf sau Virginia, cum fumează... boierii mei de la „Capșa", „Princiar" sau „Rex".

— Bine, bine, așa o fi, nu te contrazicem, dar cum vine cu... îndopatul cu ziare ?

— N-au bani, cei mai mulți dintre ei, nici să-și cumpere ziare. Rar, dacă n-aș fi eu, ați vedea pe catedră sau într-un buzunar de profesor vreun *Universul* sau *Curentul*. Pe cînd... pișpirică, adică umilul lor elev, le procură de toate și la toți, la „profesorii mei", se înțelege, găsi puștiul cu cale să menționeze. Mai ales că ceea ce-i interesează cel mai mult sînt revistele, ori astea sînt și mai scumpe : *Vremea, Realitatea ilustrată, Universul literar, Veselia...*

— Stai, stai ! îl opri din turuială Stan Florescu — „turuială", fiindcă Alexandru... Kuki Alifante vorbea în ritmul folosit pe Bulevardul Elisabeta cînd își făcea singur reclamă — stai, dar tu nu pari a fi vreun pricopsit, de unde bani, cu ce bani plătești toate ziarele și revistele astea ?

— Ei, și dumneavoastră !... Avem și noi „plusurile" noastre, ce naiba, altfel ce ne-am face ? Și să vă spun un secret : mai toți chelnerii și picolii sînt prietenii noștri. O mulțime dintre clienți își lasă ziarele și revistele, după ce le răsfoiesc alene, pe masă, pe scaun, pe jos, așa că vedeți dumneavoastră cum se face că unele se înapoiază la cei care le-au vîndut, adică la noi.

— Și... „plusurile“ ?

— Dacă am spus că picolii și chelnerii sînt prietenii noștri, avem noi prieteni și mai și : tipografii, zețarii, muncitorii de la ambalaj, așa că vedeți dumneavoastră...

— Alexandru, Kuki, adică, e băiat bun și de treabă, îl lăudă Dumitrache. Știu, pe copii nu este recomandabil să-i lauzi decît în lipsă sau cînd dorm. Kuki Alifante este, însă, o excepție.

— Alifante ! zise și izbucni în rîs unul dintre cei doi, pe numele de împrumut Dumitru Sterescu, deși un noian de griji îi copleșea pe toți.

— Un *nume* ca oricare altul, de ce vă vine să rîdeți ? Gogoașă este mai frumos — cum este „numele“ unui coleg ? Sau... Lică Brichetă, Țucă Moft, sau... Cîcea Șpițaru ? Eu zic că acestea chiar sînt urîte, pe cînd al meu...

— Dar n-a spus nimeni că este urît ! sări Stan Florescu. Dimpotrivă, sînt chiar frumoase și au o rezonanță plăcută, numai că acest... Alifante te duce cu gîndul la un anume animal din jungla Africei, or, tu doar „elefant“ nu pari a fi !

— Ei, ce să-i facem ? Asta-i situația. Pe un alt coleg de-al meu, coleg de *stradă,* nu de *școală,* cel mai înalt și mai voinic, cu o burtă ca de popă, îl cheamă Vasile Țînțar — și-așa-l cheamă în acte ! — pe cînd numele meu *adevărat* este și frumos și la locul lui, cel de-al doilea, ăsta... Kuki Alifante, — Bordoganian fiind împrumutat doar pentru vremurile astea grele. Unchiul Matei e martor ; i-am spus : cum vine tata din prizonierat, mă lipsesc de „Alifante“ și de „Bordoganian“, de Kuki însă nu, cu ăsta m-am obișnuit, și eu, și alții, pînă și unchiu' Matei tot Kuki mă cheamă cînd vrea să-mi spună ceva.

— Asta așa-i, recunosc, mi-e mai la îndemînă decît...

— Psst !

— Nu fi, Kuki, caraghios, doar ți-am spus...

— Ştiu, ştiu, ştiu ! repetă băiatul de trei ori pe „ştiu". Ştiu că sînt tovarăşi de toată încrederea, şi... cea mai bună dovadă că vin de unde vin este însuşi mirosul ăsta... simpatic, adus de dînşii ! şi băiatul izbucni într-un rîs reţinut, ascunzîndu-şi capul în pernă.

— Dacă-i aşa, scoală ! zise gazda pe un ton ce se voia serios. Scoală-te, spală-te, îmbracă-te şi, pînă pregătesc eu ceva de mîncare, adu-le de la cişmea apă, cît mai multă apă, să se spele... cel mai bine, zic, ar fi în bucătărie, masa o s-o aranjez eu aici.

— Gata, s-a înţeles şi se execută ! şi copilul sări în perechea sa de papuci, zbughind-o apoi cu o parte din îmbrăcămintea de zi în bucătărie.

După plecarea băiatului, cei patru bărbaţi şuşotiră o vreme de-ale lor, Matei Dumitrache ajungînd la concluzia că poate ar fi bine ca, în acea zi, el să nu se mai ducă la serviciu şi, mai înainte de a se porni „vifornița", să apuce să le cumpere în linişte trei perechi noi de încălţăminte, cămăşi, ciorapi, pălării în locul şepcilor lor... Poate, propuse tot Matei, poate banii n-ar fi risipiţi în vînt dacă le-ar procura şi trei trenciuri, trei fulgarine, ceva ieftin şi practic, care să-i facă să pară „mai alţii".

— O să ne considere unii, nu m-aş mira, agenţi în civil, remarcă Stănică, „sticleţi" adică.

— Cu atît mai bine ! fu scurt Dumitrache. Iar de aici, părerea mea este să plecaţi unul cîte unul, nu toţi trei deodată, şi nu direct la Ploieşti, ci pe o variantă ocolitoare şi, mai ales, să evitaţi Gara de Nord, care şi în „zile normale" este împînzită cu agenţi : şi de-ai noştri, şi de-ai nemţilor.

*
* *

Teama şi prudenţa lor se dovedi a nu avea temei — cel puţin dintr-un anumit punct de vedere. Seara, cînd cei doi locatari ai căsuţei situate în strada Petre Ispirescu se înapoiară acasă, ei, dar şi cei trei fugari avură surpriza să constate, răsfoind cu febrilitate ziarele de după-amiază sau de seară, și îndeosebi *Ultima oră,* fițuica cea avidă de știri senzaționale, că nici una nu inserase, oricît părea de paradoxal, nici măcar un singur rînd despre evadare.

— Cum așa ?! se miră sincer Matei Dumitrache privind, de la unul la altul, la cei care cu nici douăzeci și patru de ore în urmă orbecăiau prin întunericimea puturoasă a canalelor orașului.

— Noi, totuși, sîntem aici ! Și nici n-am ieșit pe poarta închisorii cu bilet de voie ! zise Stan Florescu, cel mai contrariat dintre toți, ca să-și exprime apoi o părere care, în scurte cuvinte, se rezuma la a nu fi descoperit încă cei din conducerea închisorii locul sau calea aleasă de evadați în drumul lor spre libertate.

— Mira-m-aș, făcu sceptic Dumitrache. Oaștele alea mai bătrîne, majurii, cunosc închisoarea ca pe propriul lor buzunar. De altceva mi-e teamă ; nu cumva siguranța, aflînd din vreme că printre evadați vă numărați și voi, a dat ordin să se mușamalizeze toată afacerea în presă — numai în presă ! — pentru a „lucra" dumnealor în liniște și fără tărăboi ?... Și asta o zi, două, trei, cît socotesc ei necesar să pună din nou mîna pe voi. Nu prea cred, totuși : voi erați, ca să zic așa, în ghearele armatei, că închisoarea militară are ca for tutelar armata. Și armata „asta" nu înghite deloc siguranța „aia". Și-ar mai fi și poliția la mijloc, cea mai „îndreptățită", de altfel, să știe de soarta voastră, atîta vreme cît ei v-au arestat și nu alții. Numai că, și asta e adevărat, poliția prinde și dă pe mîna Curților Marțiale pe toți cei care le cad în gheare. Mai departe... Dumnezeu cu mila ! Au alte treburi și abia dacă în cazurile socotite mai „interesante" vreun șef sau altul sau, poate, echipa care a conlucrat la arestare se întreabă și caută să afle ce s-a întîmplat și ce s-a ales de „clienții" lor.

— Dar dacă pînă să anunțe subalternii pe superiorii direcți, și aceștia pe alții mai mari, apoi pînă să afle locul pe unde au fugit „hoții", și să reconstituie măcar o parte din „drum" — și nu-i fericesc deloc pe cei ce au sarcina asta „plăcută“ —, timpul s-a scurs şi vestea n-a mai apucat să fie prinsă în rotative ?

— Ar fi scos o ediţie specială, mă gîndesc, zise Matei Dumitrache.

— Oricum, pînă mîine, cînd apare presa de dimineaţă, altceva mai bun nu avem de făcut decît să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor, propuse Stan Florescu.

— Masa e gata ! îi aduse la realitate copilul, care, în acea zi, pe lîngă treburile lui cotidiene — şcoală şi vînzarea ziarelor — trebuise să se ocupe de procurarea de pîine, biscuiţi, surogat de cafea, zahăr şi mezeluri.

Vînzătoarea unui magazin, care îl cunoştea şi îl iubea pentru hărnicia şi perpetua sa voie bună, ea însăşi mama unui băieţel cam de aceeaşi vîrstă, cînd îl auzi cerîndu-i „un kilogram de salam din cel mai bun“, zîmbi şi îl întrebă dacă nu cumva se însoară.

— Zilnic cumperi o sută de grame şi azi, ce-ţi veni să iei un „kil“?!

— I-au sosit mamei... nişte rubedenii din provincie, din cele care cred că la Bucureşti umblă cîinii cu covrigii-n coadă, şi ce să le dea să mănînce dimineaţa ? Salam, brînză, d-astea. Noroc că nu stau mult, doar trei zile, cît să-şi cheltuiască bănişorii pe boarfe mai acătării, să-i cheltuiască, nu sînt banii mei ! turuia băiatul, vorbăreţ din fire, folosind şi cuvinte culese din argoul străzii.

— Îţi dau, Kuki, îţi dau ; azi, ca niciodată, am primit marfă mai multă decît în alte zile.

— Dacă-i aşa... daţi-mi, vă rog, un kilogram şi jumătate.

— Tăiat ?

— Nu, întreg dacă se poate, îl taie mama după trebuinţă.

Ca să-şi creeze timpul necesar cumpărăturilor, fusese nevoit să dea o parte din ziarele sale unui „coleg“, să le vîndă el, spunîndu-i şi acestuia o altă „poveste“. Şi ca să nu bată la ochi vecinilor greutatea şi volumul cumpărăturilor, toţi oameni nevoiaşi și cumsecade, dar de ! — cum spunea unchiul Matei — niciodată nu știi de unde sare iepurele, fusese nevoit să facă două drumuri. Pentru cei cincisprezece ani ai săi, cam prea mult, și asta era și explicația acelei exclamații — masa e gata ! — el, care altfel, din discreție și bun-simț, noțiuni proprii omului sărac, dar și copilului bine crescut, în ciuda îndeletnicirii sale de după-amiază, ar fi stat acolo, în bucătărie, pe banca pe care avea să doarmă cîteva nopți — nu i se întîmpla pentru prima oară... — pînă cînd l-ar fi chemat unchiul Matei. Oboseala și somnul care nu-i dădeau pace îl obligau, însă, să calce un consemn tacit, acela de a nu „căsca gura“ la discuțiile „oamenilor mari“. Știa băiatul destule lucruri, însuși Matei Dumitrache fiind cel care îi împărtășea o parte din „secretele zeilor“, zei care, pe atunci, păreau a fi puțini la număr, dar erau, totuși, destui, mai grea și mai complicată fiind corelarea acțiunilor lor. Își zisese însă același om de încredere al partidului că, fără îndoială, ar fi mai bine pentru băiat să știe mai puține, avea și-așa destule pe cap pentru vîrsta lui, printre care se numărau două drumuri făcute săptămînal la locuința mamei și a frățiorilor săi, unde lăsa cea mai mare parte din cîștigul de pe urma vînzării ziarelor.

Sosirea lui acolo, în acea singură odaie în care locuiau mama și cei doi frați mai mici — prîslea abia împlinise trei ani — constituia o mică sărbătoare. Pe lîngă bani, Kuki se ducea cu buzunarele pline de acadele frumos colorate, bucuria fiecărui copil.

— Ce-i aia, mamă, Kuki Alifante ? ! se necăjea maică-sa ori de cîte ori afla de „porecla“ celui mai mare dintre feciori. Ai un nume cum nu se poate mai frumos, Alexandru, de ce să-ți zică... elefant ? !

— Alifante, mamă, nu-i totuna ! Kuki Alifante, ți-am spus de atîtea ori, de ce uiți ? întreba copilul, chipurile certînd-o.

— Uit fiindcă vreau să uit. Dacă cu... Kuki ăsta mă mai împac eu de bine, de rău, cu... „elefantul“ tău, deloc !

— Ți-am spus, doar pînă vine tata, atît, și ți-am spus şi de unde mi se trage — porecla.

— De-ar veni mai repede, maică, tare-i grea viața fără bărbat în casă. Dacă n-ai fi tu, cu voia ta bună dar, şi cu banii pe care ni-i tot aduci — nu cumva mai şi furi ? ! îl întreba cîteodată — nu ştiu ce ne-am fi făcut. Din a coase acasă, cu bucata, nu se poate trăi ; dacă lucram în fabrică era altceva, dar pe ăștia doi pe mîna cui să-i las ? și mama privea cu drag la cei doi frățiori mai mici, de șase și de trei ani, care acum, cînd venise „nenea“ uitînd, de joacă și de tot, priveau la el ca la unul din eroii basmelor cu care îi adormea mama lor în fiecare seară.

— Lasă, mamă, astea-s vremurile cele mai grele, așa zice unchiul Matei, și știe el ce zice ! O să treacă și astea, o să se termine şi războiul, o să se înapoieze și tata...

— Tata ! Cum e tata ? se întreba cel mai mare dintre copii, abia mai amintindu-și de înfățișarea acelui bărbat înalt, zdravăn, mustăcios, cu ranița în spinare, care îl sărutase, poate pentru ultima oară, şi ieşise pe uşă, însoţit pînă la gară de nevastă-sa și de „nenea“, pe atunci Alexandru, și nu „Kuki“.

Matei Dumitrache ducea grija nepotului — un fel de a spune — de aproape doi ani, fiindcă altfel Kuki se bucura de mai multă libertate decît avea el însuși, obligat să lucreze opt ore zi de zi la „Atelierele Leonida“. Reuşise astfel să-l cunoască bine. Dacă băiatul spusese „masa e gata !“, el înțelesese „sînt obosit și mi-e somn !“, intuind exact realitatea.

Grăbind masa — copioasă ! — dar şi culcarea — toți erau „frînți“ —, fiecăruia îi fu dat să adoarmă avînd în fața ochilor obosiţi ziua de mîine. Le va aduce ea, oare, bucurii ? — de unde bucurii ? — şi căror întîmplări noi vor trebui să le facă față ?...

* * *

Plutonierul-major Marinca rămase locului nedumerit, privind de la unul la altul la cei trei ostaşi care îl însoţiseră la „numărătoarea de dimineaţă".

— Mă, au fugit, văd şi eu c-au fugit ; pe unde, însă, mă, pe unde au fugit ? Că doar n-au zburat ! Şi, dacă n-aş fi stat eu toată noaptea în corpul de gardă, mai c-aş putea să-mi închipui că le-aţi dat voi, voi sau alţii, drumul să iasă frumuşel, unul după altul, pe poartă.

— Se poate, domn majur, să facem noi aşa ceva ? protestă cel mai mare în grad dintre cei trei, un sergent, un „şmecher de Bucureşti", altfel ar fi fost de mult pe front, poate cu casca de fier pe mormînt în loc de cruce.

— Mă, am zis „puteam să-mi închipui", dar nu mi-am închipuit, pricepi ?

— Pricep, pricep, dar ce facem acum ?

— Să-l sculăm pe domn locotenent, dînsu să hotărască. Partea noastră ne-am făcut-o ; am controlat gratiile de la ferestre — toate întregi şi la locul lor ; i-am izolat pe hoţi în camere... Mai departe...

— O să se bucure domnul locotenent, grozav o să se bucure, vorbi acelaşi sergent.

— E cătrănit ? întrebă plutonierul-major Marinca.

— De ce să fie ? I-a lefterit pe ceilalţi trei, nu le-a lăsat o leţcaie.

— Ce le-o place domnilor ofiţeri pocherul ăsta, nu pot pricepe în ruptul capului ! Un zar, o tablă îs altceva, dar aşa, să stai o noapte întreagă aşteptînd să-ţi pice patru dame...

— Plăceri de-ale domnilor ofiţeri, domnule plutonier-major, ce ne pasă nouă ? Nouă să ne pese de „ăştia unsprezece", că mira-m-aş să nu pice măgăreaţa taman pe noi, să ne pomenim urniţi din loc şi trimişi pe front !

— Muşcă-ţi limba, Creţule !

— Mi-am muşcat-o, domn majur, dar ziceau unii că mai astă-iarnă a mai fost o chestie d-asta, cînd cică ar fi fugit unii ieşind prin acoperiş, lăsîndu-se cu frînghia-n stradă. Toată garda a zbughit-o trap pe front.

— Ştiu, mă, ştiu ; eu eram într-o permisie, norocul meu. Dar atunci s-a dovedit că una dintre santinelele postate la colţurile acoperişului le-a înlesnit fuga. Pe cînd acum ?... Şi după ce plutonierul-major Marinca trase o ploaie de înjurături, cum îi stă bine românului la supărare, îşi întrebă sergentul : Cînd s-a spart jocul domnilor ofiţeri ?

— Pe la 3, nu mai mult. Şi nici n-au băut cine ştie ce, vreo patru kile din tulburelul luat de la „Izvorul Dulce" ; blegu ăsta a cumpărat poşirca, arătă din priviri sergentul pe soldatul care aştepta supus mai deoparte.

— Tu ai cumpărat, mă, vinu ?

— Da, să trăiţi, eu, „patru kile d-ăl mai bun" — aşa mi-a ordonat domnu locotenent să cer, se grăbi să confirme ostaşul, ardelean adus de armată în capitala ţării.

— Mă duc să-l trezesc şi să-i spun vestea, o să se bucure ! şi plutonierul-major se îndreptă spre cele două camere rezervate ofiţerilor, una birou, cealaltă dormitor.

* * *

Locotenentul Radu Dumitrescu era, cum îl numeau gradele inferioare cînd discutau între ele, „nepotu lu Arcu de Triumf", nepotul unui general, adică, ceea ce explica şi numirea sa acolo, în acest post călduţ, de comandant-adjunct al închisorii militare, şi nu la comanda unui escadron de cavalerie.

Frumos, înalt, voinic, măsura aproape doi metri — vai şi-amar de bietul cal nevoit să-l poarte în şa! — era cunoscut în anumite cercuri ofiţereşti pentru cele trei slăbiciuni care nu voiau să-i dea pace : pocherul, femeile şi băutura. Ordinea preferinţelor locotenentului, care se apropia de treizeci de ani, era cea de mai sus, pocherul fiind pe primul plan, băutura pe ultimul. Între ele, însă, „spaţiu liber" mai deloc.

— Ascultă, Radule, îl luase la rost generalul cu nici două luni în urmă, astîmpără-te, fiindcă altfel nici eu nu mai pot face nimic ! Pe fata maiorului ai lăsat-o borţoasă şi abia-abia au scăpat-o doctorii cu viaţă după ce a înghiţit bulinele alea, ca să spele ruşinea !

— Am pus-o eu ? făcu nepotul pe nevinovatul.

— Taci ! Și nu face pe prostu mai mult decît ești! Căpitanului de administrație, de la Regimentul 1 Transmisiuni, i-ai luat la pocher solda ofițerilor.

— Zicea că-s banii lui ! De unde să știu eu ?...

— Zicea, pe dracu ! îl întrerupse generalul, fratele maică-si, acuzîndu-l apoi pe impozantul locotenent de cavalerie de a-l fi trișat la joc pe căpitan, „în complicitatea altui derbedeu".

— Să dovedească ! bravă Radu Dumitrescu.

— Iar faci pe prostu ! se supără generalul, general de brigadă în arma cavaleriei, așezat încă de la începutul războiului pe un scaun călduț la Marele Stat-Major.

— Așa-i la pocher, o lăsă mai moale locotenentul, care știa bine ce soartă haină avusese bietul căpitan ; părinții vînduseră din avere și acoperiseră îndată „gaura", neizbutind însă să-l scape de front...

Generalul, care nici el nu fusese ușă de biserică în tinerețe, sfîrși prin a-l povățui să se mai astîmpere și să se teamă ca de foc de a mai face vreo boroboață.

— Ai prins în mînă postul ăsta, ține cu dinții de el pînă o fi să se termine războiul ! Nu ți-e milă de maică-ta ? Dacă ai mai avea frați sau surori, treacă-meargă ; mori tu, rămîn ceilalți. Dar așa ?

— Și adică de ce să mor *eu ?* întrebă plin de candoare nepotul generalului, accentuînd pe „eu".

— Fiindcă, dacă ai să pleci pe front, ai să mori, găgăuță ! Tu nu știi ce-i acolo. Întreabă-mă pe mine, care, lucrînd unde lucrez, sînt cel mai în măsură să cunosc realitatea. Înaintarea s-a împotmolit, lucrurile merg din ce în ce mai greu și cu tot mai multe pierderi. Mor nemții, mor românii, mor și rușii, nu-i vorbă, dar Rusia e mare, și nu-i deloc un colos cu picioare de lut, cum au considerat-o mai la început diferiți strategi cu capul pătrat. Așa că vezi, fii atent, fii atent !...

⁂

Și-acum, ce ghinion ! Să evadeze unsprezece deținuți !...

— Mă, ați numărat bine ? întrebă locotenentul, încă mahmur.

— De două ori, domnule locotenent, nu-i nici o greșeală ; de altfel, aproape că-i cunosc pe toți, la mutră, pe cei fugiți.

— Și trei „politici“ !

— Și !

— Asta-i nasol ! Nasol de tot...

— Cam așa mi-am zis și eu, domnule locotenent...!

— Un plan am eu, zise mai mult ca pentru sine „trișorul“, hotărît să trișeze și de data aceasta, „dacă o să țină“. Dacă nu, vai și-amar...

— Nu mi-e teamă decît de front, ca s-o spun pe-a dreaptă, domnule locotenent. Am trei copii...

— Tu ai trei, maiorul însă are șase — șase, mă! — și „iepuroaica“ o să-i mai toarne cîțiva, că-i încă tînără și frumușică, dar asta numai dacă o să mai doarmă domnu maior cu ea în așternut, că, dacă o fi să ajungă să tragă cu tunul pe front, nu-l mai văd eu făcînd copii ! — și locotenentul izbucni în rîs, aprinzîndu-și o Regală.

— Dumneavoastră rîdeți, mie-mi vine însă să plîng, zău așa, domnule locotenent. Și asta tocmai acu să se întîmple, cînd trebuie să pice „ăia“ pentru Ocnița ! exclamă subofițerul, reangajat în armată ca să scape de sapă și de sărăcia de acasă.

— Majurule, de cînd te jelești și te văicărești mai abitir decît o babă chioară, ăsta-i singurul cuvînt înțelept care ți-a zburat printre dinți : Ocnița !

— Nu... nu știu ce vreți să spuneți ?... zise uimit plutonierul-major, neputînd înțelege ce legătură putea fi între... una și alta, între evadarea deținuților și lagărul de „reeducare“ de la Ocnița.

— Că nu pricepi e bine, și nici nu trebuie să pricepi. Toate la timpul lor. Deocamdată... mucles !

*
* *

„Ocnița, singurul cuvînt înțelept care ți-a zburat printre dinți... Mă, ce golan și locotenentul ăsta-al nostru !“ își zise subofițerul Marinca, după ce rămase singur, dar nu mai înainte de a primi un anumit consemn care avu darul să-l pună și mai mult pe gînduri ; acela de a nu duce mai departe vestea evadării. Deocamdată...

* * *

— Domnu maior ?... Să trăiți, la telefon locotenentul Radu Dumitrescu. De ce vă deranjez ?... Pentru o treabă cam urîtă, altfel n-aș fi îndrăznit să vă răpesc nici măcar pentru o clipă de lîngă frumoșii dumneavoastră copilași.

— Tu îți bați joc de mine ? se cam zborși comandantul închisorii.

— Cum mi-aș permite, domnule maior ! protestă locotenentul, zicîndu-și că, poate, prea repede i-a „băgat în foc“ pe cei șase copii ai maiorului de artilerie.

— Și-atunci, ce-ai cu copiii mei ? !

— N-am nimic, domnule maior, se poate ? Doar știți bine cît îi iubesc și cît îmi sînt de dragi ! protestă adjunctul, care, pentru a-și acoperi o parte de păcate, avea întotdeauna grijă „să pompeze“ celor șase copii ciocolată și multe alte bunătăți, cîștigîndu-și, astfel, îndeosebi, simpatia maioresei. Este vorba de cu totul altceva, de ceva imposibil de spus prin telefon, așa că vă aștept să veniți aici cît mai repede. Luați un taxi ceva — „ceva“ nu putea fi decît o birjă — mandea plătește, pricepeți ?

— Iar ai tras un tun ! exclamă maiorul, el însuși pocherist, dar nu de talia subalternului său.

— Iar ! Și tunul ăsta să știți că a avut trei țevi. Le-am lăsat „amicilor“ doar banii de taxi.

— Bine, uite mă îmbrac și vin, cedă maiorul Traian Vasiliu, nebănuind atunci ce propunere năstrușnică avea să-i facă peste nici o oră simpaticul și volubilul său subaltern.

Acesta, spre surprinderea sa, îl primi cu un zîmbet larg, de fericire trăită intens, ca, după ce închise ușa şi rămaseră doar ei doi, în biroul ofiţerilor, să intre direct „în subiect“.

— Domnule maior, am.. feştelit-o ; au zbughit-o azi-noapte unşpe „chiriaşi“ ; trei de soi, opt aşa şi-aşa, ciurucuri.

— Ce tot bombăneşti, Radule ? ! se încruntă maiorul, care îl folosea pe „Radu“ doar cînd discuţia, fără martori, avea un caracter oarecum mai intim.

— Ce-aţi auzit...

— Unsprezece, mă ? !

— Fix !

— Şi ...„cei trei de soi“, care sînt ? Ăia...

— Ăia ! Cărămidaru a pus însă totul la cale, cine putea altul ? Pot să jur. Nu era el şef, uns de noi „şef“ ?

— Şi pe unde au fugit ? întrebă maiorul care se şi vedea comandînd : „Baterieee... foc !“ undeva, tare departe de nevastă şi de cei şase copii, cel mai mare, un băiat, fiind abia elev în prima clasă de liceu la „Gheorghe Lazăr“.

— Nu ştiu, fu scurt cel întrebat.

— Eşti nebun ! Cum nu ştii ? ! Şi mai ridici şi din umeri !

— Dacă vă spun că nu ştiu, nu ştiu. L-am trimis pe Marinca, după ce am vorbit cu dumneavoastră la telefon, să mai cerceteze o dată, îndeosebi pe la spălătorii, culoare, closete, şi să ştiţi că acolo unde-şi deşartă hoţii hîrdaiele cu rahat, în pîlnia aia de beton prevăzută cu gratii de fier, mi-am aruncat şi eu ochii, nimic, nimic în afară de... de ceva, suav care era gata să mă lase fără nas.

— Ţie-ţi arde de glumă ! se încruntă maiorul.

— Ba deloc ; mi-e chiar teamă, teamă cu *t* mare.

— Unsprezece...

— Trei plus opt, mai bine zis.

— Ăştia „trei“, cred, au pus totul la cale...

— Eu zic că mai degrabă Gogu Cărămidaru. Ăsta-i uns cu toate alifiile de pe lume, ăia „trei“ poartă alt hram.

— Şi adică, zici tu, îi lua Gogu şi pe ei, belea în plus pe cap ! Asta îi trebuia ?

— I-o fi promis bani, acolo, ceva, sau poate că „cei trei“ au simţit cum că se pune la cale o evadare, n-or fi tocmai ei cei mai proşti din închisoare, şi-au năvălit buluc, la pomană, se cam apropie de adevăr locotenentul, care se ridică şi puse apă într-un ibric, să facă o cafea tare, să-i mai ia din mahmureală.

— Ai băut ! îl certă superiorul, întrebîndu-se dacă nu care cumva „hoţii“ au evadat chiar pe sub nasul lui, cu complicitatea cuiva, altfel n-ar fi posibil, ştia, cheile de la poartă aflîndu-se, de la închiderea şi pînă la deschiderea deţinuţilor, la corpul de gardă, într-un anume loc, un cui bătut într-un dulap plin cu hîrţoage.

„Dar nu, îşi zise el, nici aşa ceva nu-i posibil ! Cine să le fi deschis uşa închisorii prin care trebuiau să treacă mai întîi, ca să ajungă apoi în curte şi, mai departe, la poartă ? Şi santinela de la poartă ce păzea, nu i-ar fi văzut ?“

— Patru kile-n patru, atît am băut, recunoscu locotenentul ; vinul însă a fost prost, şi eu am dormit şi mai prost.

— La cît te-ai culcat ? se încruntă maiorul, vinovat principal pentru cele întîmplate fiind, după el, găliganul de locotenent, adjunctul său.

— Eh ! I-am lefterit repede. După miezul nopţii. Mari ageamii cu toţii. Un căpitan de pifani ce mai mişca un pic, ceilalţi... Vine Marinca ! zise el deodată, cînd, pe o fereastră, îl văzu pe plutonierul-major urcînd în goană dealul care unea uşa închisorii de poarta aceleiaşi închisori.

— Ce-i cu el de fuge ? întrebă maiorul, ştiindu-l pe Marinca, moldovean de prin părţile Bîrladului, om domol, niciodată grăbit.

Fără să mai ciocăne şi să aştepte răspunsul, subofiţerul năvăli peste cei doi ofiţeri, găsind totuşi atîta calm cît să ia poziţia de drepţi şi să-şi salute superiorul.

— Să trăiţi, domnule maior, am găsit locu pe unde au evadat, şi să ştiţi că mai au un complice în închisoare — d-aia ne-a fost greu să dibuim gaura !

În grabă, mitraliind cuvintele, ceea ce nu i se prea întîmpla, plutonierul-major deşertă sacul cu noutăţi, cuvinte ca bonfaier, capac, grătar, canal, complice, repetîndu-se de mai multe ori.

— Era o gură de canal acolo, mă ? întrebă locotenentul.

— Era, nu era, trebuia să ştii de existenţa ei, domnule locotenent ! se înfurie maiorul, cam pe nepusă masă şi de-a surda, ştia bine asta, fiindcă nici un paragraf din regulamentul închisorii nu obligă ofiţerii să ţină socoteala gurilor de canal.

— Domnule maior, să fim calmi şi să nu dramatizăm situaţia mai mult decît e necesar. Şi mai important decît orice în clipa de faţă este să nu ne pierdem sîngele rece. Iar dumneata — de obicei îl tutuia pe subofiţer — lasă-ne, te rog, singuri şi ai grijă să nu mai afle şi alţii de evadare.

— Eşti nebun ? întrebă maiorul pe adjunctul său după plecarea lui Marinca. Cum adică „să nu mai afle şi alţii“ ? Care „alţii“ ? !

— Nimeni, fu scurt locotenentul. Vă este cumva dor să faceţi cunoştinţă cu întinsele cîmpii ale Rusiei bolşevice ?... Dacă-i aşa, ar trebui să vă grăbiţi, şi dumneavoastră, dar şi eu, fiindcă mai este un pic şi cad primii fulgi de nea, o plăcere ; geruri de minus 30 de grade — şi asta pe uşor, domnule maior ! —, zăpezi de doi metri, dacă nu de trei, adieri plăcute de vînt, cît cinci crivăţuri de-ale noastre luate la un loc, şi astea toate constituie doar preludiul... Timpul costă bani, zic americanii, pe noi însă ne poate costa infinit mai mult, domnule maior, viaţa, vreau să zic, fiindcă v-am mai spus eu şi altă dată ce-o să-nsemne pînă la urmă scîrba asta de război, care, zic eu, nu-i nici la jumătate : greul abia de-acum încolo începe.

— Am impresia că nu te-ai trezit cu totul după poşirca băută azi-noapte, apucă să zică maiorul, năucit de vorbăria debordantă a celuilalt.

— Sînt mai treaz decît oricînd, din nefericire, domnule maior. Şi să vă mai spun un lucru : dacă nu evadau şi „ăia trei“, mai treacă-meargă. Aşa, însă, cercetările şi zarva stîrnită de evadare vor ajunge să fie cunoscute pînă sus, poate chiar „sus de tot“. Înţelegeţi ce vreau să spun ? îl întrebă el hotărît pe maiorul ce sta năuc pe un scaun, cu picioarele uşor depărtate şi cu palmele înfipte în spaţiul dintre centură şi veston.

— Şi atunci, ce propui ? întrebă nedumerit maiorul.

— Să nu raportăm evadarea ! S-o lăsăm moartă, cum se spune mai pe golăneşte. Nimic să nu transpire dincolo de zidurile închisorii !

Maiorul Traian Vasiliu schimbase în carieră trei garnizoane pînă să ajungă la Bucureşti şi peste tot întîlnise tot felul de ofiţeri trăzniţi, de la sublocotenenţi, care se împuşcau la poarta iubitei, pînă la colonei care se lăsau bătuţi de neveste, aşa ceva însă nu-i fusese dat să întîlnească : să încerce careva să ascundă evadarea a unsprezece deţinuţi. Unsprezece!

— Treaba nu-i chiar aşa de complicată cum poate vă imaginaţi dumneavoastră *acum* şi nici atît de periculoasă cît pare la prima vedere.

— Domnule, dumneata eşti în toate minţile ? ! Ţi-ai făcut vreodată Wassermann-ul ?

— Făcut, răspunse sec cel întrebat. M-a „aranjat" — o blenoragie banală — o vampă din „Cruce" anul trecut. L-am făcut însă degeaba, a ieşit negativ. Dar, ca să nu vă fierbeţi prea mult, să vă spun planul meu, de care dumneavoastră, dacă vreţi, *nu ştiţi nimic,* aşa cum *nimic nu ştiţi nici despre evadare.*

— Cum nu ştiu dacă ştiu ? ! se dovedi maiorul tare de cap şi deloc perspicace.

— Eu, adjunctul dumneavoastră, v-am ascuns evadarea, şi-adică ce, n-o puteam face ? Aţi intrat dumneavoastră vreodată în închisoare să număraţi „hoţii" ? Nu. Deci... — şi locotenentul, zîmbind, cu ţigara în colţul gurii, îşi trase capul între umeri, privind cu atenţie la reacţia celuilalt.

— Şi cît o să mergem aşa, cu unsprezece lipsă ? !

— *O să merg,* nu o să mergem, v-am spus: dumneavoastră nu ştiţi nimic ! Iar eu o să merg, ca să folosesc cuvîntul întrebuinţat de dumneavoastră, cel mult trei sau patru zile. Pînă atunci nu se eliberează nimeni, m-am uitat în evidenţă şi, chiar de-ar fi fost să se elibereze, îl mai „țineam“ cîteva zile ; atîta pagubă pentru economia statului ! Tot în aceste trei-patru zile, buna noastră vecină, „Curtea“, o să ne mai pricopsească cu cîteva zeci de amărîți, vînzoleală deci, exact ce-mi trebuie mie.

— Și ? doar întrebă maiorul, privindu-l cătrănit, nedumerit și în bună măsură revoltat.

— Și... poimîine sau răspoimîine, cînd vin ăia cu „lagărul“, îi vîrîm pe fugari printre cele cîteva sute care vor pleca cu adevărat în lagăr ! Simplu, nu ?

— Cum să-i vîri dacă nu-i ai ? ! se revoltă maiorul.

— Scriptic, domnule maior, scriptic.

— Scriptic, pe dracu ! Ce, ăia sînt tîmpiți ? !

— Cam așa, cam așa, „dar nu ăia“, ci locotenentul Sergiu Marinache, cunoștință veche, domnule maior, un tip care bea de stinge, niciodată nu l-am văzut treaz. Eu, în comparație cu el, sînt un mieluşel nevinovat care bea numai lapte de capră. Și o să am eu grijă să-i iau și banii la pocher, cît s-o-nvîrti pe-aici, printre picioarele noastre, și nici treaz să nu rămînă vreodată, să fie *grogy* în clipa cînd o semna actele de predare-primire. Și, în definitiv, domnule maior, ce mai contează acolo... unșpe-n sus sau unșpe-n jos, cînd merg unde merg și de acolo nu se mai înapoiază nici unul ? Ați văzut vreodată cum îi „ambalează“ în vagoane ? N-ați văzut. Eu însă am văzut. Suie și încuie într-un *bou-vagon* nu treizeci, cît prevede nu știu ce regulament, ci cincizeci, cincizeci și cinci, șaizeci. Sardele. Vai și-amar de sufletul lor, de-al celor care ajung vii la destinație, căci sînt unii, „mai sensibili“, care nu apucă fericirea de a da ochii cu lagărul. În vagoane, ce le dă să aibă pentru drum ? Hrană rece pentru patru zile, dar convoiul face șapte-opt, un hîrdău cu apă și altul pentru... știți dumneavoastră pentru ce. Două-trei gemulețe prevăzute cu gratii din centimetru în centimetru, să intre o boare de aer. Cînd stau pe loc e nenorocire curată, și cînd nu stau locului vagoanele astea ale morții, înțepenite pe cîte-o linie moartă ?... Merg ce merg, și le lasă mărfarul ca să le ia găzarul, le lasă și găzarul ca să le ia mărfarul — altul, bineînțeles ! — și, tot așa, mai mult stînd decît mergînd, nimeresc și în lagăr — visul fiecărui deținut care vrea să se reabiliteze... post-mortem.

— M-ai năucit, apucă să zică ceva și maiorul, ștergîndu-și cu dosul palmei transpirația de pe frunte.

— Stați, n-am terminat, ar mai fi o chestie la mijloc care ne-ar putea aduce neplăceri.

— Păi, sări maiorul îndată, parcă ziceai că „eu nu știu nimic“, or, dumneata folosești pluralul !

— Obișnuința, domnule maior, scuzați-mă. Toată tărășenia asta o s-o ducă în spate doar doi : eu și plutonierul-major Marinca, cel care, ca să v-o spun pe-a dreaptă, plîngea mai adineauri colea, cu capul pe masă, de teamă de a nu fi trimis să lupte pe front. Dar să revin la cele ce voiam să vă spun mai adineauri, și anume la... pericolul care ne paște — pe mine și pe Marinca, menționez ! De aceea am folosit din nou pluralul.

— Zi, zi, îl îmbie maiorul să continue.

— S-ar putea întîmpla, puțin probabil totuși, și am să vă spun de ce, să „pice“ în mîna autorităților vreunul din cei unsprezece evadați. De „cei trei“ nu mă tem, ăștia, o vreme, or să se dea la fund, așa cel puțin e logic și, chiar de-o fi să acționeze din nou, or s-o facă nu în București, ci acolo unde poliția nu le cunoaște „mutra“, fiindcă putem fi siguri că în buzunar vor avea acte false.

— Pe toate le știi ! îl întrerupse superiorul său, ascultîndu-l însă cu atenție.

— Citesc, ascult, văd, mai trag și cu urechea, nu mă țin doar de pocher și... celelalte multe păcate de care am fost acuzat mai acum cîteva zile de cel cu care am onoarea să discut acum.

— Prea le faci de oaie cîteodată !

— Tinerețea, dorul de viață, poate și păcătoșenia de care sîntem înconjurați, toate astea mă obligă să nu las pe mîine ceea ce pot face azi. Păi dacă din cauza acestor unsprezece — arde-i-ar focu, cum zice țiganu ! — aș face pe Don Quijote pe front și în față aș avea nu mori de vînt, ci tancuri și artilerie, spuneți dumneavoastră sincer, nu l-aş mînia pe Dumnezeu dacă nu mi-aş trăi viața așa cum îmi place, și asta astăzi, nu mîine, fiindcă „mîine“ constituie întotdeauna o ecuaţie cu cel puţin două necunoscute, viaţa şi moartea, celelalte fiind degradarea, închisoarea, prizonieratul, spitalul, ologeala pe viaţă, numai bucurii ! Şi-atunci... joc şi eu un pocheraş, sărut o fetiţă dulce, beau un şpriţuleț, chestii de-astea... plăcute, nu ? Ce rău vedeţi dumneavoastră în aşa ceva ?

— Adună-te de pe drumuri şi revino la matcă, nu-mi pomeni mie acum de fetițe şi de pocheraş !

— Revin. Am ajuns la evadaţi, la „cei opt“, nu la „cei trei“. La Cărămidaru și ai săi. Ăştia, după cît îi cunosc eu, or s-o țină o vreme numai în chefuri şi petreceri, dar nu prin cîrciumi, că ei cunosc cu toţii locurile călcate și scotocite de agenţi : cîrciumile şi celelalte stabilimente publice. Și-atunci sînt obligaţi să stea, cel puţin pentru o vreme, ascunși pe la diferite gazde cunoscute numai lor, şi vai şi-amar de cel ce s-ar încumeta să devină informator al poliţiei, pedeapsa fiind una singură, moartea. Așa că, domnule maior, pînă o fi să se formeze şi să plece convoiul, eu unul nu-mi fac griji din pricina lor.

— Și dacă mai încolo... Cărămidaru ăsta al tău...

— Al meu ? ! făcu locotenentul.

— Vorba vine ; dacă peste șapte-opt-zece zile sau o lună își dă în petic şi este din nou arestat, pe unde scoatem cămaşa ? !

— Aţi folosit pluralul ! remarcă comandantul adjunct al închisorii militare, zîmbindu-i superiorului său, deşi ceea ce era în sufletul lui doar el ştia.

— Mă rog, revino la subiect.

— Domnule maior, vorbi hotărît locotenentul Radu Dumitrescu, din clipa urnirii vagoanelor în drumul lor spre lagăr, nu-mi mai fac griji. Şi nici că acolo, la destinaţie, or să ajungă în loc de... 330 să zicem, doar... 319 — or să ajungă însă şi mai puţini, vă garantez. Au evadat pe drum, domnule maior ! continuă el, cînd sesiză încruntarea aşternută pe faţa superiorului său. Cum de altfel s-a mai întîmplat, şi nu o singură dată, chiar şi din vagoanele alea ale închisorilor cu care este înzestrată Direcția penitenciarelor civile. Și apoi, evadarea „putea“ să aibă loc chiar la îmbarcarea în vagoane, doar știți și dumneavoastră că toate aceste mișcolații se fac pe șest, și doar noaptea, pe întuneric, fără ginitori.

— Frumos vocabular ! Parcă ai fi luat lecții de la Cărămidaru ! exclamă maiorul ceva mai înviorat, atras și el întrucîtva de planul locotenentului.

— Vreți să v-o spun pe-a dreaptă ? — și ofițerul, care era obligat să se aplece cînd intra pe ușă, privi în ochii superiorului său.

— Ai și una... strîmbă ?

— Cea mincinoasă, adică. Eu însă acum vă spun purul adevăr ; cîteodată, noaptea, cînd nu aveam altceva de făcut și muream de plictiseală, căscam gura la ei, la „hoți“, cum dădeau cu zarul, cum jucau barbut, adică, jocul preferat al pușcăriașilor.

— Asta înseamnă că intrai în închisoare după ora închiderii ? ! exclamă revoltat maiorul Traian Vasiliu.

— Parcă numai o dată ? Doar așa poți să-i înțelegi și pe „ei“, măcar într-o oarecare măsură, și să le afli oful. Și apoi, domnule maior, dacă aș fi fost și azinoapte „acolo“, n-aveau cum să mai fugă „ăia“. I-ar fi împiedicat prezența mea.

— Poate că intrai și tu în jocul lor ?! se îngrozi maiorul.

— Niciodată. Am și eu totuși... orgoliul meu, sînt ofițer în armata regelui, sau mai degrabă a mareșalului, nepot de general, chestii-socoteli, cum mi-aș fi permis ? Tentat am fost, de ce aș nega, întotdeauna însă m-am abținut. Căscam gura ore în șir la jocul lor, cîteodată îi compătimeam, altă dată îi admiram pentru felul cum știau, unii, să se adapteze mediului... Este o lume și asta a lor, a deținuților, o lume aparte, adevărat, totuși o lume.

— Păi... pe ce jucau ? se trezi într-un tîrziu să întrebe comandantul închisorii.

— Pe bani, pe ce altceva să joace ? Pe boabe de fasole ?

— Bani în închisoare ?!

— Bani au toţi ţiganii, zice-o vorbă, în închisoare însă au mai toţi : şi românii, şi celelalte amestecături. N-au mulţi, dar au. Parcă dumneavoastră nu ştiţi cum se face controlul la vorbitor ? Ş-apoi, mai sînt şi soldaţii. Nu toţi, dar destui fac tot felul de comisioane între „hoţi“ şi rubedeniile care dau tîrcoale închisorii.

— Şi dumneata aprobi toate astea ? se revoltă comandantul închisorii, un om comod, prezenţa sa la închisoare fiind mai degrabă de rutină şi nu pentru a face pe atotputernicul sau pe zbirul, cum era cazul cu „colegul“ său de la Văcăreşti.

— Ferească sfîntu ! Sînt însă lucruri, domnule maior, care ne depăşesc pe noi, muritorii de rînd. „Hoţii“ au o psihologie a lor, aparte, proprie omului care ştie că nu mai are ce pierde atîta vreme cît îl paşte lagărul. Lasă soldatului nouăzeci de lei, ca să-i rămînă lui zece, şi gata, l-a cumpărat. A doua oară îşi opreşte douăzeci, şi tot aşa pînă cînd... *fifty-fifty*, mai departe nu, nu-nghite ciupitul, cît o fi răcanul de prost şi de lacom de bani, de lucruri de valoare — verighete, vreun ghiul, cam aşa ceva.

— „Ghiul“ ? repetă maiorul, ca şi cum n-ar fi înţeles.

— Inel, inel în limba lor, a ţiganilor, dar şi a românilor noştri : în închisoare, cu toţii ajung... poligloţi.

— Dacă ies cu bine din beleaua asta, îmi cer transferul, spuse hotărît maiorul.

— Rău aţi face, şi de „belea“ sînteţi ca şi scăpat atîta vreme cît eu nu v-am raportat nici un cuvînt despre evadare ! — şi lunganul îmbrăcat în uniformă de ofiţer de cavalerie mai aprinse o ţigară, ca apoi să-i împărtăşească superiorului său o parte din detaliile acţiunii puse la cale împreună cu plutonierul-major Marinca în timpul cît aşteptaseră împreună sosirea maiorului.

— Prin urmare, grătarul ăla blestemat o să rămînă aşa, tăiat, să poată fugi şi alţii pe-acolo ! nu fu de acord maiorul cu unul dintre „detalii“.

— Deocamdată da. Nu ne putem permite *într-un astfel de moment* să solicităm un sudor. O să izolăm celula. Mai încolo... să trăim pînă atunci ! Iar de sudat, nici n-o să sudăm grătarul, să rămînă „așa" pentru vecie. De ce, adică, nu ne-am putea imagina că acea fereastră tăiată azi-noapte în grătar este opera altora, înfăptuită într-un trecut cît mai îndepărtat?... Vedeţi dumneavoastră vreun... specialist să coboare acolo, în... rahatul ăla, să examineze cu microscopul vechimea tăieturii ? Mai degrabă sudăm, dacă e să sudăm, capacul ăla blestemat pe unde au coborît tipii în canal. Și vreţi să vă spun ceva, așa, în patru ochi? întrebă locotenentul aruncînd un fum în tavanul de care nu-l despărţeau decît cîţiva centimetri.

— Spune, zise sec maiorul, cu privirea aruncată în sus, spre gura subalternului său, faţă de care începuse să nutrească de la o vreme sentimente diferite, de la ciudă şi necaz, poate chiar ură, la o oarecare admiraţie rece, ascunsă, pe care nu și-o putea imagina altfel cînd gîndea la pericolul care îl pîndea din umbră pe el, dar și pe cele şapte suflete de acasă, dacă „sufletele" ar fi rămas singure, fără sprijinul lui. Cu cîteva minute în urmă își aruncase ochii pe cadranul ceasului său de buzunar, ca să-şi zică : „Acum, Decebal — dacă pe el îl chema Traian, socotise a fi în firea lucrurilor ca pe fecioru-său cel mare să-l boteze Decebal — acum, Decebal intră pe poarta liceului, se salută cu colegii, poate dă și bună ziua profesorului de franceză — franceza avea în prima oră de curs în acea zi, care începuse cu auspicii dintre cele mai întunecate pentru el, comandant al închisorii militare, „n-aş mai fi fost vreodată" !

— Eu sînt mai vechi decît dumneavoastră „aici", cu... cu vreo opt-nouă luni, înaintea dumneavoastră a fost, cum bine ştiţi, maiorul Protopopescu.

— Treci la subiect, lasă amintirile ! îl grăbi actualul comandant, care nu putea să uite că acel „imbecil de Protopopescu" nu voia să-i predea postul, post călduţ şi care nu punea probleme deosebite, încît fusese nevoie de intervenţia energică a șefului justiţiei militare, unul și același cu cel care scrisese ordinul de numire al maiorului Traian Vasiliu.

— Trec, se grăbi locotenentul, care cam bănuia motivul iritării superiorului său, trec ca să vă spun că şi mai înainte de a fi numit dumneavoastră aici, am mai avut ceva... lipsuri la inventar. Nu unsprezece deodată, este adevărat, ci doar... unu, doi, iar doi şi o dată trei. Spuneţi-mi, vă rog, „dumnealor" pe unde au evadat, nu cumva pe aceeaşi cale aleasă de Cărămidaru şi acoliţii săi, calea... parfumului suav ?

— Bine că ai chef să faci şi bancuri !

— Ba nu, nu fac bancuri, vorbesc serios, încît mă întreb dacă nu cumva grilajul „ăla" nu-i tăiat mai de mult...

— Crezi aşa ceva?! tresări îndată maiorul, de parcă, „dacă ar fi fost aşa", vina lor s-ar fi micşorat cu ceva.

— Cred, dar nu pot să jur, fiindcă din închisoarea asta s-a evadat şi în alte moduri, „hoţii" au un talent al lor deosebit, poate înnăscut, de a găsi... uşi, portiţe sau ferestre, ziduri de escaladat, pereţi de spart, santinele de păcălit — sau poate de mituit ! — aşa că, vedeţi dumneavoastră, niciodată nu se poate afirma cu certitudine pe unde au fugit — mai ales acum, cînd ştim de existenţa acelei guri de canal. Dar să ne înapoiem la oile noastre, la ce ne doare pe noi — pe mine, adică, înlocui el îndată pluralul cu singularul, ca să continue : Nici atunci n-am raportat toate evadările, de ce să nu recunosc cinstit ?... Pe doi „uşchiţi" i-am trecut la morţi, şi morţi au rămas pînă în ziua de azi !

— Nu pricep, făcu maiorul, privind nedumerit la ajutorul său.

— Simplu : tocmai atunci s-a nimerit — noroc porcesc, adevărat — să avem trei morţi în închisoare, *aşa* îi primisem de la alţii, pe trei sferturi „terminaţi" — bătăi încasate din gros, foame, boli — şi, în loc de trei, în scripte am trecut cinci, în scriptele noastre, menţionez, fiindcă mi-am zis : ce îl interesează pe domnu acela de la Crematoriu cîte oase are de transformat în cenuşă ?... Un om, român, ţigan, bărbat, femeie, numără 248 de oase şi oscioare ; înmulţiţi, vă rog, această cifră cu trei, înmulţiţi-o şi cu cinci, şi-o să iasă două cifre diferite, este adevărat, dar care nu spun mare lucru atîta vreme cît din „cifre" rămîn două-trei făraşe cu cenuşă. Se înţelege — de ce n-aş spune adevărul ? — că o rotiţă care putea să scîrţîie a trebuit unsă, şi locotenentul frecă sugestiv degetul mare de arătător. Cîteva mii, o nimica toată, meritau însă date „cuiva".

— De „treburile" astea ştia şi... ăla, Protopopescu ?

— Scuzaţi ! Ştiu că nu-l aveţi la inimă, însă, chiar de v-ar fi frate, la fel v-aş răspunde : nu ştiu dacă ştia sau nu ştia.

— Mă rog, n-are în fond nici o importanţă problema asta, zise maiorul cu glas moale.

— Absolut nici una. Deci este foarte posibil ca acel grilaj... violat, să fi suferit operaţia mai demult. Şi-atunci, zic eu, n-are rost să ne grăbim să chemăm sudorul. Ţinem celula încuiată pînă se liniştesc apele. După aceea... vom trăi şi vom vedea.

— Dar dacă scapă vreo vorbă vreunul din cei ce ştiu deja de evadare ?

— Imposibil ! exclamă locotenentul Radu Dumitrescu. Sînt cu toţii îngroziţi la gîndul că riscă să schimbe postul ăsta călduţ de la paza închisorii cu un adăpost individual făcut în calea tancurilor. De altfel ei. în afară de Marinca, nici nu trebuie să ştie prea multe. Lăsaţi totul în grija mea.

— „Hoţii", acum, ce fac, stau închişi în camere ?

— Stau, dar mult n-au să mai stea. Mă duc să dau ordin să fie scoşi afară şi repuşi în drepturi.

— Care... drepturi ?!

— Mă refer la haleală ; plutonierul-major Marinca a dat ordin să fie trecuţi „pe apă şi pîine", asta atunci, în clipa cînd a constatat, la numărătoare, că are unsprezece mai puţin. Era şi el furios, de !

— Ai zis ceva de un complice care le-a înlesnit fuga.

— Le-a înlesnit-o în sensul că a aşezat la loc, peste gura de canal pe unde au coborît, ceea ce era de luni de zile nemişcat : cartoane, rogojini, bucăţi de pătură cazonă, d-astea.

— Și dacă „ăsta“ o să povestească altora ?

— N-are decît ! Dar eu cred că n-o să scoată nici o vorbă, n-ar fi în interesul evadaților. Și nici al lui. Și apoi, oricum, „hoții noștri“ ziare nu citesc, de vorbitor, deocamdată, s-au ras pe bot, sînt ca și inexistenți pe lume. O vreme. Mai încolo... vom trăi și vom vedea. Și, ca dumneavoastră să stați liniștit și fără griji, zic c-ar fi bine „să vă îmbolnăviți“. Cîteva zile, atît. Închisoarea lăsați-o în grija mea...

Capitolul 2

Rămăsese în urmă şi cea de-a doua oră de cînd Stan Florescu aştepta, sub podul de peste apa Cricovului Dulce, să iasă de la „Roata“ cel care se ţinuse după paşii săi. Între timp, în speluncă, mai intraseră cîţiva noctambuli dornici să-şi lase bănişorii, de cele mai multe ori cîştigaţi cu trudă, în buzunarul încăpător al lui Paraschiv Rotaru, proprietarul „Roatei“. Alţi cîţiva clienţi părăsiseră localul, printre ei nu se afla însă şi umbra celui de care se temea.

„Să plec ? Să nu plec ?... Mai stau exact o oră !“ se hotărî Stănică, după ce privise cadranul fosforescent al ceasului său.

— Uite-l ! zise el deodată, şoptit, privind la silueta întunecată a presupusului agent. Spre surpriza sa, însă, individul ieşise însoţit de un altul, şi amîndoi luară calea podului sub care sta el ascuns.

Se ghemui mai strîns şi ciuli urechile. Chicoteli, rîsete înfundate, nimic din ce aştepta el să audă din gura celor doi. Ba, dimpotrivă, cîteva frînturi de fraze nimeriră pînă la el şi, din ele, cel care cu puţin în urmă se văzuse obligat să verifice siguranţa Browning-ului său deduse că ambii indivizi doar agenţi de-ai poliţiei sau de-ai siguranţei nu puteau fi.

Mai liniştit, aşteptă pînă cînd ajunseră dincolo de pod, apoi, cu grijă, să nu fie zărit de alţii, ieşi la lumină, la lumina lunii.

O clipă stătu locului, nehotărît, sfîrşind prin a-şi zice că poate ar fi bine să vadă unde se duc şi ce hram poartă. Acum rolurile se inversară, Stănică fiind cel ce-şi asumase rolul de detectiv, detectiv, şi nu agent, acest din urmă termen creîndu-i și o stare vecină cu teama, de ce să nu recunoască cinstit, dar şi o silă imensă. Toţi cei ce purtau acest nume păreau a fi „construiți“ pe acelaşi calapod, dacă nu aidoma fizic, cel puţin după felul cum îţi vorbeau, cum înjurau şi cum loveau. Doar ameninţările erau mai diversificate. Cei „mai de treabă“ se mulţumeau să amintească întruna de Zanea, comandantul Curţii marţiale Ploieşti, lăsîndu-i acestuia plăcerea de a-i pune la zid. Cealaltă categorie, a durilor între duri, după ce oboseau întrebînd, lovind, zbierînd, sfîrșeau prin a-i amenința cu moartea acolo, pe loc, în acel birou sordid, sau jos, la beci, și cînd realizau că au obosit sau că li s-a făcut foame și sete după un șpriț rece, mai aruncau cîteva înjurături, să fie, și ajungeau să pomenească numele aceluiași „călău de soi“, Cristache Zanea.

„Clienţii“ lui Paraschiv Roată păreau însă a fi cu totul în afara evenimentelor și tragediei prin care trecea întreaga țară, ei mergeau ţinîndu-se de braţ, ca doi buni amici, șușoteau, chicoteau, deseori izbucneau într-un rîs sonor, chiar deşănţat. După ce Strada Mare luă sfîrşit, cei doi își continuară drumul spre Bana. Stănică se ţinu mai departe scai de ei, păstrînd o distanţă convenabilă și alegînd partea stîngă a drumului, neatinsă de razele lunii. Casele, din ce în ce, deveneau tot mai rare, mai mici, curţile fiind însă mai mari şi pline de pomi, mai toţi pruni și corcoduși. Cînd ajunseră în dreptul unei case de la care, mai încolo, se mai ridicau cîteva și apoi începea pădurea Bana, unul din cei doi, „amicul meu“, gîndi Stănică, ce părea că locuia acolo, scoase dintr-un buzunar o cheie, descuie poarta, intră în curte și apoi se făcură amîndoi nevăzuţi în interiorul unei căsuţe strîmbe și coșcovite, ce părea nelocuită, dacă pe lîngă hîrtia de camuflaj a ferestrei de la drum n-ar fi apărut, după cîteva minute, urme de lumină.

„Nu sînt ăştia agenţi aşa după cum nu mă cheamă pe mine Eugen Cristescu !“ se bucură Stan Florescu. „Pot de-acum să-mi văd mai departe de treburi, nu mai sînt nevoit să-mi iau calabalîcul şi să mă mut... dincolo."

Acolo, „dincolo", unde din timp i se crease un „culcuş", era oricînd aşteptat de „cineva", n-ar fi rămas în noapte şi nici pe drumuri cu totul necunoscute. I-ar fi părut însă nespus de rău să se vadă obligat să se despartă pentru cine ştie cîtă vreme, poate pentru totdeauna, de Toma Dănescu, nea Tomiţă cel iubit şi respectat nu doar de cei care îl cunoşteau „bine", ci şi de toţi ceilalţi muncitori ai atelierelor ce se ridicau dincolo de apa Cricovului Dulce. Să se ducă atunci, la acea oră înaintată, să-i spună şi lui ce păţise — dar oare „am păţit ceva ? se întrebă el însuşi — i se părea nepotrivit. Omul şi femeia sa, fără îndoială, se culcaseră, le cunoştea doar obiceiurile. „Obiceiuri" respectate atunci cînd zilele treceau una după alta într-un ritm normal. Un „normal" în care erau incluse războiul, moartea atîtor soldaţi nevinovaţi, pe front, a atîtora în ţară, îmbogăţirea, ca urmare a desfăşurării şi prelungirii aceluiaşi război, a o mînă de oameni, industriaşii, afaceriştii, dar şi politicienii ce se învîrteau în jurul mareşalului şi al miniştrilor săi.

Maistrul mecanic Toma Dănescu îi povestise în urmă cu cîteva zile cum, întîlnindu-se întîmplător cu şeful postului de jandarmi, Cărăşel, acesta, după ce îi întinse mîna, gest care nu intra de fel în obiceiurile sale, îl întrebase, poate într-o doară, poate într-altfel, „ce se mai întîmplă prin ateliere şi ce mai zic oamenii".

— În ateliere... linişte şi pace. Ce zic oamenii n-am de unde să ştiu, n-am obiceiul să trag cu urechea la şuşotelile celor din jur.

— Deci, se şuşoteşte ? Nu se vorbeşte pe şleau, în gura mare, cum se spune orice vorbă cinstită ! socoti jandarmul să pară a fi uimit.

— Cum să nu şuşotească ? Dacă ba nu-i una, ba nu-i alta, ce folos că au oamenii bani, dacă n-au ce cumpăra pe ei ?! Şi-atunci, năvălesc buluc ba la „Roata", ba la „Turturică", oriunde cred că pot uita de griji şi de necazuri, cheltuind de-a surda banii cîştigaţi cu trudă.

— Te duci și dumneata pe la... „Roata“ asta ? schimbă Cărașel direcția.

— Am fost, dar nu m-aș mai duce ! și omul făcu un gest de lehamite.

— Ei vezi, poate că așa fac și ceilalți. Tractiruri d-astea sînt trei la număr, trei sau patru, dacă punem la număr și cabaretul lui Rică Mustățea. Muncitori sînt pe-aici cu miile și, dacă este să socotim pe cinstite, împărțind numărul lor la numărul localnicilor, nici unul nu se duce prea des.

— Am fost o dată, și-atunci am stat un sfert de oră, preciză Dănescu.

— Ei, și dumneata, prea ești ușă de biserică !

— Sînt însurat...

— Însurați sîntem cu toții, asta nu înseamnă să ne punem cenușă în cap. Ca mîine apar iar americanii cu hardughiile alea zburătoare, și-atunci să te ții ! Pe mine, la 1 august, m-a prins bombardamentul la Ploiești, eram pe Rudului, la închisoare, cu treburi, și-atunci am văzut prima oară ce înseamnă aia bombă și bombardier.

— Am auzit, a căzut „unu“ chiar pe secția femeilor, au ars acolo de vii vreo sută de deținute, și știți cine-i de vină ?

— Americanii !

— Aiurea ! Americanii au pierit și ei, au ars o dată cu avionul căzut pe închisoare. Gardienii sînt de vină; au fugit cu toții care încotro, să-și salveze pielea, lăsîndu-le pe amărîtele alea să ardă ca furnicile pe jăratic.

— Și eu am fugit ! Doar nu eram nebun să-mi pun pielea-n saramură pentru niște hoațe ! se revoltă plutonierul de jandarmi.

— Dumneavoastră... erați musafir, și de-ați fi vrut, n-ați fi putut face mare lucru, cheile celulelor erau la gardienii care au dat bir cu fugiții, o lăsă „mai moale“ nea Tomiță, să nu creadă jandarmul că-l consideră vinovat de tragedia petrecută în incinta faimoasei închisori ploieștene, în care au pierit în acea zi de duminică, 1 august, numeroase deținute, între ele şi cîteva luptătoare pentru libertatea patriei lor, în frunte cu Elena Sîrbu.

— Dacă ai fi văzut şi dumneata ce pîrjol se încinsese acolo, n-ai mai acuza pe nimeni, ţinu să precizeze Cărăşel. Zecile de hoţi, mă refer la hoţii bărbaţi, care au evadat în acea zi, s-au dus şi s-au tot dus, prin fum, bubuituri şi flăcări, nici lor nemaifiindu-le gîndul la suratele aflate în aripa cuprinsă de flăcări. Şi-atunci ?!

— Ăsta-i războiul, domnule şef, şi oricum am luat-o şi am suci-o, războiul nu aduce fericire nimănui.

— Faci propagandă... comunistă ? întrebă, amuzat într-un fel, şeful de post.

— Asta-i propagandă ? Asta-i realitate. Ştiţi dumneavoastră vreun om — şi, cînd zic „om“, nu mă refer la Paraschiv Roată, cel care îşi burduşeşte buzunarele seară de seară cu banii neghiobilor ! — deci, zic, ştiţi dumneavoastră vreun om care să afirme că războiul i-a adus fericire şi belşug ?

— Fericire — nu, belşug... da, şi acest om se află acum în faţa dumitale ! surîse Cărăşel, privindu-l „hoţeşte“ pe sub cozorocul caschetei puse şmechereşte pe-o parte.

Jandarmul, cînd era îmbrăcat în haine civile părea a fi orice, chiar şi stîlp de cafenea sau jucător la bursă, dar nu jandarm. Îi lipseau tupeul şi obrăznicia camarazilor săi, dar asta nu însemna că nu era şiret, deosebit de şiret ; îi lipsea şi burta, proprie majorităţii celorlalţi şefi de post, umflaţi de viaţa sedentară şi de mulţimea bucatelor puse pe masă de trei ori pe zi de cucoana de acasă, la care se adăugau „ciugulelile“ de prin cîrciumi şi restaurante, de pe la nunţi şi botezuri, pomeni şi parastase, nimeni neavînd mai multe uşi deschise decît şeful de post.

— Belşug ? se miră sincer Toma Dănescu. Poate sînteţi acţionar la Malaxa, la I.A.R., la Reşiţa, că acţiunile ăstora cresc întruna !

— Da de unde ! Leafa şi... ce pică ! Da de unde să pice aici, în amărîta asta de zonă petroliferă, unde n-ai de-a face decît cu ingineri, funcţionari şi muncitori ?... Ehei ! dacă apucam un post într-o comună pricopsită, era cu totul altceva, ţăranii sînt mai darnici, pe cînd ăştia... şi Cărăşel îşi roti privirile spre sondele şi atelierele din jur.

— Şi-atunci, de unde... belşugul de-adineauri ?

— Am fost anunţat mai zilele trecute că mi-a murit un frate pe front.

— Condoleanţe, condoleanţe sincere, spuse maistrul mecanic.

— Şi acest frate avea patru pogoane de pămînt, patru, şi nu era nici însurat.

— Deci l-aţi moştenit. Şi, mă rog, patru pogoane, înseamnă asta belşug ?

— Patru, împărţite la şase, nea Tomiţă, patru fraţi şi două surori cîţi mai sîntem în viaţă.

— Halal belşug, dacă-i aşa !

— Şi-astea patru, pîrloagă de deal, în judeţul Buzău, două-trei capre s-ar sătura păscîndu-le.

— Deci, aţi glumit, zîmbi maistrul mecanic, întrebîndu-se de rostul „discuţiei“ lor.

— Am glumit, dar acum, uite, nu mai glumesc, schimbă deodată tonul convorbirii „forţa publică“ a acelor meleaguri — sărăcăcioase, de n-ar fi fost bogăţia adîncurilor.

„Am simţit eu încă de la bun început că ăsta clocește ceva“, socoti Toma Dănescu, de-acum numai ochi și urechi.

— Uite ce-i, nea Tomiţă...

„N-a început-o rău — dacă m-a luat cu «nea Tomiţă».“

— ...Îţi zic şi eu aşa cum îţi zic mai toţi cei care te cunosc. Ce vreau eu să te rog pe dumneata, deşi s-ar zice că uneori ai păreri oarecum mai alăturea cu drumul, mai de stînga adică.

„«S-ar zice», «oarecum», «mai alăturea», «mai de stînga», nu «de stînga» ; ori tipul este uns cu toate alifiile, ori nu știe nimic precis şi caută să dea în bobi ; oricum, atenţie, Tomiţă !“

— Continuaţi, vă rog, deşi nu-s eu tocmai lămurit cu... cu chestia asta... „mai de stînga“.

— Adică nu de dreapta, preciză plutonierul călcînd oarecum în gropi, între *stînga* și *dreapta* interpunîndu-se numeroase alte „trepte".

— De dreapta au fost legionarii, replică îndată Dănescu.

— Extrema dreaptă! preciză Cărășel, și nu-mi mai aminti de ei, doar știi că-mi puseseră pe cap un coate-goale care-mi țipa ordine.

— Nu, domnule plutonier, eu nu-s de nici o extremă, fie ea de stînga, fie ea de dreapta. Eu îmi văd de treburile mele cinstit și, doar cînd sînt nemulțumit sau indignat la culme, mai zic una sau alta, dar niciodată împotriva regelui sau a domnului mareșal. A altora mai mici, poate, a celor care fură fără rușine, a celor care se lasă mituiți c-un pogon de bani ca să te scape de-o mare belea, poate, mai zic, dar ce am eu... cu dumneavoastră, să zicem?

— Așa zic și eu. Poate, totuși, fiindcă „atunci" i-am arestat pe cei doi de la „Steaua", cei cu înfundarea conductelor de pompare, altă dată pe unul dintre mecanicii de la „Creditul minier", ăla de-a fugit de sub escortă și fugit este și în ziua de azi, de-astea mai fac și eu și-o să mai fac și de-acum încolo, de-mi pică în labă careva: slujba mă obligă.

— Doar asta vă e meseria și pentru asta sînteți plătit! vorbi Toma Dănescu, și cuvintele lui răsunară parcă prea tare în părculețul însorit unde se retraseră între timp, să nu stea pe trotuar, în calea trecătorilor, rari, dar poate curioși să tragă cu urechea la discuția lor.

— Eu pe dumneata, ce te rog, ca să n-o lungim prea mult, eu n-am treabă, dumneata poate că ai.

— M-a trimis nevastă-mea la băcănie după cumpărături, dar nu-i dă ciorba-n foc din pricina mea.

— Oricum. Pe scurt, uite despre ce este vorba: am fost informat pe „căile noastre" că în unele schele petroliere s-ar fi descoperit circulînd din mînă în mînă manifeste comuniste, multiplicate la șapirograf... „Atenție, Stănică!" — în care se strigă pe șleau împotriva războiului, împotriva conducerii țării, împotriva mareşalului însuşi... Dar nu şi împotriva regelui, curios, nu ?

— Ba, eu nu văd nimic curios în asta, fu scurt Dănescu. Cine nu ştie că Maiestatea Sa este încă un copil, fără prea multă experienţă în politică şi deloc priceput în treburile unui război ca ăsta ! Regele are alte preocupări : să dea recepţii, să meargă la vînătoare, poate-i plac şi femeile, dacă i-o semăna lui taică-su, aşa că, vedeţi dumneavoastră, toate astea se aud şi se adună undeva.

— Unde ? întrebă scurt Cărăşel.

— Unde ? De unde să ştiu eu „unde" ? Undeva, bănuiesc, o fi un grup care coordonează toată activitatea asta dusă împotriva războiului, şi-atunci, ce să aibă „ăia" cu regele ?... Regele domneşte, dar nu guvernează, asta o ştie oricine.

— Poate, dar asta este o treabă de mijloc, pe mine mă interesează un lucru : să nu apară şi pe-aici afişe de-alea, să-mi dea mie de lucru. Aşa că, ce te rog eu pe dumneata... („Ai ales pînă-ai cules!" gîndi Dănescu în sinea sa, amuzat de întorsătura luată de discuţie.) ...să pui mîna pe un astfel de afiş păcătos, să-l citesc şi eu, să văd şi eu ce scrie „acolo". („Ca apoi să mă-ntrebi de unde-l am !") Sînt şi eu curios, ca tot omul, şi, ca să vezi ce încredere am în dumneata, am să-ţi mai spun ceva : dacă am în mînă hîrtia, cerneala şi tiparul, şi pun laba pe unul din aceste trei elemente, şi dau de urma „tiparniţei", nici cel mai al dracului comunist n-o să poată nega că litera „asta" nu-i identică cu litera „aia", aia a şapirografului său blestemat, pricepi ?

— Sincer să fiu... nu prea. Eu ştiu ce-i ăla strung, menghină, mandrină, ţol şi încă sute de alte drăcovenii de felul ăstora, dar în a compara o literă cu alta, să mă iertaţi, nu mă pricep, şi Toma Dănescu îşi trase capul între umeri, a totală neştiinţă.

„Dacă tu faci pe prostu cu mine, de ce n-aş face şi eu pe prostul cu tine ? ! Sau... într-adevăr eşti chiar prost ?... Începi cu «păreri alăturea cu drumul» şi cu «mai de stînga», şi-acum îmi ceri să devin «turnător» !"

— Mă pricep eu, și-ajunge, spuse Cărășel scurt.

— Eu însă altă mirare am, dacă-mi permiteţi să mi-o exprim.

— Te rog, spune-o, zice jandarmul.

— Dacă afișele „alea" au apărut în alte schele, de ce le căutaţi aici, la Moreni ?

— Ehei !... Degeaba ţi-am zis că ai păreri „mai de stînga", că nu-i cunoști pe comuniști: ăștia-s de zece ori mai deștepţi, sau poate mai degrabă mai șireţi, rectifică el îndată, decît au fost, să zicem... legionarii. De liberali, de ţărăniști, nici nu mai amintesc, ăia își afișau pe toate gardurile lozincile și prostia.

— De ce... prostia ?

— Fiindcă, dacă ar fi fost deștepţi, s-ar fi unit și n-ar fi lăsat din mînă frîiele puterii, pricepi ?

— Oarecum.

— Așa este cum spun eu, dar asta-i una, și noi vorbeam de manifeste și de tactica ăstora, a comuniștilor. Sînt șireţi, și-atunci ce fac ? Tipăresc aici, la Moreni, și le difuzează cine știe în care altă schelă petrolieră și viceversa.

„Măi, că doar n-oi fi tu *Mafalda !*" tresări totuși Toma Dănescu, hotărît să fie cît mai atent la cele ce ieșeau din gura plutonierului de jandarmi, mic în grad doar pentru neavizaţi, altfel atotputernic peste teritoriul în care trebuia să menţină liniștea.

— De ce ar face „asta", complicîndu-și astfel singuri existenţa ?

— Nu înţeleg ? se dovedi greu de cap Cărășel.

„Sau face pe prostu ?..."

— Să tipărească „colea" și să le transporte „dincolo", cînd însuși transportul se poate dovedi un pericol major !

— Ba dimpotrivă, zic eu, și nu atît eu, cît șefii mei : transportul „fiţuicilor" îl poate face și-o babă chioară ; le pune-n traistă și le duce. Mai complicată este tipărirea, pe de o parte, și difuzarea acestora, pe de altă parte. De la aceste două „treburi" ne poate pica nouă... — „Nouă — care „nouă ? !" tresări maistrul mecanic. — ...în labă unii sau alţii, cei ce tipăresc sau cei ce le vîră în sufletul oamenilor cinstiţi. Pricepi ?

— Ca să fiu sincer... nu prea. De ce n-ar tipări „colea“ şi nu le-ar difuza tot „colea“ ?

— Ca să-mi pice mie în labă toţi deodată ? ! Aşa neghiobi îi crezi ? Nu. Nu-i asta tactica lor. Pică vreunul tocmai la Urlaţi, să zicem ; pînă să-şi denunţe complicii, au şi aflat ăştia de aici, dacă aici s-a tipărit, pricepi ?

„Dacă aici s-a tipărit“..., deci nu eşti sigur, hahaleră, n-ai certitudinea că în «împărăţia ta» s-au tipărit manifestele ! Tot e bine !...“

— Aveţi şi dumneavoastră pe cap o mulţime de belele, îl „compătimi“ Dănescu. Hoţii, pe de-o parte, „ăştia“, pe de alta...

— Hoţii ? Ăştia-s fleac, de ei şi de toţi ceilalţi de-o teapă cu ei se ocupă cei în subordine, ce alte griji au ? Liniştea şi avansarea mea în grad doar „ăştia“ o pot pune în pericol, nu hoţii.

— Mă rog, asta-i o chestiune care vă interesează pe dumneavoastră personal, eu, oricîtă bunăvoinţă aş avea, nu vă pot ajuta cu nimic, fie că aş fi eu de stînga, fie că aş fi de dreapta, vorbi maistrul mecanic hotărît să curme convorbirea cu şeful postului de jandarmi, fie şi pentru că oamenii care îl vedeau acolo, stînd pe aceeaşi bancă şi discutînd cu plutonierul de jandarmi, puteau să-şi închipuie fel de fel de prostii, ceea ce nu-i prea convenea.

— Chiar cu „nimic“, domnule Dănescu ? întrebă jandarmul, şi interlocutorul său sesiză îndată în intonaţia dată acelor cîteva cuvinte o undă de nemulţumire, poate şi de şiretenie.

— Şi adică, ce anume doriţi dumneavoastră de la mine ? întrebă Toma Dănescu, de parcă pînă atunci ar fi discutat despre „fetele“ lui Paraschiv Roată.

— Ţi-am spus : dacă apar şi la dumneata, prin ateliere, manifeste comuniste, pune mîna pe unul şi fă în aşa fel, încît să-mi parvină un exemplar. Îţi cer imposibilul ? şi Cărăşel privi cu ochii săi verzui în ochiii negri ai celuilalt.

— Şi „asta“ o cereţi unui om care are păreri „oarecum mai alăturea cu drumul, mai de stînga, adică“ ! cită Dănescu întocmai cuvintele celuilalt.

— Dacă îţi aminteşti bine ce-am spus, şi constat că ai o memorie excelentă, mai înainte de a afirma aşa ceva, l-am folosit pe „uneori“, că „uneori ai anumite păreri“. Şi mai vrei să-ţi spun ceva ?

— Spuneţi, ascult.

— Acest „uneori“ i se potriveşte... uneori însăşi nevestei-mii ; şi ea bombăne şi fulgeră împotriva războiului, atunci cînd află de moartea uneia sau alteia dintre rude sau cunoştinţe, cînd nu găseşte în magazine ce doreşte, cînd vede şi ea bine cum leafa mea rămîne leafă, dar preţurile cresc zilnic. S-o arestez pentru agitaţie comunistă ? întrebă Cărăşel privindu-l.

— Ar însemna să arestaţi jumătate din Moreni ! Ar scăpa doar copiii, muţii şi soldaţii de pe front, zise Toma Dănescu, privind la celălalt bine dispus.

— Ei, vezi ? se lumină jandarmul. Aşa... cuvinte mai scapi dumneata cîteodată şi prin ateliere, şi te mai miri de ce te-am socotit „mai de stînga“ !

— Nu prea-mi amintesc eu să vă văd tocmai des prin atelierele noastre, făcu pe miratul maistrul mecanic.

— Adică, n-am şi eu „antenele“ mele ? Aş ajunge la pepeni dacă aş lucra de unul singur.

— Informatori, adică ?

— Zi-le cum vrei, dar fără aceşti „informatori“ aş fi la pămînt. Cînd au apărut în vară manifestele alea care ajunseseră să fie agăţate pînă şi de turlele sondelor, cine a dat fuga să-mi aducă un exemplar ?... Una dintre „antene“ !

— Constat cu surprindere că şi dumneavoastră fugiţi de cuvîntul ăsta : „informator“. Nu vă place. Îl detestaţi, se pare, remarcă Dănescu.

— Deloc, de ce să-l detest ? Am spus doar că fără informatori am fi la pămînt, noi... „organele de represiune ale regimului de dictatură antonesciană“, cum scria „acolo“. Mi-e mai la îndemînă însă „antene“ decît „informatori“. De ce, nu ştiu, aşa m-am obişnuit.

— Posibil, spuneţi-mi însă altceva, dacă nu-s prea indiscret : atunci, astă-vară, aţi avut în mînă acel manifest de care aţi amintit, şi ce-aţi realizat, pe cine aţi arestat ? Pe nimeni, după cîte știu, fiindcă nici unul dintre muncitori n-a fost implicat în această... afacere.

— „Afacerea“ privea Ploieştiul, or, acolo altul, sau mai degrabă alţii sînt mari şi tari. La Ploiești au de toate, și poliţie, și siguranţă, și legiune de jandarmi — șefii mei, adică. Și dacă toţi ăștia n-au putut pune mîna pe ăla de-a tipărit manifestele... nu Cărășel e vinovat, nu-i așa ?

— Eu, ca să fiu sincer, n-am văzut nici unul din manifeste, ascunsese Dănescu adevărul. Tocmai atunci s-a întîmplat să fiu în concediu, mai zise.

Cunoștea totuși bine ce se cerea în manifest muncitorului din industria petrolieră și, de asemenea, ştia şi locul unde fuseseră imprimate : tipografia „Cultura nouă“, unde se tipărea și ziarul *Virtutea*, al cărui director, o matahală de vreo nouăzeci de kile, era o figură aparte a orașului. Mulţi îl considerau „aiurit“, alții „șmecher“, cîțiva „vîndut nemţilor“, cei mai mulţi, dimpotrivă, „democrat“, poate și fiindcă iarnă-vară umbla îmbrăcat în același ponosit costum de haine cenușii, cu o pălărie pleoștită pe cap, colindînd, în căutare de știri pentru ziarul său, restaurantele, hotelurile, frizeriile, magazinele de tot felul, sau ciocănind și găsind mai întotdeauna uși deschise la primărie, la întreprinderi diverse, dar și la poliție și la prefectură. Avea penița ascuțită, și destui îl știau de frică, șantajul, de coloratură diversă, fiind una din armele sale preferate.

Într-una din seri, „Nebunul“, cum îl numeau cei mai mulţi, năvălise în tipografia ce își ducea zilele sau mai degrabă nopţile în subsolul unei clădiri vechi şi, încă din prag, strigă la cei cîţiva tipografi, șapte la număr, dintre care doi erau ucenici, amîndoi aşteptînd din zi în zi ordinul de recrutare :

— Bă, ați feștelit-o ! Bă, ocna vă mănîncă ! I-am auzit p-ăia de la poliție zicînd — auzi, ce insultă, ptiu ! — că „litera mea“, aia cu care culegeți voi pagina „Diverse“, e una și aceeași cu litera dintr-un manifest comunist ! Dacă-i așa, schimb tipografia, mă mut la „Cartea Românească“. Eu nu fac politică !

Straniul personaj avea apoi să coboare cele cîteva trepte și să-l întrebe, cu glas neutru, pe zețarul său :

— Ia zi, măi Ghindă, ai cules pagina externă ?

— Cules, domn director, cules, îi răspunse domol tipograful, om trecut de cincizeci de ani, scutit astfel de front.

— Știi ce, măi Ghindă... ?

— Dacă-mi spuneți, știu.

— Știrea aia cu pierderile nemților scoate-o. Băgăm alta, fără pagube. Dă încoace o hîrtie, s-o-ntoarcem altfel din condei, ca la Ploiești.

Cînd, după nici o jumătate de oră, doi agenți se repeziră pe scări în jos, ucenicii se făcuseră nevăzuți.

— Cum, bă, aicea la voi lucrează comuniști ? ! se „revoltă“ directorul *Virtuții,* făcînd gură mai mare decît cei doi „sticleți“, luați la un loc. Mă mut la „Cartea“, nu vreau să am de-a face cu alde-ăia de-au fugit ! Păi ce credeți voi, mă ! că nu-i prinde domnii polițai ? ! Îi prinde, mă, și-o să scoată untu din ei, mă ! ! !

Apoi, cu voce domoală, se adresă celor două triste figuri :

— Lasă, fraților, că discut eu cu domnul comisar-șef să nu vă pedepsească ; voi n-aveți nici o vină. Hahalerele se știau cu musca pe căciulă de-au întins-o. Ai dracului ! mai zise directorul, vorbind cu agenții cu „măi“ și cu „voi“, cei doi numărînd abia jumătatea anilor săi.

— O să vă zică, parcă aud, că n-am gonit destul venind încoace, mormăia cuvintele cel care făcea pe șeful.

— Să zică, d-aia-i șef, dar lasă că mîine-dimineață o să vorbesc eu cu el, și-i spun cum am asistat la percheziție, numai că, de, amărîții o roiseră ! Hai mai bine colea, la „Cinci lei“, să bem cîte o cişmoacă, fac eu cinste!

* * *

...Şeful postului de jandarmi oftă reţinut, poate avea şi el necazurile lui, ca să privească apoi la Toma Dănescu şi să-i zică:

— Vrei să-ţi spun un lucru! Şi cu manifeste, şi fără manifeste, ţiţeiul ăsta negru tot iese din pămînt.

— Şi-atunci, dacă-i aşa, noi discutăm de-a surda de-atîta vreme?! făcu pe revoltatul salariatul „Astrei-Române“.

— Eu, în „raza mea“, vreau linişte şi pace, nu manifeste şi nici sabotaje; am doi copii pe care vreau să-i cresc eu, nu alţii! o cam întoarse din condei plutonierul. Şi cu ordinele mareşalului nu-i de joacă, asta ţi-o spun fiindcă te ştiu om serios şi la locul dumitale.

— Parcă mai adineauri eram... oarecum mai de stînga, şi-acum iată-mă om serios şi la locul meu! exclamă Dănescu.

— Las' că ştiu eu că toţi muncitorii sînt o apă şi-un pămînt, toţi aveţi vederi de stînga!

— Chiar şi... „antenele“ alea de-adineauri?

— O excepţie dintr-o sută! oftă Cărăşel, ca să adauge, îngîndurat: E greu, domnule Dănescu, e grea şi meseria asta a noastră!

* * *

...Stan Florescu aşteptă să vină pauza de prînz şi abia atunci se duse să-l caute pe Toma Dănescu. Îl găsi în biroul său, semnînd mai multe bonuri de comandă.

Pe scurt, grăbind cuvintele, strungarul îi povesti „întîmplarea de sub pod“. Spre surprinderea sa, maistrul mecanic Toma Dănescu, cunoscut ca om serios, taciturn uneori, izbucni într-un rîs zgomotos.

— Dacă-i aşa cum mi l-ai descris, şi zici că a intrat într-o casă din apropierea pădurii Bana, altul nu poate fi decît Gigi Pantalon, zis „Șase-Șase“, zis... nu mai știu cum, care i-o fi adevăratul nume nu știu. Unul d-ăia...dar lasă-l încolo ! Lucrează ca pontator la „Continentala“, la nemți, nu știu cum a reușit să se angajeze acolo, un dobitoc. Și după toate relele, se pricepe să dea cu zarul și să aranjeze „foițele“ ca nimeni altul, un trișor de prima mînă, ăsta-i Gigi Pantalon ; cei de-o teapă se feresc să joace cu el, îi știu de frică.

— Și eu, cu inima cît puricele, gata să-mi iau valea cine știe unde ! dădu Stănică abătut din cap.

— „Paza bună trece primejdia rea“, spune o vorbă din bătrîni.

— Este adevărat că, după ce a stat cît a stat la „Roata“ și am văzut apoi ce-am văzut, mi-a zburat teama. Totuși...

— Mai bine să te temi degeaba decît să nu te temi cînd trebuie, ascultă la mine, că sînt mai în etate și-am trecut și eu prin destule greutăți.

* * *

O zi, două, trei, și presa continua „să tacă“ : nici un cuvînt nu amintea despre evadare, și doar Kuki Alifante îi aproviziona zilnic cu tot ce apărea în Capitală, de la *Universul* la *Ultima oră.*

— Ce înseamnă tăcerea asta ? se întreba tot mai surprins Matei Dumitrache, om cu o ținută sobră, care niciodată nu-și pierdea cumpătul.

— Poate... ce-am mai discutat ; poliția nu ține deocamdată să se facă zarvă și tam-tam în jurul nostru, zise Stan Florescu.

— Și, totuși, m-aș mira să fie în stare să-i țină în frîu pe „dulăii din Sărindar“. Dumnealor așteaptă ca pe-o mană cerească astfel de evenimente cum sînt evadările, crimele, execuțiile sau spargerile soldate cu pagube de milioane. Ar scoate ediție după ediție, concurîndu-se unii pe alții, or...

— Oricum, mîine trebuie să ne luăm zborul, nu putem sta aici la infinit. Bietul Kuki se spetește cărîndu-ne de-ale gurii, şi-i doar un copil şi el. Şi-apoi, nici dumneata...

— Lasă-mă pe mine, şi lasă-l şi pe Kuki, nu de noi este vorba, ci de vecini. Azi-dimineaţă, cînd ieşeam pe poartă în drum spre „Leonida“, m-a întrebat vecina din faţa casei, femeie de treabă, de altfel, dacă am cumva musafiri. Ce puteam să-i răspund, că n-am, cînd poate femeia văzuse pe careva dintre voi ducîndu-se la privata din curte ? I-am mormăit ceva, grăbit, despre nişte „veri“ de la Giurgiu. De aici, însă, de la curiozitatea unora sau altora ne poate paşte pericolul. Azi, după ce am ieşit de la lucru, m-am abătut pe la un tovarăş, să mă sfătuiesc şi cu el, şi după ce am rumegat amîndoi lucrurile bine şi le-am întors şi pe-o parte şi pe alta, am ajuns la următoarea concluzie... concluzie în două variante, deşi una dintre ele...

— Zi, nea Matei, zi, de ce te-ai oprit ? îl îmboldi Stan Florescu, sesizîndu-i reţinerea.

— Nu-mi place una dintre variante, asta e, nu-mi place, i-am spus-o şi lui, însă tovarăşul nostru a susţinut-o în continuare.

— Adică ?

— Să vă mutaţi de aici într-un alt loc, tot în Bucureşti, la „cineva“, într-un bloc fără portar, menţionez, fără portar, ceea ce nu-i rău, şi acolo să staţi pînă s-o mai lămuri ce-i cu evadarea voastră ; a voastră, dar şi a „complicilor voştri“. Paşte, murgule, iarbă verde, adică. Fiindcă, dacă fuga n-a fost menţionată pînă acum în ziare, e greu de presupus că autorităţile sînt dispuse să dea publicităţii o astfel de ştire după atîtea zile. Ar ieşi cu balamuc, mare balamuc.

— Şi dumneata ce propui ? întrebă Stan Florescu, ca să continue îndată : Cum zici dumneata, aşa facem. Voi ce spuneţi ? îşi întrebă apoi „complicii de evadare“.

Cei doi, uşor derutaţi, se priviră unul pe altul, ca apoi Moise Petrache să sfîrşească prin a zice hotărît :

— Să plecăm în „zona noastră“. Ce să ne tot mutăm de colo-colo şi să nu facem nimic ?

— Şi să nu mai facem cine ştie ce ocol căutînd Ploieştiul, zise hotărît şi Dumitru Sterescu.

— Asta nu ştiu dacă-i bine, vorbi gazda. V-am spus, Gara de Nord...

— Am o propunere, interveni Moise Petrache. Ne suim în tren abia la Chitila.

— Şi pînă acolo ? întrebă Florescu. Mergem aşa... lipa-lipa, cînd încet, cînd repejor, fluierînd o sîrbă?...

— Fiecare pe răspunderea lui, se dovedi mai ambiţios acelaşi tînăr, care avea de-acum actele din buzunar pe numele de Dumitru Sterescu.

— Nu, nici un fel de „răspundere personală", fu categoric Stan Florescu, adresîndu-se celor doi tovarăşi ai săi. Împreună am acţionat, împreună am fost arestaţi şi-am păţit cîte-am păţit, împreună ne vom duce acolo unde trebuie să ajungem ! Dacă, mai departe, drumurile noastre or să se despartă pentru o perioadă de vreme, mai scurtă sau mai lungă, asta or s-o hotărască alţii, nu noi. Sînteţi de acord cu propunerea mea ? întrebă Stan pe cei doi tineri.

— Sîntem, zise moale Dumitru Sterescu, deşi...

— Zi, zi, curaj ! Doar nu sîntem domnişoare, îl ademeni să vorbească Matei Dumitrache.

— Deşi propunerea asta, de care-i vorba, continuă acelaşi, sună mai degrabă a hotărîre şi nu a propunere, asta voiam să spun, sfîrşi el, privind mai într-o parte.

— Am şi eu propunerea mea, dacă am dat-o pe... propuneri, interveni din nou gazda. Să ascultăm de Stan Florescu, fiindcă, de ce să nu recunoaştem cinstit, fără el aţi fi fost cu toţii acolo unde eraţi acum trei-patru zile, la închisoare. Adică, mai bine zis, în drum spre lagăr, vai şi-amar de cei ce ajung acolo, şi aţi fi ajuns cu toţii, fiindcă mă îndoiesc că aţi fi putut evada pe drum. Ieri noapte a plecat convoiul, o adevărată tragedie, mi-a spus Kuki. Kuki şi-a rupt cîteva ore din somnul de care la anii şi la alergătura lui zilnică are atîta nevoie, ca să dea o raită închisorii, să aibă ce-mi povesti mie, ce şi cum. Vouă nu v-am spus nimic, să nu vă întristez. A fost însă o adevărată jale. Rudele a o parte din arestaţi — doar ele știu pe ce canale — au simțit ceva și-au dat buzna la poarta închisorii. Să-i vadă pe cei dragi, poate să le-arunce și-un pachet cu de-ale gurii, să aibă de drum. Copiii, zic copiii, fiindcă nu-i mamă să nu-și ia cu ea copiii să-l vadă pe tatăl lor poate pentru ultima oară, se smulgeau din mîna mamei și se strecurau prin lanțul santinelelor ca să alerge spre taică-su. Slab și nebărbierit era totuși același om care, poate, nu demult, cînd se întorcea seara, obosit, de la muncă, nu uita să-i aducă o bomboană, doi-trei biscuiți sau un măr crețesc. Mi-a spus Kuki, cum un băiețel de vreo opt ani n-a apucat decît să-i sărute bocancul celui ce, mînat și lovit de la spate de paturi de armă, se prăvălise lung în duba neagră al cărei oblon avea să se închidă îndată. Și acest băiețel s-a numărat printre copiii norocoși, dacă și ăsta mai poate fi numit „noroc“, fiindcă cei mai mulți n-au apucat nici măcar să prindă din zbor îndemnurile părinților la cumințenie și la ascultare... Așa că, zic eu, să lăsăm deoparte pe... „pe fiecare pe răspunderea sa“, continuă Matei Dumitrache, aruncînd o privire fugară spre Dumitru Sterescu, și să chibzuim, punînd patru capete la un loc, cum e mai bine să facem.

— Eliminînd de la bun început mutarea noastră dincolo, la „blocul fără portar“, vorbi Stan Florescu.

— Plecînd deci direct „de la mine“, la „voi“, preciză gazda, care vorbise folosind un ton autoritar.

De altfel, Matei Dumitrache, cînd „trebuia“, era omul care nu admitea contrazicerea și lucrurile făcute doar pe jumătate. Nu tocmai înalt, dar voinic totuși, om învățat de mic cu greutățile și cu munca fizică — ani de zile lucrase ca mecanic de locomotivă, iar „aici“, la „Leonida“, se recalificase, ajungînd repede unul dintre cei mai pricepuți mecanici auto — nu suporta nesupunerea sau neexecutarea întocmai a ordinului primit. Îndeosebi „în politică“. Dacă reparația unei mașini o mai poți amîna de pe o zi pe alta, nu la fel poți proceda cu o sarcină primită și de care depinde, deseori, viața sau libertatea unui tovarăș de-al tău — fie că pe acesta îl cunoști sau nu. Pe Stan Florescu îl cunoștea de mult, și îl aprecia și îl iubea tocmai fiindcă îi semăna, şi de aceea fusese cum nu se poate mai bucuros cînd, în urmă cu cîteva dimineţi, îi ciocănise la uşă.

Discuţia avea loc în camera mare, în aşa-zisul „dormitor". Dincolo, în bucătărie, „vînzătorul de ziare" își făcea lecţiile pentru a doua zi, ; mai avea de rezolvat o problemă la aritmetică, cînd se auzi strigat pe numele cu care se obișnuise :

— Kuki !

— Vin îndată, unchiule ! răspunse băiatul închizînd caietul cu pătrăţele. „P-asta o fac în recreaţie", își zise, aritmetica fiind a treia materie în ziua următoare și neavînd de unde să ştie că a doua zi nu se va duce la școală.

— Ascultă, Kuki, ce-ai zice dacă mîine ai face o plimbare pînă la Ploiești ?

— Fac ! veni scurt răspunsul copilului, deși plimbarea asta îi încurca socotelile cu școala şi cu ziarele.

— Mergi împreună cu dumnealor.

— Cu trenul ?

— Nu, cu mașina, cu autobuzul, mai bine zis. Hîrburile astea tușesc, strănută, scot fum, dar merg. Mai încet, dar merg. Şi nici nu sînt prea aglomerate, poate și fiindcă biletul de tren este mai ieftin decît cel de autobuz.

— Şi eu de ce trebuie să văd Ploieștiul ? întrebă băiatul.

— Din două motive, doar apucă să zică Dumitrache, deoarece Kuki Alifante dovedi încă o dată că e mai descuiat la minte decît alţi copii de vîrsta lui, fiindcă sări îndată :

— O dată, ca să ţin tira...

— Ce să ţii ? se încruntă unchiul.

— Aşa zicem noi, ăştia mai şmecherii, cînd e vorba ca unul dintre noi să facă o boroboaţă şi altul să-l păzească mai de la distanţă, să anunţe din vreme pericolul.

— La ce anume „boroboaţă" te referi ? se încruntă din nou angajatul „Atelierului Leonida".

— Nu de mine-i vorba, unchiule ! se grăbi băiatul să vină cu o explicaţie. De alţii, fiindcă şi printre noi, „ziariştii“, se mai găseşte cîte unul care ba ciordeşte o gogoaşă, ba un cîrnat agăţat în balcon. Unul se lăuda chiar că a şterpelit biberonul unui sugaci. ,,Tira“ ţinea mama de vorbă, întrebînd-o verzi şi uscate, iar celălalt i-a scos uşurel copilului biberonul din gură.

— Halal hoţ! Să ajungă să fure pînă şi-un biberon!

— Stai, unchiule, nu te grăbi! au făcut-o aşa, de garagaţă, să-şi facă singuri motive de rîs şi de veselie. S-au dus îndată după cărucior, dar nu înainte de a o face pe mamă să scotocească printre scutece, şi i-au înapoiat preţiosul obiect, zicîndu-i cam aşa: „Stimată doamnă, băieţelul dumneavoastră — băieţel de trei-patru luni! — ne-a dat mai adineauri... scula asta de preţ, însă pe noi ne-a înţărcat mama încă de ieri...“ „Haimanalelor! Rău face poliţia că nu vă adună de pe drumuri!“ — „asta“ cînd au ghinionul să dea de-o mamă nedusă la biserică; alteori rîde şi ea; de, să-şi facă nervi pentru o glumă?

— Şi, deci, tu, mîine, urmează să ţii tira? parcă aşa ai zis, reveni Matei Dumitrache la ceea ce îl durea pe el cel mai tare, plecarea „musafirilor“.

— Tira, da, adică trag cu ochiul în stînga şi-n dreapta sau, după caz, „joc pe nepotu“: întreb ce face tanti, cum merge Gigel cu şcoala, ce mai face unchiu, dar mătuşa Marioara, treburi d-astea familiale.

— Şi-a doua oară, de ce crezi că ţin să-i însoţeşti? întrebă Dumitrache zîmbind, în sinea lui deosebit de încîntat că băiatul soră-sii nu-i deloc un mormoloc, un copil din cei care vrea totul de-a gata, aşteptînd să fie împins de la spate de cei mari.

— De ce? Simplu: la înapoiere să-ţi spun cum s-a desfăşurat „plimbarea“, just?

— Just, Alifantule, just! exclamă unchiu-său, cu admiraţie reţinută, şi-acum spune, cum ai de gînd să-ţi motivezi absenţele de mîine.

— Cu şcoala nu-i o problemă — nu m-am simţit bine, am avut temperatură... — cu „ziarele“, treaba este puţin cam complicată, dar am găsit soluţia! Trei staţii mai înspre centru doarme, la o babă, Titi Pace;

mă reped să-l anunţ, să-i spună „şefului“ să împartă altora „cota“ mea ; nu-i nici opt, nu s-a culcat încă.

— Titi Pace ? se miră unul din cei trei fugari care, a doua zi, aveau să-şi ia la revedere de la căsuța modestă, dar primitoare, din strada Petre Ispirescu.

— Îl cheamă altfel, veni îndată cu lămuriri băiatul, dar să nu mă întrebaţi cum, fiindcă nu știu, noi toţi îi spunem aşa, Titi Pace. Asta, fiindcă el își face reclamă, fie că vinde *Universul, Curentul, Fapta, Timpul* sau *Ultima oră,* strigînd întruna : „Pace, pace, se face pace ! ! !“ Se mai întîmplă cîteodată, de, ca vreun încuiat să se încrunte la el : „Unde vezi tu, mă, că scrie de pace ? !“. „Dumneata, domnule, nu vrei să se facă pace ? îl ia Titi la rost. Dacă nu, citeşte colea : scrie despre crima de pe strada Nisipari, scrie și despre sinucideri, scrie de toate ! — ca apoi să alerge mai departe, cu „pacea“ lui : Pace, pace, se face pace ! ! ! Şi cum are un sector „gras“, Sfîntul Gheorghe, cu oameni care mai mereu sînt alţii şi toţi dornici de pace, niciodată nu rămîne cu ziare nevîndute.

— Tu rămîi ? întrebă Stan Florescu.

— Niciodată, am „abonaţi“ o mulțime, restul... pe bulevard. Nu pot duce-n spate cît aș putea vinde !

*
* *

Kuki Alifante s-a dus pînă la Ploieşti şi s-a înapoiat cu bine, nemții au ajuns şi ei pînă la Stalingrad, dar n-aveau să se mai înapoieze „cu bine“. Luptau din greu, de la Marea Baltică la Marea Neagră, Caspica le rămăsese doar o amintire, și alături de ei se sfîrșeau, topindu-se în moarte, diviziile române. Satele și oraşele țării erau tot mai pustiite de bărbaţi, excepţie făcînd localitățile pe teritoriul cărora își desfășura activitatea industria de război și, mai cu osebire, cele care erau înconjurate de turlele negre ale sondelor petrolifere sau de coșurile rafinăriilor.

Mareşalul, deşi îndemnat spre bine de o parte a generalilor în subordine, se încăpăţîna să lupte alături de armata germană pînă la „victoria finală". În interiorul ţării, în acele vremuri deosebit de grele, represiunea şi teroarea se accentuau tot mai mult. Curţile marţiale erau deosebit de active în a judeca şi trimite închisorilor şi plutoanelor de execuţie pe toţi cei care cutezau să se opună politicii demente de „război cu orice preţ". Lagărele se dovedeau neîncăpătoare pentru a cuprinde şuvoiul celor condamnaţi şi intraţi pe poarta lor pentru „reabilitare" şi, atunci, de la un convoi de deţinuţi la altul, perioada de instrucţie, batjocură sinistră, se reducea.

Poliţia, siguranţa, jandarmii, cu toţii vînau pe cei care, în vreun fel sau altul, nu aprobau politica de dictatură a guvernului. Pedepsele cele mai grele îi aşteptau pe cei care acţionau direct, nu doar făcînd propagandă ostilă regimului de întuneric şi teroare. „Sabotaţi industria de război !" „Sabotaţi producţia de ţiţei !" „Sabotaţi rafinăriile !" „Sabotaţi trenurile care se îndreaptă spre front !" se cerea celor mai demni şi mai curajoşi fii ai Patriei, în frunte cu membrii partidului comunist.

Pentru a ridica producţia de ţiţei, nemţii, în cîrdăşie cu acoliţii lor de la Bucureşti, înfiinţaseră propria lor societate petrolieră, căreia îi dăduseră un nume care nu spunea mare lucru, „Continentala", dar care simboliza visul dementului ce purta numele de Adolf Hitler de a pune stăpînire pe întreg continentul european. Inginerii şi tehnicienii erau veniţi din Germania sau aparţineau „Grupului etnic german", o invenţie a acelor timpuri. Muncitorii erau însă români şi, pentru a-i atrage să lucreze la „Continentala", salariul ce li se plătea era superior celui de la celelalte aproape zece societăţi cu capital român sau mixt, în combinaţie fiind incluse şi dolarul american, lira engleză, guldenul olandez sau francul francez, una dintre explicaţiile pentru care aviaţia anglo-americană avea să bombardeze, mai tîrziu, cînd pistele lor de decolare se apropiaseră de România, rafinăriile şi nu sondele.

Rafinăria însemna fier și muncă, sonda era tabu : o singură sondă incendiată echivala cu un dezastru pentru întregul strat productiv din acea zonă. Exemplul „sondei de la Moreni“ era viu în mintea tuturor. Flăcările care s-au înălțat luni multe deasupra instalațiilor topite de puterea incendiului și au secătuit pentru totdeauna subsolul din acea parte a Morenilor.

Patrioții care luptau pentru ieșirea țării din luptă și sabotarea mașinii de război germane știau bine acest lucru și de aceea sondele continuau să se înalțe zvelte printre coclauri, păzite atît ziua, cînd soarele strălucea cu putere, cît și noaptea, cînd întunericul, ceața sau burnița erau aliații de nădejde ai celui ce s-ar fi strecurat printre vii și livezi, să le incendieze. Plutoane speciale de jandarmi își făcuseră apariția în fiecare schelă, — *paza bună trece primejdia rea*, și — or fi spus „cei de sus“, uitînd că *omul sfințește locul*, și nu jandarmul, și acest „om“ era sondorul, care cunoștea fiecare vîlcea, rîpă, pîlc de pomi, pădurice sau codru secular și, pînă să răzbească bocancul jandarmului „la fața locului“, „autorul“ se făcea că doarme, dacă de acasă plecase, sau supraveghea „cu atenție“ mersul altor sonde situate undeva mai departe.

Piloții bombardierelor, sau mai degrabă cei care îi trimiteau să lanseze covorul de bombe peste rafinării, și *nu deasupra sondelor*, nu știau atunci, în încleștarea mondială, că altfel va arăta harta intereselor lor financiare după încheierea păcii, că nu se va termina cu *fifty-fifty* și alte aranjamente oneroase, toate bogățiile țării urmînd să treacă în mîna celor care de milenii erau stăpînii acelor meleaguri frumoase și bogate.

Dacă ar fi bănuit măcar...

* * *

— Asta nu înseamnă, Stănică, vorbi Toma Dănescu într-o seară de toamnă tîrzie a anului 1943, că *noi* nu putem și nu sîntem obligați să micșorăm, ba chiar să întrerupem producția acestor sonde. Mă refer îndeosebi la sondele care produc zilnic zeci și uneori sute de tone, și nu la bietele „chioarce“. Astea, sărmanele, și-au trăit traiul, și-au mîncat mălaiul, scuipă și ele, acolo, te miri ce și mai nimic, să se cheme „sonde“.

— Da, de acord cu dumneata, dar chioarce d-astea, cum le zicem noi, sînt cu sutele într-o schelă — și, adunate bob cu bob...

— Știu, Stănică, știu, numai că *noi* nu sîntem „cu sutele“, sîntem doar cîțiva, o mînă de oameni care ne-am propus să facem tot ce este omenește posibil să scurtăm acest război cu o zi, două, trei, o lună sau mai multe, cît s-o putea. Și-o zi e mult cînd știm cu toții ce înseamnă „o zi de război“ : grămezi de morți nevinovați, cu cota-parte — menționez ! — cu cota-parte de ciungi și ologi, de văduve și orfani, de tot felul de bunuri materiale distruse inutil.

— Am înțeles, zise Stan Florescu, neînțelegînd el însă altceva : ce l-a determinat oare pe Toma Dănescu să-i facă o astfel de „vizită“ la o oră care nu-i stătea în obicei ?

Discuția dintre cei doi avea loc seara tîrziu, în cămăruța închiriată de Florescu la „blocul burlacilor“. Gazda, ca orice gazdă care se respectă, insistase, dar fără succes, să-i facă o cafea — cafea surogat, după moda acelor timpuri — Dănescu mulțumindu-se cu un pahar cu apă.

— Lasă cafeaua pentru altă dată, dacă...

— Zi, nea Toma, dacă „ce“ ? insistă Stănică, sigur de-acum că o să afle vești noi.

— Dacă o fi să ne mai întîlnim curînd, așa, într-o odăiță ca asta, mică, dar aranjată cu gust.

Într-adevăr, „chiriașul“ nu fusese de acord multă vreme să privească la pereții goi și albi. Pe un perete agățase o hartă a României, pe alt perete cîteva fotografii care reprezentau peisaje pitorești din țară ; lîngă pat, pe măsuță, un aparat de radio „Zenith“, mic, dar bun, de la care afla, cînd avea certitudinea că pe coridor nu-i nimeni, vești de pe front, crainicii de la Radio Londra fiind oricum mai obiectivi decît cei de la Radio Berlin. Emitea ore destule și Radio București, marșuri militare, „să salte moralul ostașilor“, hore și sîrbe, să se-nveselească „civilii“, muzică de dans, nu toți tinerii erau pe front, și de cîteva ori pe zi erau aruncate în eter radiojurnalele, copiate după buletinele informative ale Comandamentului militar german.

Toma Dănescu avea însă cu totul alte preocupări decît aceea de a admira „pereții“ sau de a afla știri de la Radio Londra.

— Fiindcă, continuă maistrul mecanic, s-ar putea să părăsești cămăruța asta pentru alta.

— Nu înțeleg : „aici“ sau în altă schelă ? întrebă Florescu, o ușoară strîngere de inimă cuprinzîndu-l la gîndul că micul său „trai burghez“ va rămîne amintirilor.

— Nici aici, nici în altă schelă, veni răspunsul celuilalt.

— Nea Tomiță, precizia în persoană, asta ești dumneata acum...

— O să-ți pară, poate, rău...

— Zi, zi, sînt numai ochi și urechi, îl încurajă Florescu să vorbească, bănuind că reținerea celuilalt era legată de traiul oarecum comod dus în ultimele săptămîni.

— O să regreți camera asta, poate și...

— Nea Tomiță ! îl întrerupse Stan. Între „camera asta“ și camera de pe Uranus“ mai sînt zeci, poate sute de alte „camere“ ! De „aia“, de cea de pe Dealul Arsenalului să nu mai am parte, altfel...

— Nici acum, fiindcă ai amintit de Dealul Arsenalului, nu-mi pot închipui de ce nu s-a scris nimic în presă despre fuga voastră, devie Dănescu discuția de la subiectul principal.

— Nici eu. Mi-am frămîntat creierul multe nopți, degeaba însă.

— Curios, zise celălalt doar ca să intre apoi direct în subiect. Ascultă-mă cu atenție, începu el. Că s-au dat și-or să se mai dea cele mai mari bătălii de tancuri din istoria acestui război știi, cum de asemenea știi de sutele de avioane care intervin zilnic în luptă.

— Asta înseamnă, în primă instanță, țițel.

— Ai zis bine „în primă instanță", deși termenul e cam... juridic, fiindcă „ultima instanță" este formată din ce curge din furtunuri în rezervoare. Or, cum „mîna noastră" nu poate ajunge pînă acolo, noi sîntem obligați — menționez : obligați — să acționăm aici, cum am mai făcut-o, dar cum abia de-acum încolo e mai mult decît oricînd necesar s-o facem ! Pricepi ?

— Pricep.

— Pricepi tu, dar nu știi la ce mă refer : la „Continentala".

— „Continentala"... repetă Stan Florescu, și gîndul îi zbură fără voie la acel dezmățat Gică Pantalon, care lucra ca pontator la „nemți".

— A „nimerit" cîteva sonde bune „Continentala" asta blestemată, și blestemat să fie și cel care le-a dat aprobarea să foreze pe cont propriu, fiindcă nici o lege din lume nu obliga la aceasta. Dar, mă rog, asta-i altă problemă, altă gîscă-n altă traistă ; noi să ne vedem de treburile noastre. Și ascultă : geologii lor au fixat — și au de gînd să mai fixeze — și alte locații, alte sonde, alt șuvoi de aur negru, de data asta curat „aur", și nu o vorbă oarecare, aruncată în vînt.

— De ce te-ai oprit ? întrebă Stănică, sesizînd tăcerea celuilalt.

— Nu știu cum să te fac să înțelegi importanța carotajului electric la perspectivele de viitor ale sondei abia forate, la producția ei, adică.

— Ce-i acela „carotaj electric" știu eu, doar tot printre sonde trăiesc de cînd am văzut lumina zilei !

— Nu te repezi ; treaba este mai complexă.

— Însuși aparatul care „fotografiază" straturile e complex, nu vru Florescu să fie considerat un novice în materie.

— Iar te repezi : stai blînd și-ascultă la nen-tu Tomiță și, cînd n-ai să înțelegi, atunci să mă întrebi.

— Ascult, abia vorbi gazda — gazda care încă de pe-acum se întreba unde oare i-o fi dat să se mute?

— Forăm o sondă amîndoi ? îl întrebă Dănescu, zîmbindu-i destins.

— Forăm — şi iată-ne ajunşi şi capitalişti !

— O să ajungem, fii fără teamă, dar nu capitalişti particulari, ci alături de întreg poporul. Dar să continui : deci, am terminat de forat „sonda noastră". Ce urmează mai departe ?

— Punerea ei în producţie, veni îndată răspunsul lui Stănică.

— Nu tubezi mai întîi gaura viitoarei sonde ? Şi zic „viitoarei", fiindcă deocamdată, după foraj, nu rămîne decît o gaură plină cu noroiul acela greu, care trebuie să apese pe strat, să-l ţină la respect, altfel se întîmplă întocmai ca la „sonda noastră" de la Moreni : erupţie, o scînteie, foc.

— Nea Tomiţă, prea mă crezi... paraclisier. Eu ţi-am răspuns în mare, n-am căutat să intru în amănunte.

— Ei, uite, aici am vrut să te aduc, la „amănuntele astea". Deci, după foraj urmează tubarea, cimentarea, şi ?

— „Împuşcarea" coloanei, abia tubate şi cimentate. Adică nu ! adăugă el îndată. Înainte de orice, se execută carotajul electric.

— Aşa... tovarăşe paraclisier, aşa ! „Împuşti" coloane — unde ? Acolo unde-s apă, gaze, noroi sau nimic, sau perforezi coloana — ca să vorbim în termeni mai inginereşti — acolo unde indică ţiţei diagrama carotajului electric ?...

— Am cam început să-mi vin de-acasă ; s-ar putea zice, sau mai degrabă presupune, că acest carotaj ar putea fi oarecum... manipulat.

— Exact termenul care-mi lipsea ! exclamă Toma Dănescu bătîndu-l pe umăr pe mai tînărul său tovarăş. Să crape nemţii şi amicii lor de ciudă ! Au forat o lună-două, au cheltuit energie, bani şi bunuri în valoare de milioane şi, în loc de „aur" — apă sărată. În loc să monteze în grabă capul de erupţie prin care să alerge țițeiul spre parcul de rezervare, tot în grabă toarnă în gura sondei „moarte“ un dop de ciment. De ce am zis „tot în grabă“? — fiindcă de acolo trebuie să fugă la o nouă locație, „fugă“ de vreo... trei-patru săptămîni; pînă demontează instalația de foraj, apoi toată sonda — bucățică cu bucățică! — pînă cară totul „dincolo“, și pînă montează din nou turla și instalațiile, timpul trece, pe front mai are loc o nouă „retragere pe poziții dinainte stabilite“, și niciodată n-o să se știe cu exactitate cît a contribuit lipsa de combustibil la aceste retrageri păgubitoare pentru Hitler și ai lui.

Stan Florescu se frecă la ochi, nu-i era somn, somnul zburase încă din clipa cînd a auzit ciocănind de trei ori în ușă, oboseala însă începuse să-l cuprindă. Lăsase în urmă patru zile „grele“, în care se includeau și două drumuri „în afară“, unul la Boldești, altul la Urlați.

— Ți-o fi somn, spuse Dănescu.

— Somn nu-mi e, obosit sînt, de ce aș face-o pe grozavul? Asta nu înseamnă că n-aș fi în stare să te ascult pînă în zori — mai ales dacă aș pune și de-o cafea.

— Las-o mai moale cu cafeaua asta a ta! exclamă maistrul mecanic. Măcar dacă ar fi cafea cu adevărat, însă... surogatul ăla de cicoare, orz, ovăz și alte cereale... mulțumesc, mai degrabă, mai dă-mi un pahar cu apă. Da pune și de-o cafea, se răzgîndi el, să nu zici că te refuz.

Apa, adusă pe conducte mai de la munte, era bună la Moreni. După ce Toma Dănescu sorbi paharul pînă la fund, îl așeză alături, pe măsuță, lîngă „Zenith“, și zise către cel care combina surogatul cu zahărul în proporții cunoscute doar lui:

— Mersi! Ca să zic și eu ca nevastă-mea cînd vin acasă și-i aduc vreo ciocolată, bomboane, sau alte dulciuri.

— De multe ori stau și mă întreb, cînd n-am altceva mai bun de făcut, bineînțeles, dacă o să apuc să mă însor și eu vreodată...

— De ce „să nu apuci“ ?! Mîine, dacă vrei, găseşti cu cine să te-nsori! Fete şi femei pe toate drumurile, de bărbaţi e criză!

— Rîzi de mine, nea Tomiţă! De însurătoare îmi arde mie?

— Eu nu sînt însurat?

— Dumneata... Dumneata te-ai însurat acum...

— În ianuarie împlinesc şaisprezece ani.

— Păi vezi! Pe-atunci încă se mai putea trăi şi închega o familie, acum nu. Şi apoi, dumneata ai avut şi noroc, fiindcă femei asemeni coanei Tănţica, mai rar.

— Femeia, să ştii de la mine, se mai dă şi după bărbat. Cînd te-o vedea, nene, tot prin cîrciumi, tot duhnind a băutură şi cu ţigara în gură, tot mofturos şi somnoros, o mai ia şi ea razna. Ce, e de mirare? Se satură şi ea într-o zi. Da' tu ce faci acolo, mai moşmondeşti mult la cafeaua aia? sări Dănescu, de la femei la cafea.

— Gata! Are o aromă!...

— Ei, nu zău! Mă faci curios...

— Ceaşca mică mie, asta mai mare dumitale, nu se lăsă Stan Florescu. Gustă măcar, nea Tomiţă! — şi amabila gazdă îi oferi o ceşcuţă toată numai flori, cine ştie cum rătăcită printre lucrurile sale.

— Mersi! făcu din nou Dănescu, gîndul fugindu-i pentru o clipă la femeia de acasă, care, nu avea nici o îndoială, îl aştepta cu lumina aprinsă, făcîndu-şi ceva de lucru.

— Nu-i bună? întrebă Stănică după primele sorbituri.

— Ba-i chiar foarte bună! Şi eu nu mint, şi nici n-am obiceiul să tămîiez un lucru cînd nu-mi place.

— Doar cutia este de surogat, veni gazda cu precizări, amestecul este făcut de mine, secretul meu, şi din „secret“ nu lipseşte şi puţină cafea naturală.

— Spune aşa, bădie, altfel mă şi miram! exclamă Toma Dănescu. Cafea...

— La Ploieşti se mai găseşte, cu suprapreţ, se înţelege. Dacă n-ar trimite „friţii“ cafeaua acasă, la mame sau la neveste...

— Cît or mai avea unde să trimită ; de la o vreme îi pisează aliații noapte de noapte ; dacă pică o bombă pe uzină, alte zece aruncă în aer casele din jur, vai și-amar, dracu i-a pus să se-nhame cu toții la oiștea lui Hitler ?

— Chiar „toți", n-aș crede, se dovedi sceptic cel mai tînăr dintre cei doi bărbați închiși în cămăruța pe care, peste puține zile, Florescu avea s-o părăsească definitiv.

— Frica, de multe ori, transformă omul într-un patriot... surogat — dar nu ca „surogatul" tău, ăsta-i excelent ! Bate tare pasul de gîscă cel din stînga, „surogatul" bate și mai tare — de frică. Și cum numărul ăstora este mai mare decît cel al vitejilor, de „surogat" trebuie să te ferești în primul rînd !

— Dacă ar sta scris în frunte ce hram poartă fiecare !...

— Mușcă-ți limba, Stănică. De-ar fi așa, de mult ne înhăța Cărășel.

— Eu m-am referit la dușmanii noștri, numai și numai la ei ! exclamă Stan Florescu.

— Ei, dacă-i așa, mai treacă-meargă, glumi Dănescu, ca apoi să pună pe măsuță ceșcuța, să zică încă o dată „mersi", și să revină la ce îi durea pe ei, sondele „Continentalei", și nu atît sondele, cît producția acestora.

— Și-ar mai fi o problemă care, de ce să n-o recunoaștem cinstit, este chiar mai importantă decît producția propriu-zisă, continuă Dănescu, precizînd îndată : epuizarea rapidă a zăcămîntului. Una este să exploatezi o sondă pe o duză, să zicem, de cincișase milimetri, cu un raport țiței-gaze optim, și astfel sonda să-ți producă și peste zece-cincisprezece ani, și alta să „înfigi" în capul de erupție o duză ca pe deget ! Urlă sonda, mă refer la străfundurile ei, bîțîie capul de erupție ca apucat de draci, se umple rezervor după rezervor, ca, după cîteva luni, stratul să-și dea duhul. Montează-i repede un „măgar", să spîrcîie acolo, a milă, cîteva tone. Și n-ar fi numai „asta", Stănică, mai e și alta : curge țiței atît cît curge, cum am spus, poate un an, dar m-aș mira, curge însă o dată cu țițeiul o cantitate nepermis de mare de gaze ! Și aici e buba, ceea ce rămîne acolo, jos, în pămînt, dacă n-are un amestec optim de țiței-gaze, rămîne definitiv pămîntului. Și, cum gazele sînt cele mai ușoare, pe duza aia cît deștu iese țiței — mult ! — dar ies și gaze — nepermis de multe ! și-asta-i o crimă împotriva naturii însăși !

— Ceva-ceva știam și eu de treaba asta, cum că adică duza, orificiul acela mic, cu diametrul doar de cîțiva milimetri...

— Puțini, puțini de tot, patru-cinci-șase milimetri, atît ! repetă Dănescu ceea ce mai spusese o dată.

— Duza asta, ea este totul în viața unei sonde noi.

— Și așa, în condiții de exploatare bine calculate, orice-am face și oricît ne-am strădui, mai mult de două treimi din țițeiul adîncurilor rămîne acolo, jos, în strat, pentru vecie. Poate copiii noștri să descopere noi metode, altele decît cunoaștem noi, cei de astăzi, care metode să ducă la mărirea procentului de țiței extras. Deocamdată, sîntem nevoiți să ne mulțumim cu douăzeci și cinci, treizeci la sută, cel mult treizeci și cinci. Or, dacă nemții și codițele lor fac ceea ce fac, acest „cel mult treizeci și cinci“ o să se ridice la zece-unsprezece procente, atît, cel mult atît, și atunci, spune și tu, nu-i păcat ? Ei să batjocorească bogăția asta a pămîntului, ca să aibă cu ce ucide oameni nevinovați, iar noi, *mîine*, să fim nevoiți să ne înapoiem la căruță și poștalion ? Păi treabă-i asta, spune și tu, bădie ! Că nedreptate este prea destulă pe lumea asta, o știm cu toții. Stăteam și gîndeam adineauri, cînd vorbeam de nemaipomenita ta cafea...

— Rîzi de mine, nea Tomiță ! se roși Stănică de plăcere. Rîzi !

— Pe cuvînt că mi-a plăcut, nu rîd. Dar, să continui ; sorbeam și mă gîndeam ; noi doi stăm de vorbă ca doi oameni fără griji — un fel de a spune, griji avem amîndoi cu duiumul ! — bem cafea, bem apă rece, și-atîția or striga spre cerul înstelat al Rusiei după o picătură de apă. Știu din timpul celuilalt război că orice rănit după două lucruri strigă : după apă și după mamă. Să strige după apă, poate că are un rost ; vine sanitarul cu bidonul de campanie — dacă nu care cumva tocmai el a murit primul — și-i dă cîteva picături, cît să-i alunge fierbințeala. Pe mamă însă de ce-o strigă ? Mama e departe, la sute, poate la mii de kilometri, și, chiar de-ar fi cea mai iubitoare dintre mame, n-are cum să-l ajute.

— Poate că nici n-are mamă, mama o fi murit demult...

— Tot o strigă ! fu categoric Toma Dănescu. Chiar de-o fi murit, sărmana, cînd l-a adus pe lume !

— Mama-i mamă...

— Mama și apa, ascultă la mine, Stănică, mama și apa sînt alfa și omega vieții, a existenței noastre pe această planetă numită Pămînt. Nu-s mame, nu-s oameni ; nu-i apă, e pustiu. Te-ai gîndit vreodată la așa ceva ?

— Nu, răspunse Stan Florescu.

— Nici eu pînă în această seară, cînd sorbeam din ceșcuță. Și tot atunci m-am mai gîndit la ceva : la copiii acestei lumi nedrepte.

— „Nedreaptă“, în totalitate ?

— Întrucîtva da, și uite de ce — fac însă o precizare, nu mă refer la... zona noastră de război, merg mai departe, mă duc la americani, la ei acasă.

— La americani ? repetă abia auzit Florescu, neputîndu-și imagina cum de a ajuns interlocutorul său tocmai în America.

— America este, așa cum știm cu toții, o țară bogată, poate cea mai bogată țară a lumii. Și, acum, acolo la ei, în acest minut — minut, oră, zi — copiii lor se joacă, sînt frumos îmbrăcați, bine hrăniți, într-un cuvînt, au de toate. Iar tații lor ce fac ? Fac zob orașele nemților — dar bine le fac, poate că așa o să-i învețe minte să nu mai dea foc lumii și a treia oară ! Dar copiii nemților ?... Spune-mi, ei ce vină au, de ce să ardă ca viermii aruncați pe plite încinse ? Unde-i acea dreptate de care ne place să vorbim atîta ? Nu-i de găsit nicăieri, Stănică, sau poate nu știu eu... Sau, și iar îl folosesc pe „poate“, poate o fi existînd la triburile primitive, undeva prin Africa sau America de Sud, poate, zic și eu...

— O să te certe coana Tănțica, il aduse la realitate gazda, arătîndu-i ceasul ; se apropia miezul nopții.

— Ți-e somn ? se încruntă ușor celălalt.

— Somn ? Somn, cînd frații noștri stau în tranșee, în picioare și-n glod pînă la genunchi, nedormiți și flămînzi ? Nu, nea Tomiță, să nu-ți închipui cumva că am făcut vreun... apropo, să încheiem mai repede discuția fiindcă mi-ar fi somn. Nu. Obosit sînt — am mai spus-o — dar una-i oboseala, alta-i somnul. Alta-i cauza pentru care am arătat, poate cam ostentativ, este adevărat, spre ceas ; sînt nerăbdător să aflu mai repede... unde-o să mă mut de-aici ; și Stan Florescu oftă, abia reținut, privind în jur.

— Ne-am obișnuit cu comoditatea, tovarășe Stănică ! Ca mîine o să tindem să ajungem mic-burghezi ! glumi meșterul.

— Deloc, doar adineauri am amintit de frații noștri de pe front, și apoi doar știi bine prin cîte am trecut și la ce jug pot să trag — *cînd mi se cere.*

— Nu prea știi de glumă ; ce ne-am face dacă tot timpul am fi ursuzi și ne-am gîndi numai la partea cea neagră a vieții ?

— Dacă și dumneata !... Eu, și... mic-burghez ! Eu, dacă se termină scîrba asta de război și o să scap cu viață, nu doresc altceva decît să absolv liceul și să mă înscriu la Politehnică, să ajungă și unul din neamul meu inginer. Spune, asta-i tendință mic-burgheză ?

Toma Dănescu rămase cîteva clipe pe gînduri, mustăci de cîteva ori, semn că rumega răspunsul pe care să-l dea mai tînărului său tovarăș, ca să sfîrșească prin a spune un singur cuvînt :

— Depinde.

— Depinde de mine sau de conjunctura următorilor ani ?

— Și de una, și de alta ; dacă „Astra Română“ o să rămînă ceea ce este astăzi — dar n-o să rămînă ! — și tu ai să ajungi inginerul ei, cîntîndu-i în strună, este una. Dar dacă locul „Astrei“ o să-l ia o întreprindere de stat, statul nostru, statul pentru care luptăm și ne punem noi pielea la saramură, iar tu ai să fii inginerul acestei întreprinderi, este alta, pricepi ?

— Nea Tomiță, mă dau bătut, hai mai bine să ne înapoiem la... manipularea carotajului electric.

* * *

Bana, schela Bana, cum numeau cei mai mulți întinderea acoperită de pădure, crînguri și, mai spre răsărit, de cîmpie și mărăcinișuri, unea Morenii de Filipeștii de Pădure și, alți cîțiva kilometri mai la dreapta, de Filipeștii de Tîrg. Sonde nu prea multe — schela era nouă și, administrativ vorbind, nici nu era schelă petrolieră în sensul exact al cuvîntului, ci doar o secție, secția Bana. Dincolo de pădurea Bana, unde începeau crîngurile și mai departe cîmpia, se ridicau zvelte sondele „Continentalei“ și, intercalate printre ele, cîteva sonde în foraj ale „Astrei Române“. Icicolo fuseseră montate magazii și barăci din lemn sau din tablă ondulată, unde erau depozitate materiale diverse.

Sondele nemților, cum le numeau cei mai mulți, se cunoșteau de departe, fiindcă erau cu cîțiva metri mai înalte decît celelalte. Întreaga instalație a unei sonde „Continentala“ era adusă din Germania. Turla, motoarele, granicul de foraj, masa Rotary, toate purtau o plăcuță pe care scria „Made in Germany“ ; și toată fierăria era de bună calitate.

Muncitorii, și „ai lor“, și „ai noștri“, locuiau la Moreni, în cele două comune Filipești și, ceva mai la sud, la Dițești, Bana nefiind localitate, ci doar o zonă petroliferă. Oamenii veneau la muncă aduși de mașinile societăților, cînd aveau această posibilitate, doar cei din Filipeștii de Pădure, mai aproape, alegeau mersul pe jos. Printre ei și Stan Florescu, de cîteva zile angajatul „Întreprinderii de carotaje și perforări“, cu sediul la Cîmpina, dar ale cărei mașini erau răspîndite în întreaga țară. Îmbrăcat într-o salopetă curată, peste care, în spate, purta un cojocel de blană de miel — iarna începuse să-și arate colții — Stănică era de nerecunoscut, poate și fiindcă o mustață neagră, stufoasă, îi acoperea buza de sus, schimbîndu-i mult înfățișarea.

— O să zdrobești inima fetelor din Filipești ! glăsuise Toma Dănescu, fără să știe atunci că prorocirea lui avea să se adeverească, din nefericire...

— Nea Tomiță, lasă fetele, spune-mi te rog altceva, nu era mai bine dacă *lucram* direct la „perforări" și nu la „carotaje" ? întrebă Stan Florescu la prima lor întîlnire, după ce se mutase „cu casa" de la Stavropoleos la Filipeștii de Pădure.

— Era și nu era, și uite de ce : cînd se perforează, ultima și cea mai importantă operație din cîte au loc cu prilejul forării unei sonde, sînt prezenți o mulțime de „privitori"; ingineri, geologi, tehnicieni. Și încă ceva : mașina de perforări este prevăzută și cu un kilometraj al ei, propriu, deci tu și altul măsurați cablul care coboară în adînc din zece în zece metri sau mai mult, depinde de poziția mașinii față de gura sondei ; or, în același timp, „ceasul" face și el același lucru, așa cum e, hodorogit de prea multă întrebuințare, dînd erori de cîțiva metri ; și atunci este luată de bună măsura manuală, cea cu ruleta, făcută de oameni. Dar dacă măsura ta, „manipularea", cum am botezat-o noi, este prea bătătoare la ochi, se scoate „pușca" afară și se trece la repetarea măsurii. Și-aș vrea să te văd eu pe tine, cît de isteț oi fi, că mai poți face ceva cînd în jurul tău or să se adune toți acei „privitori" de care am vorbit adineauri. Acum nu vor mai sta cu gura căscată, ci vor căsca ochii, pricepi ?

— Mda...

— Pe cînd, „manipulînd" carotajul așa cum ți-am spus, nu mai mult de douăzeci, cel mult treizeci de metri — a exagera e și periculos, și bătător la ochi —, cei de la perforări vor apăsa pe butonul care declanșează explozia ghidîndu-se după măsura ta, a diagramei carotajului, adică. Degeaba măsoară ei exact — 1 200 metri, să zicem — dacă diagrama este „pungăşită" şi acolo, la „1 200", perforează stratul de apă şi nu cel de ţiţei ! Clar ?

— Clar ca lumina zilei.

— Tu vezi, nu risca dacă *nu se poate*, şi vezi de asemenea ce hram poartă tovarăşul tău de muncă.

— Un om de treabă, localnic, a lucrat o vreme ca sondor la Ceptura, la Berca, în Buzău, apoi alţi cîţiva ani la Ţintea şi Boldeşti, şi acum, cînd s-au apropiat sondele de satul său a venit şi el acasă. Aşa mi-a spus.

— Cîţi ani are ?

— Cincizeci, cincizeci şi doi.

— Preferabil, decît să lucrezi cu un tinerel „isteţ". Oricum, fii atent, foarte atent. Dacă e „să se prindă" nemţii, ei, dar şi tehnicianul maşinii, tu poate că nu păţeşti cine ştie ce, luînd în braţe pe „am greşit" sau pe „am încurcat socoteala", însă a doua oară n-o să mai ai posibilitatea „să greşeşti", pricepi ce vreau să-ţi spun ? !

— N-am să greşesc, îţi promit. Adică... *am să greşesc*, reveni Stănică îndată asupra celor spuse, am să greşesc, însă în binele nostru, al tuturora, nu într-al nemţilor.

— Bine, şi acum să-ţi spun altceva, cu privire la şeful de post de la Filipeştii de Pădure, pe nume Stere Drăgulin.

— L-am zărit mai de la distanţă, era îmbrăcat în uniformă, călca asemeni unui cocoş pintenog.

— Un prost şi-un încrezut în acelaşi timp, şi totodată omul dracului. Bate de stinge cînd îi intră cineva în mînă. Nu vreau să te sperii, dar asta-i realitatea, şi este mai bine să ştii. Cărăşel „al nostru" pare a fi un îngeraş pe lîngă Drăgulin ăsta. Şi încă ceva : individul e omul nemţilor cu trup şi suflet, are şi o soră mai mică căsătorită cu un „etnic" care s-a înscris mai apoi în Hitlerjugend. Măritişul a avut loc însă în urmă cu aproape doi ani, cînd armata caporalului mărşăluia spre est, nu ca acum, cînd gîfîie din greu în *marche-arrière*.

— O să mă feresc a-l cunoaşte „mai de aproape“, spuse Florescu. Eu îmi văd de ale mele, el să-și vadă de-ale lui.

— Numai că se cam bat cap în cap aceste „ale mele“ și „ale lui“, și-apoi ştii, dracul nu face biserici, şi nici mînăstiri, poate doar pomeni.

— Din „pomana dracului“ să guste el, nu eu ! se cam necăji Stănică, cel care nu prea agrea dădăceala altuia cînd i se părea exagerată.

— S-o înfulece toată, din partea mea, tu fii însă cu ochii în patru.

— O să-l invit într-o seară la o partidă de pocher, am auzit că-i place jocul ăsta, vorbi Stan Florescu.

— Tu vorbești serios ? se încruntă Dănescu, intonaţia dată cuvintelor de Stănică fiind cu totul neutră.

— Am glumit ! Eu și pocher ? ! Mă și vezi jucînd „foiţe“ cu domn plutonier-major ! Mi-a spus însă Mitu Răduleţ, tovarăşul meu de lucru, ce iubește cel mai mult domnu Stere Drăgulin : jocul de cărţi, băutura și femeile, atît, altfel... om de treabă și la locul lui, de nu-i cazi în labă, glumi oarecum Florescu.

— Văd că-l cunoşti mai bine decît mine. Şi eu, care te intoxicam cu sfaturile mele ! exclamă Toma Dănescu.

— E-o bestie, nene, să te fereşti să-i cazi vreodată-n labă, mi-a zis mie nea Mitu, ce mai... îl cunoaște destul de bine.

— Și tu ce i-ai spus ? întrebă maistrul mecanic, nu tocmai încîntat că, abia de cîteva zile împreună, cei doi au ajuns atît de departe cu „discuţiile“.

— Ce să-i spun... Am făcut pe indiferentul și i-am spus că am venit la Filipești să cîștig o pîine, o pîine și ce-o fi în plus să-mi rămînă pentru familie — și am scornit îndată o poveste care să poată fi crezută : fraţi, surori...

— Ce fel de om zici că este... nea Mitu ăsta-al tău ?

— Om serios și la locul lui — el mi-a făcut rost de camera unde stau, la unul dintre învăţătorii din sat — sat, comună, mai toţi îi spun sat, deși, zic eu, mai degrabă seamănă a orăşel.

— Lumină electrică ai ? veni întrebarea celuilalt ca de pe altă lume parcă, „ceva“ părîndu-i-se a nu fi tocmai în regulă.

— Am, am lumină, stau în centrul comunei, vecin cu clădirea școlii unde-i învață carte, pe copii, proprietarul meu.

— Știi de ce te-am întrebat de lumină ?

— Știu, pentru radio. O să am grijă deosebită.

— Fii atent !

— O să fiu. În camera mea se intră însă printr-un glasvand, pe unde nu prea se circulă. Învăţătorul și fetele lui se folosesc cel mai adesea de-o altă intrare, care trece prin bucătărie, și mai au și o a treia — au pe unde circula.

— Are și fete proprietarul tău ?

— Două.

— Frumoase ?

— Frumoase, cea mică îndeosebi, Alexandra, Sanda, cum îi spun ai ei, Sanda Grigoriu. Are ochi verzi și adînci și niște gropițe în obraji !...

— Fii atent, fii atent ! zise mai în glumă, mai în serios mai vîrstnicul său tovarăș de luptă, luptă nu în adevăratul sens al cuvîntului, fiindcă *lupta cea grea* se dădea pe frontul care, încet, dar sigur, se apropia de hotarele țării, *lupta cea mare* se dădea însă pretutindeni, atît pe front, cît și în spatele acestuia.

— Cum ești tu înalt, voinic, poate-oi fi și frumos, nu știu, nu mă pricep la frumusețea bărbaților, ți-ai mai lăsat acum și mustața asta de pandur. De ! Vezi, într-o zi orice om ajunge să se îndrăgostească sau să fie îndrăgit.

— Am mai fost îndrăgostit și n-am murit din fericirea asta nici eu și nici „ea“.

— Numărînd aproape dublul anilor tăi, dă-mi, te rog, voie să fiu mai... circumspect, cum ar zice cineva mai cu carte. Pînă am pus eu mîna pe Tănțica mea, ehei ! — cîte inimi am zdrobit și de cîte ori n-am fost gata-gata să mă călugăresc !

— Nea Tomiță, fii om serios, nea Tomiță ! glumi și zîmbi în același timp „mustăciosul“. Adică, am venit aici în... Filipeştiul ăsta frumos, primăvara, cînd înfloresc zarzării şi caişii, ca să-i cad în genunchi domnişoarei Sanda, şi să uit încă din clipa cînd am zărit-o de rostul prezenţei mele aici ? !

— Pfiuu ! ! ! aruncă Dănescu printre buze un sunet onomatopeic, apoi, pe degete, să înșire „calităţile“ fetei : ochi verzi ! gropițe ! înaltă ! și pe un ton grav şi voit serios, să adauge : Bădie, fii atent, bădie, s-au prăbușit imperii din cauza acestor urmașe ale Evei !

— „Imperiul meu“ n-o să se prăbușească niciodată, sînt prea echilibrat în toate — sau cel puțin asta-i... modesta mea părere despre mine însumi ! — încît, să mă ierte tovarășul Toma Dănescu, dar de data asta îl rog să nu-mi poarte de grijă.

— Tu nu ştii de glumă ? întrebă maistrul mecanic, deși știa bine, nu tot ceea ce vorbise fusese spus „în glumă“.

— Și eu am glumit, nea Tomiță. Atîtea pericole ne dau tîrcoale, un „amor“ ne mai lipsește...

* * *

Convorbirea dintre Toma Dănescu şi Stan Florescu se desfășurase într-o fostă magazie de ciment situată la limita dintre pădurea Bana şi „crîngul de amestecătură“, mai mult mărăciniș, care se întindea, o mie, poate două mii de metri, înspre cîmpia vecină celor două localităţi cu nume apropiate, Filipeștii de Pădure și Filipeștii de Tîrg. Conveniseră amîndoi ca, atunci cînd au să-și spună ceva care nu necesită urgență maximă, să se caute telefonic și să-și dea întîlnire „la magazin“ ; magazine, la Moreni, destule, magazii, acolo, doar una, fosta magazie de ciment construită din tablă ondulată, care părea a fi uitată la marginea pădurii de cei care o folosiseră o vreme.

Angajarea lui Stănică la „carotaje“ fusese făcută la Cîmpina, sediul central al întreprinderii, şi nu se desfășurase tocmai „ca pe roate“. Ar fi putut să nici nu se facă, dacă unul din membrii grupului de patrioţi care acţiona pe Valea Prahovei nu l-ar fi cunoscut bine, ca fost coleg de şcoală, pe cel care se ocupa de angajări.

În noua sa meserie, deloc grea, însă complexă, Stan Florescu lucra o zi şi patru sta, lucra trei zile la rînd, ca apoi să i se ciocănească în uşă şi să fie anunţat să se îmbrace în grabă.

„Acu-i acu !“ tresărea Stănică, spunîndu-i tovarăşului său de muncă, Mitu Răduleţ, cel care îl anunţa mai întotdeauna cînd urma o „urgenţă“, că îndată va fi gata.

— Ce-i, nea Mitule ? întreba în fugă, trăgîndu-şi bocancii în picioare.

— Ce să fie, nene ? Dandana ! Geologul ăla înalt şi pistruiat, neamţu...

— Neamţ, dar vorbeşte româneşte cît noi doi luaţi împreună, accentul îl dă de gol.

— Ştiu, are rude prin Făgăraş, ştie binişor româneşte : Hans şi nu mai ştiu cum...

— Hans Lerner...

— Aşa, Lerner, cere de urgenţă la sonda 133 un nou carotaj electric. De ce ? — nu ştiu. L-am auzit pe domnu inginer Andone, geologul „Astrei“ noastre, că cică nemţii sînt foc de necăjiţi fiindcă sondele lor dau de la o vreme numai apă sărată. Să dea, că au dat şi ţiţei destul, de unde atîta baltă neagră, jos ?!

Stan Florescu, în vreme ce îşi aduna fularul în jurul gîtului, că iarna încă se mai făcea simţită, rumega cu febrilitate la ce urmează să facă de acum încolo, în următoarele două-trei ore.

Dacă — gîndea — măsurătoarea cerută de Lerner va fi corectă şi sonda va erupe cu putere, era foarte posibil ca geologul neamţ, care cunoştea meserie şi nu era deloc prost, să ceară să se intervină din nou la sondele care în acea iarnă le-au adus mai mult necazuri decît bucurii. Ceea ce, gîndea Florescu cu febrilitate, nu era deloc de dorit.

„Eu... ca eu, iau pe „nu ştiu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut“, în braţe, şi ţin strîns de acest «nu știu», m-or crede, nu m-or crede, asta-i cu totul altă poveste, important este însă altceva : că sondele vor fi din nou «carotate» și «împușcate», și atunci adio *strat conservat*, adio *țițeiul nostru pentru mai tîrziu*, și în locul acestor «iluzii», un plus de benzină pentru războiul lor, care abia de-acum încolo pare să fie cu adevărat război ; rușii bat la ei ca la fasole, americanii și englezii îi pisează noapte de noapte, francezii au început și ei să se trezească din pumnii încasați la început, cu Africa au terminat-o, italienii-s... italieni, fabricanţi de frumos și nu de războinici, noi, cu *Antonescu al nostru*, ce ducem greul alături de ei — cît îl vom mai duce...

„Fir-ar a naibii !" zise el în sinea sa, nervos, dar calm totuși, în vreme ce, sub privirile lui, Mitu Răduleţ își potrivea șapca pe cap.

— Domnu Florescu, îl aduse la realitate vocea blajină a mai vîrstnicului său tovarăș de „măsurători speciale", dumneata ești un copil pe lîngă mine și, ca mai toţi copiii, faci uneori şi greșeli.

Cel care fusese gata să zică „hai să mergem, nea Mitule", avu o clipă de derută, de spaimă chiar, își reveni însă îndată și, impunîndu-și să fie cît mai calm, zîmbi, e adevărat cam strîmb, ca să răspundă celuilalt, încercînd o „cumpărare":

— Am greșit atunci cînd m-am angajat aici, la Carotaje, puteam la fel de bine să-mi caut alți stăpîni, mai puţin pretenţioși.

— Oare ? întrebă privindu-l strîmb celălalt.

— Cum adică... oare ?

Ce-o vrea nea Mitu să spună cu acest „oare" ? se întreba Florescu, gata să iasă pe ușa glasvandului, cînd simţi mîna tovarășului sau că se interpune între el şi clanţa ușii.

Dumitru Răduleţ era, cum se spune deseori despre oameni, „un om șters", nici înalt, nici mărunţel, nici frumos, dar nici urît, un om oarecare, cum pot fi întîlniţi sute. Ceea ce îl deosebea de mulțimea celorlalți muritori care cîștigau o pîine pentru ei și familiile lor, pe pămînturi blagoslovite de Dumnezeu cu de toate, era trecutul său de muncitor mereu „vagabond“, niciodată mulţumit, gata să fugă dintr-o schelă în alta şi de la o secţie-foraj la alta producţie, ca după cîteva luni să solicite transferul la un serviciu auxiliar : magazie, pompe canadiene, sculărie, măsurători speciale, oriunde, numai acolo *unde nu mai voia să lucreze,* nu.

„Nea Mitu“ nu apucase să înveţe carte multă, patru clase primare, ca majoritatea muncitorilor petrolişti, de altfel, însă se pricepea la toate şi şefii ştiau aceasta. Cînd omul venea, cu şapca în mînă, să-l roage pe cel care conducea secţia unde voia să se mute, acesta mai întotdeauna zîmbea şi îi semna nota de transfer, dar nu mai înainte de a-l întreba pe un ton ce se voia cît mai serios :

— Răduleţ, la mine cît ai de gînd să stai ?

— Ştiu şi eu ? răspundea omul, înălţînd din umeri. Un an, doi, şapte, nouă, nu ştiu, oricum, n-am să ies la pensie de la dumneavoastră, asta-i sigur !

Aşa nimerise şi la carotaje, „mîna a doua“, „mîna-ntîi“ fiind cel care avea carte mai multă, şase clase de liceu, şase din opt, cîte clase număra liceul în acei ani.

* * *

— Nene, ascultă, nene, o luă cam pe de-a dreptul „ştearsa figură“, care lucra cu Stan Florescu la carotaje de aproape patru luni.

— Ce s-a-ntîmplat, nea Mitule ? tresări „şeful“ retrăgîndu-şi mîna de pe clanţă, contrariat de intonaţia dată cuvintelor de celălalt, alta decît cea obişnuită.

Întrucîtva, gestul şi cuvintele avuseseră darul să-l irite. Întreaga lui fiinţă era de-acum departe, patru-cinci kilometri mai înspre vest, acolo unde se ridica turla „Continentalei“ care pe hărţile geologilor purta numărul 133 şi care, cu rapiditatea proprie nemţilor, urma să fie demontată, transportată şi din nou montată la noua locație, sute sau cîteva mii de metri mai la nord sau sud, sau poate est sau vest, cum vor „dicta" aceiași geologi.

Toate „astea" însă numai dacă... dacă noul carotaj electric va fi identic cu cel vechi — vechi de cîteva zile.

— Deocamdată nu s-a întîmplat nimic, însă... mde ! s-ar putea să se întîmple, fiindcă doar nu degeaba am zis adineauri că... mde ! că mai toți copiii fac uneori și greșeli.

Stan Florescu se încruntă ușor, poate și fiindcă era considerat copil, el, care trecuse prin atîtea și purta cu sine povara celor „douăzeci de ani". Își spuse însă că în nici un caz nu trebuia să-și piardă cumpătul.

— Ce greșeli am făcut, nea Mitule ? ! întrebă pe un ton care se voia indiferent, poate chiar voios.

— Cel puțin... două. de două știu eu, *alții* poate că sînt mai bine informați. Mde, parcă poți să știi vreodată cum cad bobii ?...

— Zi-le pe astea două, și-am să-ți spun îndată dacă ai sau n-ai dreptate, fu scurt Florescu, ușor iritat.

— Prima pornește de la „măsurătorile noastre", și-am zis „ale noastre" și nu „ale dumitale", fiindcă, avînd eu niscaiva bănuieli, mi-am făcut și eu măsura mea. fără hîrtie și condei.

— Nu înțeleg, se încruntă Florescu.

— Cu boabe de fasole, ca s-o spun pe-a dreaptă. Aveam colea, în buzunarul drept al hainei, *boabe fără valoare*, iar colea, în buzunarul vestei, *boabe cu valoare*. Iar p-astea „cu valoare", cînd era gata măsura, le adunam cînd îmi venea mie bine și le înmulțeam cu 10, 15 sau 20, cînd măsura... o măsură. Și-așa, încet-încet, m-am lămurit ; una era socoteala lui domn Florescu, alta socoteala lui domn Răduleț...

— S-o fi întîmplat vreodată, cine știe cum, dădu Stănică un răspuns cu voce moale.

— Am spus „încet-încet", nu deodată și nici *de la o singură sondă*, dar dumneata să nu fii îngrijorat din partea mea, eu sînt om plimbat și am văzut multe, și nici vorbăreț nu sînt. Dumneata să te ferești de alții, și în primul rînd de Stere Drăgulin, fiindcă, dacă pune ăsta laba pe dumneata, nu te mai scapă nici Cel de Sus, mai ales că acu vine cea de-a doua greșeală, poate și mai mare decît prima, fiindcă „asta“ o poate agrava pe-„ailaltă“.

— Nu mai înțeleg nimic ! făcu Stan Florescu uimit.

— Te-ai îndrăgostit sau... cam așa ceva, de fata cea mică a lui domn profesor Grigoriu, de Sanda, cea care a terminat „normala“ la Ploiești și este suplinitoare la școala unde-i director taică-su.

Stan Florescu rămase înmărmurit, nu pentru multă vreme, totuși socoti mai potrivit să audă din gura mai vîrstnicului său tovarăș de lucru la ce anume se referea acesta.

— Și dacă dumneata vei fi sau nu îndrăgostit de fată, altcineva se pare că este lulea : măgarul de Stere Drăgulin. Ce, adică nu știi acest lucru ?

— Păi... Drăgulin ăsta îi poate fi tată ! se revoltă Florescu.

— Nu chiar tată, dar aproape. Și eu de ce l-am făcut măgar ? De două ori a fost însurat, de două ori s-a despărțit, și lumea vorbește că are și cîțiva copii împrăștiați prin țară, pe-acolo pe unde a slujit. Și-acu, la cei patruzeci de ani ai lui, îi dă inima ghes după trufandale. Iar dacă aude — dacă deja n-o fi auzit — că are un rival în persoana dumitale, să te ferești să-i cazi în labă — că are laba grea.

— Mi-a spus fata...

— Zi, zi, nu te feri de mine, poate că eu îți sînt singurul prieten adevărat de pe aceste meleaguri.

— ...Că i-a propus s-o ia cu el în Germania, mai încolo, mai tîrziu, trai pe vătrai adică, ei doi, soră-sa și „etnicul“ din Hitlerjugend. Și că, după ce s-o face pace, o să treacă oceanul cu toții dincolo, în America.

— Așa le încîntă pe toate, cu vorbe și promisiuni, pînă le face felul.

— Dacă Sanda mi-a spus ce mi-a spus, înseamnă că pe ea n-a putut s-o încînte. În fond, are douăzeci și unu de ani, nu este un copil neștiutor.

— Domn' Florescu, domn' Florescu, nu grija fetei o duc eu, și nici pe-a măgarului de Drăgulin — a doua oară îl fac măgar, și-l fac fiindcă merită ! Pe-a dumitale, grija dumitale o duc, fiindcă, dacă animalul simte că îi stai în cale, musai o să încerce să te îndepărteze ; nu-l cunoști cum îl cunosc eu, am avut prilejul să văd ce poate încă de pe vremea cînd era un amărît de sergent-major la Țintea.

— M-ai pus pe gînduri, nea Mitule ! „O să trebuiască s-o mai slăbesc cu Sanda". Îți mulțumesc că m-ai făcut mai prevăzător, ca să zic așa.

— Iar dacă o fi...

— Continuă, nea Mitule, îl încurajă să vorbească Stan Florescu, deși bănuia la ce anume voia să se refere celălalt.

— ...Dacă o fi *să te dovedească cu ceva,* și cum dumnealui cu nemții ține în primul rînd, n-aș vrea să fiu în pielea dumitale, pricepi ?

— Pricep, dar n-are cu ce anume să mă dovedească.

— Bate-n lemn, nene ! Și să te văd *acu* pe unde scoți cămașa cu noua măsurătoare de la „133"; eu, unu, să știi, *n-am nici o boabă de fasole prin buzunare.*

„Ceea ce ar însemna, gîndea Florescu cu febrilitate, că lui Răduleț nu-i pasă de «socotelile mele», deci, dacă am ocazia, pot să... dar dacă n-o să am ?"...

— Bine, să mergem, spuse hotărît Stan Florescu, luînd dintr-un cui ruleta a cărei panglică de oțel măsura douăzeci de metri.

— Să mergem : și-așa sîntem în întîrziere.

— Grăbim pasul și-o să ajungem la timp.

⁂

...Douăzeci de metri mai sus ! — așa trebuie să iasă măsura, ca să fie bine.

Stănică știa ce înseamnă acești „douăzeci de metri" în perspectiva de viitor a zecilor de sonde forate în acea zonă.

„Nu-mi rămîne decît un singur lucru să încerc: să «ciupesc» cîte un metru, chiar şi o jumătate de metru, la acele măsuri cînd, poate, «vigilenţa» şefilor este mai mică, anume cînd, poate — al doilea «poate»! — plictisiţi, se dau la vorbă, îşi aprind vreo ţigară, se duc pentru vreo nevoie în tufiş, fiindcă altfel... Şi-ar mai fi nea Mitu Răduleţ: de ochii lui de viezure n-am cum să scap. N-am însă de ales. Şi apoi, omul nu pare a fi vreo caiafă. Altfel..."

* * *

Măsurarea celor o mie şi cîţiva de metri era, aparent, o operaţiune dintre cele mai simple. Din cincisprezece în cincisprezece metri — în cazul sondei numărul 133 — se fixa zdravăn pe cablu un capăt de sfoară de Manila, se măsurau cu ruleta metalică *exact* cincisprezece metri, erau lăsaţi să se deruleze aceşti metri, se măsurau alţi cincisprezece, şi tot aşa pînă ce unul dintre tehnicieni, de obicei geologul, spunea „stop!". La adîncimea optimă indicată de diagrama carotajului, se perfora apoi coloana de burlane de oţel a sondei. Prin aceste orificii urma să năvălească şuvoiul de ţiţei. Ţiţei în cazul cel mai fericit. Altfel, „aurul negru" erupea în amestec cu apă sărată, cu gaze, sau doar apă sărată şi gaze, acest ultim amestec nefiindu-i cuiva de vreun folos. Gazele, atunci, erau arse în vînt, şi nopţile feeric iluminate anunţau pînă departe existenţa schelei petroliere. Era suficientă însă lansarea vreunei prealarme aeriene, şi toate aceste făclii care consumau bogăţii fără seamăn erau stinse, întunericul cel mai complet învăluind regiunea sondelor.

Stan Florescu era tot numai o apă, emoţia şi grijile nedîndu-i pace. Aparatul care urma să indice geologilor adîncimea exactă a stratului petrolier coborîse dincolo de jumătatea gurii de sondă şi el abia putuse „ciupi" cinci metri — de patru ori cîte un metru, de două ori doar cîte cincizeci de centimetri.

„Norocul" lui Stan Florescu — care om nu crede în norocul lui? — se înfăţişă sub panorama plină de pitoresc a două căruţe de ţigani nomazi, dornici să vîndă din ceea ce purtau cei patru căluţi costelivi: tingiri, căni, ibrice, toate „de aramă, conaşule, aramă, arde-m-ar focu dacă te mint!“ sau să ghicească în palmă, în cărţi, în bobi şi în cîte alte feluri pot născoci o minte isteaţă cu burta flămîndă.

Sonda 133 era aşezată la o depărtare de treizeci de metri de drumul de ţară pe care înaintau în pas de melc cele două „echipaje“. În jurul sondei şi al camionului pe care era montată instalaţia de carotaj se învîrteau, în afară de muncitorii obişnuiţi ai unei astfel de operaţii, trei tehnicieni salariaţi ai „Continentalei“ — doi ingineri români şi geologul Hans Lerner.

— Ăştia trebuie să aibă aur de vînzare! exclamă unul dintre cei doi ingineri băştinaşi.

— Ţiganul, dacă n-are aur, nu-i ţigan! se grăbi să pună paie pe foc Dumitru Răduleţ în vreme ce desfăcea sfoara înnodată strîns — pentru a nu se putea deplasa nici măcar cu un centimetru — dar nu mai înainte de a fi gata Stan Florescu cu fixarea semnului care indica „exact“ cincisprezece metri.

— *Gold, Gold?!* tresări îndată neamţul, cuvîntul „aur“ avînd pentru el atracţia unui magnet. Ştia, ştia bine că marca germană avea exact valoarea peticului de hîrtie pe care fusese tipărită, leul românesc, de care-i erau burduşite buzunarele, n-avea nici el o soartă de invidiat, doar aurul, bijuteriile şi pietrele preţioase putînd rezista vremurilor, vremuri care, ştia, deşi se încăpăţîna s-o recunoască, se arătau la orizont a fi dintre cele mai vitrege.

Cele două căruţe păreau să vină dinspre Diţeşti şi amîndouă fură cîrmite la stînga, pe drumul care ducea la sondă.

— Hei, cioropinelor, staţi locului, nu-i voie aici! ordonă Hans Lerner într-o română destul de corectă. Şi stinge luleaua aia! se răsti el la unul dintre ţigani, de parcă sonda era gata-gata să facă erupţie.

— Am stins-o, conaşule, da-ţi-ar Dumnezeu sănătate şi noroc, că prea eşti mîndru şi frumos, şi vino-ncoa, mînca-te-aş, să-ţi ghicesc norocu!

— Aur ai ? ! veni prima întrebare adresată celui care părea a fi bulibașă peste cele două căruțe, poate unde era cel mai înalt, deloc îmbrăcat „țigănește“, barba neagră tunsă scurt făcîndu-l să semene mai degrabă a pirat decît a țigan nomad.

— Aur ? ! De unde aur, conașule ?... Nu vezi ce-avem noi ? Neveste, copii, cai, căruțe — d-astea ! Și mai avem...

— Lasă-mă cu nevestele dumitale ! se cam înfurie geologul, spre hazul reținut al celorlalți doi ingineri. Mie spune-mi dacă ai sau n-ai aur !

— Ia vino mai aproape, frumosule, ia vino-ncoa' și zi așa, dac-aș avea, cît ai da pă gram ? Da să nu te calicești, că știi că banu de hîrtie azi e ce e, mîine nu mai e, scoate banca alții, copaci în pădure și hîrtie la București cîtă vrei — dar aur, mai va !...

— Ai sau n-ai ? ! fu scurt geologul, gata să-și iasă din fire, altfel fire calmă și ordonată.

— Am un inel, atîta am, să-l faci cadou gagicii — da asta numai dacă-mi dai cît zic, fără tocmeală.

— Să-l văd !

De-acum, întreaga activitate din jurul sondei 133 încetase, și toți, sau *aproape toți*, aveau ochii ațintiți spre „tîrgul“ care se desfășura în apropierea lor.

Țiganul avea inelul la el, ascuns într-un buzunar dosnic, împreună cu alte cîteva zeci, el însă se duse la una dintre căruțe, moșmondi ceva pe-acolo, și se înapoie ținînd în palmă, ca pe un obiect de mare preț, un inel.

— Conașule, de cînd ești matale pă lume n-ai văzut așa frumusețe ! Poftim, mușcă din el, să vezi că-i moale, că-i aur de opșpe carate, nu de-ăl de șaișpe, ca la verighete ! Și-are și trei pietre de rubin — rubin roșu ca sîngele de taur, nu altceva.

Într-adevăr, inelul avea o lucrătură deosebit de frumoasă, rubinele scînteiau sub razele unui soare primăvăratic și generos cu cei pe care îi încălzea și fiecare din cei de față, de-acum aproape toți, abia așteptau să audă prețul cerut de țigan.

— Cît ? fu scurt Lerner.

„Bulibașa“ spuse o sumă care stîrni multe fluierături de surprindere.

— Aicea sînt douăș’ două de grame de aur curat, la ce vă mirați ? D-apoi rubinele ? ! Mari cît ochiu de vrabie !

Hans Lerner spuse o sumă care reprezenta abia o zecime din prețul cerut de „negustor“, adică salariul lui de geolog bine plătit de „Continentala“ pe două săptămîni.

— Mai bine-mi scot un ochi sau, și mai bine, arunc inelu în gaura aia-n care căutați dumneavoastră păcură, s-avem noi cu ce unge osia căruței ! Păi da ce, sînt prost ? Cum să-l dau cu-atît ? !

Mai lasă, țigane, mai dă tu, neamțule, tîrgul se făcu și Hans Lerner plăti o sumă frumușică — avea și de unde.

Singurii care-și cam dădură coate, dar nu interveniră în „tîrg“, fură șoferii celor două camionete Ford cu care se deplasau de la o sondă la alta cei trei ingineri.

— Gata ! *Ferting !* Acum haideți la treabă ! își aduse aminte de sondă, cel ce achiziționase frumosul inel, frumos într-adevăr, altfel, un *mélange* cum doar țiganii se pricep să „fabrice“, cele trei presupuse rubine fiind de asemenea contrafaceri.

Ceea ce impunea respect oricărui cunoscător era însă lucrătura, montura, nu mai puțin marcajul — „marca statului“ — cea care certifica... autenticitatea bijuteriei.

* * *

Stan Florescu se apropia și el de sondă, după ce, cu repeziciune și îndemînare, adăugase un „15“ sub coloana de cifre indicînd pînă la ce adîncime fusese coborît aparatul care urma să *fotografieze* pentru a doua oară stratul petrolifer.

I se părea aproape de necrezut ca de acel inel sau, mai degrabă, de acel „tîrg“ să depindă... atîtea. Își aminti, printr-o ciudată legătură, de evadarea de pe Uranus, care n-ar fi putut avea loc fără „aprobarea“ sa, fiindcă, dacă el și cei doi tovarăși ai săi s-ar fi opus sau n-ar fi fost de acord cu ea, fuga n-ar mai fi avut loc și ar fi plecat cu toții în lagăr, unde... Dacă nu care cumva, și era aproape sigur că acesta ar fi fost deznodămîntul, grupul celor opt disperați — fiindcă altfel nu-i putea numi pe cei ce doar așa puteau fugi de moarte — nu i-ar fi făcut de „petrecanie“ acolo, în celula de pe Uranus. Lui — dar celor doi „complici“ ? Poate și lor. Și trupurile lor fără viață ar fi fost aruncate în aceeași murdară gură de canal, pe capacul căreia își avusese el culcușul de zi și de noapte. Greu de știut ce s-ar fi întîmplat dacă s-ar fi opus și ar fi strigat după ajutor. Ajutorul cui? Al soldaților din corpul de gardă ?...

„Ah ! — de-aș avea norocul să nu mai fiu nevoit să mă sprijin pe alții, ci doar pe mine, pe cinstea și pe puterea mea, pe umerii mei care nu s-au temut niciodată de greu, de neprevăzutul zilei de mîine, tocmai fiindcă vreau ca acest „mîine“ să nu mai reprezinte o necunoscută ! Să știu bine că ăsta sînt *eu*, care muncesc aici, atîta pot și atîta fac, dar din drepturile ce mi se cuvin nimeni nu-mi poate fura nici măcar un bănuț ! Eh ! O mai fi o vreme pînă atunci; o vreme poate lungă — cine poate ști cu adevărat și cu siguranță ce reprezintă ziua de mîine ? ! — însă eu, oricum, n-am să mă dau bătut !“

Din toate aceste gînduri destul de negre și învălmășite avea să-l aducă la realitate vocea stridentă a aceluiași Hans Lerner :

— Repetăm măsura !

*
* *

„Repetăm măsura“ — repetă și Stan Florescu cele două cuvinte ce ieșiseră din gura geologului, după ce acesta își aruncase privirea pe carnetul de note al sondei numărul 133, ceea ce, pentru Florescu însemna distrugerea unui noian de iluzii.

„Am pierdut și cei cinci metri de care eram sigur, și poate și alți cîțiva *pînă se termină măsura*, dacă nu apăreau pe drumeag cele două căruțe... M-am bucurat degeaba, eram sigur de reușită și eu, și — pare-mi-se — și bietul meu ajutor..."

Într-adevăr, Dumitru Răduleț părea a fi cel mai surprins de ordinul dat de geolog. Cu ochi de viezure — pe el nu îl interesaseră țiganii, inelul, tîrgul, ci doar *oamenii* — urmărise ceea ce se întîmpla și se desfășura în jurul sondei. *Sesizase* tot, dar nu-i păsa sau se prefăcea a fi total neutru.

„Țigani blestemați", își zise Stan Florescu, privind în urma celor două căruțe cu coviltirele prăfuite, cum se pierdeau în zare, undeva departe, pe drumul care părea să ducă spre Filipeștii de Tîrg, ca și cum acele figuri tuciurii i-ar fi adus ghinion.

Se întreba, în cele cîteva fracțiuni de secundă, cît mai avea să treacă pînă ce Hans Lerner va deschide din nou gura, să dea noi ordine, dacă nu care cumva acesta a și simțit „ceva" — dar ce ?

Nedumerirea tuturor — fiindcă erau cu toții stupefiați de ordin — avea s-o înlăture acesta însuși, care nu contenea în a-și admira inelul abia cumpărat și pe care și-l strecurase pe degetul mijlociu al mîinii stîngi.

— Nu-mi place să fac o treabă din bucăți !

— Nu înțeleg ! se arătă surprins unul dintre cei doi ingineri români, ca să adauge îndată : Mi s-a făcut și foame !

— Ce nu înțelege *tomnu* inginer, ce nu înțelege?! — zise pe un ton tăios „adevăratul" reprezentant al societății „Continentala", fiindcă ceilalți doi ingineri își părăsiseră societățile lor de baștină, „Steaua română" și „Creditul minier", atrași de salariile plătite de „nemți", și nicidecum din motive ce se puteau numi, cît de cît, „patriotice".

— De ce s-o luăm de la cap ? Doar așa, ca să ne aflăm în treabă și să plătim inutil atîția bani celor de la „Operațiuni speciale" ?! se arătă nemulțumit și cel de-al doilea inginer.

— Am spus ! repetă inginerul, nu-mi place cîrpăceala, lucrul de mîntuială ! Luăm totul de la cap ! Trage sus aparatul ! strigă el la șoferul operator, cel care manevra granicul mașinii.

În ambianța aceea de nervozitate și nemulțumire, doar Dumitru Răduleț părea a fi cel mai liniștit. Auzind ordinul inginerului-geolog, cu lipsa de grabă care îl caracteriza, el se apucă să adune crîmpeiele de sfoară de manila, gata să purceadă, alături de ceilalți, la o nouă măsurătoare. Treaba o mîntui repede, în cîteva minute, după care făcu un semn ce se voia liniștitor către Stan Florescu.

Acesta însă nu-și mai găsea locul, deși se hotărîse să fie calm, cît mai calm. „Toată munca mea — a mea, dar și a altora — se poate duce de rîpă dacă noua măsură cerută de uscatul ăsta de neamț o să iasă *altfel decît trebuie.*“ O sută de zile de joc cu arestarea, cu condamnarea, poate cu moartea, să se destrame ca un puf de păpădie în bătaia vîntului!... Pentru că nu-i place neamțului să facă... o treabă din bucăți !

Cu trei zile în urmă i se spusese că temuta armată motorizată germană ducea o lipsă acută de carburanți. Că tunuri cu bătaie lungă, altfel tractate cu ușurință de șenilete, erau mutate de puterea brațelor a sute de soldați, infanteriști scoși de pe poziții. Tancurile, principala lor armă de asalt, cele care vreme de patru ani călăriseră cu șenilele lor mai toate țările Europei, așteptau cu sutele, încremenite de moarte, să apară cisternele. Doar aviația nu cunoștea deocamdată ce este lipsa de benzină, cuvîntul lui Goering fiind încă ascultat la Marele cartier general al armatei germane, unde trona Hitler, dementul ce continua să creadă cu strășnicie în puterea distrugătoare a noilor arme la care lucrau savanții lui.

Și acum, el, biet muncitor petrolist, el și o mînă de oameni curajoși, cei mai mulți necunoscuți lui însuși, să se opună acestui ordin care nu putea fi anulat de nimeni...

Cei doi ingineri români fuseseră și ei împotriva deciziei neamțului de a lua de la cap carotajul electric al sondei 133. Dar oare, se întreba Stan Florescu, împotrivirea celor doi avea o bază cît de cît apropiată idealurilor sale ? Urmăreau și ei să impiedice sonda să furnizeze vagoane de țiței și, în locul acestei neprețuite comori a adîncimilor, ea să erupă doar apă, gaze și noroi — sau nimic ? Sau, gîndea tot el, totul fusese un joc al sorții : unuia dintre cei doi ingineri i se făcuse, într-adevăr, foame, altuia...

Foame ! Foame, cînd mii și mii și zeci de mii de oameni, de la copiii care sugeau la sînul flasc al mamei și pînă la bătrînii ce abia își mai tîrșeau picioarele spre camerele de gazare, nu știau să repete la unison decît una și aceeași propoziție : mi-e foame...

Și acestor doi oameni, români de-ai lui, ingineri cu diplomă și nu doar bănuiți a fi ingineri, cum bănuit era *Herr* Hans Lerner, li se făcuse foame... Foamea aceasta, foamea după o supă caldă cu găluște, după o ciorbă cu perișoare, după o friptură de pui cu mujdei de usturoi sau, pentru cei cu stomacuri mai sensibile, după o friptură de pulpă de vițel tăiată în felii subțiri, simetrice, la care se asorta o salată de sfeclă roșie, la urmă o plăcintă de mere sau clătite cu dulceață de vișine, totul udat din abundență de nemaipomenitele vinuri românești sau măcar de apa izvoarelor cristaline, foamea aceasta să-i fi îndemnat oare pe cei doi foști slujbași ai Creditului Minier și ai Stelei Române să dea bir cu fugiții spre „Iepurele șchiop“ ?

Fiindcă, cu puțin timp înainte de a începe cea de-a doua măsurătoare a carotajului, inginerul Creditului, un om în floarea vîrstei, cu aspect de profesor secundar — avea de altfel un frate profesor de botanică la Liceul „Sfinții Petru și Pavel“ din Ploiești — se apropie de geologul neamț, care în răstimpuri continua să-și admire „achiziția“, întrebîndu-se, totodată, dacă pe teritoriul Marelui Reich existau sau nu astfel de țigani nomazi, făuritori de adevărate minuni artistice, și îi spuse cu o voce ce se voia autoritară :

— Pînă sînteți gata dumneavoastră cu preparativele, noi — și arătă spre colegul provenit de la Steaua — dăm o fugă la „Iepurele șchiop“, să îmbucăm ceva ; am auzit că aseară Biță Busuioc — proprietarul restaurantului „Iepurele șchiop“ — a atins vreo cîţiva „urecheaţi“ — şi omul dădu să se îndrepte spre camioneta care îi deservea pe ei, inginerii români, neamţul folosindu-se în exclusivitate de cel de-al doilea Forduleţ.

— Ce ? Păi cum ? Ce ? Stai ! se precipită Hans Lerner. Cum să plecaţi ? !

— Uite că plecăm. Păi, dacă ni s-a făcut foame ?! zise şi cel de-al doilea inginer, apăsîndu-şi demonstrativ palmele peste pîntecele acoperit de bluza confecţionată din „piele de drac“, moda acelor timpuri.

— Păi, păi... poate că şi mie mi-e foame ! nu găsi altceva să spună geologul.

— Hai cu noi ! Cine te ţine aici ? Lasă-i pe ei — şi „stelistul“ arătă spre pîlcul muncitorilor din jur — să-şi facă singuri meseria. Oricum, se pricep mai bine decît noi, nici o grijă, *Herr* Lerner.

Dacă „stelistul“ n-ar fi zgîndărit amorul propriu al geologului neamţ atunci cînd pronunţase „oricum, se pricep mai bine decît noi“, după nici o oră, cei trei ingineri ar fi înfulecat cu poftă din iepurele împuşcat cu o seară în urmă şi pregătit „ca la mama acasă“, cum doar Biţă Busuioc ştia să pregătească. Aşa însă...

⁂

— Hai, repede, pînă la ora 4 treaba să fie gata ! se repezi Hans Lerner spre „echipajul“ de la „Măsurători speciale“, după ce Fordul celor doi ingineri români abia se mai zărea în zare, cum alerga spre „Iepurele şchiop“.

— La 3... 3 fără ceva sîntem gata, răspunse domol şoferul care acţiona comenzile troliului.

— Foarte bine, foarte bine ! De oameni viteji ca tumneavoastră are nevoie armata germană ! se ambală Lerner, care, dacă era s-o recunoască cinstit, ar fi preferat de zeci de ori să fie în ambianţa plăcută de la „Iepurele şchiop“ decît s-o ia din nou de la cap cu măsurătoarea. Îi era, de altfel, şi lui foame...

Foamea, gîndea el cîteodată, naiba ştie de ce, nu vrea să ocolească pe nimeni, nu vrea să facă nici o deosebire între bogat și sărac, între german și rus, între om și cîine. Ptiu ! se enerva el cînd ajungea la o asemenea constatare.

Și lui, *acum*, îi era foame, îi era foame și-i era ciudă că ceruse o nouă măsurătoare. Plutind încă în ambianța tîrgului făcut cu țiganii, ceruse repetarea măsurătorii ca un anume fel de a-și impune punctul său de vedere, de „șef“, de om care „dictează“, care „știe ce face“. Nici măcar prin cap nu-i trecuse ideea că „amărîții de români“ l-ar fi putut trage pe sfoară pe el, Hans Lerner, reprezentant al „Continentalei“ pe acele meleaguri pînă mai ieri cenușii, care de cîteva zile, sub pulpana caldă a soarelui, începuseră să se trezească la viață, să coloreze într-un verde de smarald cîmpia și colinele din jur, și undeva, departe, să topească zăpada Munților Carpați, care îi aminteau de țara sa, de Alpii Bavarezi.

* * *

— *Sakrament !* strigă sau mai degrabă urlă făptura care măsura aproape doi metri în înălțime, dar care altfel era aproape străvezie. Cum așa ? ! Nu se poate ! Reparați degrabă defecțiunea !

— Domnu... inginer, începu să vorbească pe un ton blajin Barbu Teodorescu, șoferul-operator al camionului, s-a blocat angrenajul dintre motor și troliu.

— La mine nu pasă ! Tu ai spus că ora 3 — gata !

— Gata-gata, gata dacă nu se defecta, dar dacă... și șoferul, o „moacă“ simpatică cum pot fi doar șoferii cînd *vor* să fie simpatici, ridică din umeri a totală neputință, ca, fără grabă, să caute prin buzunare și să dea la iveală un pachet de „Carpați“.

— Nu este voie fumat ! se enervă același Hans Lerner.

— Păi... de ce ? Ce să ia foc ? Noroiul din sondă ? întrebă șoferul aprinzîndu-și calm țigara și trăgînd cu sete cîteva fumuri.

— Asta este... sabotaj ! se enervă de-a binelea același devotat salariat al „Continentalei“.

— Domnule... Lerner, vorbi aceeași „moacă“, sabotaj o să fie într-adevăr dacă dumneavoastră nu luați măsuri urgente pentru remedierea defecțiunii. Eu sînt șofer-operator și nu mecanic, s-avem iertare, domnule inginer.

— Și-adică ce vrei să spui la mine ? ! Amenințí la mine ? !

— Cum mi-aș permite, domnule Lerner ? Eu nu fac altceva decît să vă aduc la cunoștință cum se poate continua carotajul acestei sonde.

— Și, și ? ! izbucni Hans Lerner blestemînd clipa cînd se hotărîse să reia de la cap carotajul sondei, în loc să fie alături de cei doi ingineri „fugari“ care, — „ce le pasă lor !“ — mîncau și beau la „Iepurele șchiop“.

— Și, zic eu, cel mai bine ar fi și pentru dumneavoastră, și pentru noi, să nu ne enervăm și să căutăm împreună cea mai bună soluție.

— Care soluție ? ! Asta, să stăm, să fumăm și să ne uităm unii la alții ? !

— Nu, domnule inginer, nu, așa ne apucă repede noaptea și, precum bine știți, operațiunile speciale nu se fac decît la lumina zilei. Deci, zic eu, altceva nu ne rămîne de făcut decît să punem mîna cu toții și, pînă mîine, să tragem afară aparatul.

— Pînă mîine ? ! urlă de data aceasta același priceput tehnician, lipsit de diplomă de inginer-geolog, avînd la mînă doar o patalama a unei școli tehnice germane de specialitate.

— Pînă mîine — dacă, în noaptea care vine, cei de la bază pot remedia defecțiunea. Dacă nu... și Barbu Teodorescu, cu țigara înfiptă între buze, ridică apatic din umeri.

Soarele strălucea sus, pe bolta senină, și se pregătea să încălzească și alte meleaguri, undeva, departe, mai înspre Pitești ; cîțiva oameni — femei, bărbați, mai degrabă copii — se zăreau muncind la cîmp ; motoarele unei sonde în foraj huruiau înfundat înspre Filipeștii de Tîrg ; pace și liniște peste tot, nimic neputînd prevesti ce va urma mîine, poimîine, mai încolo...

Deocamdată, însă, *aici* avea să se declanșeze un adevărat război al vorbelor — pentru moment.

— Care „mîine“ ? ! Acum, imediat, trebuie să facem carotajul ! urlă Lerner.

— Domnule inginer, eu sînt un simplu meseriaș, un meseriaș fără prea multă școală, dumneavoastră sînteți inginer, geolog, aveți o diplomă în buzunar, de ce nu treceți dumneavoastră în locul meu, să conduceți operația de carotare ?... Eu nu mă supăr, conchise același Barbu Teodorescu, lăsîndu-i fără grai nu atît pe neamț, cît pe Stan Florescu.

Introduseseră deja mai mult de trei sferturi din cablul care purta prețiosul aparat de carotare, cînd, de sus, de pe troliul camionului ce aparținea Întreprinderii de Operațiuni Speciale Cîmpina, careva strigase : „Stai !“ și Barbu Teodorescu reluă calm :

— Domnule inginer, repararea angrenajului nu se poate face decît la bază, la Cîmpina.

— Nu, nu, nu ! Azi carotajul trebuie gata !

— Alegeți, domnule inginer, vorbi șoferul-operator, dînd vorbelor sale aceeași intonație de liniște : Ori mergem la Cîmpina, ori telefonați tot la Cîmpina, să vă trimită de urgență o altă mașină.

— O altă mașină ? își ieși din sărite geologul. De unde altă mașină, cînd mașina de felu asta este ca iarba de leacu ? !

— Atunci... și Barbu Teodorescu, tipul bărbatului frumos și în același timp grețos, cînd voia să fie grețos, ridică din umeri...

— Atunci ce ? ! strigă răgușit Hans Lerner.

— Domnule inginer, de ce țipați la mine ?... V-am făcut eu vreun rău ? Sînt eu cu ceva vinovat fiindcă s-a defectat ferotenia asta ? și flegmaticul șofer-operator arătă din priviri spre mașina de carotaj electric, ea însăși de proveniență germană.

— *Sakrament !* scăpă din nou Lerner pe limba strămoșilor săi, ca să adauge, îndată, dîndu-și desigur seama că el, acolo, între păduri, dealuri și cîmpie, nu avea de cine să fie înțeles : Spune atuncea la mine ce este de făcut ?

— Să facem pe noi, domnule inginer, asta ne rămîne deocamdată de făcut, eu, unul, nu văd ce altceva... și Barbu Teodorescu, apatic, îi întoarse spatele, ca să se ducă spre cel mai apropiat tufiș, pentru o mică și omenească nevoie.

Hans Lerner, o clipă, fu gata să arunce în liniștea acelorași frumoase și pitorești coclauri încă un „sakrament“, urmat, se înțelege, de nenumărate alte „cuvinte alese“, numai că, totodată, înțelese că el, acolo, era singur... Ai lui, toți, erau departe și împrăștiați, luptînd din greu și tot mai singuri, iar mulțimea *celorlalți* se unise, deși vorbeau limbi diferite și nici măcar nu aparțineau aceluiași continent și între unii și alții se interpuneau oceane.

— Și totuși tu, ia zi, dacă ai fi la mine în loc, ce faci ? întrebă Lerner pe Teodorescu, dînd cuvintelor sale o tentă de bunăvoință, suspectă întrucîtva.

După ce trase încă un fum de țigară, operatorul mașinii aruncă chiștocul, îl frămîntă bine cu talpa bocancului, apoi își ascunse mîinile în buzunarele bluzei și-și aruncă privirile spre cer, de parcă de acolo urma să vină răspunsul așteptat de geolog.

— Spune, spune ! Tu ce face ? insistă Lerner.

— Păi... sînt trei posibilități, nu mai multe.

— Spune, care ? ! Ce mestecă tu vorba ?

— Una dintre cele trei posibilități ar fi...

— Spune ! Spune !

— Să ducem mașina la Cîmpina, așa cum am mai spus de altfel, s-o repare acolo.

— Imposibil este !

— A doua posibilitate ar fi să cerem tot de la Cîmpina o altă mașină, însă văd că dumneavoastră nu sînteți de acord...

— Eu este de acord, dar nu este mașina rezervă !

— Iar cea de-a treia posibilitate... este și cea mai simplă, și cea mai la îndemîna noastră.

— Care ? fu scurt Lerner, încruntîndu-se.

Barbu Teodorescu își aruncă privirile în jur, spre pîlcul celor cîțiva angajați ai întreprinderii cîmpinene, și, după ce cu mîna dreaptă făcu un gest scurt către ei, le adresă cîteva cuvinte cam alăturea cu drumul.

— Hei, voi, roiu ! Uscheală...

Cu Stan Florescu în frunte, cei invitaţi să se îndepărteze, cu cuvinte nu dintre cele mai alese, se duseră spre baraca unde, cînd sonda era în foraj, muncitorii se schimbau de haine, fumau, discutau vrute şi nevrute şi, cînd sapa mergea *lunga,* mai trăgeau şi cîte un pui de somn.

— Spune ! îl îndemnă să vorbească *Herr* Lerner pe operator după ce rămaseră singuri.

— Eu aş zice... s-o lăsăm moartă.

— Cum adică ? ! Cum moarta ? !

— Nici usturoi n-am mîncat, nici gura nu ne pute, adică.

Uscatul geolog îşi săltă capul, poate pentru a-l privi pe celălalt mai de sus, ca să se repeadă :

— Fără proverbe ! Asta sonda, nu friptura !

— Domnule inginer, începu Barbu Teodorescu dînd vocii o intonaţie voit liniştită, de ce credeţi dumneavoastră că păguboasa asta de sondă trebuie să dea neapărat ţiţei ?

— Trebuie !

— Trebuie, de ce ?

— Fiindcă *trebuie !*

— Păi... atunci să dea, căci doar nu dă pentru mine şi nici pentru neamurile sau prietenii mei. Să dea ţiţei ! păru a-şi ieşi din fire cel care conducea din punct de vedere tehnic operaţia de carotare.

— Şi? !

— Şi... „împuşcaţi-o“ ! Dă ţiţei — bine, nu dă —iar bine, căci nu sînt eu Dumnezeul străfundurilor pămîntului !

Se lăsară cîteva minute de linişte totală. Abia dacă, ici sau colo, cintezoi sau mierle îşi aruncau trilurile lor, imposibil de imitat, peste nemărginitele întinderi din jur. Neamţul mustăcea, strîngea din fălci, îşi lovea nervos una dintre cizme cu o ramură ruptă dintr-un pîlc de nuiele galben-sîngerii, ca să izbucnească.

— *Nein !*

— Barbu Teodorescu, spre deosebire de Stan Florescu, era ceea ce se cheamă *un om care îţi sare în ochi :* nu prea înalt, dar bine clădit, nu elegant dar întotdeauna îmbrăcat cu grijă, deloc guraliv — „guraliv“, de altfel, nu era nici Stănică, însă cînd vorbea — vorbea, şi ceea ce îl deosebea poate de toţi ceilalţi salariaţi ai Întreprinderii de Operaţiuni Speciale Cîmpina, nu admitea să fie contrazis. Aşa că, fără să-i pese prea mult că celălalt era geolog, iar el doar şofer operator, sau că celălalt era... neamţ, în timp ce el „doar român“, izbucni :

— Dacă-i „nein“, *nein* să fie, şi atunci — suiţi-vă dumneavoastră acolo sus — şi arătă spre „Henschel“-ul înţepenit, şi daţi-i drumul la treabă ! Este cumva defect, cum spun eu ? Reparaţi-l, că doar aveţi o diplomă de inginer în buzunar — eu n-am ! — iar dacă nu sînteţi în stare, daţi o fugă pînă la Cîmpina sau chemaţi de-acolo vreun deştept mai mare decît noi doi ! — şi, calmîndu-se subit, scoase o ţigară şi dădu să şi-o aprindă.

Hans Lerner, după ce fusese gata să protesteze vehement împotriva obrăzniciei „românului“, găsi cu cale să se ia din nou de ţigară, obicei vechi, poate şi unde el nu era fumător.

— *Nein !* Tu nu fumat aici, am mai spus o dată ! şi arătă spre sondă şi instalaţiile încremenite din jur.

— Ce dracu să ia foc ? întrebă calm Teodorescu, aprinzîndu-şi ţigara şi aruncînd chibritul a scîrbă, spre gura de sondă.

— Nu este voie ! ţipă isteric neamţul.

— Ce nu este voie ?

— Fumat ! Scrie colo ! şi arătă spre o pancartă pe care, într-adevăr, scria negru pe alb „Fumatul interzis“.

— Ei, pe dracu ! Vedeţi dumneavoastră pe undeva vreo picătură de ţiţei ? Sau măcar miros de gaze de sondă ?

— Eu reclam la tine ! îşi ieşi din fire geologul.

— Cui ? întrebă şoferul-operator trăgînd cu nesaţ încă un fum.

— La... şefii tăi !

— Abia aştept să fiu mutat de aici într-o altă schelă, mai primitoare şi cu oameni mai deştepţi. Asta ar fi una, iar a doua, v-aş ruga ca, pe viitor, să evitaţi să mai folosiţi pe „tine“ şi pe „tăi“ — fie măcar pentru faptul că sînt născut cu vreo zece ani mai devreme decît dumneavoastră. Dacă eu mă folosesc de „dumneavoastră“, puteți și *dumneavoastră* să-l folosiți pe „dumneata“, măcar.

— Extraordinar ! Asta este nemaipomenit !

— Ce ? Ce anume ? și Barbu Teodorescu mai trase un fum.

— *Tumneata* dai la mine ordin cum vorbești ? !

— Hopa !... Deci se poate și cu „tumneata“ ?!

— *Sakrament ! Sakrament !*

— Cu sau fără „Sakrament“, sonda stă și șefii dumneavoastră or să vă întrebe la raportul de seară ce-ați făcut, se hotărî românul „s-o întoarcă din condei“, ducînd, chipurile, grija sondei și a geologului.

Stan Florescu, rezemat de un perete al barăcii, părea aproape adormit, căzut într-o somnolență fără leac, dar numai aparent, altfel întreaga sa ființă era încordată asemeni unui arc. Ar fi dat mult să știe ce discutau cei doi, dar pînă la el nu răzbeau nici măcar frînturi de cuvinte.

— *Tumneata*, dacă ești în locul meu, ce face ? întrebă din nou Lerner, folosind de data aceasta cu totul alt limbaj și o tonalitate a cuvintelor decît pînă atunci.

— Ce aș face eu dacă m-ar chema Hans Lerner ?... Păi, să ne gîndim : dacă „mergem“ la Cîmpina, mai devreme de poimîine n-o să fim înapoi, fiindcă cei de la Ateliere au un singur mecanic capabil să repare drăcovenia noastră, și ăsta-i mereu ocupat. Poimîine seara, adăugă impasibil. Dacă cerem să vină mecanicul aici, boala-i și mai lungă, trei-patru zile, poate chiar cinci, exageră el cu bună-știință.

— Imposibil ! exclamă Lerner.

— Ar mai fi o soluție...

— Care ?! Spune ! Nu fierbe la mine, că eu vede bine că *tumneata* omu' lu' dracu ești !

— Nu sînt deloc „omul dracului“, ci sînt doar un om cu cap, atîta tot. Și atunci, dacă m-ar chema Hans Lerner și aș ține ca această sondă să dea țiței atît cît o să dea, mult, puțin, tot e mai bine decît nimic, și instalațiile să fie cît mai grabnic mutate la noua locație, aș lua de bun primul carotaj și aș chema „pușca“

pentru mîine-dimineaţă. Asta aş face eu, domnule inginer ! fu scurt românul.

Lerner, încruntat amarnic, rămase pe gînduri. Şi lui îi surîdea această rezolvare a problemei, cel puţin din două motive : o dată, că nu da prilej şefilor să-l considere un „mormoloc", un incapabil chiar, şi a doua oară fiindcă *aşa* sonda putea fi mutată mai repede la noua locaţie. Şi, de asemeni, nu era de ignorat nici producţia pe care sonda numărul 133 ar fi dat-o, *totuşi*.

„A dracului javra de românu, are dreptate !"

Şi totuşi exista şi un impediment — unul major : ceilalţi doi ingineri români, care acum se ospătau, poate trăgeau şi-un chefuleţ, la „Iepurele şchiop".

— Nici o grijă, domnule Lerner, din partea lor, căută Barbu Teodorescu să-i alunge neliniştea. Puţin le pasă lor de sondă ; pe ei îi interesează banii încasaţi de la „Continentala", nu că are sau nu are sonda X ţiţei ! Şi ştiţi ce-aş mai face eu acum, dacă pe mine m-ar chema Hans Lerner ! continuă tot el.

— Te duce repede la restaurant, după aia doi ! ghici neamţul gîndurile şoferului-operator, dovedind astfel că nu era chiar prost. Şi-acolo iepure şi vin bun, mai adăugă, şi-aicea tumneata fumează şi dai focu la sonda, sfîrşi lunganul, dînd cuvintelor o intonaţie cu totul neutră, din care celălalt putea înţelege orice.

— Foc îi dau poimîine, după ce intră sonda în producţie ; astăzi nici un incendiator de profesie nu i-ar putea face vreun rău.

— Glumit la mine, o întoarse Lerner din condei. Totuşi, este lege, este obligat respectat la ea, şi arătă din priviri spre pancartă.

— Legea este făcută de oameni ca să fie respectată doar atunci cînd este potrivită momentului, ca să zic aşa ; cînd nu... nu ! Or, dumneavoastră cunoaşteţi foarte bine meseria de geolog şi ştiţi la fel de bine că o sondă „neîmpuşcată" şi plină ochi cu noroi de mare densitate nu are cum să fie incendiată nici măcar dacă asupra gurii ei s-ar abate un şuvoi de foc ! N-am dreptate ?

— *Ja, ja*. Totuşi, legea...

— Domnule Lerner, eu zic s-o lăsăm moartă cu „legea asta". Cunoaștem doar bine amîndoi o puzderie de legi care au fost călcate în picioare, ce să mai vorbim de pancarta asta nenorocită, cu „fumatul interzis", pe care, dacă vreți să știți, eu însumi am agățat-o acolo. Căzuse, bătută de vînt, și o călcau sondorii în picioare. Legi și legi, picioare și picioare, important e rezultatul final, zic eu.

— Nu știu ce tumneata bombănești acolo, spui la mine alta : cum dați aparat afară ? Cu oamenii ?

— Cu ei ; asta este o muncă dintre cele mai grele, dar ce să facem, să stăm așa și să ne uităm unii la alții ?

— Bine, bravo, știam eu că tumneata deștept și bun meseriaș este !

„Este pe dracu, lua-te-ar !"

⁂

„Iepurele șchiop" era un local curat și primitor. Și, dacă magazinele, multe-puține, erau aproape goale și în rafturile lor nu găseai nimic deosebit, cîrciumile și restaurantele se bucurau încă de un regim preferențial. Poate și fiindcă pragul lor era călcat de tot felul de notabilități, de la primar pînă la omul de serviciu care ștergea praful de pe birouri și făcea cumpărături pentru „șefi". Se înțelege, însă, fiecare cu „locul său" sau măcar cu salonașul sau colțișorul său. „Iepurele șchiop" era localul elitei și Biță Busuioc, negustor din tată-n fiu, ca să mai scoată din paguba adusă de „elita" ce deseori uita să-și achite consumația sau o achita doar parțial — „Na și ție, Busuioace, să-i faci cucoanei o surpriză !" — construise alături de „sala cea mare" încă o sală, mai mică și mai modest mobilată, și care mai întotdeauna era plină de clienți. Și, dacă tot se apucase de cheltuit banii, și o a treia sală, „salonașul" doar cu două mese, unde nu intra oricine.

Petroliștii și cei cîțiva mineri — în apropiere exista și o mină de lignit — își aveau locul în sala cea mare, și doar cînd omul se credea prea murdar de noroiul sau țițeiul sondelor se refugia în sala mai mică, altfel căutată îndeosebi de țărani. Primarul, jandarmul, notarul — în „salonaș“ își aveau locul, dar nu întotdeauna, fiindcă deseori lipsea acea atmosferă de intimitate și voie bună, mai greu de „fabricat“ în doi sau în trei, cînd Stere Drăgulin era obligat să privească același și același nas borcănat al primarului, iar notarul să „soarbă“ în neștire mirosul strident de violete ce irupea năvalnic din uniforma lui Drăgulin.

Doar cînd evenimente majore, legate de cele mai multe ori de politică și de război, dar și de „afaceri“, îi obligau la discuții ce nu trebuiau să treacă dincolo de urechile lor, se refugiau în salonaș.

Mulțumită sprijinului tacit al acestei protipendade comunale, cîrciumarii aveau de toate și-și puteau procura orice : de la vinul cu buchetul cel mai ales, cumpărat de la Ceptura sau Valea Mieilor, pînă la iepuri și potîrnichi. Pulpa de vițel împănată cu usturoi, antricoatele de purcel, cîrnații, babicul și ghiudemul, aduse de la Pleșcoi, erau delicatese de fiecare zi. Ciorba, supele, tocana erau solicitate numai de gurmanzi și pofticioși, altfel doar cei din salonul mijlociu se dovedeau a fi clienți credincioși ai acestor mîncăruri mai la îndemîna pungii lor.

Dar nu numai priceperea negustorească a lui Biță Busuioc și poziția strategică a restaurantului, aflat la intersecția a patru străzi, umpleau „saloanele“ cîrciumarului. O contribuție majoră la creșterea deverului avea, spuneau atotștiutorii, Coca Busuioc, nevasta patronului, care sta după tejghea și servea doar pe „unii“ dintre clienți, îndeosebi în orele de aglomerație, aruncînd însă și ocheade ici și colo... Și avea coana Coca Busuioc ochii mari și albaștri, de un albastru asemeni viorelelor cînd scot pentru prima dată capul din zăpadă, pînă să le schimbe soarele culoarea în palid-vioriu. Altfel, pentru cei treizeci de ani cîți număra coana Cocuța — așa o numeau doar cîțiva, printre ei și Stere Drăgulin — se putea spune despre femeie că este „cam trecută“ : înaltă fusese întotdeauna, de cîțiva ani însă se lățise în părțile oricum mai proeminente la o femeie decît la o fecioară neprihăniță ; Cocuța însă părea să nu se oprească din „dezvoltare“, de vină fiind fără doar și poate și bunătățile din care ciugulea întruna, că era și tare pofticioasă nevasta cîrciumarului...

— Cocuță dragă, o certa soțul dimineața, pînă să apuce să se scoale și să înceapă o nouă zi de muncă, mănîncă, dragă, mai puțin, zău așa, ai început să iei forme !

— Cine mă place — mă place și cu „forme“ ! Uită-te la tine, ești cu-un cap mai „scurt“ ca mine și-ai zece kile-n plus ! Și-ai și patruzeci și patru, nu doar treizeci, cîți ani am eu ! Așa că, Biță scump, las-o mai moale cu sfaturile !

— Și-ar mai fi ceva, cuteză Busuioc, deși ar fi trebuit să priceapă de la bun început că nu nimerise ocazia cea mai prielnică pentru a discuta „serios“ cu frumoasa lui soție — frumoasă, fiindcă, oricum, „în ansamblu“, femeia era frumoasă.

— Ce-o mai fi ? Ce ți s-a mai năzărit, ia zi ! și femeia se așeză într-o rînă, mișcarea dezvelindu-i pieptul alb și voluptuos, privind la bărbatul ei cu pleoapele pe jumătate aplecate. Sper, dragule, că n-o fi vorba iar de gelozie... Ia zi !

— Da' azi-noapte unde-ai fost ?! se hotărî deodată Biță Busuioc să fie ceva mai categoric, săltîndu-se și el din așternut, pe jumătate, privind cu oarecare jind la goliciunea neveste-sii.

— Unde să fiu ? Și cînd „azi-noapte“ ?

— Cam... pe la miezul nopții, după ce a plecat primarul.

— Ești mare și prost ! fu categorică Cocuța. Nu ți-am spus că mă duc în grădină, să iau puțin aer, că mi se făcuse lehamite de atîtea mirosuri cîte circulă printre mese ?

— Și-ai stat „la aer“ aproape două ore ! nu se dădu bătut cîrciumarul.

— Poate, nu știu, dar n-aș crede ; o oră, cam așa ceva.

— Și cînd ai venit la culcare — a ce miroseai ? începu Busuioc o adevărată anchetă, săltîndu-se și potrivindu-și perna la spate, mai înspre perete, femeia fiind cea care dormea la marginea patului.

— A ce să miros ?... Baie astăzi n-am apucat să fac, așa că... tot a mici, a cîrnați, a usturoi, a plăceri d-astea cu care mă îndopi în fiecare zi ! se hotărî ea să ia inițiativa, neavînd de unde să știe că al ei bărbat avea și preocupări... detective.

— A violete, a violete miroseai !

— A violete ?... făcu femeia de treizeci de ani, înzestrată de natură cu mult farmec, dar nu și cu o inteligență spontană.

— Da, da, miroseai a violete, a parfumul domnului plutonier-major Stere Drăgulin, a așa ceva miroseai !

— Ești nebun ! zise doar Coca Busuioc cu voce moale.

— Ba nu sînt deloc nebun și, dacă vrei, îți mai spun ceva...

Ca prin minune, cu femeia care pînă atunci fusese gata să înceapă o „ceartă serioasă“ — n-ar fi fost pentru prima oară — se întîmplă o metamorfoză uluitoare. Ochii mari îi fură năpădiți de lacrimi, scînci de cîteva ori, asemeni unui copil prins că a umblat la borcanul cu dulceață, ca apoi, plîngînd în hohote, să-și ascundă capul la pieptul bărbatului, acoperit în întregime de păr negru și des, șiretul cămășii de noapte, ornată toată cu motive naționale multicolore, fiind descheiat.

— Cum poți să-ți închipui așa ceva ? ! se auzi tînguitoare și fragmentată vocea Cocuței Busuioc. Nu știi că și noi avem în grădină viorele ? Răule ! Și mai zici că mă iubești ? ! M-ai luat cînd aveam doar șaisprezece ani, cînd eram ca un crin abia îmbobocit, și acu îmi faci scene de gelozie ! Măcar de le-aș merita, răule ce ești !

Biță Busuioc, în fața noianului de imputări împletite cu jurăminte și promisiuni, găsi cu cale să nu-și mai susțină acuzația de infidelitate cu faptul că viorelele lor, din fundul grădinii, dacă ar mai exista cumva, de mult pierduseră orice urmă de miros. Și nici că pantofii Cocuței, cu care se înapoiase în casă după ce „luase aer“, purtau urme vizibile „luate“ din grajdul vitelor, unde altfel femeia nu călca decît atunci cînd făta vreo vacă sau vreo oaie, să vadă cum arată vițelul sau mielul.

— Mă și miram, fetița mea, să faci tu așa ceva, și tocmai cu unul ca ăsta, îndrăgostit lulea de odrasla cea mică a lui don profesor Grigoriu !

— De Sanda ? se dovedi mai curioasă decît s-ar fi cuvenit femeia, care de-acum ajunsese ea la perete.

— De Sanda ! Ce, nu știai ?

— Nu, și mă și mir ce-o fi găsit la pisica aia ! Soră-sa, mai treacă-meargă, mai are parcă pe vino-ncoace, dar asta !...

— Vrea s-o ia cu el în America, sau în Canada, dacă... de, mai știi, dacă o fi să se strice busuiocul cu Antonescu.

— Vezi ? păru a se revolta femeia. Dacă mă ții zi și noapte în restaurant, să-ți servesc și să le zîmbesc clienților tăi, eu rămîn o proastă și nu știu nimic, nici măcar ce se întîmplă în amărîtul ăsta de Filipești ! Și-apoi, și pe tine te cheamă „Busuioc"... mai zise, fără să precizeze la ce anume se gîndea.

— Mă bagi pe mine în aceeași oală cu Drăgulin ?! Am bătut eu pe careva, i-am trimis eu lui Zanea clienți pentru Crîngul lui Bot sau pentru lagăr ? !

— Tu nu știi, dragă, de glumă ? Doar „Busuioc" mă cheamă și pe mine, și nu de ieri, de alaltăieri, ci de... paisprezece ani, o viață de om. Auziseși tu pe atunci de Antonescu, de Hitler, de cîți și mai cîți de-alde ăștia ? Nu. Și-atunci, de ce să ne pese nouă ? !...

— Dar nici nu-mi pasă ! Pe mine două lucruri mă interesează : să-mi meargă afacerile și să mă iubească nevasta. Atît.

— Dacă-i așa, dragul meu Biță, ești omul cel mai fericit ! — și ca să-i arate că nu trebuie să-și facă griji cu privire la iubirea ei, îl mai îmbrățișă o dată, deși se apropia ora cînd trebuiau să ridice obloanele.

— Iar „el", să se ducă ! puțin îmi pasă mie de Drăgulin ! Să-și ia „pisica" și să se ducă învîrtindu-se ! nu putu femeia să se abțină să nu mai aducă vorba despre ceea ce o interesa, totuși, dîndu-i prilej bărbatului să intre din nou la bănuieli.

— Parcă ți-e totuși necaz ! Prea pui la inimă toate cîte auzi despre jandarmul ăsta șmecher.

— Asta s-o crezi tu ! Și, privindu-l ușor ironic, femeia cu ochi albaștri îl trase pe Biță Busuioc de nas.

— M-ai strîns cam tare !... se masă cu milă cîrciumarul pe nas — și avea ce masa, destui spunîndu-i „Năsosu“ — „Mă duc să beau o cinzeacă la Năsosu“.

— Ei, iartă-mă și tu, doar nu moare nimeni din așa ceva.

— Și ce voiai adineauri să-mi spui ? readuse bărbatul discuția pe făgașul inițial.

— Nu mai știu, am uitat.

— Cînd am zis eu : „jandarmul ăsta șmecher“, preciză Busuioc.

— A !... Mi-am amintit ; zici tu că-i șmecher, dar nu-i chiar așa, fiindcă de-ar fi „așa“, nu și-ar face planuri de-a surda cum că pleacă în America sau mai știu eu unde cu „pisica“ lui Grigoriu. Asta-i leșinată după chiriașul lor, nu după... hahalera de Stere Drăgulin.

— Cine mai e și ăsta, chiriașul ăsta de care-mi vorbești ? !

— Un tip bine, nu ca „Drăgulin al tău“ !

— Al meu ? ! sări Busuioc.

— Și este și mai tînăr cu vreo zece ani, continuă femeia, de parcă n-ar fi auzit remarca celuilalt. L-am văzut și eu de vreo două ori pe stradă ; cu așa bărbat da, mai zic să te-ncurci : înalt, prezentabil și, ceea ce-i mai important, pare a fi om serios.

— Asta de unde-o mai știi — că-i serios ?

— Mi-a spus Marilena, sora... pisicii, cu ea — știi bine — sînt prietenă bună.

— Și cu asta, cu „pisica“, ce-ai de împărțit dacă zici că de Drăgulin puțin îți pasă ? nu se lăsă proprietarul restaurantului „Iepurele șchiop“, ceva părîndu-i a nu fi tocmai în regulă.

— N-am nimic de împărțit, ce să am, dar nu pot s-o sufăr fiindcă prea face pe sclifosita ; o fi așteptînd să-i dau eu ei bună ziua.

— Că și de multe ori aveți voi prilejul să vă întîlniți nas în nas ! Tu după tejghea, ea după catedră, cînd naiba să vă dați bineţe ?

— Păi vezi ! Păi vezi că singur recunoști că mă ţii cît e ziulica de mare numai după tejghea ? găsi Cocuța prilej să se revolte.

— Pe undeva, ai și tu dreptate, d-aia m-am și gîndit s-o aduc pe soră-mea, pe Florica, să ne dea o mînă de ajutor.

— Să n-o prind pe-aici ! Doar ţi-am mai spus ; ori eu, ori ea ! fulgeră femeia pe jumătate dezbrăcată, știind un singur lucru ; de cîte ori îi vizita Florica, din an în Paște adică, de-atîtea ori urmau, după plecarea ei, zile și săptămîni de certuri, toate avînd un singur motiv : gelozia bărbatului, ca urmare a intrigilor cumnatei.

— Păi... aia nu vrei, aia nu vrei, Dumnezeu să te mai înțeleagă, pe mine mă depășește felul ăsta al tău de a fi și de a judeca.

— Fiindcă faci pe prostu, deși prost nu ești ! Cum simți că te dovedesc cu ceva, gata, mă amenințí cu soră-ta.

— Cu ce m-ai dovedit tu pe mine, fă ? ! se revoltă de-a binelea cîrciumarul, cînd începu să înțeleagă că, din acuzator, era pe punctul să ajungă el acuzat.

— Fără „fă“ ! Cu „fă“ să vorbești cu Florica, cu iubita ta surioară, nu cu mine, pură și suavă ca o garofiță, cînd m-ai luat, ajunsă aproape un fel de... urzică moartă ! Am mirosit și eu un pic a viorele și gata, ţi-a și zburat mintea la... Drăgulin al tău !

— Al meu ? ! abia sughiță să zică bărbatul cînd înțelese de-a binelea că „rolurile s-au inversat“.

— Al tău, și nu al meu ! Că tu faci cu el fel și fel de mișcolații și de afaceri dubioase. Amîndoi călcați legile în picioare cum vă place și cum vă convine ! Iepuri — cînd e interzis vînatul lor, căprioare — știm noi de unde-s „căprioarele“ astea, păstrăvi — la fel, trai pe vătrai, adică. Și toate astea...

— Ia taci dracului din gură și nu mai vorbi prostii! Ce-ți veni ? ! Te-au apucat pandaliile ? ! Și, de cîștig bine și cu spor, al cui e beneficiul, toanto ? ! Al meu și-al tău. Și-atunci ? !

— Și-atunci, să nu mă mai insulți ! Că nevastă ca mine, mai va ! Frumoasă, curată, deșteaptă...

— Grasă !

Palma care a urmat a avut o consecință cu totul neașteptată.

— Grasă ? ! strigă Cocuța sărind din pat, în picioare, și rămînînd într-o clipă goală pușcă. Eu — grasă ? !... Scoate-ți nădragii și vino lîngă mine, maimuțoi păros, să vedem care dintre noi este gras ? !

— Ești nebună de legat, nu altceva !

— Hai, vino ! „ordonă“ femeia scurt.

Biță, după ce privi cu oarecare admirație la nevastă-sa — făcu o cruce mare, zise un „ptiu, drace!“ și se întoarse cu spatele la femeie, de parc-ar fi fost gata de culcare.

— Nu vii, nu-ți convine, urs păros și borțos, nu vii ?! Cred și eu, „ardei umplut“, „dop de damigeană“, „caltaboș umplut cu deștu“, cred și eu că nu-ți convine să te compari cu mine !

— Ai tu noroc că m-a pus dracu să clădesc atîtea acareturi pe pămîntul tău ! vorbi ca din tobă proprietarul restaurantului „Iepurele șchiop“, cu capul cufundat în pernă.

— Că altfel divorțai, nu-i așa ? ! Cine crezi tu, broscoi afurisit, că s-ar mai uita la tine ! Poate vreo zbanghie de etatea ta, care te-ar lua pentru bani, și nu pentru burta ta păroasă ! Ptiu !

În clipa următoare, Biță Busuioc sări ca ars din pat, dar nu ca să-i plătească Cocuței insultele, ci ca s-o arunce în așternut și s-o acopere toată, gata s-o înăbușe, de sărutări.

* * *

În ziua cînd Hans Lerner părăsise sonda 133, plin de îndoieli și de remușcări, fiindcă renunțase la un carotaj electric, Biță Busuioc era plecat la Ploiești, după cumpărături diverse. De restaurant rămăsese să se ocupe nevastă-sa și Jean, chelnerul cel mai de încredere din cele vreo cinci-șase slugi cîte foiau și cîștigau un ban de pe urma „Iepurelui șchiop".

Coca Busuioc era toată un pachet de nervi. De la cearta cu bărbatu-său se scurseseră trei zile, doar trei, destul cît să culeagă „informații". Și aceste informații spuneau toate că Stere Drăgulin era îndrăgostit lulea de cea mai mică dintre cele două fete ale profesorului Horia Grigoriu, de Sanda, numai că fata era, la rîndul ei, și mai îndrăgostită de Stan Florescu, cu care s-ar fi măritat și mîine, dacă bărbatul ar fi zis „da".

„Informațiile", aproape toate, i le dăduse însăși sora Sandei, Marilena, oficiantă la poștă.

— Nici somn nu mai are, sărăcuța...

— Așa-i cînd îi vine omului sorocu să se-ndrăgostească. Așa am pățit și eu cînd mi-a picat Biță cu tronc. Degeaba îmi spuneau ai mei cîte și mai cîte, de rău, bineînțeles, eu tot nu m-am lăsat pînă nu i-am cedat, și-atunci n-au mai avut încotro. Nu-i vorbă că eram și mică, și proastă pe-atunci, nu ca acum, cînd întorc eu bărbatul pe degete, nu el pe mine.

— Eu n-am probleme de felul ăstora. Mă mărit cînd mi-o veni mie bine, nu altora, fu categorică Marilena.

— Dar ăsta, Florescu ăsta, ce fel de om este ?

— Păi ce, nu-l știi ? Doar eu ți l-am arătat acum cîteva zile, cînd ieșea de la frizer. Și, de ce aș minți, și mie-mi place. Și mi se pare...

— Ce ți se pare ? o îmboldi la vorbă soția cîrciumarului.

— Nu-i prea înghite pe nemți — dar parcă cine-i înghite ? L-am simțit de cîteva ori ascultînd Radio Londra.

— Londra ? se dovedi curioasă Coca Busuioc, dînd însă vocii o nuanță de totală indiferență.

— Londra. Încet de tot, însă. Abia mi-am putut da seama că nu-i alt post, și asta fiindcă s-a întîmplat să fiu în cămară, că de la mine din odaie e greu să deosebești o voce de alta.

— O fi și el vreun comunist, nu vezi cum s-au înmulțit „ăștia“ ? Am ascultat o discuție între... mai mulți, printre ei și Drăgulin ăsta, care o face pe „fascistu“, dar este gata să-și pună coada pe spinare și s-o-ntindă unde l-or duce ochii. Că, dacă o fi și-o fi să-nghită nemții gălușca și-n locul lor să vină „ăia“ la putere, vai și-amar de pielicica lui ! Și bine i-ar face ! răbufni Coca Busuioc.

— O are și pe soră-sa cea mică, măritată cu neamțu...

— Dacă n-o-ntinde la timp, gaia l-a luat !

— Să-l ia, din partea mea ! Nu pot să-l sufăr ! Să-i treacă dumnealui prin cap s-o ia pe Sanda cu el, hai-hui, călare pe făcăleț, de parcă soră-mea ar fi o aventurieră, și nu o fată cuminte și cu scaun la cap! Măgar încrezut, și prost de dă în gropi — ăsta-i Stere Drăgulin. În afară de a ști să bată și să-i trimeată lui Zanea „clienți“, de nimic altceva nu-i bun ! exclamă Marilena.

— Are el „ceva“ de se dau în vînt femeile după dumnealui, ce știi tu ! suspină nevasta cîrciumarului.

— Ce să știu ? întrebă naiv „fata de la poștă“, cum o numeau mai toți, numele ăsta, de „Marilena“, părîndu-li-se a fi cam alăturea cu drumul.

— De ce se dau femeile în vînt după anumiți bărbați ! Fiindcă, dacă-i privești mai de la distanță, toți sînt la fel ; haina pusă pe ei ce-i mai deosebește pe unul de altul. Altfel...

— Și „ăsta“, ce vrei să spui, c-o fi vreun zmeu ?

— Zmeu nu, dar dat dracului, da. Și este și prezentabil, și frumos, nu poți zice că nu, nu-i așa că am dreptate ?

— Coca dragă, mie nu-mi place, ca să fiu sinceră. Prea face pe mareșalul, cînd dumnealui este abia un prăpădit de plutonier-major.

— Nu-i chiar așa, se simți ofensată Coca Busuioc. Tu nu-l înghiți, știu, din cauza soră-tii. Dar ia să nu fie Sanda la mijloc, și tu să fii cea care a pus ochii pe el, la fel ai vorbi ?

— Eu să pun ochii pe... albiciosul ăsta ? ! Ferească-mă sfîntul ! Mai bine mă duc la mînăstire și mă călugăresc pe viață, decît să mă las îmbrățișată de... de domnu Stere Drăgulin !

— Dar parcă Sanda, într-o vreme, pînă să apară chiriașul vostru...

— Sanda abia venise acasă după ce terminase „normala“ și, cîteva luni, este adevărat, fusese gata să se lase încîntată de uniforma și manierele domnului șef de post ! De unde era să știe, sărăcuța, ce pramatie este domnu Drăgulin ? ! S-a trezit însă la timp și...

— S-a trezit, cum zici, fiindcă a apărut „chiriașul“, că altfel...

— Ba nu !

— Ba da, ascultă la mine, am mai multă experiență în ale vieții taine și mistere, și știu ce spun. Asta a salvat-o, altfel ajungea de mult „saltea“.

— Ce să ajungă ? se încruntă Marilena, privind pe fereastră, discuția avînd loc în dormitorul celor doi „Busuioci“.

— Sub el, adică, nevastă fără cununie, mai bine zis.

— Nu-mi place cum vorbești de sora mea ! se încruntă ușor Marilena.

— Ai douăzeci și cinci de ani, ce naiba ! Eu, cînd m-am măritat cu Biță, abia dacă împlinisem șaisprezece. Și păcat, și de tine, că „te păstrezi“, nu știu pentru cine ; Feți-Frumoși, în ziua de azi, mai va, mai toți au murit pe front — și-or să mai moară, ascultă la mine, războiul ăsta mai durează, nu se lasă nemții cu una, cu două, tot ei or să biruie pînă la urmă.

— „Asta“... ți-a spus-o jandarmul ?

— De ce el ?... Faci vreo „aluzie“ ? se încruntă soția crîșmarului plecat la Ploiești după cumpărături.

— Ascultă, Cocuțo, tu crezi că lumea nu vede și nu discută ? cuteză Marilena, altfel o ființă tăcută și discretă, niciodată interesată de comportarea altora, simțindu-se însă șocată de insinuările celeilalte, cel mai mult displăcîndu-i cuvîntul „saltea“.

— Nu știu ce-i cu tine ! Nu te recunosc. Chiar ai de gînd să mă insulți în propria mea casă ?

— Deloc, de ce aș face-o ? Am eu ceva de împărțit cu tine ? Nu mi-a plăcut însă ce ai spus despre Sanda, atîta tot. Că tu, poate, ai viața ta, mai deosebită decît a altor femei, e una, dar de aici și pînă a-mi ponegri sora, e alta ! Asta-i pricina pentru care mi-am cam ieșit din fire, ceea ce la mine nu se întîmplă în fiecare zi.

Coca Busuioc rămase perplexă, înghiți în sec, o clipă fu gata să-și iasă din fire și s-o dea pe ușă afară pe Marilena Grigoriu, dar tot ea își spuse că nimic nu poate fi mai indicat decît să pară calmă și indiferentă, doar-doar „oficianta“ o să-și dea și mai mult drumul la gură, să aibă ea de unde culege și duce mai departe.

— Toate le-am priceput eu, doar asta nu : că „poate, *aș avea viața mea, mai deosebită decît a altor femei.*

— N-am chef de ceartă, ca să fiu sinceră ; am eu ceva de împărțit cu tine ? întrebă Marilena, ei înseși părîndu-i rău că și-a ieșit din fire.

— Și-atunci ? ! nu se dumiri cîrciumăreasa.

— Vrei să-ți spun adevărul... adevărat ?

— Spune-l !

— Decît s-o văd pe soră-mea alături de Drăgulin ăsta, prefer de mii de ori s-o știu măritată cu un muncitor, cu toate că despre chiriașul nostru nu s-ar putea spune că-i chiar muncitor.

— Ei, nu ! C-o fi vreun director de schelă !

— Director nu, dar are o meserie frumoasă și bănoasă. Și nici nu hingherește și ciomăgește oameni de treabă !

— Te referi la...

— La Stere Drăgulin, la care altul ? ! Cine mai e ca el, pe-aici, pe meleagurile astea ?

— Poate ești și tu vreo... comunistă, mai știi ?

— Ca să fiu sinceră, nu prea știu exact ce înseamnă a fi comunist, de ce să mint ?... Oricum, însă, între a fi comunist și... „drăgulinist“, prefer comunist. Ăștia măcar nu fură, nu bat, nu batjocoresc femeile și nici n-au de gînd s-o întindă, cînd vor da de greu.

— Adică pe care femeie a batjocorit-o Drăgulin ? întrebă frumoasa nevastă de cîrciumar, cu ochii pe jumătate închiși.

— Am zis „femeile“, nu „femeia“, preciză Marilena, hotărîtă să curme discuția și să nu și-o facă pe Coca Busuioc dușmancă. Și, după cîte știu, două sînt la număr fostele lui neveste, deci, am zis bine, „femeile“, nu ?

— Să moară... morții dacă nu te-ai gîndit *mai departe ?* întrebă Coca.

— Ei, dacă e s-o luăm pe-a dreaptă, n-are Drăgulin dinți și măsele, luate toate la un loc, cîte paciaure i-au trecut prin pat ! Numai că pe mine treburile astea mă lasă rece.

— Și printre... paciaurele astea, nu m-ai inclus cumva la socoteală și pe mine ? se încruntă din nou cîrciumăreasa.

— De ce pe tine ?... Tu ai bărbat, bărbatul tău, și nu al alteia ! De ce să „pici“ tocmai tu în patul lui Drăgulin ? Că doar n-oi fi tu mai proastă decît altele, cîte se dau în vînt după o hahaleră ca Drăgulin ăsta !

— Zău dacă te mai pricep !

— Nici n-ai ce pricepe ; fiecare cu ale lui : tu cu Busuioc, Drăgulin cu...

— Cu cine, zi ! începu să-și iasă din fire Coca Busuioc.

— Cu... cu cine-i pică, dar nu și cu soră-mea ! Nu-i Sanda de nasul lui, poți chiar să i-o spui, puțin ne pasă nouă de galoanele lui. Iar dacă vrea să plece „dincolo“, să plece, dar fără Sanda !

— Ești... nebună ! doar zise Coca Busuioc, ușor derutată de pofta de vorbă a celeilalte.

— Du-te și tu cu el, dacă pe-acolo o fi așa de bine. Du-te.

— Unde ? întrebă scurt Coca.

— Acolo unde-ar vrea să plece cu „ai lui“ : soră, cumnat, și ce s-o mai găsi pe de lături. Însă n-aș vrea ca, printre acești „pe de lături“ să se numere și soră-mea. Nu-și lasă ea țara și tot ceea ce reprezintă „ai ei“ de dragul lui Drăgulin-ăsta !

— Ești nebună, zău așa! exclamă soția negustorului, stupefiată de cele ce auzea ieșind din gura Marilenei Grigoriu, altfel mută și tăcută ca o biserică pustie : frumușică da, vorbăreață ba. Și iată că, deodată, o apucase limbarița, întrecînd-o pe ea și lăsînd-o mută.

— Ba nu-s deloc nebună, însă tu nu vezi încotro bate vîntul ? Ce nemți, ce Hitler, ce victorie finală, de unde „victorie finală“ ?... Aleluia !

— Dacă te-ar auzi Drăgulin... și Coca Busuioc oftă, chipurile a grijă pentru interlocutoarea sa, alta decît cea cunoscută pînă acum.

— Drăgulin *al tău* să se ferească să nu afle „alții“ ce intenții are și unde-i merge mintea ! Așa că nu-mi purta tu de grijă.

— Nu te recunosc, ca să fiu sinceră...

— Cocuțo, tu poartă-ți ție de grijă, nu mie și nici Sandei.

— Poate mai bine i-ai purta... ăluia de grijă !

— Care „ăluia“ ? întrebă Marilena, de parcă nu știa despre cine poate fi vorba.

— „Chiriașului“, veni scurt răspunsul cîrciumăresei.

— De ce adică să-i port eu de grijă ? Doar nu-i un copil neștiutor, care să aibă nevoie de mila cuiva!

— Milă ? se miră Coca Busuioc.

— Un fel de a spune. Dar dacă zici că are nevoie de grija altuia, nu-i de compătimit ?

— Depinde.

— Depinde — de ce ?

— De ce face și ce drege — fiindcă doar tu singură ai spus mai adineauri că ascultă Radio Londra !

Dîndu-și seama că femeia cu pielea albă ca laptele și cu ochii albaștri ca vioreaua era în stare să dea discuției lor tot felul de interpretări, Marilena se hotărî să braveze și să pară total indiferentă.

— Radio Londra... Radio Moscova... Radio Berlin... Radio București, toate propagandă și nimic mai mult.

— Eu n-ascult nimic, nici un post ! se repezi Cocuța.

— Fiindcă n-ai timp, de-aia nu asculți, zise cam într-o doară Marilena Grigoriu.

— Dar tu asculţi ?

— Cînd ?

— Cum cînd ? Cînd transmit „ăia“.

— Cînd transmit „ăia“, ori sînt la poștă, ori mă pune mama la treabă. Și apoi, ca să spun adevărul, nici nu mă interesează ce zic „unii sau alții“. Pe tine te interesează ? întrebă fata.

— Altă treabă n-am ?... N-am nici timp, ca și tine de altfel, dar, și de-aș avea, tot nu mi l-aș risipi pe gogoșile englezilor sau ale rușilor.

— Păi vezi ?...

— Ce să văd ? întrebă Coca.

— Că nu merită să-ți pierzi vremea cu așa ceva ?

— Da chiriașul vostru de ce ascultă ?

— Poate că nici nu era Londra, mi s-a părut. Și apoi, cum este mai tot mereu singur cuc, ce-ai vrea să facă ? Răsucește butoanele — după muzică, după ştiri, trebuie să facă şi el ceva, dacă după băutură nu se dă în vînt.

— Chiar așa, zău ! „Pe la noi“ nu știu să fi călcat vreodată, poate cînd eram eu plecată sau cînd dormeam. După-masă, pînă să înceapă aglomeraţia, mai trag și eu cîte-un pui de somn, căci doar nu m-a cîștigat Biță la belciuge.

— Nu-i el după cîte mi-am dat seama, nu-i el omul care să-și piardă vremea prin cîrciumi și restaurante. Mai degrabă mi se pare că îi este gîndul la învăţătură, să-și termine liceul și să ajungă și el cineva.

— Cum adică... cineva ?

* * *

De la acest „cineva“ a pornit gîlceava, apoi cearta, totul terminîndu-se cu despărţirea celor două femei, fiecare, în sinea sa, foc de supărată pe cealaltă.

Coca Busuioc stătu o clipă locului după plecarea Marilenei, fugi la baie. aruncă cu apă rece pe faţă, se șterse și reveni în dormitor.

„Cu alte cuvinte, m-a făcut incultă, își zise femeia, privindu-se în oglindă în vreme ce se pieptăna și-și aranja «fața». Adică, dacă n-am «carte», sînt o incultă, iar «dumnealui», ce să zic, este cult și foc de deștept !"

Stătea pe pat, cu picioarele în papuci, și se masa pe ici, pe colo, doar-doar i-or pieri nervii, Cocuța fiind, altfel, o fire irascibilă și nu tocmai ușor de potolit. Cînd sesiză un ciocănit ușor în ușă, se destinse, sigură fiind că dincolo de ușă nu putea fi bărbatu-său.

„Poate o fi Stere !" se bucură trupeșa femeie, cu gîndul la grajdul care fusese gata-gata „s-o dea de gol" cu cîteva seri în urmă.

— Poftim, zise, trăgîndu-și poalele rochiei mai înspre genunchi.

Ușa se crăpă încetișor, fără urmă de zgomot, și între deschizătura dintre toc și ușă se strecură un cap gogoneț, aproape lipsit de orice podoabă capilară, și Coca înțelese îndată că-i vorba de Jean.

— Ce-i, Jeane ? întrebă „stăpîna".

— Au sosit cei doi ingineri de la „Continentala", și vor ba una, ba alta, Dumnezeu să-i știe ce pofte au.

— Adică, ce ? se încruntă soția lui Biță Busuioc.

— Păstrăvi — nu, iepure — nu, cine poate să-i înțeleagă ? !

— Dă-le un c..., poate că așa ceva le place.

— Le-aș da eu, ba încă ce le-aș mai da, dar nu știți că domnul Busuioc ține la ei ?

— Să aștepte să vină Busuioc ! Să le satisfacă el poftele dacă-s așa de mofturoși.

— Părerea mea este alta...

— Care ? Zi-o, nu mesteca vorbele printre măsele !

— Pîn' să vină aici, s-au oprit dincolo, la „Titiroi", au luat acolo rachiul, și-aici au venit să facă pe-ai dracului, asta e, vă spun eu, altfel sînt oameni de treabă și la locul lor.

— Și în fond, ce vor ? începu să se calmeze Coca Busuioc.

— Parcă eu știu ?...

— Invită-i în salonaș. Vin și eu îndată !

După plecarea celui care răspundea de bunul mers al localului în lipsa „stăpînului“, Coca Busuioc se duse la oglindă, își aranjă cîteva bucle rebele, își săltă sînii, nu purta sutien, numai așa, „de-a dracului“, și părăsi dormitorul, intrînd în culoarul care ducea spre sala cea mare. Pe stînga, a doua ușă era a salonașului. Fără să ciocăne, doar ea era stăpînă, apăsă clanța și intră, toată numai zîmbet și bunăvoință.

— Bonjur, domnii mei !

— Sărut mîna, sărut mîna, făcură pe rînd cei doi ingineri, grăbindu-se să se ridice și să sărute cu adevărat mîna cîrciumăresei.

— Aud că sînteți supărați — păi se poate ? ! Și pe cine anume, că doar nu pe mine !

— Pe dumneavoastră ? ! zise unul, numai zîmbet și miere.

— Cum ne-am permite ! protestă și celălalt.

— Și-atunci ?

— Pe... pe Jean, adică pe nimeni. De ce adică am fi supărați ? Doar știm bine cu toții ce vremuri trăim și ce greu este în ziua de azi să procuri o „delicatesă“ !

— Mai degrabă sîntem un pic... geloși, aruncă o vorbă celălalt inginer, muieratic și dat la rele de mult, de pe vremea cînd nici nu terminase Politehnica.

— Geloși — pe cine ? ! susură Cocuța, sigură deacum că cei doi „rebeli“ nu vor mai călca în viața lor pe la „Titiroi“.

— Pe cine... pe cei care au fericirea și norocul să aibă în preajma lor o femeie cu vino-ncoace, cu tot ce înzestrează natura pe cîte una dintre suratele noastre. Stau așa, ca prostul, și mă-ntreb și mă minunez, cum de i-a dat cîte unuia un astfel de noroc !

— Să mor dacă știu despre cine-i vorba ! exclamă Coca Busuioc fremătînd toată de încîntare.

— Coană Cocuțo, vorbi și celălalt, ne cunoașteți de-o viață — „Nici un an, adică“, făcu Coca rapid o socoteală — și știți ce caractere nobile sîntem și se frumos știm să ne purtăm cu femeile, așa că vă dați bine seama că unei femei ca dumneavoastră nu i se cuvine decît respect.

— Încîntată!

— Respect și prețuire și — cu voia dumneavoastră — dragoste și amor.

— Nu înțeleg! se încruntă ușor apetisanta cîrciumăreasă.

— Adică vrem să zicem că... „dacă-o fi și-o fi", în noi veți avea întotdeauna prieteni de nădejde. Pe noi nu ne cheamă Stere Drăgulin și nici Hans Lerner, să ne gîndim doar la ușcheală cînd ne-or lua de la urmă tancurile rusești.

— Zău dacă înțeleg ceva! tresări Coca Busuioc și, de data aceasta, cel puțin, nu mințea.

— Păi... ăsta, „neamțul", geologul nostru, nu visează decît victorie, victorie cu *V* mare; Drăgulin, și el, dă din colț în colț, doar-doar vor da nemții de arma aia cu care se tot laudă de la o vreme, și astfel să întoarcă roata războiului.

— Adică ce vrei să spui, domnule inginer? Că nemții au pierdut războiul? se încruntă Coca Busuioc, cea care, tot ascultînd cînd pe unii, cînd pe alții, credea încă în victoria naziștilor.

— Mai știi?...

— Cum adică „mai știi"?!

— Prea s-au întins și prea au pierdut din puteri — din puteri și din „aliați". Uită-te, coană Cocuța, și la noi, românii: ne-am lăsat prostiți o vreme, dar iată că se pare că ne-am trezit dintr-un vis prea frumos ca să fie adevărat. Am luat-o razna dincolo de hotarele țării, amăgiți de propaganda lui Hitler și de neghiobia lui. Ei, dar ce să mai discutăm, cert este că ne-am ars și am ajuns înapoi la locul de unde am plecat. De ce?... Ca să ne moară pe front cei mai buni dintre fiii țării noastre. Să ajungem, mîine-poimîine, slugă la dîrloagă!

— Domnule inginer, zău așa, parcă n-ați lucra la „Continentala"! se revoltă sau doar păru a se revolta, Coca Busuioc.

— Ei, pe dracu ! Parcă de asta este vorba ? ! Lucrăm acolo unde sîntem mai bine plătiţi. Ca şi dumneavoastră, de altfel.

— Nu înţeleg ! se miră sincer soţia cîrciumarului.

— Adică, dac-ar fi să vă mutaţi de aici într-un sat amărît şi plin de noroi şi de urzici, aţi face-o cu dragă inimă ?

— Ce, îs proastă ?

— La fel și noi, la fel și ei, la fel toţi cei care ne-am crezut și ne credem încă buricul pămîntului. Mă uit și la ăsta, la lunganul ăsta de neamț : încă își mai închipuie că a lor va fi victoria. Care victorie ?

— Lasă, dragă, interveni în discuție și celălalt inginer, că mai sînt și alții care speră...

— Ce speră ?

— În victorie.

— Am impresia că nici însuși Hans Lerner nu mai crede în ceea ce spune sau în ceea ce face — sau măcar se preface că face.

— Nu te înțeleg.

— Păi dacă ne-a lăsat pe noi să plecăm de la „133"...

— Cum, adică, „ne-a lăsat" ? ! Putea să ne oprească ? !

— Cît de cît da, doar eram „parte", ca să zic așa, la operația de carotaj.

— Fiindcă pomeniși de carotajele astea... suspecte, ca să nu folosesc alt termen și mai categoric, ție, adică, nu ți se pare că de la o vreme toate merg pe dos ? Că există un „Aghiuță" care-și bagă cornițele acolo unde n-ar trebui să și le bage, dacă-i vorba ca sondele să dea țiței, țiței mult, nu... torofleașcă d-asta amestecată : ceva gaze, ceva apă sărată, și țiței... cu țîrîita ?

— S-ar putea, nu zic nu, dar asta nu-i treaba noastră, ci a lui Lerner. Pe noi ne preocupă producția sondelor, nu forajul, carotarea și împușcarea lor.

— Mă rog, așa e, dar asta-i una, ori eu mă refer la... la „cornițele lui Aghiuță". Dar... tac din gură, nu mă bag, nu mă amestec, în fond, avem „organe" care să se preocupe de un eventual sabotaj.

— Credeam că vă este foame, cînd colo, dumneavoastră vorbiţi de sabotaj ! interveni Coca Busuioc în discuţia celor doi ingineri, deşi ceea ce auzea nu i se părea tocmai lipsit de importanţă.

„Sabotaj"... Un cuvînt care i se părea a fi deosebit de grav, îl mai auzise şi altă dată pronunţat în restaurant, îndeosebi în „salonaş", dar niciodată nu părea să aibă un sprijin, cît de cît, bazat pe realitate. Or, din discuţiile celor doi ingineri, ameţiţi de poşirca lui Titiroi, s-ar fi putut deduce că pe-acolo, pe la ei, la sondele „Continentalei", se întîmplă lucruri lăturalnice cu legea, cu legea acelor timpuri. Şi poate că asta-i cauza, mai gîndi tot ea, pentru care Hans Lerner este atît de cătrănit de la o vreme, mai nimeni neputînd să-i intre în voie. Ce mai, e cu totul altul decît cel care era în urmă cu cîteva luni...

— Foame ? Şi încă ce foame ne este ! exclamă cel mai tînăr dintre cei doi ingineri, „muieraticul". Ce ne oferi, coană Cocuţa ? Ce-ai dumneata bun, cum n-are nimeni altcineva ? — o privi el gales în ochi, ca apoi să coboare privirea spre pieptul ei opulent.

— Iepure la tavă, iepure cu măsline, altceva mai bun, n-am.

— Oare ?

— Oare, ce ? întrebă Coca Busuioc, de parcă n-ar fi înţeles aluzia bărbatului.

— N-ai dumneata... lucruri şi mai bune decît iepure ?

— O !... Cum să n-am ? Am. Am însă doar pentru bărbatul meu, nu pentru alţii ! exclamă ea zîmbindu-i totuşi complice.

— Lasă, Dane, femeia în pace, e femeie măritată ! interveni în discuţie cel mai vîrstnic dintre ingineri.

— Eu nu sînt însurat ? Sînt. Aşa că pornim la drum... pe picior de egalitate.

— Domnule inginer, vezi cuiul ăla de colo, bătut în perete ?

— Îl văd, ei şi ?

— Este bătut cu un scop bine definit ; cine are... pofte, să și le agațe în el.

— Mersi, coană Cocuța, mersi, sînt însă sigur că poftele mele sînt atît de mari, încît s-ar îndoi cuiul şi-ar cădea jos, la frumoasele dumitale picioare.

— O să-l pun pe Biță să bată un piron !

— De ce-i nevoie să-l amestecăm pe domnu Busuioc în... în astfel de treburi plăcute ?

— Ca să nu cad în ispită și păcat, răspunse femeia scurt, inginerul fiindu-i în multe privințe pe plac, numai că se temea de indiscreția lui, nu o dată auzindu-l lăudîndu-se cu cuceririle sale.

— Deci... motive pentru „ispită" există totuși !

— Bineînțeles că există : tînăr, înalt, bine legat...

— Pe deasupra și inginer ! nu avu de lucru bărbatul să adauge.

— Fac ceva pe diploma dumitale de inginer ! În pat, toți bărbații sînt în pielea goală, și femeia altceva cată, nu acte, certificate sau diplome !

— Coană Cocuță, m-ai dat gata : mă predau ! cedă inginerul.

— Să te înveți minte ; altă dată să nu mai faci curte unei femei de față cu al treilea, cît de bun prieten ți-o fi el, continuă frumoasa nevastă de cîrciumar.

— Are dreptate doamna Coca, interveni acesta în discuție.

— În cazul ăsta, îmi merit soarta, zise spășit „vinovatul".

Să continue convorbirea nu mai avură cînd ; în ușă se auzi un „cioc-cioc" și același cap gogoneț îi anunță că „a sosit și domnul Lerner :

— Îl invit aici ?

— Invită-l, Jean ! se poate ?

— Cînd a avut timp să termine carotajul ? ! se miră inginerul mai în etate, privind la celălalt.

— I s-o fi făcut foame, își dădu cu părerea Coca Busuioc.

Un ciocănit scurt, și cei aproape doi metri de oase se strecură în „salonaș", zise un „sărut mîna", și se lăsară alene pe un scaun, oftînd.

— Gata ?

— Gata la dracu ! S-a stricat porcăria de mașină !

— „Porcăria“, dacă nu mă înșel, este fabricată în Germania, îl cam luă peste picior Dan Stănescu, inginerul care își încercase „norocul“ la Coca Busuioc.

— Aici s-a porcărit, nu în Germania ! De acolo plecat bun, excelent. Meseriași proști stricat !

— Mă rog, și-acum ce-i de făcut ?

— Chemat pușca mîine-dimineața. Făcut socoteli și primu' carotaj este bun.

— Foarte bine, așa aș fi procedat și eu, îi aprobă hotărîrea Crișan Pop, inginerul mai vîrstnic.

— Și noi, acuma, să mîncăm, tot nu avem altceva mai bun de făcut, propuse Dan Stănescu, aruncîndu-i încă o ocheadă „Cocuței“.

*
* *

— Du-te în grajd, am ceva să-ți spun, șopti Coca Busuioc, adresîndu-se șefului de post.

— Numai pentru „atît“, să-mi spui ceva ?

— Deocamdată „numai“, și nu te mai parfuma ca o cocotă, că m-a simțit „al meu“, mirosind a viorele!

— Ce nas sensibil are domnu Busuioc ! exclamă Stere Drăgulin pierzîndu-se în întunericul culoarului care ducea spre dependințe, unde după cîteva minute îl urmă și femeia.

În grajd, pe lîngă două vaci de lapte, rumegau alene cîteva oi. Alături se învîrteau, neastîmpărați, patru miei, deranjați din liniștea lor de prezența celor doi intruși. Ca să intre peste ei o urmă de lumină de la becul agățat într-un stîlp, afară, Coca Busuioc lăsă ușa întredeschisă și se trase, împreună cu jandarmul, spre partea dreaptă a grajdului, unde era păstrat fînul.

— Ascultă, stimabile, ia zi repede ce-i între tine și leșinătura lui Grigoriu ? ! se și grăbi să-l ia la rost femeia pe bărbat, toată numai nervi și draci.

— Marilena ? se făcu a nu ști despre cine vorbea nevasta cîrciumarului.

— Las-o pe Marilena în pace, că nu de bleaga asta este vorba ! Mă refer la Sanda, nu face pe tîmpitu !

— Ce-ai, dragă, ești nebună ?! Ce-ţi veni ?

— Ce-mi veni ?... Ești tu șef de post, dar ești și-un mare prost ! făcu ea un fel de calambur. Cum „ce-mi veni"?! Vrei să zici că nu ești amorezat lulea de pisica asta cu ochii verzi ? Ia spune !

— Sînt, pe dracu, de unde ai mai scos-o și p-asta ?...

— Soră-sa, Marilena, chiar ea mi-a spus, și mi-a mai spus și ce planuri aveţi, s-o întindeţi în Germania, în Canada, la dracu-n praznic, cînd s-o dărîma șandramaua cu nemţii tăi !

— Dacă nu te-aș cunoaște, m-aş supăra. Așa însă te iert și pentru faptul că m-ai făcut tîmpit, prost, cum ţi-a venit la gură.

— Şi vrei să zici că n-o iubești pe Sanda, asta ?! şi trupeșa femeie îl ciupi de braţ, a dușmănie.

— Au !

— Îţi scot ochii, asta-ţi fac ! Încă nu s-a născut bărbatul care să-mi dea cu piciorul pentru o leșinătură ca fata directorului, pricepi ?

— Cocuţo dragă, zău că ești o... bleagă și jumătate, dacă te iei după toate vorbele. Și vrei să-ţi spun ceva ?

— Spune !

— Pisică-nepisică, leșinătură-neleșinătură, fata-mi place, dacă vrei să știi adevărul adevărat.

O palmă răsunătoare avu darul să-i trezească din somnolenţă pe cei patru miei care abia se liniștiseră.

— Porcule ! Mai ai şi tupeul să mi-o spui așa, franc, direct ? !

Mîngîindu-și obrazul lovit cu destulă putere, Stere Drăgulin, după ce fusese gata „s-o ia el la poceală", cum ar fi făcut cu un delincvent oarecare ce i-ar fi căzut în labă, o luă în braţe și începu s-o sărute, căutîndu-i gura, pe care o găsi fără prea multă osteneală. Apoi, încet, doar în sărutări și suspine, aplecă femeia peste un balot de paie.

*
* *

— Deci n-o iubești ? Și nici n-ai de gînd să fugi cu ea ?

— Unde să fug ? ! ocoli Drăgulin prima întrebare. Crezi că „ăia de dincolo de ocean" pe noi ne așteaptă ! Sau că pe-acolo umblă cățeii cu covrigii în coadă ?

— Și-atunci ?

— Vrei să-ți spun adevărul adevărat ?

— Spune-l !

— Tu știi bine — ăsta sînt, altul mama nu mai face — că-mi plac... cruditățile. Așa, ca amuzament. Și, ca să mă știu mai al dracului decît alții...

— Of ! — și femeia cu ochi albaștri află cu adevărat, Stere Drăgulin reprezentînd pentru ea mai mult decît un amant ocazional.

— Degeaba oftezi, fiindcă știi bine, doar pe tine te iubesc cu adevărat. Se împlinesc doi ani de cînd trăim împreună.

— Fii atent, repet, Biță a simțit ceva !

— Să simtă, n-are decît. Mie n-are ce-mi face, de tine n-o să se despartă niciodată, îl cunosc doar bine, la el interesul poartă fesul, afacerile și banul, adică, tu ești abia... mai încolo, poți să fii sigură și poți în același timp să fii mulțumită, chiar încîntată. Bărbați ca Biță pe toate drumurile, numai că eu, ca *bărbat*, sînt mai ceva decît el. Pe cînd banii, averea, agoniseala, toate astea sînt trecătoare, pricepi ?

— Ce să pricep ? întrebă Coca Busuioc scuturîndu-se, să îndepărteze eventualele urme de fîn.

— Să nu-ți pese de scenele lui de gelozie. Face mai mult pe nebunul atunci cînd pare a fi gata să te strîngă de gît. Dacă urmărea cu orice preț să ne prindă, ne prindea de mult, poți să fii sigură, dar ce interes ar avea ? Dacă se ceartă cu mine — dau numai un exemplu ! — cine crezi că-l mai lasă să-și facă de cap și să aibă în cîrciumă tot felul de bunătăți prinse și vînate în perioada de prohibiție ? Nici

„Berbec“, la Ploiești, n-are ce are el în galantar. Am sau n-am dreptate ?

— Poate că ai, nu zic nu, dar ce-ai vrut să spui mai adineauri cu... cu „dau numai un exemplu“ ? Cum că, adică, pe lîngă tine aș mai avea și pe altcineva ?

— Și... n-ai ?

Femeia tăcu, o clipă, două, fu gata să-i mai tragă o palmă, dar sfîrși prin a-și ascunde fața la pieptul bărbatului, scîncind.

— Haide, nu fi prostuță ! Am glumit, atîta tot. Ce naiba ești atît de sensibilă ? și îi acoperi fața de sărutări, sesizînd cu acest prilej că umezeala și sărătura lacrimilor lipseau cu desăvîrșire.

— Da, prostuță, bine zici, sînt, ba chiar sînt o proastă cu *P* mare, dacă încă te mai iubesc, cînd singur ai recunoscut că vrei să te culci cu iubita... comunistului ăluia de-l au chiriaș ! zise ea într-o doară, suficient totuși ca în Stere Drăgulin să se trezească „simțul datoriei“.

— De unde pînă unde ai dedus că „ăla“-i comunist ? întrebă el apatic, cu o indiferență căutată, ca să adauge : Vorbe...

— Păi, dacă n-ar fi așa, de ce ascultă seară de seară Radio Londra... Tu asculți ? N-asculți ! Biță ascultă ? N-ascultă. Și-atunci, te-ntreb, de ce dumnealui ascultă ? erupse femeia, mai adăugînd și de la ea, convinsă că „măcar așa“ se răzbună pe Sanda Grigoriu.

Ceea ce-i spusese șeful de post cu cîteva minute în urmă cu privire la inexistența vreunei urme de dragoste adevărată între el și fata profesorului nu avusese deloc darul s-o liniștească cu desăvîrșire, doar îl cunoștea bine pe Stere Drăgulin. Războiul, oricum, o să mai dureze și, indiferent de rezultatul final al încleștării dintre cele două tabere, pe ea o interesa „momentul“ — nu ce va fi la anul și la Paștele cailor ! S-ar fi simțit mică, înjosită, dacă chipeșul șef de post s-ar fi mutat la Titiroi, la o masă rezervată doar pentru el și noua sa iubită, cea cu care, mai mult ca sigur, urmărea s-o-ntindă peste hotarele țării sărăcite de război și de ocupație străină. Dar, măcar pînă atunci, îl voia pentru ea, nu pentru alta. Ce-o să fie și cum or să se desfășoare lucrurile mai departe depindea de o mulțime de factori, și nu de ea, Coca Busuioc, și nici de-al ei bărbat, bun-rău, era al ei, cu acte și cu cununie, și nici măcar de Stere Drăgulin sau de mareșalul Antonescu. Și-atunci, își zise, de ce să intervină în viața ei „ăștia doi" ?

— Crezi că numai el ascultă Radio Londra ? o întrerupse din gînduri același jandarm, folosind în continuare un ton de indiferență. Mulți ascultă...

— Da, dar de ce ascultă „pe mutește" ?

— Cum adică ? întrebă plutonierul-major de jandarmi, uns cu tot felul de alifii și trecut prin multe în cei aproape douăzeci de ani de cînd lucra în jandarmerie.

— Pe șest, încet, încetișor, să nu-l audă nimeni. Bleaga de Marilena, cea care „l-a turnat" — de cînd Coca era în „ambianța" jandarmului, învățase o mulțime de cuvinte din argo-ul acestuia — doar întîmplător „s-a prins", meșterea nu știu ce prin cămară, și-așa și-a dat seama că dumnealui ascultă Londra. Dumnealui, dar nu m-aș mira dacă alături de el s-ar găsi deseori și „pisica", pisica pe care tu vrei s-o faci... capitalistă în Canada ! și Coca Busuioc izbucni într-un rîs reținut, să nu fie cumva dibuiți de vreo slugă ieșită la aer.

— Iar vorbești prostii ! Îi tragi întruna cu Canada asta, de parcă ăia de acolo atîta așteaptă — români voinici ca brazii, tocmai buni să-i pună să asfalteze șoselele ! vorbi Drăgulin dovedind că unele gînduri apucase să-și facă.

— Și vrei să-ți mai spun ceva ?

— Spune, fu scurt jandarmul, cuprinzînd-o pe după umeri și sărutîndu-i zulufii blonzi de lîngă ureche.

— Vorbeau... „continentaliștii", mai devreme, Lerner și ceilalți doi, dar mai mult „ceilalți doi", că de la o vreme „Aghiuță" își cam bagă coada în sondele nemților — pricepi ?

— Absolut nimic, fu Drăgulin sincer și categoric în același timp.

— Nici eu n-am priceput mare lucru, de altfel nici nu sînt de specialitate, dar ceva-ceva tot am dedus, și-anume că, de la o vreme, sondele lor sînt mai degrabă păguboase decît norocoase. Dacă ale „Astrei“, deși sînt puține la număr, au țiței mai toate, iar ale „Continentalei“... mai nimic : apă, gaze și noroi. Pricepi ? repetă femeia același „pricepi“, ea însăși născută și crescută printre sonde și auzind zi de zi, mai vrînd, mai nevrînd, o mulțime de amănunte din tainele muncii de sondor.

— Și-adică vrei să zici că „ăsta“... iubitul Sandei, ar fi „autorul“ ? se apropie, vrînd-nevrînd, de adevăr, șeful de post în vreme ce mîngîia femeia pe spate.

— Eu nu zic nimic, nici nu mă pricep la toate șmecheriile astea sondărești ; eu doar ți-am spus ce vorbeau „ăia“.

— Fleacuri...

— Fleacuri — nefleacuri, cei trei erau destul de supărați, mai ales neamțul. Sau...

— Sau ce ? întrebă Stere Drăgulin, sesizînd reținerea femeii.

— Sau ți-e teamă c-o fi vreo mișcolație suspectă la mijloc și-o fi amestecată și... Săndica ta ? Și nu dorești să aibă fata neplăceri, cel puțin pînă-i vii de hac, țap bătrîn și afurisit ! și Coca Busuioc fu gata să-i mai tragă o palmă.

— Să te ferească Dumnezeu de gelozia femeilor ajunse la treizeci de ani !

— Oh, scumpul meu, de ce ești rău și nu vrei să pricepi că te iubesc și că fără tine nu știu ce m-aș face ? — și Coca Busuioc își încolăci brațele goale de gîtul bărbatului, căutîndu-i gura.

*

Ca prin minune, sonda 133 se nimeri să dea o producție mai mare decît celelalte sonde ale „Continentalei“ forate în ultimele luni.

— Se pare că am greșit totuşi măsura, socoti Stan Florescu, „greșeala“ fiind în norocul nemţilor....

— Lasă, mai bine că a ieșit așa, îi spuse mai vîrstnicul tovarăș Mitu Răduleț.

— Bine, pe dracu ! De ce bine ?

— Eu, spre deosebire de dumneata, mai umblu și prin cîrciumi și, vrînd-nevrînd, trag cu urechea ba la o masă, ba la alta. Și în ultimele zile am auzit destule plîngeri, văicăreli și discuţii în doi peri, înțelegi ?

— Nu.

— Mă mir. Cred că, mai degrabă, te faci să nu înțelegi, căci prost nu ești deloc.

— Adică ? se încruntă Stănică.

— Chiar ţii cu tot dinadinsul să intre „ăștia“ la bănuieli ? Și să ia la rînd sondele carotate în ultimele luni, să le împuște din nou „acolo unde trebuie“ ? Cine ar avea de cîștigat din treaba asta ? Dumneata nu. Țara nu. Atunci cine ? Nemții ! Doar ei ! Așa că, măcar o vreme s-o lăsăm mai moale. Sau, mai bine zis, *s-o lași mai moale,* doar eu n-am nici un amestec, nu știu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut, cum zice o vorbă românească.

— Asta ar însemna...

— Știu, știu ce-ar însemna, știu prea bine. Țiţei mult, zăcămînt secătuit rapid. Eu însă am spus „s-o lași mai moale“ : nu... să termini cu „greșelile de măsură“ definitiv și complet, ci doar să nu ne mai lăcomim.

— Dacă am auzit bine, ai folosit pluralul : „să nu ne mai lăcomim“, asta ar însemna...

— Nu înseamnă nimic, dar absolut nimic faţă de „situaţia trecută“. Eu însă îmi văd mai departe de „sforile mele“, dumneata de ruletă. Am vorbit limpede ?

— Mda...

— Nici un „mda“, tovarășe...

Spre surpriza sa totală, Stan Florescu auzi din gura celuilalt pronunţîndu-i-se adevăratul său nume. Rămase o clipă perplex, doar una, ca îndată să-i răspundă că pe viitor o să caute să fie mai prudent — de parcă pînă atunci n-ar fi fost ! — neluînd în seamă „adevăratul nume". Înțelese îndată, nici nu era prea greu, că „tăcutul" și „apaticul" său tovarăș de muncă era cu totul altul decît cel socotit ca atare pînă atunci. Și că „goana" lui dintr-o schelă în alta nu se datora unui capriciu de moment sau vreunei eventuale „scrînteli", ci avea un scop bine definit, și nu el, ci alții îi îndrumau pașii unde și cît să lucreze, cu cine să ia „legătura", ce să facă și ce să nu facă.

— Și, ca să-ți dau un sfat... bătrîne, aș zice că ar fi bine o vreme să termini și cu „Radio Londra, și cu Sanda Grigoriu, măcar o vreme.

— Nu văd legătura ! tresări neplăcut surprins Stan Florescu.

— N-o vezi fiindcă nu vrei s-o vezi, ceea ce ar însemna din două una : ori că ești îndrăgostit... lulea, ceea ce-i rău, foarte rău în situația de față, ori că nu dai doi bani pe priceperea și pe răutatea lui Drăgulin. Că-i rău, o știm cu toții, deci și dumneata, că-i și priceput, poate că n-ai de unde să știi, deși m-aș mira „să nu ți se fi atras atenția". Și dacă o fi și el îndrăgostit — nevasta cîrciumarului e așa... un fel de felul întîi, supă sau ciorbă, de care ajunge oricine să se sature într-o zi — pericolul care te paște este și mai mare, încît stau și mă gîndesc dacă n-ar fi mai bine să pleci de-aici, să ți se piardă urma.

— Să plec ? ! se încruntă Stănică, găsind prudența lui Răduleț întrucîtva exagerată.

— Am zis „stau și mă gîndesc" — asta e părerea mea, nu a altuia, adică a unui om care a trecut și el prin „destule" și are experiență cu ghiotura. Eu, p-ăsta, pe Drăgulin adică, îl cunosc de vreo ...optnouă ani, el, din fericire pentru mine, nu mă cunoaște mai deloc, sau poate chiar deloc. Asta nu înseamnă că nu mă tem de el, și nu atît de cravașa și pumnii lui, cît de „actul de acuzare" cu care aș fi trimis în fața lui Zanea, pricepi ?

Năucit de vorbăria... tăcutului său tovarăș de lucru, Stan Florescu nu găsi altceva mai bun de făcut decît să ofteze adînc.

— Oftatul ne ajută cît... cît un oftat. Așa că, zic, gîndește-te bine la ceea ce am vorbit amîndoi și las-o moartă cu... manipularea carotajului.

„Manipularea ? !" tresări Stănică, gîndul fugindu-i la Stavropoleos și la acel minunat tovarăș, Toma Dănescu, în preajma căruia trăise cîteva luni „bune". Deci... deci s-ar putea...

— Da, da, am zis bine, „manipularea", nu eu am botezat-o „așa", și Mitu Răduleț zîmbi privindu-l în ochi. Lumea-i mică, nu-i așa ? Colea-s Filipeștii și Bana, dincolo Stavropoleos, la mijloc Morenii, o palmă de loc. Și peste „palma" asta doi satrapi : Cărășel — colo, Drăgulin — aici. De ăsta trebuie să ne ferim „acum", cel puțin o vreme, deși, repet, eu, de-aș fi în locul dumitale, aș întinde-o, n-aș mai sta pe gînduri.

— Unde ? întrebă încruntat Stan Florescu.

— Să ne gîndim o zi, două, nu mai mult ; să luăm legătura și cu... alții, să vedem ce spun și ei...

— Care „alții" ? întrebă Stan Florescu, deși o astfel de întrebare nu-și prea avea rostul.

— Să vedem, nici eu nu știu prea bine ce și cum. Deocamdată, situația nu pare a fi tocmai periculoasă, dar parcă poți ști vreodată de unde apare coada dracului ? Oricum, pînă una-alta, dumneata trebuie să fii cel de toate zilele, cel de pînă acum, rărind-o însă cu fata proprietarului, cu Sanda. Ar fi bine să te muți de-acolo, dar graba asta poate bătea la ochi, unora. Rămîi acolo, dar prudență, prudență și înțelepciune și... și fără Radio Londra. Cît privește „partea practică a problemei", adică micșorarea producției sondelor „Continentala", o să căutăm și o să găsim și alte metode prin care să ajungem la acest rezultat. Doar sîntem, amîndoi, sondori din tată în fiu, ce naiba ! exclamă „ștearsa figură" pe un ton care contrazicea pe omul de pînă atunci, cînd sesiză tristețea care se așternuse pe fața mai tînărului său tovarăș de muncă, tînăr, dar care totuși îi era „șef".

— Bine, doar spuse Stănică.

— Să dea Domnu să fie bine, doar asta vrem cu toții.

Capitolul 3

Stere Drăgulin, îmbrăcat ca de paradă, parfumat și pomădat, ciocăni în ușa locuinței profesorului Horia Grigoriu, avînd certitudinea că acesta nu-l putea pofti să intre, fiindcă la acea oră era la catedră. De asemenea, nici Marilena nu putea fi acasă, lucrînd în acea săptămînă în tura de dimineață. „Chiriașul", și el, era plecat „la treabă", în acea zi urmînd a fi carotată sonda cu numărul 139. Deci, acasă, își zise, nu puteau fi decît „două suflete" : Sanda, care în acea dimineață nu avea ore, și „mama soacră". „Bietul om" trăgea nădejdea ca „lucrurile" să iasă după pofta inimii sale, frumoasa fată plăcîndu-i mult, simțind pentru ea chiar un oarecare început de dragoste. Mai mult de „oarecare" nu cuteză să meargă, își cunoștea bine felul de a fi și plictisul care se așternuse curînd ca o ceață densă, peste toate iubirile lui de pînă atunci. Ceea ce i se părea cu totul înjositor și nedemn pentru un om de importanța sa era faptul că un „oarecare" îl putea înlocui pe *el* în inima fetei.

Cele înșirate sau mai degrabă insinuate de soția cîrciumarului avuseseră darul să-i deschidă ochii, făcîndu-l să devină circumspect cel puțin din două puncte de vedere, care, luate separat, nu aveau nici o legătură unul cu altul.

Că „tipul" îi căzuse la inimă fetei mai treacămeargă, ducă-se amîndoi unde și-a înțărcat dracul copiii. Ducă-te, și totuși ceva, ca o menghină, îl strîngea și-i lua piuitul, neputîndu-și imagina cum el, el, Stere Drăgulin, mare și tare peste suflarea din jur, putea fi trecut pe un plan secund de către un coategoale, de un „operator la carotaje“, după ce el fusese cel care o încîntase pe fată cu tot felul de promisiuni şi poveşti frumoase.

Al doilea lucru era mult mai grav și atingea direct funcția sa de jandarm. Că Stan Florescu asculta posturi de radio străine nu l-ar fi deranjat prea mult, doar nu era el singurul care, seară de seară, învîrtea butoanele aparatului de radio, doar-doar va auzi vești noi și cît mai apropiate de realitate. El însuși, cel care veghea să fie liniște peste coclaurile din subordinea sa, asculta — „să-și dea mai bine seama de realitate“. Doar cînd era prea amețit de băutură sau „ocupat“ cu vreuna dintre ibovnice, renunța a mai prinde vești sosite pe unde herțiene.

„Numai că eu sînt eu, și ăsta»-i «ăsta» : nu se potrivește vulturul cu vrăbiuța. Și apoi, aluziile alea care se refereau la producția sondelor «Continentala» te miri ce și mai nimic de la o vreme, vreme care se cam potrivește cu «vremea» de cînd lucrează... Don Juanul pe-aici, la Filipești, s-ar putea să nu fie doar vorbe aruncate în vînt, așa că...“

Cînd Sanda Grigoriu îl văzu pe fereastră intrînd în curte nu se bucură deloc și, dacă ar fi avut timp să-i spună maică-sii, care își vedea de ale ei la bucătărie, că nu-i acasă, ar fi făcut-o cu dragă inimă. Așa, însă, Drăgulin ciocăni de două ori în ușă și, fără să mai aștepte vreo invitație, apăsă pe clanță și intră în antreu, Sanda fiind cea care, vrînd-nevrînd, îl primi, zîmbindu-i strîmb.

— Ce onoare ! zise ea, cu o ușoară urmă de ironie în glas.

— Numai „onoare“ ? Mă așteptam la altceva, la o exclamație care să fie cît de cît apropiată de... de bucurie, chiar de fericire ! De ce, în cazul nostru, „onoare“ ? Nu prea-i bună onoarea asta la ceva anume și nici nu ne apropie de realizarea unor planuri făcute împreună, intră direct în „subiect“ Drăgulin.

— Planuri ?! făcu fata, invitîndu-l să ia loc pe un scaun.

— Planuri, vise, zi-le cum vrei, doar n-ai uitat ce-am vorbit odată, mai pe la începutul toamnei trecute !

— Visele, domnule plutonier-major, se destramă o dată cu sosirea zorilor, cînd ne trezim și ne apucăm de treabă.

— Și... zorile astea de care vorbești se pare că pentru tine au sosit o dată cu... sosirea „chiriașului“ ! se hotărî „forța publică“ să lase deoparte ocolișurile și să se apropie cît mai repede de scopul pentru care, în fond, se afla în casa fetei.

— Eroare, domnule plutonier-major. Eroare totală.

— Și de cînd, una-două, „domnule plutonier-major“ ? Nu-i mai simplu și mai aproape de realitate dacă mi-ai spune, simplu, Stere ? și jandarmul o privi „hoțește“ pe sub cozorocul caschetei, pe care, „neam prost“, cum îl considerau destui, uitase să și-o scoată odată intrat în casă sau, mai degrabă fiindcă, tot privindu-se în oglinda din camera lui, ajunsese la concluzia că este „mai frumos“ așa, cu șapca pe căpățînă.

— Tocmai că n-ar fi deloc aproape de realitate, dată fiind diferența de ani dintre noi, nu cedă fata, altfel isteață, dar fără prea multă experiență a vieții.

— Prin urmare, mă făcuși și bătrîn !

— Ferească sfîntul ! Bătrîn la patruzeci de ani ?

— Pardon, treizeci și nouă !

— Bătrîn la treizeci și nouă de ani ? ! Și-un an în plus, și-un an în minus, n-au o prea mare importanță cînd „bătrîni“ sînt cei ce ies la pensie, cei care își leagănă nepoții pe genunchi sau se duc la biserică și stau în strană ore în șir, doar-doar o să le ierte Domnul păcatele făcute în tinerețe.

— Nu te știam așa de vorbăreață ! se miră sincer jandarmul.

— Ei, se mai schimbă omul, mai evoluează și el, nimic nu rămîne în loc măcar de la o zi la alta, așa că de ce v-ați mira atîta, domnule plutonier-major ?

— Ascultă, chiar vrei să-ți bați joc de mine ? ! răbufni jandarmul, sesizînd îndată că era luat peste picior — și de cine ? — de o puștoaică abia ridicată de pe băncile Normalei, ajunsă suplinitoare la Filipeștii de Pădure mulțumită tatălui ei, care, om serios, cel puțin asta era impresia tuturor, avusese grijă să-și aducă odrasla lîngă el.

— Să-mi bat joc ? Cum adică ? Nu pricep nimic, absolut nimic. Nu-mi permit să-mi bat joc — ca să folosesc cuvinte abia auzite — nici măcar de copiii pe care-i învăț cum să se descurce în viață și ce mare importanță are fiecare dintre materii, începînd cu gramatica și istoria și sfîrșind cu geografia și... și studiul naturii, să zicem, deși eu una îi învăț mult mai mult decît atît.

— Deșteaptă ești, Sanda ! Abia acum îmi dau seama pe cine am... iubit !

— „Pe cine... am“, deci nu „pe cine iubesc“, jubilă Sanda Grigoriu, cam devreme totuși, fiindcă, la anii ei cruzi, nu știa de ce-i în stare un plutonier-major de jandarmi într-o vreme cînd, îndeosebi la țară, ei, jandarmii, erau cei care tăiau și spînzurau, neavînd rivali nici măcar printre primari.

— Deci e limpede, ai terminat cu mine, de-acum încolo toate speranțele tale sînt legate de „chiriaș“. Am sau n-am dreptate ?

— Deloc. „Chiriașul“, cum îi tot zici de parcă n-ar avea nume, azi este aici, mîine cine știe unde, asta îi este meseria, și nu sînt eu aia care să alerge dintr-o schelă în alta de dragul lui.

— Și-atunci ? !

— Și-atunci, ce ? întrebă simplu fata.

— Nu-l iubești ? Nu-i deci adevărat că ești îndrăgostită lulea de el ?

— Lulea ?... Ce-o mai zi și asta ? ! Îndrăgostită lulea !...

— E-o vorbă românească ; m-aș mira să nu-i cunoști semnificația ; se referă la... *unul* care nu poate trăi fără *celălalt*.

Sanda, întrucîtva amuzată, chicoti și privi la interlocutorul ei ca la un „mare prost“, ca să-i dea un răspuns din care se putea deduce că nu era totuși cu totul naivă.

— Și care-i... unul „ăla“ care nu poate trăi fără „celălalt“ ? Eu sau chiriașul ?

— În cazul de față... poate amîndoi.

— Cu „poate“ și cu „dacă“ n-o să ajungem noi doi nici în vecii vecilor în Canada sau mai știu eu unde — cum mi-ai tot împuiat capul anul trecut !

— Pînă să apară pe-aici... știm noi bine cine !

— Ba, că o s-o luăm cu noi și pe iubita dumneavoastră soră, ba și pe-al ei bărbat, cel din Hitlerjugend, mă mir că n-ai propus s-o luăm și pe Coca, pe Cocuța Busuioc, dar fără al ei bărbat, fiindcă n-o să-și lase „Ardei-Umplut“ deverul de la Filipeștii-de-Pădure, de dragul formelor pline ale Cocuței, cea de ce toți iubită și niciodată sătulă ! se înfurie Sanda, ocolind „apropoul“ jandarmului.

Stere Drăgulin își dădu cascheta mai spre ceafă, privi oarecum năuc la frumoasa fată din fața sa, pe care abia acum ar fi dorit mai mult ca oricînd s-o ia de soție și nu doar s-o aibă ca amuzament, în cîteva nopți, și răbufni, după cum îi era felul cînd se simțea „călcat pe picior“ :

— Deci am ajuns s-o aud și p-asta, cum îți bați joc de mine, tu, o puștoaică de abia douăzeci de ani, după ce eu n-am urmărit nimic altceva decît să te văd fericită ! Bravo ! Bravo ție, rușine mie ! Prost sînt, singur recunosc, dacă am ajuns în așa hal !

— Care... hal ? întrebă simplu Sanda.

— Cum... care ? ! Păi, eu vin *aici*, cu intenții dintre cele mai serioase, și tu mă iei peste picior ? Parcă n-aș fi și eu... cineva, parcă nu m-ar chema Stere Drăgulin, și n-aș fi ceea ce sînt !

— Și ce-ai cu mine, frățioare? întrebă candid fata.

— N-am nimic, dar vreau să te măriți cu mine !

Liniște. Din bucătărie se auzea cum soția lui Horia Grigoriu toca ceva pe-un fund de lemn. O jagardea lătra în curte — la vreo vrabie, poate, strada la acea oră fiind pustie.

Stere Drăgulin, care între timp izbutise să-și pună cascheta pe un scaun lăturalnic, înțelese tăcerea fetei exact pe dos, adică a acceptare a propunerii lui, care, de altfel, nu era prima, şi îndrăzni să se ridice şi să se apropie de canapeaua pe care stătea Sanda, cu picioarele alăturate şi cu marginea rochiei trasă cît mai în jos peste rotunzii ei genunchi. Oftînd, se aşeză alături, căutîndu-i privirea.

— Nu-i aşa că un pic, măcar un pic, totuşi mă placi şi poate mă şi iubeşti ? scînci jandarmul.

Sanda Grigoriu întoarse ochii ei nespus de frumoşi spre cel care îi vorbea, se dădu cîţiva centimetri mai înspre marginea canapelei şi-i răspunse scurt, fără să bănuiască măcar ce o să urmeze :

— Nu te-am iubit niciodată, dar, ca să fiu sinceră, într-o vreme, cînd eram mai mică şi mai... proastă, îmi plăceai, vedeam în dumneata...

— „Dumneata“?! tresări Drăgulin surprins nu atît de acel „dumneata“ cît de intonaţia cu care fusese pronunţat cuvîntul.

— Da, da, exact, vedeam în dumneata pe omul frumos şi voinic, cinstit şi drept apărător al legii.

— Şi ? întrebă jandarmul cînd sesiză că fata se oprise a-şi mai depăna cuvintele.

— Şi... ce să-ţi mai spun ? Încet-încet, mi-am dat seama că eşti exact ca toţi ceilalţi şefi de post, şefi de post, şefi de poliţie, toţi la fel, adică.

— Adică ? se încruntă Stere Drăgulin, gata s-o ia în braţe, s-o mîngîie, s-o sărute şi s-o violeze dacă altfel nu putea s-o aibă, ca apoi fata, obosită dar şi cucerită, să-i cadă la picioare, supusă în întregime lui, a omului mare şi tare peste ordinea care trebuia să domnească în zona sa de acţiune.

Numai că, socoti tot el, vremurile s-au mai schimbat, ştia doar bine cum se desfăşura războiul şi ce şanse de supravieţuire aveau ei, cei încă mari şi tari, de-o fi să se întîmple „lucruri“ la care nici măcar nu voia să gîndească, şi cu atît mai puţin să le trăiască aievea.

— Adică, urmă fata, departe de gîndurile ce treceau prin capul bărbatului, toţi iubiţi banul, băutura, iubiţi sau mai degrabă batjocoriţi femeia, aşa că nu ne potrivim deloc la gusturi și la preocupări, și Sanda îi zîmbi suav, ușor batjocoritor totuși.

— Bravo, trăii s-o aud și p-asta ! Că-s stăpînit de toate relele care bîntuie omenirea de la facerea lumii încoace ! Bravo, Sanda ! Tocmai din gurița ta frumoasă să iasă astfel de vorbe !

— Într-o zi trebuia să-ți spun și astfel de vorbe, să se termine o dată pentru totdeauna... idila, să-i zic așa, care a existat scurtă vreme între noi. Sînt prea mari cele ce ne despart și inexistente cele care ne unesc. Sper că am fost limpede și în același timp cinstită — ridică fata din umeri a nevinovăție.

Stere Drăgulin tăcu, oftă, continuă să tacă și iar oftă, și doar un naiv nu și-ar fi dat seama că aceste „oftaturi“ erau de circumstanță, fariseice mai degrabă, după care, deodată și cam pe nepusă masă, i se adresă ființei din fața sa :

— Aș vrea să văd camera... domnului Stan Florescu — fusese gata să zică „tovarășului Stan Florescu“, dar izbutise să se abțină.

— Camera ? făcu Sanda ochii mari.

— Da, da, camera în care doarme și ascultă Radio Londra.

— Păi... păi este aceeași cameră în care ai intrat și dumneata cîndva ; nu s-a schimbat nimic între timp.

— Tocmai în amintirea acelor clipe frumoase și, sper, totuși, nu apuse definitiv, aș vrea s-o mai văd o dată, și Drăgulin se ridică, prinzînd-o cu o mînă pe după umeri și ascunzîndu-și fața în părul ei.

— Poftim ! zise Sanda eliberîndu-se de „povară“ și luînd-o apoi înainte, deschizînd o ușă, invitîndu-l să intre prin glasvand, ca în clipa următoare să deschidă ușa care da în camera „chiriașului“.

— Asta-i camera, exact așa cum o știi, și Sanda se grăbi să ridice jaluzelele ferestrei, să lase lumina de afară să alunge semiobscuritatea care domnea în cei zece-doisprezece metri pătrați cît măsura încăperea.

Luptîndu-se a se abține să nu ia o „mutră“ de șef de post, Drăgulin se proțăpi pe picioare, depărtate cît să treacă un copil pe bicicletă, și-și roti privirile de la dreapta la stînga, apoi de la stînga la dreapta, ca să și le fixeze pe micuțul „Zenith“ :

— Ăsta-i... haparatu? întrebă el dînd vocii sale o tentă de „țigănesc“ ; țigani, pe-acolo, erau destui.

— Care... haparat ? îi răspunse fata tot printr-o întrebare, dînd vocii aceeași intonație.

— Care ?... Ăla la care ascultă „știri“.

— Nu știu, îmi pare rău, nu obișnuiesc să intru în camera lui și nici să trag cu urechea pe la uși, spuse fata pe un ton neutru, de totală nevinovăție.

Drăgulin stătu locului, mustăcind, și termină prin a se așeza pe un scaun, oftînd, apoi se adresă fetei :

— Măcar atît, un pahar de apă rece, se poate bea în casa asta ?

— Bineînțeles că da ! răspunse îndată fata, fără să bănuiască ce consecințe va avea pentru „unii“ *acest pahar cu apă.*

— Da să fie rece, cît mai rece ! mai zise el.

— O scot din fîntînă chiar acu ! și fata dispăru.

Cu pași de șobolan, jandarmul, după ce mai fixă o dată „modelul“ paharului de apă — în care se afla apă pe jumătate — de pe noptiera de lîngă patul chiriașului, se strecură în camera unde își lăsase cascheta și servieta, se repezi asemeni unui țipar aflat în elementul său spre cel de-al doilea obiect, deschise rapid cele două închizători și, din cele șase pahare aflate acolo — nici nu existau pe-atunci prea multe modele — alese pe unul anume, identic cu cel aflat pe noptieră, pahare dintre cele mai ieftine.

Rapid, mai luă din aceeași servietă un plic, dar nu unul obișnuit, ci un plic molatic și onduios, și reveni în camera lui Stan Florescu. Cu o dexteritate ce dovedea o lungă experiență sau, poate, doar o pricepere nativă, prinse de-o buză „paharul cu apă“ și lăsă să curgă conținutul acestuia în „paharul său“. Cu aceeași grijă, paharul, gol, fu lăsat să cadă în „plic“ și plicul fu strecurat în buzunarul interior al vestonului, avînd grijă să-și deschidă doi bumbi, să pară mai „lejer“.

Cu aceeaşi iuţeală de magician, rupse prima filă a unui blocnotes aflat pe masa de lîngă fereastră, o împături și o strecură în buzunarul vestonului. Apoi, fără prea multă grabă — știa unde-i fîntîna și la ce adîncime se afla apa — mai făcu o „inspecție vizuală“ în jur și-și reluă locul pe scaun, afișînd o mină de „om distrus sufletește“.

Sanda Grigoriu, dintr-o politețe proprie omului bine educat, reveni, purtînd în mîini o tavă pe care se aflau două pahare aburite de răceala apei, dar și două farfurioare cu dulceață de vișine, știa, dulceața preferată a lui Stere Drăgulin.

— Drăguță ca întotdeauna ! izbucni Drăgulin, zîmbindu-i larg, și avea cu ce zîmbi, o căruță de dinți şi măsele, albe şi puternice, ca de lup, împodobindu-i maxilarele. Și zici că nu mai ții la mine ! Vezi, vezi ce ființă ingrată ești ?

— Țin la orice om atîta timp cît este om, și „a ține“ nu-i același lucru cu „a iubi“, explică fata punînd tava pe masa pe care se afla blocnotes-ul cu o foaie lipsă.

Se grăbi apoi să-l servească, Stere Drăgulin simțindu-se obligat să sîsîie un „mersi, scumpo“, ca apoi să bea din paharul cu apă mai mult de jumătate — într-adevăr îi era sete — ciuguli cu plăcere boabele de vișine, bău și restul de apă şi mai zise un „mersi“. Sanda, între timp făcuse și ea același lucru ; mîncase dulceața și băuse apa, ca să se întrebe apoi dacă jandarmul mai are mult de gînd s-o țină din treburi.

— Dacă te-aș ruga să-mi mai aduci un pahar cu apă, te-ai supăra ? o întrebă bărbatul, altă „idee“ trecîndu-i între timp prin cap.

— Cu plăcere, doar zise Sanda, luînd de pe tavă paharul din care băuse bărbatul. „Dacă aduc o cană, este în stare să stea pe capul meu pînă o fi să termine toată apa !“ socoti ea părăsind încăperea și lăsînd în urma ei ușa întredeschisă, tocmai cum îi convenea lui Drăgulin.

Acesta, cum simți că fata a trecut și de cea de-a treia ușă, se duse cu aceiași pași de felină la propria sa servietă și lăsă să cadă în ea punga cu paharul ce purta fără doar și poate amprentele celui care se servise de el, apoi și foaia împăturită cu grijă, cu fața în interior, și reveni la locul lui, sfios și cuminte ca un heruvim. Între timp „clocise“ un plan și prezența paharului în buzunarul de la piept l-ar fi stînjenit, ba poate l-ar fi dat chiar de gol. Oricum, puteau dispărea o parte din amprente.

Cînd fata reveni, avu surpriza să-l găsească pe deloc doritul musafir stînd abătut, cu capul între palme.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă Sanda, firesc.

— Ce ?... Mai și întrebi ?...

— Nu înțeleg, se cam fîstîci ea, ce s-a întîmplat de cînd am plecat după apă și-am revenit, un minut sau două, atît !

Cu ochii scăldați în lacrimi, doar Dumnezeu putea ști cum le „fabricase“, impozantul subofițer de jandarmi se ridică în picioare, și avea ce ridica, măsura doar un metru și nouăzeci ! și, luîndu-i paharul din mînă ca să-l pună alături de „al său“, cel ce păstra restul de apă nebăută de chiriașul acelei camere, o cuprinse pe Sanda pe după umeri, cufundîndu-și fața în părul fetei, scîncind a plîns de copil neînțeles. Sanda încercă să se degajeze din cele două „tentacule“, numai că bărbatul strîngea, nu se juca, și, hohotind aproape, zise printre sughițuri că nu poate trăi fără ea, Sanda fiind singura ființă din cîte a cunoscut care merită să fie iubită din tot sufletul și cu adevărat !

Fata, cu forțe firave, raportate la cele ale mastodontului, încercă să se degajeze, să se sustragă din încolăceala brațelor bărbatului, acesta însă o strîngea, și din plîns o dete pe „șoapte de iubire“, căutîndu-i gura. Simțind primejdia, fata își împinse palmele în pîntecul masculului, zise un „lasă-mă !“ neauzit de nimeni, și atunci bărbatul o întoarse și o aruncă pe patul „chiriașului“, căutîndu-i din nou gura. I-o găsi, o moleși toată cu salivă, dar nu izbuti să o sărute, în vreme ce scotocea cu febrilitate în decolteul bluzei, să dea de sînii fetei

— Au ! strigă fata ceva mai tare, și consecința fu o palmă de „majur“, care aproape că o adormi.

Animalul în uniformă de jandarm se grăbi să elibereze apoi sînii din strînsoarea lor firească și cînd, cu gura avidă, le căuta urma, Sanda, trezită, strigă din nou „au !“ și apoi „ajutor, mamă ! ! !“

— Paștele mă-tii, că bărbat ca mine nu mai găsești tu, toanto ! și-i trase o nouă palmă, din cele care te pot adormi pe vecie.

Pe cînd „se pregătea“ — avansase de-acum pe sub fusta celei ce își pierduse cunoștința — pe ușă intră, pîș-pîș, mama fetei, o ființă pe cît de mărunțică — abia măsura un metru și jumătate — pe atît de rotundă. Într-o mînă cuțitul cu care pînă atunci tocase ceapă, în cealaltă fundul pe care o tocase. Cînd își văzu fata în primejdie — și ce primejdie ! — lăsă cuțitul și ridică fundul, ca să-l lase să cadă cu putere în capul jandarmului. Și, de unde pînă atunci în acea cameră micuță, dar curată, exista o singură ființă care își pierduse cunoștința, de-acum erau două : Stan Drăgulin, cu toate cele nouăzeci de kilograme, cît cîntărea, se prăvălise ca trăsnit alături de fată, încît biata femeie încremenise. Ce să facă ? Cui să ceară ajutor ? Să strige la stradă, să afle tot tîrgul ? !

Cu simțul practic al omului simplu, îl trase pe jandarm deoparte — „arde-te-ar focu de amărît și mînca-i-ar viermii pe cei care te-au trimis în orașul nostru !“ gîndi ea toată numai o apă — ca apoi să se ocupe de fată, că doar nu grija lui Drăgulin o purta ea.

Numai că cel care se trezi primul, fără apă rece pe frunte și fără cuvinte duioase rostite de o gură de mamă, fu el, „păzitorul ordinii publice“ și nu fata.

— Au ! — făcu, ducîndu-și o mînă la cap, fără să realizeze în primele clipe ce s-a întîmplat cu el. Apoi, încet-încet, pricepu totul. Cu vigoarea lui de bărbat voinic și sănătos, se ridică, își aranjă ținuta și strigă la femeia ce continua să încerce s-o aducă în simţiri pe cea mai mică dintre fiicele sale :

— Cine m-a lovit, cine a cutezat să dea în mine ? !

— Cine să cuteze, maică ! Nu știu, făcu mama pe neștiutoarea, deși alături, pe covor, zăceau cele două corpuri delicte : fundul de tocat ceapa și cuţitul de bucătărie.

— Nu știi, ha ? ! se răsti majurul, uitînd să mai folosească pluralul.

— Nu știu, maică, nu știu ! am auzit fata strigînd și-am venit încoa fuga-fuga, pe-amîndoi v-am găsit prăvăliţi pe pat, oameni serioși ce sînteţi !

— Și-astea ? ! strigă bărbatul, lovind cu una dintre cizme în fundul pe care, de ani și ani se tocaseră sute și sute de kilograme de ceapă, morcovi, pătrunjel și cîte și mai cîte, să iasă mîncarea gustoasă.

— Păi cu astea eram în mînă cînd am auzit strigătele fetei !

— Așa ? !

— Așa, zău așa, domnule șef, doar ne cunoaștem de atîta vreme și știţi bine că nu sînt o criminală, nici măcar o păcătoasă. Dar dumneavoastră ce-aţi avut cu fata, și ce voiaţi să faceţi cu ea ? ! deveni măruntica femeie din acuzată — acuzator.

— Ei, ce să am, n-am nimic, și-așa, oricum, o să mă însor cu ea ! bravă huiduma ce lesne și-ar fi putut alege o altă meserie : hamal în port, la Constanţa, halterofil, boxer, poate chiar și „rupe lanţu“ la circul Sidoli.

— Păi eu nu știu nimic, nene... domnule plutonier-major, de însurătoarea asta. Și doar sînt mama ei ! și femeia duse o mînă la gură, a totală mirare.

— Bine, bine, lasă, o să discutăm... problema asta altă dată, timpul nu-i trecut — și, în grabă, după ce zise și un „sărut mîna, doamnă“, aruncă o privire spre cea care continua să zacă în nesimţire, își puse cascheta pe cap, luă servieta și dădu să plece.

— Cum, protestă mama, pleci... așa, și mă lași singură cu fata pe jumătate moartă ? Cheamă doctorul, că doar ești om !

— Nici o grijă, doamnă Grigoriu, în cîteva minute își vine în fire ! o asigură el zîmbindu-i, culmea nerușinării, socoti mama fetei. Și, mai zicînd un al doilea „sărut mîna", se făcu nevăzut.

* * *

A doua zi, dimineața, plutonierul-major Stere Drăgulin se suia într-o mașină de ocazie — un fel de a spune, Opel-ul era al medicului localității — și luă calea Ploieștiului.

Comandantul Legiunii de jandarmi Prahova, Cristea Elefterescu, îl primi cu brațele deschise, zîmbindu-i larg, mai ales că știa bine obiceiul lui Drăgulin : cînd nu era chemat, venea întotdeauna „cu ceva". Și acest „ceva" era reprezentat de data aceasta de o damigeană de „Valea Mieilor", un curcan tăiat de cu seară de slugile coanei Cocuța, și un plic, nu tocmai „gros", dar, oricum, ceva-ceva era în el.

— Ce-i, Drăgulin, ce s-a întîmplat ? întrebă ofițerul, bănuind că nu ca să-l vadă pe el, că-i înalt, frumos și sănătos, s-a deranjat șeful de post să-l caute într-o zi liniștită, care nu prevedea nimic deosebit.

— Domnule colonel, am niște „lăbuțe", și-aș vrea să știu dacă aceste lăbuțe nu poartă și un alt nume decît cel cunoscut mie.

— Aha... doar zise comandantul Legiunii de jandarmi aprinzîndu-și un Golf, ca să-i ofere apoi o țigară și plutonierului-major.

— Mulțumesc, îl refuză Drăgulin, m-am lăsat de fumat.

— Ei, nu zău ?! se dovedi neîncrezător celălalt.

— De două luni, și nici nu mă mai apuc vreodată de... iarba-dracului.

— Bravo ție ! M-aș lăsa și eu, dar nu-s în stare. Dar ia zi, ce-i cu... lăbuțele alea ? Fii mai lămurit.

— Domnule comandant, am niște amprente și aș vrea să știu dacă nu cumva „proprietarul" lor nu poartă și alt nume.

— Hoț ? Criminal ?

— Comunist, veni scurt răspunsul celuilalt.

— Comunist, repetă ofițerul. Păi, dacă-i comunist, de ce-l cauți „aici"?. La București, la Siguranță, acolo să-l cauți !

— Știu, știu, cum să nu știu asta ! Dar, dacă nu dați dumneavoastră un telefon „acolo", ăia mă plimbă și mă amînă, și pe mine mă presează timpul, să nu dispară cumva individul din raza mea de acțiune.

— Aha...

— Știu că-l cunoașteți bine pe domnu Cristescu, poate vorbiți dumneavoastră cu dînsul. Dați-i, vă rog, un telefon.

— Dar ce, măi frate, individul ăsta al tău este buricul pămîntului ? ! Și unde ? Tocmai în amăritul tău de Filipești !

— „Buric", n-o fi, dar „cineva" s-ar putea să fie. Știți, eu nu mă bag și nici nu mă aprind din orice fleac. Am eu o bănuială și n-aș vrea să-mi scape tipul printre degete.

Pe scurt, Drăgulin aduse la cunoștința șefului său tot ceea ce știa sau mai degrabă bănuia despre „matrapazlîcurile" lui Stan Florescu, omițînd, se înțelege, să amintească ceva despre dragostea lor, a amîndurora, pentru Sanda Grigoriu.

— Bine, măi, am să vorbesc. Te duci însă tu acolo, nu trimiți vreun răcan de-al tău.

— Eu, mă duc eu, am mașina afară, într-o oră sînt acolo.

— După ce afli rezultatul, treci și pe la mine, să-mi spui ce-ai făcut.

— Trec. Dacă ziceți dumneavoastră, trec, răspunse plutonierul-major, deși bănuia că „trecerea" asta se va solda cu o masă grasă la „Berbec", plătită, se înțelege, de cel mai mic grad.

* * *

— Ei, ia zi, ce ispravă ai făcut ? întrebă locotenent-colonelul de jandarmi cîteva ore mai tîrziu.

— Curat ispravă ! Individul meu ar trebui să fie acum în lagăr, cu douăzeci de ani în cîrcă, sau mai degrabă mort de mult, că doar știți și dumneavoastră bine ce înseamnă lagăr...

— Zău, măi ? ! se miră comandantul legiunii de jandarmi. Asta ar însemna că a evadat. Dar cum dracu a reușit ? Că de acolo...

— Poate pe drum, dar pe mine „asta“ nu mă interesează.

— Umflă-l, ce mai aștepți ? Deși... gîndeam că poate dai și tu un șpriț rece, la „Berbec“.

— Dau, dau și zece, dar nu astăzi, vă rog, domnule colonel !

— Bine, măi, te iert, umflă-l și adu-l încoace, să-i văd și eu mutra.

Drăgulin nu așteptă să mai spună ceva superiorul său, grăbindu-se să-l salute și să iasă pe ușă îndreptîndu-se spre mașina medicului, condusă de un șofer vîrstnic, pensionar, scutit astfel de spaima de a fi trimis pe front sau chiar la P.S.-ul unui regiment.

— Rapid, Mitică !

— Rapid, domnule șef, acu sîntem acasă.

Sesizînd că jandarmul fluiera o melodie săltăreață, la modă — „Ce frumoasă este viața, cînd te-apucă dimineața, dimineața la șosea, cu nevasta altuia“ — cuteză să întrebe „dacă a vînat ceva, cumva“.

— Ceva gras, Mitică, dar ține-ți gura. Cred că din afacerea asta o să mă aleg cu o decorație — fac ceva pe ea ! — dar și cu ceva părăluțe. Nemții nu-s deloc zgîrciți cînd văd că... le-ai adus apă la moară.

— Să mor dacă înțeleg ceva ! fu sincer șoferul, în vreme ce alerga pe Cantacuzino, prin dreptul regimentelor.

— O să înțelegi mîine sau poimîine, dumneata apasă mai tare pe pedala aia !

— Asta-i tot ce poate, hîrbu-i hîrb, n-ai ce face... Și-apoi unde-i Ploieștiul, și unde-i Filipeștiul nostru ? O aruncătură de băț.

— O aruncătură lungă de vreo treizeci de kilometri. Și-apoi, de ce n-ai luat-o pe dincolo, pe șoseaua Cîmpinei ? ! găsi cu cale să se mire abia acum plutonierul-major. Mergeam mai mult pe asfalt, pe cînd pe aici...

— Este în reparaţie bucăţica aia de drum, de la asfalt şi pînă la Filipeşti. Aici, daţi-mi voie să comand eu, nu dumneavoastră.

— Mă rog, dumneata ştii mai bine, mie spune-mi altceva : dacă mîine sau poimîine o să am nevoie să duc arestatul la Ploieşti, mergi cu mine ?

— Dacă dă domnu doctor ordin...

— O să dea, întotdeauna a fost om de treabă şi de caracter, niciodată nu m-a refuzat — şi Stere Drăgulin ştia ce vorbea : ori de cîte ori medicul Radu Rotaru mai da greş la vreun avort, cine-l salva de consecinţe ? El, Stere Drăgulin.

— Dacă-i aşa, n-o să am încotro şi-o să merg din nou, să mai văd o dată Ploieştiul paradit de bombele americanilor...

— Scîrbe ! fu scurt Drăgulin.

— Şi ce „scîrbe", cum bine le-aţi zis ! Înţeleg, au ce au cu rafinăriile, mă rog, e război, dar de ce nu se mulţumesc doar cu atît ? Sînt cu ceva vinovaţi oamenii ? Păi, dacă e s-o luăm pe-a dreaptă, adevăraţii vinovaţi sînt nemţii, războiul lor a dezlănţuit urgia care pică peste noi din cer. Dacă noi ne-am fi văzut de treabă şi-am fi stat în banca noastră, puţin le păsa americanilor de biata noastră ţărişoară, zise cam cu năduf şoferul.

Stere Drăgulin îşi aruncă privirile spre şofer, altfel cunoscut drept un om tăcut şi scump la vorbă, şi exclamă surprins :

— Bravo, Mitică, bravo ! Faci propagandă comunistă cu mine, tocmai cu mine, care trebuie să am grijă de ordine şi linişte !

— Păi ce, eu sînt un om... dezordonat şi... neliniştit ? Ordinea şi liniştea îmi plac şi mie, asta o ştiu toţi cei care mă cunosc.

— Bine, bine, da văd că-i vorbeşti de rău pe nemţi, pe aliaţii noştri !

— Şi dacă n-ar mai fi „ai noştri" ? Dacă într-o bună zi mareşalul, pricepînd cam cum se desfăşoară lucrurile pe front, ar zice „stop".

— Cum stop, fiule, cum adică stop ?

— Uite așa bine ! Nu știți dumneavoastră că există o vorbă care glăsuiește cam așa : „să te ferească Dumnezeu de mintea românului *cea de pe urmă*“ ?

— Mă uimești, Mitică, mă uimești de-a binelea ! izbucni Drăgulin, mai în glumă, mai în serios.

— Ba deloc ! Ce, parcă dumneavoastră n-aveți cîteodată îndoieli ?... Deși aveți o soră, ca să zic așa, pe jumătate nemțoaică. Aveți îndoieli, cum să n-aveți, altfel n-ați umbla să arestați pe unul sau pe altul, ca să vă faceți dușmani în plus : dimpotrivă, dacă nu v-ați îndoi și-ați avea încredere deplină în victoria lui Hitler, puțin v-ar păsa de ce fac unii dintre cetățeni — din punct de vedere politic, vorbesc. De hoți și de criminali nu mă leg, pe ăștia și eu i-aș trimite în fugă lui Zanea, să-i judece el la Curtea marțială, să avem măcar noi, ăștia, cei rămași în țară, liniște și pace, dacă ceilalți, sărmanii, nu știu ce-i acela somn de-o noapte întreagă.

— Măi, măi, măi ! Isteț ești, n-am ce spune ! Stai, că americanii abia au început bombardamentele, să te văd mai încolo de cîtă liniște o să mai ai parte, chiar și în Filipeștiul ăsta al tău cuminte și frumos și fără rafinării în jur !

— Filipeștiul meu e și-al dumneavoastră, s-avem iertare, mai zise șoferul, el singur neștiind prea bine ce l-a apucat „să se ia în clonț“ cu Stere Drăgulin.

— Mai pardon ! mătăluță ești născut pe-aici pe undeva și tot pe-aici ți-ai trăit traiul, pe cînd eu!... și „forța publică“ aruncă spre parbriz un fluierat de satisfacție, încîntat, desigur, că el cutreierase „cu slujba“ o mulțime de localități, mari și mici, cum cerea serviciul ce-l presta la stat sau aranjamentele de culise sau, mai degrabă, „de coridoare“.

— Mai avem un pic și-ajungem, altfel v-aș spune eu cum devine problema asta plină de necunoscute și neprevăzut a zilei de mîine...

— Vorbești în dodii, Mitică ! exclamă Drăgulin, gata să izbucnească în rîs, deși gîndurile îi erau, toate, plecate într-o singură direcție : la momentul arestării ! Arestare plină de satisfacții multiple, pe prim plan situîndu-se... Sanda. Restul... mai treacă-meargă, ce, parcă el mai credea în *victoria finală* ? Doar cînd bea peste măsură și-și imagina cam ce-ar ajunge el după această „victorie", doar atunci cuteza să se bată cu pumnii în piept pentru mareșal și pentru Hitler. Numai că...

— De ce oprești ? tresări tot el, cînd sesiză că Opel-ul trage pe dreapta și-și încetinește deodată viteza — și așa ca de melc, drumul fiind pe alocuri aproape impracticabil.

— Mi-e teamă de-o pană de cauciuc, dreapta-spate, preciză șoferul oprind de-a binelea.

— Și ai „rezervă ? tresări jandarmul, înciudat că este nevoit să amîne, fie și cu o clipă, momentul arestării lui Stan Florescu — „Stan, pe dracu, fiindcă abia aflai cum îl cheamă în realitate !"

— Un șofer care se respectă nu pleacă la drum fără roată de rezervă, ori eu, cum mă respect de două ori, am luat cu mine două roți ! și fără să mai aștepte replica celuilalt, se apucă de treabă, dar nu mai înainte de a-l invita pe jandarm să coboare din mașină.

După nici zece minute, Opel-ul „Olimpia" dudui scurt și porni mai departe, primele case ale Filipeștiului urmînd să se zărească îndată.

*

Guzgan Vasile era opusul șefului său ; pe cît de voinic și prezentabil era Stere Drăgulin, pe atît de neluat în seamă era sergentul-major ; mărunțel, îndesat, cu un început de burtă, dacă ar fi avut și un șorț alb în față, era tocmai potrivit să treacă după tejgheaua lui Biță Busuioc. Se nimerise însă să se reangajeze în jandarmerie și, deși număra destui ani, doar cinci sau șase mai puțini decît șeful său, se proțăpise la gradul de sergent-major. Avea ochi mari, căprui și o față rotundă, și șapca uniformei acoperea o claie de păr negru, des și creț, ca de altă nație. Era însă român din tată-n fiu, de pe undeva de pe lîngă Dunăre, nu departe de Corabia.

Stere Drăgulin aici îl găsise, la Filipești, și întrucîtva ținea la el fiindcă era supus și ascultător. Altfel îi găsea destule cusururi care, deseori, fuseseră gata să-l oblige să ceară înlocuirea lui ; bea și nu bătea, acestea fiind lipsurile cele mai importante. Că bea, să bea, zicea Drăgulin, ce, eu nu beau ? — să bea, însă cu măsură și nu la Titiroi, unde se găseau atîția să-l îmbete, mai toți clienții cîrciumarului considerîndu-l însă om de treabă și la locul lui — pentru un jandarm, îndeosebi !

— Să bei la Busuioc, Guzgănică ! Să nu te mai prind pe la Titiroi ! îl certa cîteodată șeful său suprem, poate și fiindcă și l-ar fi vrut mai pe aproape, sergentul-major, în ciuda înfățișării sale... blege, fiind de o vioiciune care uimea. Cînd era să despartă două cete de bătăuși, singură prezența sa era suficientă să facă pace sau măcar liniște pentru o vreme, pînă le treceau aburii beției.

Aplica o palmă fermă pe tocul de lemn al Mauser-ului său — uneori pistolul era înlocuit cu o carabină Mannlicher, cu țeava scurtă — și striga aspru :

— Gura ! Nici o mișcare, bomboneilor, că vă fac strecurătoare ! și le zîmbea tuturor cu gura pînă la urechi.

În urmă cu mulți ani, într-un sat din apropiere, trăsese și ochise bine ; găurise trei picioare de scandalagii găsiți cu cuțitele în mînă după ce unul dintre cuțite apucase să se înfigă în inima celui de-al patrulea scandalagiu, ieșind bătaia cu mortăciune, deci. Ziceau unii că de „aici“ se trăgea neavansarea lui Guzgănică în grad ; ori că ar fi fost găsit vinovat că a tras și a trimis la spital trei, unul rămînînd olog pe viață, ori că de ce nu a tras mai devreme, să evite moartea celui cu inima străpunsă de cuțit.

Oricum, de atunci, Vasile Guzgan trăgea mai cu economie, însă... trăgea bine.

După acest sergent-major cu înfățișarea cam de operetă, se grăbi Stere Drăgulin să trimită de îndată ce Opel-ul îl readuse la post după o zi plină de satisfacții — și ce satisfacții !

*
* *

— Să trăiți ! La ordin ! și subofițerul pocni călcîiele, cu palma dreaptă țeapănă la tîmplă.

— Stai jos și nu face pe... mareșalul cu mine. Avem de lucru, fu scurt șeful de post, încîntat că-i respectat și ascultat fără crîcnire, neavînd de unde să știe, sau măcar să bănuie cît de cît că era pentru ultima dată cînd avea să audă acel „la ordin“ ieșind din gura lui Guzgan Vasile.

— Mă !...

Liniște. Era spre seară. De undeva, dintr-o stradă lăturalnică, se auzea slab tropăit de cai.

Stere Drăgulin se opri deodată să mai zică ceva, după acel „mă“, o nouă idee, sau mai degrabă un nou plan al arestării „comunistului“ trecîndu-i abia atunci prin cap.

— Mă ! repetă el.

— Da, să trăiți, vă ascult ! și Guzgan Vasile se ridică de pe scaun, supus și ascultător, înțelegînd că în micul lor tîrg avusese loc un eveniment cu totul deosebit, dacă, după ce fusese plecat o zi întreagă, jandarmul-șef încă mai avea chef de treabă, în loc să dea fuga la Biță Busuioc, sau mai bine zis, la cea care îi era lui Biță soție și stăpînă, într-un anume sens.

— Trebuie să umflăm *pe unu* în seara asta !

— Seara... ? făcu sceptic sergentul major, ca unul care știa bine că la lumina zilei pronunți mai clar „mîinile sus !“ și tragi mai bine — „culcat, că te fac strecurătoare !“ Și, dacă o fi totuși să scape, mai bine e să-l urmărești cînd de sus privește soarele și nu luna, ori lună, la acea dată calendaristică, abia mai încolo, mai înspre ziuă.

— Ce, ți-o fi teamă ? !... Guzgănică-Guzgănică, de cînd tot prin cîrciumi stăm, ne-am fleșcăit și moleșit cu totul, abia-abia mai tîrîm după noi pistoalele astea purtate în toc de lemn !

— Ba deloc, să mă iertaţi, azi nici măcar n-am călcat pe la Titiroi sau Busuioc! se cam „revoltă" adjunctul şefului de post, care în acea zi avusese de urmărit doi indivizi bănuiţi că spărseseră o *prăvălie* dintr-un sat apropiat. Nu-i prinsese, era adevărat, şi, dacă pe la Titiroi sau Busuioc nu trecuse, iar era adevărat, fusese totuşi la „Calul bălan", cîrciumă alipită magazinului devalizat. Nu băuse cine ştie ce, te miri ce şi mai nimic, totuşi destul cît să simtă că îl poate înfrunta pe şeful de post căruia, din cînd în cînd, îi purta o pică ascunsă, izvorîtă din pizma ce-o poartă orice adjunct şefului său direct.

— Ştiu, ştiu, ştiu ce isprăvi ai făcut pe ziua de azi, mi-a spus mai adineauri Ghiţă.

— Ionaşcu a fost cu mine, deci gata, s-a şi grăbit să dea raportul!

— Nu, mă prostule, n-a dat nici un raport, eu l-am întrebat de una sau de alta, pînă să dau cu ochii de tine!

— Şi-atunci?

— Şi-atunci... nimic. M-a informat, am aflat adică, de spargerea prăvăliei, şi-atît. Nici măcar nu l-am întrebat dacă n-aţi poposit cumva şi pe la „Calul bălan", nici dacă...

— Nu l-aţi întrebat, dar v-a spus el! nu se lasă sergentul-major.

— Aha, deci aşa, Guzgănică! Deci, după ce i-aţi scăpat din labă pe cei doi infractori, v-aţi adăpat, ca să vă piară ciuda şi necazul, la „Calul bălan"! Bravo, Guzgănică, bravo! Şi eu, care tocmai mă gîndeam să te propun la avansare, la excepţional!

— Şi-adică Ghiţă nu v-a spus nimic? întrebă din nou, a ciudă, Guzgan Vasile.

— Nimic, ai cuvîntul meu! şi de data aceasta, măcar, Drăgulin nu minţea.

— Îmi pare rău, să ştiţi însă că eram foarte, foarte necăjit. Să vă spun cum s-a întîmplat...

— Nu, nu, nu! fu categoric şeful de post. Deocamdată, avem de dus la îndeplinire o acţiune de mii de ori mai importantă decît... spargerea aia de la Diţeşti, dă-o în mă-sa! Şi-aşa, după cum îţi mai spusei, acu, în seara asta, trebuie să umflăm pe unu, pe-un tip de-un soi mai deosebit.

— Comunist ? întrebă cam într-o doară adjunctul șefului de post.

— Vezi ? Vezi ? Vezi că nu ești deloc tîmpit ?

— Ziua nu se poate ? nu se lăsă „micuțul" sergent-major, ignorînd în totul adjectivul de „tîmpit".

— Ți-o fi frică ? !

— Frică ? Mie ? Doamne ferește ! Mă gîndesc însă că ziua „tipul" are mai puține șanse de scăpare decît noaptea.

— Nici o grijă !

— Nu grija lui o duc eu, domnule plutonier-major !

— Și-atunci ? se încruntă Drăgulin.

— Grija noastră, a celor ce vom zice „mîinile sus !"

— Guzgănică, Guzgănică, te știam bîntuit de-o mie de boli și patimi, însă nu te știam laș !

— Eu, laș ?! își ieși de-a binelea din țîțîni făptura care purta pe umeri *doar* gradul de sergent-major. Atunci cînd i-am găurit pe „ăia" — eu unu și ei zeci și zeci — am dat dovadă de lașitate ? Păi, dacă eram laș, trăgeam în ei ca-n fasole, ocheam căpățîni și burți, nu doar picioarele cîtorva !

— Stai, nebunule ! Ce-ți veni ? îl întrerupse surprins Stere Drăgulin, neavînd de unde să știe că, după ce venise la post, Vasile Guzgan mai dăduse pe gît cam jumătate dintr-o sticlă primită *cadou* de la stăpînul „Calului bălan", care „cal" nu era deloc bălan, era însă rudă apropiată cu unul dintre cei care spărseseră prăvălia învecinată.

— Păi... păi dacă mă faceți laș !

— N-are voie omul să mai și glumească ?

— Mă rog, fie, dacă n-am înțeles eu bine esența lucrurilor, îmi cer scuze pentru ieșirea mea de adineauri.

— *Esența lucrurilor* ? repetă Stere Drăgulin, privind oarecum chiorîș la mai micul său adjunct — mic în grad, mic de statură

— Despre ce-i vorba, adică, despre ce-i important și de luat în seamă, ca să mă exprim așa ?

— Exprim ? !

— Haide, domnule-șef, că prea vreți să vă bateți joc de mine, ce Dumnezeu, s-avem pardon !

— Pardon ! — păi ăsta-i un cuvînt pe limba ălora de la Paris !

— Ce Paris, ce ne-Paris, important este că dumneavoastră în loc să vă gîndiți că eu astăzi, din zori și pînă mai adineauri, am fost în plină activitate operativă, vă rîdeți de mine !

— Bă, boule ! Dacă-ți trag o labă, ieși din cizme ! Păi ce moașă-ta vrei de cauți ceartă cu luminarea ? !... Eu îți vorbesc frumos și delicat, ca între oameni cu cultură și de caracter, și tu faci pe cocoșul pintenog cu mine ? Hai sictir ! scăpă Drăgulin, în aceeași clipă părîndu-i rău de cele spuse, micul Napoleon fiind, totuși, mîna sa dreaptă.

— Hai sictir... repetă Guzgan Vasile abia auzit, mîngîindu-și bărbuța grasă, ca de purceluș, întrebîndu-se unde a greșit de l-a înfuriat atîta pe șeful său, care, de ce să n-o recunoască cinstit, pe lîngă zeci de defecte, avea și alte zeci de calități de bun polițai.

Că „polițai“ era mai rar, iar „plin de defecte“ mai des, asta era o problemă pe care el, Guzgan Vasile, n-avea cum s-o schimbe vreodată.

— Gata ! Iartă-mă ! găsi șeful postului de jandarmi că e cazul să-și facă un anume fel de autocritică după ce văzuse „moaca bleagă“ a primului său adjunct. Azi parcă n-ai fi tu ! Și nici eu nu-s eu ! O recunosc. Ne așteaptă treburi importante și noi discutăm de-a surda ! Păi nici așa nu se poate. Patria și datoria înainte de toate ! Atîta vreme cît mai există frunză în copaci, există și români în România ! Nu spun eu asta, a spus-o nu știu ce mare... om ! Pentru noi, păzitorii ordinii publice, de primă importanță este să avem grijă să nu se clatine actuala orînduire, asta care ne dă nouă păpică: bunărea, multă-puțină, dar este ! Zi, este ? ! — se repezi cam pe nepusă masă șeful la subalternul ce-i asculta tăcut polilogia.

— Este, este ! se grăbi să afirme Vasile Guzgan, amintindu-și, vrînd-nevrînd, că la Dițești, pe lîngă vin, aruncase în stomac o mulțime de bunătăți culinare, proprii nemaipomenitei bucătării românești : ciorbă de potroace, pui cu mujdei, sarailie, primind și pentru acasă un cocoșel bine rumenit, prins „pe moment" din bătătura *celui în cauză*.

— Păi dacă este — să fie ! Așa că destupă-ți bine urechile și ascultă la mine ! În noaptea asta avem de arestat pe unul dintre cei mai mari dușmani ai noștri !

— Al meu ? întrebă suav celălalt, licorile băute „colo" și „colea" moleșindu-l întrucîtva.

Șeful postului de jandarmi din Filipeștii de Pădure privi la mîna sa dreaptă asemeni unui gropar care apasă pe cazma și nu vede hăul mormîntului. Răbufni îndată :

— Ascultă, Vasile, tu, pe-acolo pe unde ai fost n-ai băut cumva ceva mai mult decît îți ia pielea ?! Că, dacă nici eu nu te-oi cunoaște...

— Eu, băut ?! se cam revoltă sergentul-major.

— Atunci eu sînt beat, nu-i așa ?

— Am zis eu asta ?... Niciodată. Dar cum noi doi, zic, nu avem dușmani comuniști, pe cine să arestăm? Poate pe Stalin ! Sau pe Antonescu ! Sau pe Hitler! — îl luă gura pe dinainte pe bondocul jandarm, ca să încerce s-o repare de îndată. Fiindcă, dacă-i vorba „pe arestate", de la o vreme arestăm și dușmani, și prieteni, pe toți — și pe mame, pe frați și pe surori, ca mîine le vine rîndul copiilor ! Dar, dacă datoria ne cere — încercă s-o dreagă — să arestăm pe... pe unul dintre cei mai mari dușmani ai noștri, gata, de acord, fiindcă altfel ne-a luat gaia ! Ne pierdem gradul, uniforma, slujba, solda — și ce ne așteaptă ?... ...Înapoi la plug, la sapă, la lopată, de unde am plecat ! Dumneavoastră, poate, aveți alte... alte orizonturi, făcu Vasile Guzgan o aluzie nu tocmai greu de deslușit cu privire la ce îl aștepta pe superiorul său — dacă o fi și-o fi să se !...

— Gura ! Gata ! Pare-mi-se că într-adevăr ești beat ! Ce tot îmi îndrugi mie verzi și uscate despre ziua de azi sau despre cea de mîine, de parcă ai fi... Petrache Lupu de la Maglavit ?! Mă pune dracu să discut cu tine ca și cum am fi frați de țîță ! În loc să-ți dau ordin, stau și te ascult ca un mare prost ce sînt, cînd de mult trebuia să te fi trimis la culcare, să fii treaz și lucid la ora acțiunii.

Guzgan Vasile se abținu să mai zică ceva, mai ales că știa bine că prin venele lui alerga sînge în combinație cu ceea ce dăduse pe gît. Se mai astîmpăraseră gradele de alcool, totuși cineva, un înger bun, îi spunea să stea cuminte și în banca sa.

— Bine, să trăiți, am înțelés ! Aștept ordinul dumneavoastră !

— Du-te și te culcă și cînd o să te chem, să fii mai treaz decît atunci cînd ai ieșit din burta maică-tii.

Sergentul-major, care de mult trebuia să fie plutonier sau mai degrabă plutonier-major, o și pornise spre ușă, cu pași tropăiți și legănați, așa îi era mersul, cînd auzi — parcă putea să nu audă ? — ultima parte a frazei spusă de șeful său.

Stătu o clipă locului, cu mîna pe clanță și termină prin a se întoarce și a-și arunca privirile — totuși, deloc tulburi — spre Drăgulin.

— Și-adică... acu sînt beat ?! se arătă el revoltat.

Șeful postului de jandarmi, om trecut prin multe, și bune, și rele, dar mai degrabă rele, avu o clipă intenția de a-l face „harcea-parcea". Se pricepea bine la așa ceva cu subalternii săi. În aceeași clipă însă îi apăru în fața ochilor chipul celei pe care, de ce să n-o recunoască cinstit, o iubea cu adevărat. Celelalte... Coca Busuioc și cîte altele parcă-l făceau să simtă un anume dezgust. Or, dacă rata acțiunea din acea seară, Sanda Grigoriu îi putea scăpa printre degete, fiindcă, știindu-l pe „chiriașul" ei undeva departe, cine știe unde, dar viu și nevătămat, abia că îl va urî pe cel care a contribuit la îndepărtarea lui din acea zonă petroliferă.

„Dar, dacă pun mîna pe el și i-l trimit lui Zanea și de-acolo... mai departe, de ce adică n-aș pune eu lăbuța pe fata asta dulce și nevinovată ca o porumbiță ce abia învață să zboare ? Știu, o să fie greu, o să am de luptat, dar eu sînt eu și ea e ea! Eu mă pricep mai bine decît oricare altul să sucesc capul unei fetișcane blege, încît s-o fac să-mi cadă la picioare !“

— Nu, beat nu ești, dar nici treaz, adică lucid la minte și țeapăn pe picioare ! Deci, așa cum mai zisei o dată, fugi la culcare ! O oră, două, trei, vom vedea, sfîrși prin a zice șeful de post.

Guzgan Vasile dădu din cap abătut și apăsă pe clanță, să iasă din biroul superiorului său. Însă nu ieși, de parcă presimțea ce avea să se întîmple mai încolo, și cuteză să zică, dovedind cu acest prilej că, într-adevăr, era mai *deștept* decît părea.

— Domnule șef...

— Hai, lasă-mă, mai am și alte treburi și, de ce să nu recunosc cinstit, mi-e și o foame de lup !

— Poftă bună !

— Mă iei peste bocanci ? !

— Ba deloc, de ce ? Eu altceva vreau să vă spun sau, mai degrabă, să vă recomand.

Acest „recomand“ avu darul de a-l scoate din cizme pe jandarm. Orgolios ca nimeni altul, admitea orice, doar sfaturi nu. Dacă erau date de șefii cei mari, cei de la Ploiești, se schimba socoteala. Trăgea capul între umeri, ca strutul în nisip, și nu ieșea din spusele superiorului. Or, aici, la Filipești, unde mare și tare era el, Stere Drăgulin nu putea admite să i se dea sfaturi sau, cum scăpase printre buze bondocul din fața lui, „recomandări“.

— Culcă-te, trezește-te și abia apoi să apari în fața mea ! fu el scurt și categoric.

— Mă gîndeam că poate-i vorba să-l umflăm pe Stan Florescu, apucă să zică „personajual de operetă“. Or, dacă-i așa...

— Ce-ți veni ?! De unde știi ?! se cam dădu de gol cel ce urmărea să se însoare cu fata directorului școlii din Filipeștii de Pădure și s-o întindă mai apoi peste hotare.

— Prea mă credeţi prost, domnule şef. Păi cum adică, „de unde ştiu“. Port eu grad de sergent-major, în cap am însă creier de colonel — dacă nu de general !

— Întinde-o la culcare ! fu categoric celălalt.

— O-ntind... şi bondocul subofiţer de jandarmi apăsă pe clanţă.

— Stai ! veni un ordin.

— Stau !

— Stai colea, în fund, pe scaun, şi zi, de unde ştii, despre...

— Despre ?

— Despre Stan Florescu ! Şi nu-mi umbla mie cu... mistere !

— De ce „mistere“ ?

— Păi de unde ştii, bă ?! îşi ieşi de-a binelea din fire şeful postului de jandarmi, la gîndul că tot tîrgul despre altceva nu vorbeşte, decît despre arestarea operatorului de la carotaje.

Fără să urmeze invitaţia şefului său de a lua loc pe scaun, Guzgan Vasile zîmbi suav :

— Ce mare scofală era să dibuiesc „durerile“ şefului meu, care, de la o vreme, n-o scoate dintr-un oftat ! Şi dacă oftează după piţipoanca aia frumuşică foc, nu-i normal să te gîndeşti şi la cauză ? Şi care-i „cauza“ ? Amorul fetei pentru chiriaş, nu ? Şi... trăgînd şi eu cu urechea, mai ascultînd la unul, mai ascultînd la altul, mi-am făcut o părere. Rea-bună, dreaptă-strîmbă, asta-i părerea mea şi nu a altuia !

— Măi jigodie !

— Gata ! Dacă mă luaţi cu cuvinte d-astea... obscene, am terminat cu prietenia !

— Prieten tu cu mine, bă ?! se ridicară în picioare cei o sută nouăzeci de centimetri.

— Am spus „prietenia“ în sens... universal, ca să zic aşa. Ca între bărbaţi, fără să mai ţinem seama că unii sîntem soldaţi, iar alţii mareşali.

— Bravo ! Te iei adică şi de Antonescu ! găsi că este indicat să se revolte şi mai mult şeful de post, fără să realizeze că, în vreme ce el vorbea şi îşi făcea planuri, efectul băuturii îngurgitate de adjunctul său se apropia de apogeu.

— Care... Antonescu ? Veni o întrebare abia auzită.

— Cum, care ? ! Antonescu-mareşalul !

— Păi, ce am eu cu el ? şopti *micul* sergent-major.

— Păi n-ai zis că... ?

— Că unii sîntem soldaţi, iar alţii mareşali ! „Mareşali", repet, domnule şef, la plural, or, cum noi nu avem în ţara asta frumoasă şi blagoslovită cu de toate decît un singur mareşal, cum puteam oare să mă refer tocmai la domnul mareşal Ion Antonescu ? ! Chiar aşa găgăuţă mă credeţi ?!

— Stai jos !

— Stau, şi „piticul" stătu pe scaunul care îi căzu mai la îndemînă.

Un minut, două, trei, poate mai mult, şi nici unul dintre cei doi nu scoase o vorbă.

„Stau aici, bine mersi, pînă o să mă apuce somnul, să văd care pică-ntîi în plasa lui... lui Morf ăla, zeul somnului !"

„Pişpirică ăsta de... sergent-major, ori e prost, ori e tîmpit ! Adică vrea să mă cumpere pe mine, pe mine, Stere Drăgulin, spaima dar şi ordinea regiunii ?!"

— Ia zi, mă ! îl cam trezi glasul superiorului său. Zi, ce ştii tu de.. de ăsta, de ăla de-i chiriaşul domnului director Grigoriu ?

— De !... şi subalternul se hlizi la şef trăgîndu-şi capul între galoane.

— Zi, zi, nu face mai pe tîmpitu decît eşti !

„Pişpirică, gata să dea deplină ascultare şefului său, auzind ceea ce abia spuse superiorul său, se înfoie asemeni unui cocoş pintenog care pricepe că n-are în jur decît o singură găină şi nici un rival.

— Cei care au de-a face cu „tîmpiţii" musai trebuie să fie şi ei cel puţin... proşti. Altfel n-au cum să se înţeleagă, nu-i aşa ? Or, ca s-o vorbim pe-a dreaptă, ce rost are o discuţie între tîmpiţi şi proşti ? Cine ar avea de cîştigat dintr-o astfel de convorbire? Duşmanii ?... Nici ei, măcar, fiindcă n-au cum s-o asculte ! Nu-i aşa ? N-am dreptate ?

— Bravo ! Bravo! Bravo!... Trăii s-o aud și pe-asta, că... mîna mea dreaptă mă consideră prost ! și Stere Drăgulin găsi cu cale să se ridice de pe scaunul său de șef de post, să-și dea două palme zdravene peste tîmple — cascheta era agățată în cuier — să privească la „pișpirică“, și să considere că-i necesar să zică : Gata ! Am terminat... discuția asta amicală. De-acum încolo sîntem amîndoi operativi ! Nu te culci, nu mă culc ! Trecem la acțiune ! Îl arestăm acu îndată pe unul dintre cei mai mari dușmani ai statului nostru, pe Stan Florescu ! — pe... aia a mă-sii Stan Florescu, îl cheamă pe el Florescu cum ne cheamă pe noi doi, luați la un loc... Păcală și Tîndală!

— Mi-e foame... nu găsi altceva să zică sergentul-major.

— Foame ?! strigă șeful, uitînd pentru o clipă că și lui îi era foame.

— Da, foame, fiindcă n-am mîncat mai nimic. De băut, da, s-a mai găsit, cît de cît, dar de mîncare... puțin, puțintel, minți el. Am un cocoș, e-adevărat, da-i colea, la răcoare, nu-i în burtă.

— Fript ?! întrebă tresărind șeful de post, mare mîncău.

— Păi altfel cum ?!

— Deci... te-ai lăsat mituit ?! cam ghici șeful cum dusese adjunctul său „la bun sfîrșit“ ancheta.

— Mituit, pe naiba ! Am dat bani și am cumpărat animalu !

— Da, da, da, știu. Te cunosc. Ești întruna cu mîna-n buzunar.

— O frumusețe ! Un pintenog roșu-verzui, cu o coadă cît o seceră, încît, dacă aș fi avut unde să-l țin, nu-i luam gîtul nici măcar pentru... pentru un grad în plus ! o întoarse din condei Guzgănică, încercînd astfel „să cumpere“ niscaiva noutăți de la șef, după ce acesta fusese plecat la Ploiești.

Șefului îi era foame și avea și o mulțime de griji. Pentru el, o arestare n-avea importanță decît în măsura în care îi putea aduce niscaiva onoruri sau avantaje materiale. Arestarea lui Florescu era însă ceva cu totul deosebit, de pe urma căreia spera să salte mult în ochii superiorilor, avantajele așteptate fiind nu atît de ordin material, cît de altă natură, știa el ce știa.

Privind cu ochii obosiți la ajutorul său, își aminti de cocoș.

— Unde-i ?! întrebă de parcă ar fi întrebat: „Unde-i criminalul ?!"

— Colea, dar stați, să aranjăm totul cum scrie la carte ! Pîinică, murăturele, vinișor, că doar n-o să mîncăm... carne și oase !

De la acest „cocoș pintenog roșu-verzui" avea să moară unul dintre ei. Dacă ar fi știut... Sau, poate, *altfel*, mureau amîndoi, Stan Florescu fiind un ochitor de prima mînă. Sau nu murea nici unul, întîmplarea avînd un rol determinant de cele mai multe ori, în astfel de situații.

* * *

— Știți ce zic eu ?

— Ce ? întrebă Stere Drăgulin, mahmur.

— Să-l umflăm mîine, pe zi, pe lumină, de ce să ne hazardăm într-o acțiune nocturnă cînd, aș putea să jur, are și el un pistol ? Și-o să tragă, fac pariu pe ce vreți, cînd s-o vedea încolțit. Mai degrabă „curăță" cîțiva dintre noi, decît să se lase arestat *tocmai acum !*

— Cum adică „tocmai acum" ? întrebă șeful de post, cu voce bleagă, vinul pe care-l aruncase în măruntaie în acea seară nefiind măsurat cu gramul.

— Acum, cînd, vedeți și dumneavoastră bine, toți înaintează ! Și *ăia*, și *ăia*, și *ăia*, toți ! Doar noi ne cramponăm pe poziții, o zi, două, și-apoi ne tot înapoiem spre casă — ca racul însă.

— Ești un incorigibil, Vasile ! Faci de rîs nația română.

— Fac pe naiba... Nu fac. Ba, dimpotrivă, dacă aș fi mai tînăr și un pic mai... solid, mi-aș cere mutarea de la jandarmerie la pifani, să lupt în linia întîi !

— Du-te dracului de prost ! Chiar așa ?! Se vede că ești beat !

— Beţi... sîntem amîndoi, dacă e s-o spunem pe-a dreaptă, cuteză să zică sergentul-major, alcoolul dat pe gît aducîndu-l la un anume numitor comun cu plutonierul-major.

Discuţia avea loc în biroul şefului de post, acolo unde avusese loc festinul legat de cocoşul pintenog. Se mîncase bine, şi nu doar bietul cocoş, se băuse şi mai bine, şi cam amestecat, şi ceasul arăta că pînă la finele acelei zile nu mai rămăseseră decît puţine minute.

— Eu beat, măi săndăluţă ?! găsi cu cale Drăgulin să dea o replică, într-un tîrziu, privind la Guzgan Vasile ca la o arătare venită de pe altă lume.

— Nu, nu, obosiţi însă sîntem amîndoi, şi adjunctul şefului de post fu gata să-şi aplece fruntea pe faţa de masă ce purta urmele bunătăţilor din care se ospătaseră cei doi păzitori ai ordinii publice şi ai orînduirii statale.

— Un soldat n-are voie să obosească ! Niciodată ! se pomeni că zice „şeful". Mori, dar nu te predai !

— Nu mă predau, nu... abia sughiţă Guzgan. Nu mă predau, nu...

— Te-ai îmbătat, boule ! Eşti fleaşcă ! Şi uite cu cine vreau eu să plec la război !

— Război... Războiul se apropie de Nistru, nu de Prahova noastră. Ca mîine, însă...

— Însă ce ?

— Ajunge şi aici, păi nu vedeţi cum tot în trap o ţin *ăia* de la o vreme ?

— Mă, mă, dacă te aude Cristache Zanea cum vorbeşti, lagărul te aşteaptă ! se răsti Stere Drăgulin, aburii beţiei începînd să se mai risipească.

— Care lagăr ?! Pot să jur pe Mauser-ul meu, şi bondocul lovi cu palma în tocul de lemn al pistolului, că... dar se opri.

Stere Drăgulin, cu priviri apoase, fu gata să se revolte, pricepu însă îndată că nu de-o ceartă ducea lipsă. Pe el, mai mult decît orice, îl interesa Sanda. O şi vedea în pat, în aşternut, aproape goală, cum visa la el, la voinicul şi frumosul şef de post cu care mîine sau poimîine o s-o întindă undeva departe, departe de război, de curţi marţiale, de arestări şi bătăi.

Şi acolo, amîndoi, să-şi făurească o viaţă nouă, fie de-o fi ca el, Stere Drăgulin, să dea cu sapa pe pămîntul fermei lor. Bani s-o cumpere avea. Nu bani, ci aur şi bijuterii. Astea niciodată nu-şi pierd valoarea, ba dimpotrivă. Că deocamdată fata face nazuri, asta-i din cauza ăluia, a comunistului, dar cînd ăla o să ajungă pe lumea cealaltă, o să se înmoaie şi o să se aplece asemeni unei oiţe flămînde de iarbă verde. He, he, he, cunoaşte Sterică femeia... Păi, dacă nu le-ar cunoaşte... Din Coca nu face el tot ce vrea ? Face ! Deşi muierea-i unsă cu tot felul de alifii, nu ca fiica profesorului. Numai că, pînă una-alta, trebuie să isprăvească o dată şi definitiv cu... cu angajatul „Continentalei". Şi de ce să mai lungească povestea ? Ce mîine, ce poimîine !

„Acu, în noaptea asta, trebuie terminat totul ! Mîine-l «duc», poimîine mă odihnesc, şi răspoimîine încep asaltul ! Doamne !... Ce piele, ce ochi, ce sîni ! Dar ce oare n-are fata asta aruncată de Dumnezeu pe aceste meleaguri ? Are şi Coca, dar Coca-i cam văcoasă şi se apropie de... partea a doua a vieţii, şi-apoi mai face şi pe geloasa ! Cu mine... tocmai cu mine, cu cel care, atunci cînd pune ochii pe o muieruşcă, nu se lasă pînă nu-şi atinge scopul..."

— M-aş culca... se auzi atunci o şoaptă, care avu darul de a-l trezi cu totul pe Stere Drăgulin, care mai auzi : A trecut de douăşpe, şi-s frînt...

— Eşti beat, nu frînt, mototolule !

— Mă rog, şi ?

— Auzi la el, Doamne, auzi la el cum poate să vorbească cu şeful său suprem ! şi Drăgulin se ridică în picioare, mare şi înalt, gata să-l atingă.

— Să trăiţi, mi-a pierit... somnul ! şi „Guzgănică" se săltă de pe scaun, avînd însă grijă să se retragă mai deoparte, spre fereastră, unde palma „cît pîinea dublă" a şefului n-avea cum să-l ajungă.

— Bleg eşti. Bleg şi bou. D-aia eşti doar sergent-major, fiindcă nu ştii să duci la tăvăleală.

— Ba ştiu, ştiu, să trăiţi ! socoti Guzgan nimerit să zică, privind la superiorul său asemeni unui vînzător de magazin certat de patron.

„Şi, dacă nu zic ca el, dreptatea tot de partea lui o să fie. Altfel nu se poate ; şefu-i şef. Pe cînd, cîntîndu-i în strună — doar îl cunosc de-atîţia ani ! —, se înmoaie şi mai ascultă şi la ce zic eu, fiindcă, dracu să ne ia pe amîndoi, de ce n-am amîna «treaba» pe mîine, pe trezie şi la lumina soarelui ? Ce, a băgat Dumnezeu zilele-n sac ?! Şi care «zile» ? E vorba doar de cîteva ore, moartea să te ia, domnule plutonier-major !“

*
* *

La post rămăsese caporalul Aurel Aldescu, singurul ostaş în termen, ceilalţi patru fiind cu toţii reangajaţi, profesionişti adică.

Sergentul Ghiţă Ionaşcu aruncă din mers celuilalt sergent, Dinu Dinescu, cu grijă, să nu fie auzit de Drăgulin :

— Şi-adică de ce mama naibii este nevoie de patru gealaţi ca să umflăm un bleg ? Mi-e un somn !...

— Taci ! fu scurt Dinescu. Taci, şeful are draci, nu-i în apele lui.

— De la o vreme...

— Taci !

După cîteva minute, locuinţa directorului şcolii fu înconjurată de cei patru jandarmi. Unul în faţă, altul în spate, „şefii“ în acţiune directă.

— Te ţii aproape de mine ! îi şopti plutonierul-major lui Guzgan Vasile, căruia cocoşul parcă-i rămăsese în gît.

— Mă ţin !

— Nu tragi decît dacă *tipul* are arma-n mînă şi-i gata de tras. Şi tragi la picioare, fiindcă îl vreau viu!

— Ce bine era dacă-l umflam mîine, pe lumină ! şopti Guzgan Vasile, oftînd.

— Taci dracului, cobe, să nu-ţi mai aud pliscul !

— Mucles...

— Mucles şi cu ochii-n patru !

Profesorul nu avea cîine şi Drăgulin ştia asta. Nu ştia însă altceva ; vecinul de dincolo de grădina de zarzavat a directorului primise cadou o javră flocoasă şi rea, pe nume Paco, mai mereu flămîndă, fiindcă nici noul stăpîn nu era vreun pricopsit. De cînd cu războiul, el trăgea clopotele ori de cîte ori se ivea prilejul : morți, parastase, nunți, nașteri, ce pica și se ivea. De ivit se iveau destule, „picatul" pica însă în buzunarul popii, lui rămînîndu-i rămășițele pomenilor, care îi ajungeau, totuși, să crească doi porci.

Paco, dulăul, fu primul care sesiză că se întîmplă ceva ieșit din tipic. Mîrîi abia auzit, așteptă să se lămurească mai bine despre ce poate fi vorba, ca să devină îndată violent dînd-o pe un lătrat furios.

Cei doi subofițeri scăpară cîteva înjurături înfundate și unul dintre ei, șeful, ciocăni în ușa chiriașului, ușor, abia auzit.

— Cine bate ? se auzi o voce de bărbat.

— De la sondă, de la „137" — sonda care urma să fie carotată în acea zi. M-a trimis Răduleț ! vorbi Drăgulin, dînd vocii o altă intonație decît cea de fiecare zi.

Cîteva clipe se făcu liniște, pînă și cîinele încetase să mai latre, sergentul Dinu Dinescu, cel care avea în supraveghere spatele imobilului, reușind între timp să se pituleze după coteț.

— Nu miroase a bine, șopti „piticul" îmbrăcat în uniformă de sergent-major, de-acum cu pistolul în mînă și degetul pe trăgaci.

— Ssst ! și Drăgulin îi dete un ghiont, între coaste cu țeava pistolului său.

— Dar unde-i Răduleț ? Și de ce n-a venit el ?! Și ce caută la ora asta la sondă ?! Se auzi vocea lui Stan Florescu, oarecum estompată, să nu-i trezească din somn pe proprietarii săi.

— Ordin de la domnu inginer Lerner neamțu ! Vor să caroteze sonda acu — îndată — au adus și reflectoare !

Se mai întîmplau, rareori însă, și carotaje de noapte, și Stan Florescu știa bine despre posibilitatea unor astfel de carotaje ordonate întotdeauna de conducerea superioară a societății în colaborare strînsă cu cei care răspundeau de apărarea aeriană a zonei, orice imprudență putîndu-se solda cu o nenorocire,

— Să mă îmbrac ! zise scurt, și cei doi jandarmi ce păzeau ușa se felicitară deja pentru izbînda planului lor pus la cale cu minuțiozitate — dar cam în grabă și cu mințile înfierbîntate de alcool.

Însă ghinion ! Ghinion pentru mai mulți — nu acea ușă avea să se deschidă prima, ci ușa folosită îndeobște de membrii familiei Grigoriu și deasupra căreia un bec chior, vopsit în albastru, încerca să destrame cît de cît întunericul nopții — legea camuflajului fiind respectată cu strictețe, teama fiind cea care obliga oamenii să fie precauți.

Stan fusese gata să tragă zăvorul, după ce răsucise cheia, cînd auzi de dincolo vocea proprietarului său, care, după ce controlase zeci de teze, abia apucase să se bage în plapumă și să-și facă planuri pentru a doua zi, cînd auzi ca prin vis „niște voci“ și, curios și îngrijorat , găsi cu cale să intervină, după ce își aruncase pe umeri o haină de casă.

— Hei ! Ce se-ntîmplă, pe cine căutați ?! se auzi glasul ca de bas al proprietarului tuturor bunurilor din jur.

„Paștele mă-tii ! îngînă suprema forță publică pe acele meleaguri. Nu puteam eu, arde-m-ar o mie de draci, să ascult de căcăciosul meu de ajutor?! Să-l fi umflat mai încolo, pe lumină ! Graba strică... Acu, ce mai, dacă am dat-o pe treabă, treabă trebuie să iasă, căci doar n-oi fi eu, Stere Drăgulin, ăla care să zică «Să trăiți, domnu director, am greșit adresa, scuzele mele cele mai fierbinți !» Păi se cară «tipul» cît ai zice pește, și-apoi mai prinde-l dacă poți !“

— Hai ! strigă, dîndu-i un ghiont adjunctului său, după care se aruncă cu toată greutatea celor nouăzeci de kilograme în ușa care îl despărțea de rivalul și inamicul său.

Dincolo de ușă, cel urmărit și de-acum aproape arestat, de cum sesizase primele semne care „nu sunau a bine“, se și grăbise să înhațe de sub pernă credinciosul său Browning și să bage un glonț pe țeavă.

Ușa, confecționată din lemn de brad, subțire, cedă mai lesne decît se aștepta cel ce se pomeni culcat pe burtă, în holul dintre chiriaș și proprietar. După

Drăgulin și Guzgan Vasile, gata să-l încalece, de parcă intenționa să joace „capra“ cu șeful său. Afară rămăseseră cei doi gradați, Dinu Dinescu, în spatele casei, și Ghiță Ionescu, de-acum numai ochi și urechi, tupilat după un cireș, gata să intervină, în mîini ținînd strîns o carabină Mannlicher.

„Numai de n-aș omorî pe careva“ ! de asta se temea îndeosebi Stan Florescu în clipa cînd se ascunsese în cămară cu intenția să se strecoare prin gemulețul acesteia în curtea vecinului, neavînd de unde să știe că și acolo, de-acum și el în alertă maximă, pîndea cu degetul pe trăgaci un alt jandarm.

Deschise încetișor fereastra, puse un picior pe o margine de raft, pe care iarna zeci și zeci de borcane cu tot felul de conserve, pregătite de mărunțica soție a directorului școlii, așteptau frumos aliniate să le vină rîndul la ingurgitare, și-și strecură o mînă, apoi capul, apoi mîna dreaptă în care ținea pistolul, cînd auzi răsunînd în noapte, doar la cîțiva pași, un „stai !“

Cum să stea ? Cum adică să stea, dacă, o dată cu „stai“ ! sesizase clar și zgomotul caracteristic care spune și unui novice că o carabină avea de-acum glonțul pe țeavă, doar o mică apăsare de „deșt“ fiind suficientă pentru ca cele cîteva grame de plumb „să-și facă datoria“ ?

Un glonț de carabină Mannlicher — cu astfel de arme era înzestrată cea mai mare parte a jandarmeriei — primit de la cîțiva metri, în frunte, între ochi sau gură, făcea capul victimei de nerecunoscut, în astfel de situații, identificarea făcîndu-se după îmbrăcăminte, după actele de identitate, cînd existau, sau după diverse semne caracteristice.

Stănică, sesizînd pericolul, se trase cu repeziciune între rafturile din cămară și, neavînd altceva mai bun de făcut, cu pistolul în mînă, deschise ușa, încercînd să străbată cu privirea întunericul din hol. Ghici, sau mai degrabă deduse, că inamicii săi, cei doi care dăduseră buzna în casă prin ușa făcută țăndări, erau în picioare, dezorientați, pe undeva pe aproape.

O clipă, Stan fusese gata să se predea, înțelegînd inutilitatea oricărei rezistențe.

— Banditule ! îl readuse la realitate vocea sonoră a șefului de post, urmată îndată de un foc de pistol, glonțul trecînd pe lîngă tîmpla sa dreaptă, atingîndu-i ușor urechea. Simțind usturimea arsurii, trase și el, fără intenția de a ochi în vreuna din cele două mogîldețe din fața sa, zicînd un neașteptat de nimeni :

— Mîinile sus !

— Paștele și dumnezeii ! — și încă un foc.

Florescu, într-o clipă de calm și luciditate, înțelese că cel puțin unul din cei doi voiau să-l omoare, nu doar să-l aresteze. Și atunci se retrase pentru o clipă în cămară, de unde înhăță o putinică goală. în care, toamna, proprietarul casei punea gogonele la acrit. Cu toată puterea, aruncă pașnicul obiect în direcția celor doi, izbindu-l în plin pe Guzgan Vasile. Acesta o clipă, doar o clipă, rămase năuc, ca apoi s-o zbughească pe ușa holului, cea făcută țăndări, afară. Se pitulă cum putu și trase două focuri la nimereală, spre cel bănuit a fi „rivalul în amor al șefului său". Dar nu de rivalitatea asta îi păsa lui. ci de teama de a nu fi ucis el însuși. Unul din cele două gloanțe trase de Guzgan nimeri, în plin, în pîntecul plutonierului-major, plumbul avînd o traiectorie curioasă, dinspre stomac înspre spate, ieșind afară pe lîngă unul din plămîni. Moarte sigură — dar nu atunci, cele „nouăzeci de kilograme" avînd o rezistență fizică deosebită, ci abia mai spre prînz, după ce autoritățile chemate urgent de la Ploiești sosiseră la fața locului.

Pe Stan Florescu poate că nu ar fi izbutit să pună mîna, sau „ciocnirea" s-ar fi soldat și cu alți morți, dacă profesorul Horia Grigoriu n-ar fi găsit de cuviință că este mai nimerit să facă lumină, la propriu, nu la figurat, în casa lui. ajunsă poligon de tir. Știind toate dichisurile încăperilor, avu curajul să se strecoare spre locul încăierării și să răsucească butonul șaltărului, făcînd astfel lumină în holul despărțitor. Atunci, în acea clipă, sergentul-major, speriat de moarte de cele ce or să urmeze, pe prim-plan împuşcarea superiorului său, înhăţă un scaun şi îl aruncă cu putere în cel care voia să se furişeze afară, în curte, trecînd peste cel ce trăgea să moară. Scaunul nimeri în plin, dar nu atît de puternic cît să-l doboare, ci doar să-l îngenunche, și cînd Guzgan Vasile sesiză că Stan Florescu este gata să se ridice, îl lovi în moalele capului cu pistolul, urlînd din toate puterile :

— Ghiţă ! Dinule !

Pînă să apară cei doi sergenţi, mai dete o lovitură în acelaşi cap, ca să cadă apoi, fleaşcă, într-un colţ al încăperii, gîfîind spasmodic.

„Doamne, gîndi, nu-i aşa că eu l-am împuşcat pe şefu ?... Eu !... Curtea marţială mă aşteaptă. Şi, de-acolo... *Crîngul lui Bot !* Am pus-o de mămăligă, definitiv, dacă... *aşa s-o dovedi.*“

Într-o singură clipă fu, însă, în picioare, abia de-acum gata de bătălie, orice urmă de beţie sau de oboseală pierindu-i ca prin farmec.

— Pune-i cătușele ! ordonă el unuia dintre cei doi sergenţi, repezindu-se apoi la „şeful său suprem“.

Acesta horcăia a moarte, prăvălit pe-o parte.

— Lumină, mai multă lumină ! ţipă Guzgan Vasile, ca apoi să se adreseze directorului şcolii care dîrdîia de frică şi de emoţie, lipit de tocul uşii care ducea spre partea sa de locuinţă.

— Apă caldă, dom' profesor, apă şi bandaje, cîrpe curate ! Şi s-anunţe careva doctoru' !

Stan Florescu începuse să se trezească. Primul lucru pe care îl realiză fu acela că avea mîinile prinse în cătuşe, la spate. „S-a terminat, îşi zise, m-au prins...“. şi, o clipă, fu gata să lăcrimeze, să-şi plîngă întreaga sa viaţă de pînă atunci, dar mai ales cea care abia de acum încolo îl aştepta. Dar clipa, ca orice clipă, se duse şi nu mai reveni. Încercă să-şi elibereze mîinile. Imposibil. Le simţea prinse în cătuşe de oţel şi nu legate cu sfoară, frînghie sau sîrmă.

„Jale... Jale mare ! Mă aşteaptă zile grele, îşi zise, înţelegînd că, atunci, cel puţin, nu avea cum să scape din strînsoarea cătușelor și nici nu găsea nimerit să încerce să se lupte. Am să fac pe mortul cît s-o putea, să ascult și să-mi dau seama cum se vor desfășura lucrurile pe mai departe. Dar pistolul unde o fi ?... Mi l-au luat, se pare, sau este căzut pe-aici pe undeva."

* * *

Nu trecuse mult de la primele împușcături și cetățenii tîrgului, de la mic la mare, erau în picioare. Cei mai mulți uitaseră și de legea camuflajului, iar autoritățile aveau acum alte preocupări decît aceea de a duce grija unui atac aerian.

Medicul, proprietarul Opel-ului, sosi în grabă la fața locului. Între timp, Drăgulin, care gemea în neștire, fu luat și culcat cu grijă pe patul celui care n-avea să mai doarmă niciodată în el și care, între timp, fusese tîrît, fără prea multe menajamente, mai departe, să nu stea în calea *oamenilor*.

— Vasile... Guzgan... Vasile, gemu muribundul, unde ești ?

— Aici, să trăiți, aici sînt !

— Ești... ești singur ?

— Da... Nu... Ghiță, ieși afară ! ordonă sergentul-major, pricepînd că majurul îl voia doar pe el.

— Sînt singur, domnu șef, singur ! și sergentul-major se apropie de patul celui ce trăgea să moară, uitînd din zăpăceala și groaza de a nu fi acuzat că și-a împușcat superiorul, de cel care zăcea în hol, cîțiva metri mai departe, atent numai ochi și urechi. Dar, dacă urechile erau larg „deschise", ochii, dimpotrivă, păreau a fi ai unui mort.

— Vasile...

— Da, să trăiți, vă ascult !

— M-ai împușcat, nenorocitule... dovedi Stere Drăgulin a fi sesizat exact „cum se întîmplase".

— Stați, nu...

— Ți-ai împușcat superiorul în timp de război...; mai îngînă Stere Drăgulin, cel care încă spera, ba era chiar ferm convins că, după cîteva săptămîni de spitalizare, o să scape cu bine. Şi, odată zdravăn şi sănătos, o să...

Un leşin trecător, apoi un acces de tuse îl făcură să se grăbească cu cele ce avea de spus :

— Vasile !...

— Da, să trăiţi, vă ascult !

— N-ai vrut să mă împuşti, în ăla ai vrut să tragi, în duşman, ştiu...

— Dar staţi să vă spun !

— Taci ! abia se auzi glasul celui de pe pat, totuşi ferm, un glas de om obişnuit să comande.

— Tac.

— O să spun că a tras... ăla, nu tu, n-am să le spun că ai încurcat umbrele...

— Să trăiţi, aveţi dreptate ! Eu pe el am vrut să-l ating.

— Ştiu, boule, ştiu, eram mai treaz decît tine, fi-ţi-ar cocoşu afurisit...

— Da a fost bun cocoşu, a fost bun, se grăbi să zică sergentul-major, de-acum ceva mai pe picioarele sale, fizionomia fioroasă a lui Cristache Zanea, comandantul Curţii marţiale Ploieşti începînd să se mai estompeze.

— Ascultă...

— Ascult, să trăiţi, ascult !

— Notează...

— Notez ! şi mărunţelul sergent-major scotocea de zor prin buzunare în căutarea a ceva de scris.

— Pune laba dreaptă a comunistului pe plăselele pistolului tău...

Se aşternură cîteva clipe de linişte, cel mai ochi şi urechi fiind Stan Florescu, neluat încă în seamă de careva de cei din jur, îndeosebi de cei doi „şefi ai forţei publice“ din Filipeştii de Pădure.

— Adică... doar zise Vasile Guzgan, nu tocmai prost din fire, surprins, însă, de altruista propunere a şefului său.

— Fă ce-ţi spun ! abia încercă celălalt să dea un fel de ordin. Dar vezi, să n-aibă gloanţe, poate n-o fi mort, şi-atunci...

— Şi ?

— Ce „şi“, boule ?, încercă să nu se enerveze muribundul, ca să continue : pistolul gagiului de-acum e-al tău, şterge bine amprentele, şi bagă-ţi-l în buzunar. Fă să dispară, ascunde undeva, tocul de lemn al Mauser-ului tău. Hai, fuga, şi apoi vino la mine... abia mai zise Drăgalin.

„E-te, domle ! e-te cu cine lucrai atîta amar de vreme şi habar n-aveam ce inimă de aur are şeful meu !“ se minună Guzgan Vasile în vreme ce se grăbea să ducă la îndeplinire dispoziţiile, sau mai degrabă, ordinele celui care îl comanda, sau, mai degrabă, dată fiind situaţia... de faţă, ordinele celui care *îl comandase.*

Cu teamă, chiar cu frică, se apropie de cel căzut şi cu mîinile prinse în cătuşe. Îl pipăi să-i caute pistolul. Nici urmă. Dar nici mort nu era. Era cald. Pipăi şi cătuşele — obişnuinţă ! — şi se linişti. Se ridică atunci în picioare, mai deoparte — prudenţa ! — îşi goli încărcătorul de gloanţe, şterse cu grijă dar şi cu grabă propriile sale amprente, şi se apucă să moşmondească la implantarea amprentelor lui Florescu pe propriul său pistol, pe care îl lăsă apoi alături de cel încătuşat.

O clipă, Stan se gîndise să-l apuce cu picioarele pe după umeri, să-i tragă un „cap“ în „cap“, „să-l adoarmă“, pentru o vreme. Şi ? — îşi zise, ce-aş avea de cîştigat ? Afară deja începuseră să se audă voci multe.

Ca un şobolan în căutare de hrană, subofiţerul îşi plimbă ochii după Browning-ul celui cu mîinile în cătuşe. Îl găsi îndată, căzut nu departe de o etajeră, acoperit pe jumătate de marginea unui covoraş. Îl ascunse cu grabă într-unul din buzunarele tunicii sale militare, dar şi cu mai mare grabă îl scoase şi, după ce îl ţinu o clipă în palme, de parcă frigea, puse piedica şi se apucă „să-l strîngă şi să-l omoare“, doar-doar o să-l facă tot doar amprente, fără să ştie, atunci, că toată acea mascaradă cu schimbarea pistoalelor avea să se dovedească inutilă, anchetatorii renunţînd la proba cu amprente, cazul părînd a fi deosebit de limpede și lipsit de dubii, cel ce trăsese și lovise pe Stere Drăgulin neputînd fi altul decît „evadatul de la Ocnița“, deși acesta încercase să protesteze cît îl țineau puterile, căutînd să dea în vileag adevărul. Se alesese cu înjurături și lovituri de cizmă, și-și zisese că realitatea o va dezvălui la proces, în fața instanței, după ce se va sfătui cu avocatul, fie acesta numit din oficiu, dacă „ai lui“ n-au să poată face mai mult.

— Vasile... se auzi, stinsă, „vocea stăpînului“.

— Da, să trăiți, gata, am executat ordinele dumneavoastră ! și cel strigat își pocni călcîiele.

— Tocu...

— Tocu ?!

— Da, boule, tocul de lemn, al pistolului, boule, ce-ai făcut cu el ? Nu-ți spusei adineauri să-l faci să dispară ? dovedi șeful de post că și așa, pe moarte, era mai „deștept“ decît adjunctul său.

— Îl bag... îl ard... se bîlbîi „boul“.

— Îl bagi în aia a mă-tii, acolo să-l bagi...

— E colea, și Guzgan Vasile i-l arătă pe marginea patului.

— Apleacă-te, șopti Drăgulin.

— Da, ziceți, vă ascut, abia murmură celălalt, de parcă se aștepta să audă cel mai mare dintre secrete.

— Ascunde-l sub saltea, sub mine... Așa... Și tu fii atent...

— Sînt.

— Cît o să lipsesc de la slujbă nu știu ; poate doar trei săptămîni, poate și-o lună-două... M-ai atins bine, amărîtule...

— Să trăiți, eu în el am dat să trag, cum era să vă-mpușc pe dumneavoastră ?! șopti abia auzit Vasile Guzgan, tot cu teamă să nu fie auzit de cel căzut.

— Știu, boule...

— Să trăiți ! Aveți dreptate.

— Fii atent...

— Sînt !

— Caută colea, în buzunarul stîng de la pantaloni, niște chei...

— Chei, repetă Guzgan Vasile, sigur de-acum că intră în posesia cheilor postului de jandarmi și, cît o să lipsească — dar o să mai vină înapoi vreodată ? se întrebă, deși știa bine că altul îl va înlocui pe Drăgulin, nu el, Guzgan Vasile — dar parcă poți să știi...

— Le-ai găsit ?

— Da, astea ? întrebă sergentul-major privind la cele trei chei trecute pe un inel metalic.

— Sînt trei ?

— Da, trei, afirmă cel întrebat, mirat că șeful pune o întrebare „de-a surda“, după ce el pritocise cheile prin fața ochilor celui rănit. N-avea cum să știe că „glonțul său“, lovind coloana vertebrală, atinsese și-un firicel de nerv, cel al văzului.

— Aia galbenă este de la camera mea, de-acasă, nu de la birou.

— Da știu, de la coana Săftica, proprietăreasa dumneavoastră.

— Și aia mică este de la o casetă unde țin eu... una-alta : bani, dar nu cine știe ce. Sub șifonier însă... mă ! se auzi deodată vocea muribundului, alta decît pînă atunci.

— Da, să trăiți, vă ascult !

— Nu ne aude nimeni ?

— Nimeni, dar vorbiți și dumneavoastră mai încet, îi recomandă adjunctul, între el și cel căzut și cu mîinile prinse în cătușe nefiind mai mult de șase-șapte metri.

— Fii atent : sub șifonier mai este o altă casetă, prinsă de o „șmecherie“ de scîndura de jos a dulapului, în fund, pricepi ?

— Pricep, pricep, ce-s prost ?

— O iei și p-asta, dar să nu te pună dracu s-o deschizi. Pe nici una ! Le păstrezi bine ascunse pînă mă înapoiez eu, nu găsise Drăgulin o rezolvare mai bună a salvării agoniselii sale, o parte din agoniseală, fiindcă cealaltă parte, la fel de importantă, era înfofolită bine în cîrpe și hîrtii unsuroase și îngropate într-un colț din grajdul lui Biță Busuioc, nu departe de locul unde se întîlnea cu Cocuța. Această *jumătate de avere* îi crea mai puține griji ; comoara putea să aştepte acolo ani și ani, însă de soarta casetelor, ascunse — un fel de a spune — în camera unde locuia cu chirie, era cum nu se poate mai îngrijorat. După cum o cunoştea pe proprietăreasa lui, nespus de lacomă de bani, femeia, cum o afla de spitalizarea chiriaşului grav rănit, musai va subînchiria camera altuia. Și cu acest prilej, coana Săftica avea să facă curăţenie generală, fiind maniacă în această privinţă... Sau, şi mai rău decît atît, acolo s-ar putea „aranja“ pentru o vreme cel ce îi va lua locul, nu, nu Guzgan Vasile, ci un grad mai mare trimis de la Ploieşti. Şi, cum jandarmii, de felul lor, sînt curioşi, îndeosebi cînd iau locul unuia de-ai lor... El nu proceda la fel ori de cîte ori schimba culcuşul ? Odată s-a întîmplat să se mute după un popă, și a tot cotrobăit prin toate ungherele, pînă şi în coşul sobei...

Aceasta era cauza pentru care, odată împuşcat, considerase că este mai nimerit să fie „comunistul“ acuzat de „tentativă de omor“, și nu subalternul său de „rănire din imprudenţă“. Îi păsa prea puţin de ce s-ar fi ales de cei trei copii ai lui Guzgan Vasile, rămaşi fără tată. Pe el, cel ce domnise și stăpînise peste ordinea din jur, îl interesa „agoniseala sa de-o viaţă“. Fusese tentat într-o vreme să dea spre păstrare o parte din aur și bijuterii surorii sale, „nemţoaica“, își zicea însă că „în oala acoperită nu pică musca“ — ştia bine că amîndoi fiind aruncaţi în lume din aceeaşi mamă, n-aveau cum să nu-și semene.

— Au ! gemu deodată rănitul.

— Poate o fi sosit doctorul... se arătă „nespus de îngrijorat“ cel ce, pînă una-alta, era aproape-aproape şef de post. Cît ?... O să vadă el. Avea și Guzgan Vasile „nişte pile“ la Legiunea de jandarmi din Ploieşti, nu numai Stere Drăgulin.

— Vasile...

— Da ! — *uită* de-acum subalternul să-l mai pronunţe pe sacrosanctul „să trăiţi“ ! gîndurile lui fiind, toate, la cele două casete și, mai cu deosebire, la cea de sub şifonier. „În prima-s banii, după cîte pricepui, şi pe banii lui Antonescu... fac ceva. Dincolo însă, sută la sută, sînt... mărgeluşe, inele, brăţări, lănţişoare, broșe, cercei, fleacuri d-astea, toate însă de aur și cu pietre d-alea scumpe și frumoase la privit. Adică de ce n-o purta și Ioana mea niscaiva d-astea cum poartă reginele ? Dar «asta» nu acum, mai încolo, să mai treacă vreme și să se mai schimbe timpurile. Oamenii sînt răi și au ochi de viezure, și fac tot felul de asocieri și combinații în mintea lor bolnavă, și de ce aş da în bară, ca proasta-n tîrg ? ! Le pune mandea bine — dacă nici eu nu știu să ascund un lucru de preț !... — și, cînd o veni momentul, unul o să fie Guzgan Vasile cu Ioana lui ! Și Tase, Leonora, și Gigi or să fie şi ei altfel îmbrăcaţi. Iar din «rest», și înțelesei că restu-i mare, repar casa, poate fac chiar alta şi p-asta o las mamei și, cum războiul o să se termine şi de slujbă la stat m-am săturat, îmi cumpăr o moară pe-aci, pe undeva. Doar ăsta a fost visul vieţii mele : să mă fac morar..."

— M-aţi chemat ? se trezi deodată sergentul-major din visurile sale de mărire, care trecuseră, toate, într-o clipă, prin capul lui acoperit cu o hălăciugă de păr.

— Să-i spui ăsteia de colea... fata...

— Sandei ? întrebă sergentul-major, destul de surprins că Drăgulin nu întrebase nimic de fată, de parcă nu s-ar fi aflat sub același acoperiș.

— Să-i spui că doar pe ea o iubesc cu adevărat, doar pe ea, pe nimeni altcineva...

— Îi spun, îi spun, cum să nu-i spun !

— Aş chema-o aici, dar nu, nu-i bine, nu acum. Acum... Auzi ? se aude zarvă de lume şi un claxon de mașină... O fi hîrbul doctorului !

— Mă duc să văd despre ce-i vorba ! și sergentul-major, de-acum cu gîndurile toate la „caseta de sub şifonier", se grăbi să iasă afară în noaptea destrămată ici și colo de becuri ce ignorau legea camuflajului.

*
* *

Medicul Mihai Georgescu, om care apropia șaizeci de ani şi avea o vastă experienţă, fu categoric ; rănitul nu-i transportabil, nici măcar pînă la dispensarul local. De maximă urgenţă era însă o transfuzie de sînge, să-l înlocuiască pe cel care colcăia semiînchegat în aşternutul în care dormise cîteva luni Stan Florescu.

— Sînge găsim, oamenii de pe aceste meleaguri sînt toţi oameni miloşi, dar n-avem aparat de transfuzie.

— Domnule doctor, dar de ce nu mai vede bine ? Vede așa, ca prin ceaţă. N-o orbi, Doamne fereşte ! zise Guzgan Vasile, necăjit că glonţul său atinsese exact... acolo unde nu trebuia.

— N-am acuma timp de explicaţii. Cei de la Ploiești, ce spun ?!

— Că or să vină încoa". Colonelul a și plecat.

— Paște murgule iarbă verde... De colonel am eu nevoie ? !

— Noapte, de ! Şi-apoi, nu ştiţi ? Ca să dea „aparatu", trebuie nişte ordine de sus.

— Ordine...

Printre cei care priveau, somnoroși sau nu, la zarva din fața locuinței directorului școlii, se număra și Mitu Răduleţ. Gazda sa fiind aproape de cea a șefului său, fusese printre cei care auziseră împuşcăturile cu urechile lor, şi nu din larma şi spusele vecinilor.

Mic, dar iute, Răduleţ se aruncă într-o clipă în pantaloni, apoi în bocanci, într-o altă clipă își repezi pe umeri o jiletcă ponosită, să pară „mai altul", și alergă spre locul cu pricina.

— Șeful tău, mă, l-a împușcat pe Drăgulin ! îl și luă în primire careva, muncitor la mina de cărbuni din apropiere.

— Și-i plîngi de milă ! îl ţintui Răduleţ cu o privire mustrătoare.

— Ba nu, da-ţi spusei ca să știi.

— Bogdaproste și de-atît, găsi cu cale să zică Răduleţ, care urmărea, acum îndată, pînă nu soseau cei de la Ploiești, să afle niscaiva nume sau adrese, să ducă el „acolo" vestea despre cele întîmplate, cît mai repede cu putinţă, cazul „în speţă" fiind deosebit de grav pentru acele vremuri. Curtea marţială „lucra" cu mare operativitate, mai ales de cînd bombardamentele aviației anglo-americane se tot repetau, cînd ziua, cînd noaptea.

Din toți membrii familiei Grigoriu, doar Sanda îl cunoștea pe Răduleț, față de care nutrea multă simpatie, poate și fiindcă Stănică i-l descrisese ca pe un om vrednic, de treabă și la locul lui.

— Cînd o să ai vreodată nevoie de mine și nu mă găsești, caută-l pe Răduleț și întreabă-l, s-ar putea să știe el, îi dăduse Stan Florescu „un sfat“, cu nici două săptămîni în urmă, lăsînd-o pe fată întrucîtva nedumerită, mai ales că Stănică nu găsise de cuviință să-i dea și alte explicații legate de acel „și nu mă găsești“.

Profesorul, după ce făcuse lumină, se retrăsese înfricoșat de bubuiturile Parabellum-urilor, gloanțe de 9 milimetri, și căuta pe cît putea și pe toate căile s-o rețină pe Sanda să nu alerge spre cel căzut și, desigur, grav rănit, dacă nu și mai rău. Să zică, mort, nu găsea curaj, fata iubindu-l nespus de mult pe „operatorul de carotaje“.

Mitu Răduleț, după ce-i cercetă cu ochii săi de viezure pe jandarmi și văzu unde sînt și ce preocupări au fiecare, făcu un mic ocol și se îndreptă fără grabă, să nu bată la ochi, spre cea de-a treia intrare a locuinței profesorului, o ușă mai mică și neluată în seamă, fiindcă fusese croită în peretele din dreapta al clădirii, o așa-zisă ușă de serviciu, folosită îndeosebi cînd se ducea gospodina după apă, la fîntîna săpată la marginea grădinii de zarzavat.

Pîș-pîș, cîțiva pași, apoi un cioc-cioc, abia auzit, și bărbatul simți clanța că se lasă în jos, în deschizătura ușii apărînd chipul plîns și speriat al Marilenei:

— Cu domnișoara Sanda, vă rog, numai o clipă ! i-o luă înainte Răduleț, ocolind, din grabă, orice urmă de politețe, nici măcar un „sărut mîna“, bîlbîit pe jumătate.

Fata tresări, fu gata să închidă ușa, apoi își aminti că îl cunoaște pe omul din umbra nopții, deși vag, îl zărise doar de cîteva ori alături de cel ce le adusese acum „atîta pocinog în casă“ și o strigă pe soră-sa.

— Intră, nea Mitule! zise scurt fata cea mică a profesorului, apucîndu-l de o mînă, să-i grăbească trecerea pragului, după care închise ușa. Vino-ncoa! mai zise, cu o vioiciune și o energie greu de bănuit la o fată, și dădu să intre împreună cu el într-o încăpere mai mică, cea mai la îndemînă, camera de dormit a mamei lor, alăturată bucătăriei.

— Sanda, ce faci?! se auzi vocea înfundată dar energică a profesorului.

— Tată, lasă-mă, știu eu bine ce fac! replică ea, și se grăbi să-l ajute să dispară în întuneric pe „nepoftitul musafir“, ca să se întoarcă și să șoptească la urechea părintelui ei cîteva cuvinte liniștitoare, spuse pe un ton deosebit de ferm, ceea ce avu darul să-l surprindă nespus pe cel ce le asculta.

— Bine, fata tatii, dar...

— Vorbim pe urmă! și Sanda se strecură în camera maică-sii, închizînd ușa în urma ei.

Întuneric. Totuși, prin fereastra care „da“ în grădină, din urma de lumină ce sălășluia în acea parte a curții, cîteva raze se strecurau prin geam, atît cît fiecare să ghicească chipul celuilalt.

— Zi, nea Mitule! îl grăbi Sanda să vorbească.

— Păi... ce să zic? începu Răduleț pe ocolite — deși numai de „ocolișuri“ nu era timp, dar așa îi era felul —, ca să continue: Trebuie, musai, să facem ceva să-l salvăm de la moarte, că nu-i mort, nu-i așa? întrebă același, fiindcă din vorbăria celor de afară dedusese că „altul“ e pe moarte, nu șeful său, jandarmii, ei înșiși fuseseră cei care șușotiseră, pe ici și colo, parte din adevăr, o „parte“, căci, care anume era exact situația „dinăuntru“, nu prea știa nimeni.

— Nu, nu, m-am tîrît pînă la el, e rănit, dar rana-i fără mare importanță, la o ureche, și la cap. E prins însă în cătușe.

— Unde, unde-i acum?

— Dincoace de camera și antreul lui, în fața cămării de iarnă — culcat pe-o parte, jos pe covor.

— Păi... ăla, Drăgulin, unde-i ? ! — „asta“ n-o aflase Răduleţ trăgînd cu urechea ici şi colo.

— Zace în patul lui Stănică, acolo l-au dus jandarmii şi medicul.

— Patul lui Stănică ? întrebă şi se bucură în acelaşi timp micul personaj, ştiind bine că, dacă este aşa, însemna că jandarmul era „plasat“ în cea mai îndepărtată parte a casei.

— Da, acolo l-au dus. L-au înfofolit în cîrpe şi cearşafuri, să nu mai curgă atîta sînge. Şi se pare, l-am auzit vorbind pe Guzgan Vasile, că-i pe jumătate orb.

— Păi, dacă-i aşa...

— Zi, zi, nu pierde timpul, acum apar „ăia !“ îl grăbi fata, ştiind despre iminenta sosire a ploieştenilor.

— M-aş strecura pînă la el, n-aş sta *acolo* decît un minut, cel mult două.

După o clipă, sau mai degrabă o jumătate de clipă, isteaţa fată zise :

— N-ar fi mai bine să mă duc eu ? Să-l întreb sau să-mi spună ceea ce vrei să afli dumneata ?

— Ştiu şi eu ?... Ar fi, totuşi, mai bine să vorbesc eu cu el.

— Bine, zise scurt Sanda. Rămîi aici, să-i pun în temă şi pe-ai mei.

— Dar repede, pînă nu apare vreun jandarm în casă !

— Repede. Dar stai ! tresări deodată Sanda. S-ar putea să te zărească totuşi „el“, să te audă sau să te simtă Drăgulin ! Şi aşa... cum e, mai ştii de ce este în stare ?

— Nu poţi să închizi uşa dormitorului ?

După o clipă de gîndire fata îi spuse că se teme, deoarece unul dintre sergenţi este postat în faţa uşii principale, pălăvrăgind, era adevărat, cu unii sau cu alţii, dar de ! poţi să ştii ce-i vine în minte ?

Aflînd, Mitu Răduleţ înţelese logica tinerei profesoare şi, cum secundele treceau unele după altele, nu găsi altceva mai bun decît să se folosească pe mai departe de Sanda, fie ce-o fi, nici unul dintre ei nu avea de ales.

— Domnișoară, cred că ai dreptate, și-atunci uite ce te rog : furișează-te cum poţi pînă la el și cere-i doar atît : să-ţi spună — ca să-mi comunice de urgenţă *mie !* — un nume și o adresă, a unui... prieten de la Moreni — ocoli Răduleţ cuvîntul „tovarăș“ —, singurul care îl poate ajuta să scape din beleaua asta.

— Belea ? zise Sanda pe un ton mirat, și, dacă n-ar fi cunoscut situaţia tuturor, așa cum era, poate ar fi zîmbit.

— Belea mare ! Știe el despre ce-i vorba. Hai, du-te, du-te și vezi cum te strecori pînă la el !

Vrednicul și curajosul muncitor știa bine la ce gîndea cînd după „du-te“, mai adăugase și pe „vezi cum te strecori pînă la el“. Nu-i era atîta teamă de cei de afară, cît de „cei dinăuntru“, de familia fetei, numai că Sanda, poate și unde era și cea mai mică și într-un anume fel și cea mai răsfățată, avea o autoritate a ei, în faţa căreia „bătrînii“ nu prea aveau ce spune, Marilena nici atît.

Ca o șopîrlă, pe furiș, se culcă lîngă cel căzut :

— Dragule, fii atent, n-avem timp prea mult de discutat, un minut !

— Ce, ce-i, scumpo, ce-i ? tresări Stănică, vorbind și el în șoaptă, asemeni fetei din cauza căreia fără doar și poate era el acum în cătușe.

— Răduleţ e colea, la cîțiva pași.

— Răduleţ ! tresări Stan, și deodată simți cum sîngele începe să alerge altfel prin corpul său, învăluit într-o căldură plăcută.

— Zice așa : să-i spui un nume și o adresă a unui... tovarăș de la Moreni, atît.

„N-am voie ! își zise cel căzut și care era de-acum condamnat la moarte. Lui Răduleţ pot să-i spun, lui da, dar... Sandei ? Sanda nu-i... Ah ! scrîșni tot el, dar cîţi sînt asemeni ei în ţara asta frumoasă și bogată, și cîţi asemeni lui Drăgulin ? Nici o potriveală, cei mulţi fiind asemeni Sandei, cei puţini asemeni lui Drăgulin. Și-atunci ? ! Și-atunci de ce n-aș avea încredere în această fată, care nu-i doar frumoasă, deșteaptă și cinstită, dar reprezintă totodată și pe cei care mîine vor fi stăpînii acestei țări !“

— Sanda !

— Spune, dragule, repede, îl grăbi fata care ghicea zbuciumul care se da în sufletul iubitului ei.

— Toma Dănescu, maistru-mecanic.

— Am reținut, șopti fata.

— Maistru-mecanic, atelierele Astra-Română din Stavropoleos. Stavropoleos, Aleea B, nr. 3, etajul 1, atîta ajunge.

— Bine, am fugit ! și fata se alipi și-l sărută pe fruntea fierbinte și umedă.

Fugise la timp. După cîteva secunde, pe ușă intră pentru a treia sau a patra oară același medic localnic urmat de Guzgan Vasile, amîndoi intrigați că cei așteptați să vină de la Ploiești întîrziau.

— Cum te mai simți ? întrebă medicul punîndu-i o mînă pe frunte.

— Nu știu, abia se auzi vocea muribundului. De ce... de ce nu văd bine ? mai adăugă el.

— Fiindcă-i noapte ! încercă să-l liniștească același discipol al lui Esculap. Aprinde, Vasile, și lumina de sus. Fă lumină !

Sergentul-major se grăbi să răsucească comutatorul plafonierei și, în loc de un bec de 40 de vați, cîți avea cel de la veioza de lîngă pat, se adăugară alte două becuri de cîte 100 de vați fiecare. Lumină ca ziua.

— Ei, nu-i așa că vezi mai bine acum ?

— Parcă...

— Ai pierdut mult sînge, cînd o să ți-l completăm la loc, totul o să intre în normal, minți doctorul Filipeștiului, cu bună-știință.

— Cînd ? întrebă abia auzit șeful de post.

— Acu, îndată, acu trebuie să pice ploieștenii noștri dragi ! găsi cu cale să facă o glumă medicul, după care se adresă sergentului-major, celui care cu o părticică din ființa sa era acolo, cu cealaltă, cea mai importantă, în camera „chiriașului“ coanei Săftica.

— Vasile, ia vezi, celălalt ce face, n-o fi dat cumva ortul popii ?

— Nu dau ăştia uşor „în primire“, domnule doctor ! Au două inimi şi mai multe piei, dacă nici eu nu-i cunosc !... şi mărunţelul subofiţer trecu de prima uşă, de-a doua, şi îngenunche lîngă Stan Florescu.

— Trăieşti, bă ?

— Mi-e sete, abia șopti cel întrebat cu cuvinte nu dintre cele mai alese, şi cu un ton nu prea amical.

— Ţi-e sete... Păi dacă ţi-e sete, din două una ; ori ai temperatură şi eşti pe moarte, temperatură însă n-ai, ori n-ai nici pe dracu, şi ţi-e sete fiindcă ai mîncat aseară gras ! glumi forţa publică, strigînd apoi spre partea de casă a directorului școlii :

— Don' profesor !

— Da, domnu sergent-major, da, ce doreşti ? îşi şi făcu apariția cel chemat, de parcă aştepta la un pas de uşa întredeschisă dintre „ei“ şi „ei“.

— Lui musiu i-e sete, niţică apă, dacă nu-i cu supărare.

— Se poate ? Îndată !

— Nu vrei cumva și-o fleică-n sînge, de la Biţă Busuioc ? Dacă vrei, dau ordin s-aprindă grătaru ! aruncă jandarmul „altă glumă“, pus tot pe glume de cînd „cele două casete“ i se învîrteau în zeci de mărimi şi culori prin faţa ochilor.

— Nu, mulţumesc, răspunse scurt, încet, cel întrebat, capul durîndu-l din ce în ce mai tare. Scaunele primite în umeri şi în cap, dacă ar fi fost taburete, poate că îl ucideau. Așa, scaune ușoare, cu spătarul împletit din rafie, se frînseseră după primele lovituri.

— Păcat, Zanea nu oferă fleici, nici muşchiuleţi, nici măcar mititei ! Domnia sa ştie una şi bună : decît un mic din carne de vacă, mai bun este un „mic“ din plumb. He, he, he !... Dat naibii domnu colonel Cristache Zanea !

Pe uşă, cu o cană de apă în mînă, nu-şi făcu apariţia cel aşteptat, ci Sanda.

— A ! uite, domnișoara s-a deranjat ! Ei, dacă-i așa, mă car dincolo, poate aveţi ceva de şuşotit împreună, de-ale dragostei şi de amor, chicoti lighioana îmbrăcată în uniforma jandarmeriei Maiestăţii sale, care ştia şi el, ca mulţi alţii, de idila care se înfiripase între cei doi, după cum, tot la fel de bine pricepea că, de n-ar fi fost această „idilă", n-ar fi fost el în posesia celor trei cheițe. Altfel s-ar fi învîrtit roata... norocului. Asta era și cauza... mărinimiei sale.

Și, trop-trop, jandarmul ajunse de unde plecase, lîngă medic.

— Ia zi ! îl grăbi să vorbească proprietarul Opelului.

— N-are nici pe dracu ! I-e sete, atîta tot. L-am lăsat pe mîna gagicii, să-l adape ea, și-așa să-și șoptească ultimele... șoapte de iubire ! He, he, he !...

— Rîzi, de parc-am fi la un botez, se cam revoltă medicul, obosit, somnoros şi cu griji destule pe cap, venite cam pe nepusă masă.

— Ei, domnule doctor, se vede că dumneavoastră n-aveţi d-a face cu ceea ce avem noi, ăştia care sîntem forța publică în stat !... și Guzgan dădu abătut şi decepţionat din cap. Păi, dacă n-am mai și glumi, unde am ajunge ? ! La balamuc ! Pe cînd așa, mai c-un vinișor, c-o fripturică, mai c-o glumă, timpu' trece, leafa merge, noi voioși lucrăm ! Și lucrăm bine şi cu spor, altfel ne-ar lua gaia, n-am dreptate ?

— Ia vino-ncoa ! se cam revoltă medicul, trăgîndu-l după sine în intrîndul care ducea la cămara de iarnă a casei.

— Ce-i, domnule doctor, ce s-a întîmplat ? luă totuși primul cuvîntul Guzgan Vasile.

— Ascultă ! Ori ești beat, ori ești... prost, din două una ; păi ce-s glumele și bancurile astea răsuflate, cînd în jurul nostru unul trage să moară — şeful dumitale, nu al meu — iar altul... tot de moarte o să aibă şi el parte ? !

— Da ce, domnule doctor, dumneavoastră aţi vrea s-o ţinem numai în plînsete și boceli ? ! Hai, pentru șeful meu, treacă-meargă, dar pentru comunist ? !...

— Măi... sergent-major ! Vezi că eu sînt prieten bun cu colonelul Elefterescu, înțelegi ? — Prieten bun !

— Să trăiți ! Am înțeles ! Dar... încercă s-o sucească sergentul-major — care avea în grijă o nevastă și trei copii ce urmau să fie îmbrăcați și încălțați din „agoniseala“ lui Drăgulin. Și, pe deasupra, să se-aleagă cu o casă și-o moară...

— Nici un „dar“ ! Du-te mai degrabă și mai dă un telefon la Ploiești. Vezi ce s-a întîmplat de nu vin ăia !

— Am înțeles, mă duc, zise supus sergentul-major, înjurînd în sinea sa, dar cînd să iasă în noaptea care îndată urma să se destrame, se auzi, strident, un claxon.

*

Mitu Răduleț era de cîteva săptămîni proprietarul unei biciclete, nu nouă, dar bună, pe care o îngrijea și o dădăcea de parcă ar fi urmărit să facă din bietul fier o cursieră cu care să participe la Turul Franței.

Pe ea se aruncă îndată ce ajunse acasă, cu direcția Moreni-Stavropoleos. Prin cap îi vîjîia întruna un număr și o adresă. Trecu repede de Bana, intră în Moreni, trecu și podul de peste Cricovul Dulce, lăsînd în dreapta „afacerea lui Paraschiv Roată“, unde încă se mai simțea ceva activitate, și urcă pedalînd voinicește, deși nu mai era de mult tînăr, spre Stavropoleos.

Cînd ajunse „în zonă“, socoti că bicicleta mai mult îl încurcă, și atunci căută cu înfrigurare un loc unde s-o ascundă. Găsi un tufiș de liliac, în jur nici un bec, și socoti că, dacă „are baftă“, n-o să rămînă fără „Zambilica“ — cum și-o botezase singur.

Cînd se dusese acasă să-și ia cioacla, socoti că-i bine să nu apară „acolo“ îmbrăcat ca un bogdaproste. Și, tot în grabă, luă pe el un fel de hăinuță curățică, pe cap o șapcă aproape nouă, și-atît ! Timpul costă bani ! zic americanii, dar pe el, şi nu atît pe el cît pe alţii, de foarte multe ori, îi poate costa viaţa. Şi fără viaţă, la ce-ţi mai trebuie bani ?...

În faţa locuinţei căutate, realiză deodată că nu ştia parola cu care putea cîştiga încrederea celuilalt... Din grabă, din zăpăceală, situaţia fiind aşa cum era, acest „mic amănunt“ fusese omis. „Pe dracu !“ îşi zise, şi, cum nu-şi pierdea cumpătul prea uşor, se încurajă : „Dacă ajung să dau ochii cu *el*, musai trebuie să-l conving că eu sînt şi nu altul !“

Şi sună, de două ori, scurt.

Nimic.

Repetă apelul.

Nimic.

„Măi să fie ! Asta-i locuinţa omului, nu alta ! Şi doar n-o fi fudul de-o ureche ! Şi-are şi-o nevastă, ce mama dracului !“ se tot înfoia omuleţul care avea atîtea griji, hotărîndu-se pînă la urmă să ciocăne într-un fel, cum ştia că fac «unii» cînd se caută şi nu se cunosc : cioc ! cioc ! — pauză — cioc ! cioc ! cioc ! — pauză — cioc ! şi aşteptă cu toate simţurile încordate la maximum. „Dacă nici aşa nu răspunde, — îşi zise — ies afară, caut o piatră şi-i sparg un geam ! — fie ce-o fi, că mai rău de-atît n-are cum fi !“

Piatra la care gîndea Mitu Răduleţ avea să rămînă neutilizată fiindcă, în sfîrşit, se auziră cîţiva paşi.

— Cine bate ? întrebă o voce de bărbat, calmă, abia auzită.

— Eu, dar nu mă cunoaşteţi. Îl cunoaşteţi însă bine pe Stan Florescu, pe Stănică, abia şopti şi Răduleţ.

Cîteva secunde, poate un minut — nimic, nici de-o parte, nici de cealaltă. În sfîrşit un zăvor fu tras, o cheie răsucită, şi uşa se întredeschise, apoi fu deschisă cu totul :

— Poftim ! fu invitat „nepoftitul“ să intre în hol şi uşa fu închisă îndată la loc.

Răduleţ se pomeni într-o ambianţă nu tocmai plăcută. Holul era mic şi lumina chioară. Musafirul... nepoftit spuse scurt :

— Sînt trimis de Stan Florescu. Este arestat, deocamdată încă la Filipeşti. Acuzat de... şi Răduleţ avu o clipă de reţinere, neştiind ce să zică : rănire, omucidere...

— Zi, zi ! îl grăbi Toma Dănescu, de-acum nemaisimţind nici urmă de somn.

Căutînd să facă economie de cuvinte, Mitu Răduleţ reuşi să nu omită totuşi nici un amănunt din cele întîmplate în acea noapte.

— Rău ! doar zise gazda, o gazdă nu dintre cele mai politicoase, atîta vreme cît îl ţinea în picioare pe cel ce abia îşi mai trăgea sufletul, după kilometrii pedalaţi, însă pentru o clipă se zăpăcise cu totul, ştirea luîndu-l prin surprindere. Hai, colea, să discutăm mai pe îndelete, să trezi el ca din transă, invitîndu-l pe Răduleţ în sufragerie, fără să mai aprindă lumina, mulţumindu-se cu cea care se strecura din micul hol al modestului apartament.

— Zi ! dovedi încă o dată gazda că nu întotdeauna știe să fie și politicoasă.

— Păi... ce să mai zic ? se arătă surprins vizitatorul nocturn. Nocturn, deşi zorile băteau în ferestre.

— Ce propui ? Fiind... mai de-al casei, ca să zic așa, cunoscînd mai bine decît mine Filipeştiul şi oamenii de acolo, poate că prin cap ţi s-o fi pritocit cumva vreun plan, tot pedalînd încoace — doar cu bicicleta ai venit, nu ?

Mitu Răduleţ privi la cel din faţa sa, de-acum stăteau amîndoi pe cîte un scaun, şi se întrebă dacă nu cumva a greşit adresa.

„Eu să propun ? Eu ? Păi dacă aveam «de propus», nu mai băteam drumul pînă aici, vedeam eu pe-acolo ce-i de făcut şi de dres — dar ce ?“ se întrebă tot el.

Ghicind nedumerirea musafirului său şi pricepînd totodată că nu începuse bine discuţia cu cel din faţa sa, pe care, dacă nu-l cunoşteai, doi bani n-ai fi dat, Dănescu păru deodată a se fi trezit din somn.

— Iartă-mă, m-am zăpăcit şi eu, prea m-ai luat repede. Şi eram şi somnoros. Dar acum nu mai sînt, mi-a trecut şi orice urmă de oboseală. Spune-mi doar atît : Mitu Răduleţ te cheamă cu adevărat, sau...

— Nu, nu, aşa mă cheamă. Sînt şi eu... *aşa cum sînt,* dar pînă acum nu am fost obligat să-mi ascund identitatea. Aşa... mi s-a recomandat.

— Nu te-am întrebat ca să te... verific, cumva, ci ca să ştiu pe cine să caut cînd o să avem nevoie de... de capul, braţele şi poate chiar de viaţa dumitale.

— Ei, chiar aşa ? făcu celălalt zîmbind dulce-acru.

— Da, nu glumesc, nu-mi place să fac paradă de cuvinte mari, însă, aşa cum bine ştii, frontul se apropie de hotarele ţării. Şi abia de-acum încolo, am impresia, şi ce n-aş da să mă înşel, începe greul, pricepi ?

— Eu zic că da.

— Dacă-i aşa, e bine, şi-atunci uite ce te rog eu pe dumneata : să te înapoiezi la Filipeşti, acum, degrabă, să tragi cu ochiul şi cu urechea în dreapta şi în stînga, dar în acelaşi timp să faci pe mortu-n păpuşoi, de parcă nu prea ţi-ar păsa de cele întîmplate şefului dumitale. Cînd însă o să fii întrebat : „*Radule Dumitru,* ia zi, ce noutăţi ai, ce ştii ?“ — să spui, să nu te fereşti şi să nu ascunzi nimic.

Răduleţ făcu ochii mari şi privi la cel din faţa sa asemeni unuia ce-şi vede chipul, în carne şi oase, ieşind dintr-un mormînt. De unde putea şti omul cu care discuta de nici un sfert de oră numele „ăsta“ — înmormîntat de mult, încă din ziua cînd fusese *botezat* altfel : Mitu Răduleţ ? !

— Nea Mitule, nea Mitule, găsi cu cale să zîmbească Toma Dănescu, păi ce ne-am face „noi“ dacă nu ne-am cunoaşte unii pe alţii măcar *unii* pe *alţii,* accentuă el. De mult ne-ar fi acoperit pămîntul pe toţi sau aproape pe toţi. Mai scapă unul, ici şi colo, dar ştii, cu o floare nu se face primăvară. Şi primăvara noastră bate la uşă — şi nu-i păcat, spune, ca tocmai acum, în pragul acestei primăveri unice, cei ce o vor întîmpina să se numere pe degete ? Aşa că, nu avem încotro, trebuie să facem... să facem pe dracu-n patru şi în ziua „aia“ să defilăm cît mai mulţi ! Onoare morţilor, dar ţara are nevoie de oameni întregi, din cei care să pună umărul la greu. De... de beşlegi şi de oportunişti, de lăudăroşi şi puşi pe parvenire — parvenire pe osemintele altora ! — nu are nimeni nevoie ! Salut şi la revedere, cît s-or bate ei cu pumnii în piept că au făcut şi au dres ! Dar — gata ! Vorba lungă, sărăcia omului. În concluzie : te duci îndată înapoi, să nu-şi dea nimeni seama că ai dispărut...

— Am dormit !

— Mda, „am dormit“, crezi însă că nu te-a văzut nimeni încălecînd şi păşind încoa ?

— S-ar putea, cedă cel întrebat, pe un ton deloc ferm, ba dimpotrivă.

— Aşa că te înapoiezi la Filipeşti, cît mai degrabă, şi acolo — fără grabă, de data asta ! — *reintri în normal.* Pricepi ?

— Ei, na, că-s vreun...

— Sîntem toţi aşa cum sîntem, am terminat, nu mai avem vreme de discuţii ! se cam repezi Toma Dănescu. Vezi ce faci şi ce dregi, continuă el pe acelaşi ton ferm, şi, de cum prinzi o noutate care merită un drum pînă aici, vino îndată la mine. Ori aici, noaptea, ori mai bine, la Ateliere, ziua. Dar „asta“ n-o hotărîm doar noi, ci şi alţii. Important e să aflu „eu“ cît mai repede „noutatea“.

*

Curtea marţială funcţiona într-un local „mai omenos“ — clădirea unei şcoli de pe Strada Romană. Închisoarea care-i furniza clienţi fusese însă „aruncată“ între cazărmile unui regiment de pe strada Cantacuzino, strada regimentelor.

Cei mulţi — pungaşi şi hoţi de rînd — sălăşluiau în două dormitoare comune, unde de dimineaţa şi pînă seara se juca barbut. Mai rar cărţi : „copcica“, „şapte-jumate“, şi, mirare — mirare deoarece „conţii“ nu prea aveau de-a face cu Curtea marţială — pocher.

Şi asta, zi după zi, pînă le venea rîndul la „încolonare“ — cîte patruzeci — cincizeci, deseori şaptezeci, cîţi judeca sau mai degrabă amîna Zanea într-o zi, de marţi pînă sîmbătă, duminica fiind... duminică, iar lunea „zi de grefă“.

Cei mai plini de speranţe... amînaţii : „avocatul — gîndeau ei sau familia ! — a găsit vreun chiţibuş, să mă scape !“

Alături de cele două dormitoare comune, fiinţa un al treilea, mai mic, pentru „periculoşi“. Şi, la cîteva zeci de metri depărtare, în apropierea liniei ferate — linie locală, care deservea regimentele din zonă — se ridicau, cenuşii, la umbra cîtorva castani, cinci boxe. În aceste boxe fuseseră păstrate pînă în urmă cu un an harnaşamentele cailor regimentali, mai toţi oase şi copite pe întinsele cîmpii ale războiului, doar vreo treizeci de patrupede ducîndu-şi încă viaţa de gloabe prin curtea unităţii militare, făcînd diferite servicii de cărăuşie.

În locul şeilor, frîielor, căpestrelor, careva avusese ideea să pună un pat de lemn şi, pe pat, o rogojină — să nu doarmă *omul* pe scîndura goală. Şi dacă-i pat, uşă şi lacăt, şi un hîrdău, pentru nevoile condamnatului la moarte.

Uşa masivă, de esenţă tare, era sigură, fereastra zăbrelită, deci boxele erau cum nu se poate mai nimerite să adăpostească pentru cîteva nopţi pe cei care aşteptau dimineaţa execuţiei.

Oaspeţii obişnuiţi ai închisorii — clienţi de-o săptămînă, mai rar o lună-două, erau scoşi de două ori pe zi la aer, o oră, o oră şi jumătate, cît binevoia militarul care conducea în acea zi destinul lor, legea în închisoare fiind de „gumilastic“.

Delincvenții de rînd erau cei mai avantajați, fiindcă „plimbarea“ — nu aveau voie să stea locului, ci doar „să circule“ — se desfășura într-o curte cimentată și cu copaci destui — tei, îndeosebi — o adevărată pădurice betonată, aflată în apropierea porții principale a regimentului, de unde, zilnic, între „hoți“ și „cinstiți“ se desfășura, oarecum în voie, un adevărat troc : — dă-mi tu aia, că-ți dau eu asta !“, „dă-mi inelul, că-ți dau mia !“

Parteneri de afaceri — destui : pe de o parte cei mulți, cei ce-și așteptau judecata și recursul, pe de alta soldații descazarmați, o parte a ordonanțelor, armurierii, adică cei care aveau permisiunea să doarmă în oraș, cei mai mulți fiind bucureșteni, deși destui nu aveau nici o tangență cu malurile Dîmboviței, decît cel mult vreo „gagică“ unde trăgeau, se spălau, mîncau și... se comportau ca bărbații.

Pe lîngă ei, răsăreau la tîrg soldați și gradați de tot felul și de toate gradele și, nu chiar pe ultimul loc, copiii de trupă. Prichindeii, soldați în miniatură, între 13 și 16 ani, cei mai mulți frumușei și dezghețați la minte, erau cei care se strecurau cu cea mai mare ușurință printre picioarele santinelelor, ducînd și aducînd vești, scrisori, cîte-un pachețel cu de-ale gurii și, deseori, bani.

Arestații considerați a face parte din grupul celor periculoși, cei care „locuiau“ într-al treilea dormitor comun, luau „aer“ doar o dată la două zile și nu în bulibășeala celor mulți, ci într-o curte interioară mai mică, și numai peste unul dintre cele patru ziduri se mai puteau face „niscaiva mișcolații“ — însă se făceau. Banu-i ochiul dracului, știau asta cu toții — liberi sau arestați — dezavantajos pentru cei din a doua categorie fiind doar procentul pe care trebuiau să-l verse în mîna celui care mijlocea legătura cu cei de afară, rude, prieteni sau, mai degrabă, complici.

Cei care însă, după condamnare, ajungeau să-și petreacă aci ultimele zile și nopți ale vieții lor, erau mutați la „boxe“ — celulele morții, cum le botezaseră hoții. Încuiați aici — erau de-acum aproape ai nimănui. Nici „plimbare la aer", nici pachete cu de-ale gurii, nici posibilitatea de a avea o legătură, cît de firavă, cu cei de-afară. Doar avocații, dacă osînditul era în recurs și acesta fusese admis, puteau să șușotească cu clientul său cîteva minute, urmărit îndeaproape de santinelă.

Tot ce puteau spera cei condamnaţi la moarte era să nimerească sub paza vreunui soldat mai omenos și prin acesta să transmită sau să afle știri, cu deosebire despre recursul înaintat Majestăţii Sale — ultima speranţă. Speranţă total ipotetică, fiindcă recursurile se împotmoleau la mai-marele justiţiei militare, generalul Alamă, cumnat cu colonelul Cristache Zanea, soțiile celor doi mari demnitari fiind surori.

În anii cît Cristache Zanea a domnit la Ploiești și, după întețirea bombardamentelor aeriene, la Vălenii-de-Munte, minunea recursului admis s-a petrecut doar de două sau trei ori, atunci fiind puse la mezat mari sume de bani de către complicii aflați în libertate. Dar aceștia erau hoţi-hoţi, nu ageamii, nici bieţi soldaţi dezertori.

Arestații cu familiile în Ploiești, în orașele sau comunele din apropiere, dar și cei de prin județele limitrofe, o duceau mai bine, „zi de vorbitor" la închisoarea militară fiind atunci cînd sosea ruda la poartă cu sarsanaua plină și, în buzunar, cu „ciubucul" ce avea să cadă în alt buzunar, acela al majurului de serviciu în acea zi. Rar se nimerea cîte-un scorțos care să-l oblige pe vizitator a face calea întoarsă, pentru a aștepta ziua de vorbitor. Într-un anume fel, pentru hoţi era mai bine pe Cantacuzino decît la închisoarea Curţii marţiale București — printre alte avantaje fiind și acela că, mai toţi fiind proveniţi din Prahova și judeţele apropiate, aveau norocul unei Curţi marţiale „la domiciliu", și astfel rudele erau mai pe-aproape, pe cînd pe Uranus, deţinuţii erau adunaţi din întreaga ţară.

Un alt noroc căzut pe capul hoţilor de pe „Cantacuzino" era însă de altă natură și mult mai important. Închisoarea fiind fofilată printre clădirile regimentale, în jurul încăperilor pline cu păcătoși era un adevărat du-te-vino. Regimentul, în acele zile, era în refacere. Se încerca, dar unii dintre ofițerii superiori nu prea aveau chef, să încropească noi unități de luptă, măcar cîteva batalioane, care bine înarmate, să fie trimise în linia întîi. La moarte adică.

Dacă era mai lesne de găsit carne de tun, nu se găseau însă tunuri, deși regimentul fiind de infanterie, nu tunurile constituiau baza armamentului, ci mitralierele, brandurile și pușcoacele, mai ales pușcoacele, biete arme demodate, captură din primul război mondial, multe fiind identice cu cele cu care luptaseră rușii la Port-Arthur în 1907.

Și, cum regimentul mai avea și o Companie depozit — croitori, frizeri, cizmari, furieri, curelari — și cum mai toți erau descazarmați (destui le spuneau „funcționari"), aceștia veneau dimineața ca orice slujbaș, și plecau mai încolo, mai după-masă, uneori seara. Ei și cei chemați cu ordin de încorporare, dintre care o bună parte, după ce dădeau „darul", își vedeau de treburi de parcă nici n-ar fi fost război, intrau și ieșeau pe poartă cu zecile în fiecare zi, Compania depozit singură numărînd peste două sute de descazarmați, mai toți îmbrăcați civil.

O altă categorie mai deosebită era cea a copiilor de trupă, orfani de mamă și de tată, toți îmbrăcați în uniforme pe măsură sau... aproape, care, după ce-și făceau porția de instrucție, cîteva ore, dimineața, erau mai degrabă ai nimănui decît ai regimentului. Ei fugeau după țigări, tot ei după băutură, mai lustruiau cizmele ofițerilor... Erau un fel de fete-n casă. Numărul lor nu depășea însă cifra de patruzeci, deși, dacă s-ar fi luat de bune solicitările rudelor orfanilor, ar fi ocupat tot regimentul.

Aceste trei categorii — copiii de trupă, cei chemați la încorporare și cei trimiși, după o zi, două, înapoi acasă și îndeosebi ostașii aparținînd Companiei depozit ajutau, într-o mai mare sau mai mică măsură, la „bunăstarea" celor arestați, mai cu seamă a celor din cele două dormitoare comune, plevuşca. Cînd comandantul închisorii, un căpitan îmbătrînit în grad, mai închidea un ochi, cu folos, se înţelege, aveau parte de serviciile acestor intermediari şi „periculoșii“ — de altfel, aceştia fiind cei mai „înstăriţi“, aveau de unde plăti sau da ciubuc. Doar cei ajunşi în „boxe“, cei ce-şi aşteptau moartea, doar ei erau bătuţi de mînia lui Dumnezeu. Și totuși — exista un „totuşi“ şi pentru ei. Singurii care cutezau să se fofileze şi să le arunce o veste prin zăbrele sau un pacheţel — mic, cît să încapă printre gratii — erau copiii de trupă. Doar ei. Cu destule riscuri, fiindcă, dacă erau prinşi, erau trecuţi, pentru o perioadă care nu se știa niciodată cît e de îndelungată, la trupa în termen, să facă instrucţie alături de răcanii abia încorporaţi — nici ei departe de vîrsta copilăriei...

* * *

Stan Florescu, deşi acuzat de una dintre cele mai grave fărădelegi, uciderea unui jandarm „în exerciţiul funcţiunii“, nu fusese închis la „periculoși“.

— Ce făcuşi, nenicule, de nimerişi aci ? îl luă în primire unul acuzat că şi-a ucis nevasta prinsă cu altul în pat.

Stănică nu-l învrednici cu vreun răspuns.

— „Conte“ ? întrebă batjocoritor acelaşi.

— „Viconte“, fu scurt cel întrebat, regretînd în aceeaşi clipă că îşi pune mintea cu cel din faţa sa, o lepădătură plină de vicii, uciderea soţiei fiind întîmplătoare.

— Sîntem şmecheri, domnule baron, s-ar zice ! Păi, dac-ai început cu d-astea colorate, halal de mămiţica ta, nu te mai pupă cald !

— Lasă, mă, omu-n pace, să-şi revină, nu vezi că din pumni a nimerit aici ? şi cel ce intervenise în favoarea proaspătului deţinut arătă spre capul lui Florescu, care pe lîngă loviturile încasate noaptea în antreul din faţa cămării profesorului, pumni, tocuri de pistol şi scaune rupte-n cap, mai avusese parte şi de cravaşa colonelului Elefterescu ; socotise jandarmul că, odată Drăgulin mort — murise pe la ora unsprezece — pierdea plocoanele acestuia. Şi apoi, oricum, nu avea să-i dea crezare celui prins în cătușe, cînd însuși muribundul, abia auzit de cei din jur, repetase cu voce stinsă, numele ucigaşului — Stan Florescu...

Privind la „avocat", ucigașul bătu în retragere. Celălalt era mai voinic decît el și, pe undeva, prin capul său tuns chilug, se strecură adevărul că majoritatea hoţilor nu erau de partea lui.

* * *

— Hai şi tu cu mine ! fu scurt Elefterescu, după ce maşina cu cel arestat luă calea Ploieştiului.

— Eu ? ! tresări Vasile Guzgan, care abia aștepta să-şi vadă „musafirii" cît mai departe, ca să dea fuga spre locuinţa celui care îi fusese şef. Cele trei chei ardeau în buzunarul său.

— Tu, nu mă-ta ! fu scurt comandantul legiunii de jandarmi, cunoscut drept un om dur și care nu admitea să fie contrazis, mai ales de un amărît de sergent-major.

— Păi... și-aici, cine rămîne ? nu avu de lucru să întrebe acelaşi.

— Nu ţi-am spus, boule ? ! O laşi pe mă-ta !

— Zău, domnule colonel, prea vă bateţi joc de mine. După cîte am făcut eu aici...

— Ce-ai făcut, amărîtule, ce moașă-ta ai făcut ? se înfurie de-a binelea colonelul. Ce-ai făcut ?... Ciubucării, beții, curvăsării — d-astea ! Și nu m-aș mira dacă cele afirmate de cel de-l cravașai sînt conforme cu realitatea ! Tu, neghiob cum ești, ai tras și l-ai împușcat pe Drăgulin !

— Vai de mine, dar amprentele... ? abia putu să deschidă gura Guzgan Vasile.

— Care amprente ? ! întrebă contrariat Elefterescu, fiindcă protestele vehemente ale celui acuzat de crimă se produseseră de față cu alţii : un căpitan de jandarmi, un procuror militar, tinerel și frumușel ca o domnișoară aleasă „regina balului", doi medici și, se înțelege, sergentul-major.

Ba, parcă, dacă era s-o spună pe-a dreaptă, ceva-ceva, auzise vorbindu-se despre amprente, numai că el, ofițer de modă veche, deși nu recunoștea un astfel de calificativ, nu da importanță acestor „fleacuri", socotindu-le „de nasul americanilor", fiindcă, tot el afirma, „*ei* au gangsteri, nu noi".

— Amprentele de pe pistolul... ucigașului sînt ale lui, nu ale mele ! bolborosi sergentul-major. Și gloanțele la fel. La autopsie s-ar descoperi...

— Fac ceva pe amprentele voastre ! I-auzi ! Vrei acum și autopsie ! Mă uit la tine cît ești de prăpădit și neajutorat și stau și mă întreb ca prostul cum de-a răzbit o jagardea ca tine într-o armă de elită cum e jandarmeria !

— Domnule colonel, se smiorcăi Guzgan Vasile, am trei copii, domnule colonel, și-am slujit țara cu credință și devotament vreme de aproape douăzeci de ani, și-acu ?...

— Și-acu fuga la mașină, vorbim la Ploiești !

— Și-aici ?...

— Iar „și-aici" ? ! Lasă-l pe sergentul cel mai vechi în grad !

— Am înțeles, să trăiți ! Îl las pe sergentul Dinu Dănescu !

Toți cei veniți de la Ploiești se suiră în două autoturisme și o camionetă Ford. În aceasta din urmă, și amărîtul de sergent-major. Și, de parcă nu era el destul de necăjit și pătruns de negre presimțiri, printre curioșii care priveau la convoiul ce se punea în mișcare, o zări, nici nu se putea altfel, pe coana Săftica, proprietăreasa rămasă fără chiriaș, și care, de cum auzise de moartea șefului de post, se și grăbise să-și facă socoteala cum să aranjeze camera dată cu chirie, adică să mute mobila așa cum fusese pînă să sosească în casa ei Stere Drăgulin : „Patul, lîngă sobă, șifonierul, în dreapta, masa..."

* * *

— Du-te și te culcă în dormitorul subofițerilor, n-am acum chef de discuții cu tine. Haide, marș !

— Să trăiți, domnule colonel ! Am plecat.

— Ușcheală ! mai zise Elefterescu, renumit pentru limbajul său colorat.

Guzgan Vasile fu gata să iasă pe ușă cînd își aminti de... *fifty-fifty*. „Decît nimic, mai bine juma-juma“, socoti el și, făcînd o întoarcere de 180 de grade, pocni călcîiele și strigă un „să trăiți !“ cum era greu de imaginat că jumătatea de om ce semăna aidoma cu cel mai mic dintre Frații Marx poate scoate, ca să adauge îndată :

— Am o... problemă foarte importantă de discutat cu dumneavoastră !

— Cu mine, mă pocitanie ? ! făcu Elefterescu, gata să pufnească în rîs.

— Cu dumneavoastră, da, să trăiți, cu dumneavoastră. Este vorba.. este vorba...

— Hai sictir, cară-te !

— De-o comoară, o adevărată comoară, să trăiți ! „Decît să pună gheara coana Săftica «pe tot», mai bine fac împărțeala cu șeful meu cel mare. Și-așa, poate sînt avansat în grad, poate pun și mîna pe postul de șef de post la Filipeștii de Tîrg, poate ajung să am și eu o «pilă mare». Rămîn, poate, fără moară, da-n schimb !...“

Colonelul Radu Elefterescu, pe numele său întreg, opri cu greu o înjurătură birjărească pe care o avea deja proțăpită în vîrful limbii, ca să se întrebe, în aceeași fracțiune de secundă, dacă nu care cumva pocitania sa de subaltern nu-i în toate mințile. Iar dacă nebun nu era, nu merita oare să mai piardă cîteva minute ascultîndu-l ?... În îndelungata sa activitate de jandarm trecuse prin atîtea și văzuse și mai multe, încît ajunsese să nu se mai mire de nimic.

— Ce comoară, scrîntitule la minte ? întrebă el pe o altfel de voce, ceva între blîndețe și asprime.

— Comoara lu' Drăgulin ! Doar eu știu de ea, cum și ce fel și unde e ascunsă ! Și decît să pun eu mîna pe ea, întreagă, mă gîndesc dacă n-ar fi bine să aveți și dumneavoastră jumătate din ea ! Dumneavoastră care aveți grija noastră, dumneavoastră care vă purtați cu noi ca un părinte...

— Lasă „grijile“ astea ! zise zîmbind ascuns colonelul. Unde-i... comoara ? întrebă.

— Păi, dacă nu ne grăbim, s-ar putea să nu mai fie !

— Ascultă, mă ! se repezi comandantul Legiunii de jandarmi, abia strunindu-și înjurătura de rigoare. Tu vorbești cu mine în dodii și „s-ar putea“ ?! Fii limpede, dacă vrei să te vezi în cîteva zile plutonier ! De altfel, boule ! — regretă îndată cuvîntul, însă din obișnuință îi scăpase de pe limbă — d-aia te-am chemat aici, să te avansez și să te pun în locul lui Drăgulin ! Pricepi, neghiobule ?

— Da, da, să trăiți, pricep, îngînă cel ce înțelese într-o clipă că s-a grăbit cu propunerea sa de împărțeală a „pomenii mortului“. În aceeași clipă realiză că, oricum, dacă n-avea „să dea bice cailor“, țața Săftica era „capabilă“ să dea de urma celor două casete, și-atunci... caută-le — unde? Percheziționează — pe cine ! Și-apoi, oricum, s-ar fi făcut zarvă și scandal și cine știe ce mai ieșea din toată daravela asta ! Pe cînd, avîndu-l pe ditai colonelul de jandarmi alături, se mai schimba socoteala...

— Păi, dacă pricepi, dă-i drumul și zi !

Guzgan Vasile, cel care bătea de stingea cînd vreun împricinat îi intra în mînă și nu voia să recunoască „vina“ — vinovat sau nu, „asta avea să dovedească abia mai încolo“ —, înțelese că nu mai are rost să umble cu șeful său cel mare cu jumătăți de măsură, cum intenționase o clipă să-i vorbească doar de caseta din birou — aceea cu bani — și nu și de cea cu aur și bijuterii — cea de sub șifonier.

Radu Elefterescu, după ce ascultă spovedania lui Guzgan, toată, rareori întrerupîndu-l cu vreo întrebare, avu o clipă intenția să mănînce ceva, i se făcuse foame, dar tot el, speriat de lăcomia de ordine și bani a femeii care îl găzduise pe răposatul Stere Drăgulin — Guzgan Vasile poate mai și exagerase — comandă o mașină și, bombănind fiindcă era scos din tipicul său — se însera, și peste nici o jumătate de oră trebuia să fie la „Berbec“ — se sui alături de șofer. Pe bancheta din spate, cu inima cît un purice, cel ce își făcea anumite socoteli. Se mai gîndea, tot el, că dacă proprietăreasa a dat deja de urma „comorilor“, o să fie *obligat* s-o pună rapid la „niscaiva cazne“, să spună ce și cum.

— Coană Săftica ! strigă el odată ajunși în fața porții, deschisă și închisă zi de zi de cel ce trecuse în lumea drepților și care, neavînd rude în „tîrg“, urma să fie dus a doua zi la Ploiești pentru cele cuvenite.

— Coană Săftica ! repetă „strigarea“ același, pe altă voce, cînd din întuneric se auzi un glas de bariton :

— Pe cine căutați ?

— Mata ești, nene Fănică ? ! se grăbi sergentul-major, nea Fănică nefiind un oarecare, ci proprietar de redevențe și de coclauri — pomi, ceva vie, pășune, puțin arabil, pricopsit bine, cum s-ar zice, și despre care gurile rele spuneau că, din an în Paște, se mai „întîlnea“ și cu vechea lui dragoste din tinerețe, coana Săftica, vecină de hotar, de altfel.

— Eu. Da cine-ai vrea să fie, domu' Vasile !

— Noi pe coana Săftica o căutăm !

— Apăi... ciocăne și ți-o răspunde ! zise nea Fănică.

Abia după cîteva minute bune — colonelul Eleftereseu fusese gata să-și piardă răbdarea — se auzi o cheie și țața Săftica apăru în toată splendoarea ei de femeie sănătoasă, bine hrănită și fără prea multe griji. Venise de dincolo printr-o ușă mai dosnică să-și întîmpine oaspetele, sigură că de-acum a pus mîna pe un nou chiriaș, sergentul-major fiind cel care i-l recomandase pe Drăgulin. Cam în pripă i se părea treaba asta, dar de cînd cu războiul...

— Bună seara, fu scurt și grav Guzgan Vasile, știind bine cine îi asculta vocea.

— Apăi... bună seara și să ne trăiești, domnule... șef de post, fiindcă, dacă a murit *unu*, n-o să ne vină pe cap *altul !* Mata ești cel mai nimerit și, la drept vorbind, tot dumneata ai fost cel care ne-ai dus de grijă ! Răposatul, săracu, tot pe la coana Cocuța, de ! — turui femeia, neavînd cum să-l observe pe colonel, care stătea mai retras, lîngă un pom, șoferul rămînînd la mașină, ceva mai departe, „din motive strategice“.

— Coană Săftico, știi, ...am vrea să vedem camera bietului răposat, a domnului șef de post. Sînt... sînt venit cu noul șef !

— O ! ! ! Vai de mine ! se auzi din întuneric o văicăreală asemeni anticelor bocete. Nici n-am apucat să dau un pic cu mătura, să fac totul oglindă, să mai schimb și eu mobila de ici-colo, să încînte ochiul... Fusei gata-gata să mă prind la treabă, da nu mă prinsei !

— Nici o jenă, nici o jenă, se gudură sergentul-major, sigur că, de-acum, jumătate din „agoniseală“ este a lui, și, totodată, ajunge „omul colonelului“, care, în tot acest timp, bombănind și înjurînd mutește, sta pitulat asemeni borfașilor.

— Dar... unde-i, unde-i chiriașu' ? Și așa de repede ? ! veni la realitate proprietăreasa.

— Eu sînt ! apăru din umbră Radu Elefterescu. Deși nu vedea bine gradele, la care de altfel nici nu prea se pricepea, zărind totuși impozanta făptură a colonelului, femeia se pierdu o clipă, doar o clipă, ca să zică, ajungînd la ce-o durea pe ea cel mai mult :

— Cu cît am dat-o, n-o mai dau ! Casa-i casă, da banu scade ! Și aici femeia avea dreptate.

— Nici o grijă, țață Săftico, nici o grijă, făcu împăciuitor Guzgan Vasile. Dacă ne place, plătim, dacă nu, nu-i nici o supărare.

— Hai să vedem despre ce-i vorba. Ne grăbim și trebuie să luăm cu noi și actele și arhiva decedatului ! le curmă colonelul vorbăria.

— Poftiți, poftiți ! Vai, ce rău îmi pare că n-am apucat să fac o țîră de ordine și curățenie !

„Norocul *nostru*“, zise în sinea lui sergentul-major, urcînd cele cîteva trepte ca, plin de condescendență, să-l lase pe ilustrul său superior s-o ia înainte, în picul de lumină „făcut“ de gazdă.

— P'aci, p'aci ! îl îndemnă coana Săftica pe „noul chiriaș".

„După cît e de galonat și parfumat, se pare că-i mai ceva decît muieraticul de Drăgulin. Păcat, totuși, păcat de bietul Vasile-al nostru, că nu-l lasă pe el șef. Băiat bun ! Mai bate el — și ce bate ! — dar altfel..."

— Asta-i camera, domnii mei, poftiți ! și gazda făcu în sfîrșit lumină, un bec de o sută de wați împrăștiind întunericul și dînd la iveală interiorul în care locuise fostul șef de post.

Cei doi bărbați intrară și cel mai mic în grad își plimbă ochii de viezure de la masa de lucru la pat, ca să nu și-i mai poată desprinde de la șifonier. Tot el, ca unul mai de-al casei, găsi nimerit s-o roage pe coana proprietăreasă să-i lase singuri.

— Știi, coană Săftico, șeful ținea aici o mulțime de acte secrete. Nu te supăra, lasă-ne pentru cîteva minute singuri.

— Vai de mine ! Poftiți, cotrobăiți cît vreți, chestiile astea secrete pe mine mă lasă rece. Cînd isprăviți, mă strigați !

— Ai fost și tu o dată isteț, găsi cu cale să zică colonelul, după ce ușa se închise în urma proprietăresei.

— Să trăiți, și o dată-i mult, decît niciodată ! cuteză să replice Guzgan, punîndu-se pe treabă.

Începu cu masa de lucru care, în realitate, era jumătate birou, o achiziție de-a lui Drăgulin pe care, se înțelege, nu dăduse nici un ban. Căută cu mîini înfrigurate cheia bănuită că se potrivea în lăcașul ușii din dreapta, în stînga era „loc pentru picioare", răsuci și trase. Deziluzie totală : hîrțoage. Trase și sertarul de la mijloc, la fel...

Radu Elefterescu, „oașcă" bătrînă și cu experiență, sesiză într-o clipă o anomalie. Sertarul părea a fi „mai scurt" decît masa-birou.

— Scoate-l afară, cu totul, ordonă el.

— Pungașul ! exclamă subofițerul. Cioaca asta nu mi-a spus-o ! — mai adăugă, după ce prima dintre cele două casete căutate ieși la lumină, ascunsă cu dichis într-un anume fel de fund dublu al sertarului.

— Prea le vrei pe toate mură-n gură ! zise Elefterescu, să zică și el ceva, altfel numai ochi.

— Nici prea limpede nu mai vorbea, este adevărat, găsi Guzgan Vasile un anume fel de scuză. Bîlbîia cuvintele.

— În regulă, curmă colonelul vorbăria celuilalt. Treci la șifonier !

Sergentul-major, nu tocmai încîntat că prima casetă era de-acum în mîna celui de care depindea fericirea sa de mîine, se aplecă, scotoci, bombăni, trase cu năduf șifonierul de la perete mai înspre mijlocul camerei și, în sfîrșit, se ridică purtînd în mîini cea de-a doua „comoară", mai mică dar mult mai grea.

— Ești deștept, Guzganule ! nu se putu abține colonelul să zică, cu ochii la ușă, să nu apară cumva proprietăreasa — nu încuiaseră ușa, din motive de... tactică — luînd-o și pe aceasta din mîna căutătorului de comori.

— Să trăiți, domnule colonel ! Păi, dacă dumneavoastră n-aveți timp să priviți și la noi, ăștia mai micii... se avîntă subofițerul, sigur că de-acum este „călare pe situație".

— Ce-a fost e una, ce-o să fie de-acum încolo e alta, tu să fii băiat deștept !

— Sînt, să trăiți !

Se lăsă o clipă de liniște. De undeva, de-afară, se auzi mugind un bou, al lui nea Fane, pesemne, cînd Guzgan Vasile găsi cu cale să întrebe ce-i de făcut cu hîrțoagele celui care domnise ani buni peste ordinea și liniștea din jur.

— Ia-le ! fu scurt colonelul. Ia-le și mîine dimineață ai să le studiezi cu atenție — să fii în temă ! — peste... peste două-trei zile, cînd o să primești numirea de șef de post și o să fii avansat plutonier, am să te întreb despre ele.

„Iată-mă, Iisuse, șef de post ! Șef de post și plutonier totodată ! Visul vieții mele și-al Ioanei ! Ține-l, Hristoase, sănătos pe domnu colonel, măcar... două-trei zile pînă semnează ordinul de zi ! Mai departe... focu să-l ardă, focu lui Sarsailă, fiindcă, iată ! — se bucură și ia jumătate din drepturile mele lăsate... cu glas de moarte ! Ptiu !“

Ieșind din camera — altfel spațioasă și frumos mobilată — a celui care aștepta să fie coborît doi metri în pămînt, Guzgan Vasile se grăbi s-o strige pe proprietăreasă, deși nu era nevoie, coana Săftica fiind pe-aproape și gudurîndu-se asemeni unei cățelușe în călduri la gîndul că, de-acum, s-a pricopsit. Prea era impozant și bine îmbrăcat — ce galoane ! — cel ce voia să-i fie chiriaș, încît să fie și zgîrcit.

Dar, deodată, zărindu-l la lumină, simți o lovitură în moalele capului. Era „el“ sau nu era „el“ ?... Ba da, își zise, este „el“, cel care da ordine în stînga și-n dreapta, șef peste șefi ! Și-atunci ? !... Ceva nu miroase a bine, și femeia trecută prin „atîtea“, se simți înșelată de cei doi, cum și de ce nu putea spune, așa că îndrăzni să le țină calea și să întrebe cu voce de stăpînă :

— Nu vă supărați, domnilor... căpitani sau maiori, ce-oți fi — îl inclusese și pe subofițer printre ofițeri — dar, dacă nu mă înșală cumva privirea, nu prea vă văd eu pe dumneavoastră — de data aceasta se adresa doar colonelului — locuind la mine, cînd, dacă bag de seamă bine, dumneavoastră sînteți șef peste șefi, n-aveți nas de Filipești !

— Și ce importanță are... problema asta ? zîmbi colonelul strîngînd cu brațul stîng cele două casete, abia așteptînd să le pună la loc sigur în servieta pe care o lăsase în mașină.

— Păi... are, fiindcă eu credeam că dumneavoastră sînteți noul șef de post, chiriașu meu.

— Dumnealui o să fie noul șef de post, și colonelul, zîmbind, deși era grăbit fiindcă abia aștepta să inventarieze conținutul casetelor, îl indică cu degetul arătător pe Guzgan Vasile.

— Domnu Vasile ! exclamă și se bucură în același timp femeia, deși noutatea aflată o lăsa fără chiriaș din rîndul jandarmilor. Nu-și făcea însă griji ; o să ia un neamț, un inginer, amatori de-o cameră luminoasă și curată erau destui :

— Nu „domnu Vasile“, ci domnul plutonier Guzgan Vasile, preciză Radu Elefterescu, gata să se îndrepte spre mașină.

— Țină-l Dumnezeu sănătos, că de treabă om e !

— Bună seara ! scurtă colonelul discuția.

— Bună seara și să mergeți cu bine. Dar stai ! se repezi femeia, io fac ordine și curățenie în camera fostului șef, și-avea omu' o mulţime de cărţi şi de hîrţoage...

— Pînă mîine-dimineaţă, cînd o să vină aici... plutonierul Guzgan Vasile, nu te-atingi de nimic. Le laşi așa cum sînt !

„Mîine dimineaţă ? ! tresări cel ce fusese avansat în grad, deocamdată doar teoretic. Ceva nu-i mirosea a bine. Mîine-dimineață ? !...“ Păi împărţeala cînd o facem ? Acu, noaptea, la post, sau mă ia cu el şi mă repede mîine-dimineață cu vreo maşină încoa ? !“ Nelămuritul avea să fie însă îndată lămurit :

— Cu casa stai departe ?... La post ce să mai faci acum ?

— Nu departe, mai colea, da de ce ? întrebă, cutremurîndu-se de cele mai negre presimţiri viitorul şef de post.

— Atunci du-te acasă, vezi-ţi de treburile obişnuite și nu uita că din această clipă eşti şef de post şi peste două sau trei zile o să-ţi dau un telefon să vii la Ploiești pentru grad și... toate celelalte. Hai fugi, sînt foc de grăbit, în seara asta am o întîlnire foarte importantă și nu vreau s-o pierd !

— Și... și...

— Ce şi ? !

— Casetele !

— Lasă casetele, deocamdată avem treburi mai importante de dus la bun sfîrșit. Dacă ce-i în ele este de furat, Banca Naţională pune mîna pe rodul hoţiilor lui Drăgulin. Asta-i lege ! Dacă nu, dar m-aş mira, trebuie să dăm de urma rudelor. Aud că are o soră : norocul ei, în cazul ăsta.

Şi, în vreme ce uitase şi de moară şi de tot şi rămăsese cu fălcile încleştate, colonelul mai spuse o frază, „definitivă“.

— Numai de n-ar fi în ele niscaiva hîrtii fără valoare, vreun pistol, gloanţe... Iar tu, printre picături, dă acatiste şi fă cruci, căci *deocamdată* ai scăpat de beleaua aia mare, aia cu împuşcarea lui Drăgulin. Lasă-l pe comunist să plătească el oalele sparte, pricepi ? întrebă Radu Elefterescu scrutîndu-l cu privirea.

— Da, da, pricep, da, să trăiţi !...

Capitolul 4

Printre cei care „căscaseră gura“ — un fel de a spune — la întreaga tărăşenie legată de împuşcarea şi apoi de moartea lui Stere Drăgulin, se numărase şi Mitu Răduleţ. Ochi şi urechi. Şi, după ce maşinile „oficiale“ se puseseră în mişcare, îndreptîndu-se spre Ploieşti, se repezi acasă şi căzu pe gînduri, nu fiindcă n-ar fi avut ce face mai departe, ci pentru că nu ştia ce cale să apuce, să fie mai cu folos. Şi alese „calea Morenilor“, sau mai bine zis a Stavropoleosului. Îmbucă ceva la repezeală, controlă cauciucurile bicicletei şi dădu să pornească.

— Unde te duci, nea Mitule ? îl întrebă un vecin, om cumsecade dar cam hîtru.Acu' dacă ai rămas fără şef, trai pe vătrai !

— N-am şi eu o slujbă ? răspunse printr-o întrebare Răduleţ, căruia doar de slujbă nu-i era aminte. De altfel, fără Stan Florescu, maşina, pînă la sosirea altui operator, sta proţăpită lîngă sondă, fără de nici un folos.

— Credeam că pleci după vreo gagică, zise acelaşi vorbăreţ, neavînd de unde să ştie firele care-i legau pe cei doi, pe cel ce „se dusese“ şi pe cel „ce rămăsese“.

Fără să-l mai învrednicească cu vreun răspuns, Mitu încălecă şi porni din loc. Trecu de sonda „lor“ — de-acum a dracului ! — îşi zise ciclistul — şi intră în pădurea Bana.

La acea oră, Toma Dănescu, își făcea socoteala Mitu Răduleț, este pe drum sau mai degrabă acasă. Acasă am să-l caut — sau să-l aștept.

După ce defilă pentru a doua oară în ultimele douăzeci și patru de ore prin fața caselor din Bana și Moreni, trecu Cricovul și intră în Stavropoleos. Bicicleta n-o mai ascunse, o lăsă la ușa intrării care ducea la micuțul apartament al familiei Dănescu.

De-acum, știind semnalul, sună într-un anume fel și fu nespus de bucuros cînd, după cîteva clipe, ușa se deschise și în cadrul ei apăru cel căutat.

— Vino ! zise gazda, și doar că nu-l trase după el. Zi, e de rău, nu-i așa ? întrebă, fiindcă zvonul celor întîmplate la Filipeștii de Pădure se răspîndise cu iuțeala fulgerului și la Moreni.

— Este, fu scurt cel întrebat, oftînd.

— Zi, zi, zi repede, dar nu omite nici un amănunt !

Vreme de aproape o jumătate de oră doi bărbați, atît de diferiți ca fizic și ca înfățișare, „puseră țara la cale“, ar zice un neofit.

Dănescu, după ce stătu cîteva clipe tăcut asemeni unui mut, se ridică, părăsi mica sufragerie, ca să revină după cîteva minute cu un platou pe care se aflau gustări — „conforme cu vremurile“ — și două șprițuri.

— Sînt sigur că ești frînt de oboseală și, desigur, îți este și foame. Ia și îmbucă, pînă mai discutăm una-alta.

— Ceva... apucai eu să arunc în gură, pînă s-o pornesc încoa...

— Două bătăi strică, două mese niciodată. Iar dacă *Stănică-al nostru* a avut parte de ce-a avut — de n-ar mai avea ! — mănîncă dumneata și pentru el : n-o să se supere. Și uite, pînă una-alta, am să-ți spun... un secret : azi n-am fost la serviciu. M-am învoit, *m-am simțit rău.* Bolnav-bolnav, găsii însă vreme și putere să dau o fugă pînă la Ploiești, să văd ce și cum e cu închisoarea aia militară unde o să-l ducă pe Stănică. Închisoare, pe dracu... — și, atîta cît știa sau mai degrabă cît aflase, îi împărtăși și celuilalt.

— E şi rău, dar e şi bine. Dacă-l ducea pe Rudului, era de cîteva ori mai rău. Însă clienţii lui Zanea, toţi, au parte de aşa-zisa închisoare militară. Şi prin curtea închisorii militare trece — ghici ce ?

— Vreun drum, vreo şosea...

— O cale ferată ! Aşa că musai, ne-am gîndit, eu şi încă un tovarăş, să facem rost de un mecanic de locomotivă. Ştii vreunul ? întrebă scurt gazda.

— Nu... nu ştiu, şi chiar dacă ştiu, nu ştiu ce hram poartă !

— Eu ştiu unu, da-i departe, şi de la o vreme are altă meserie. Meseria dintîi nu se uită însă niciodată.

— Cît de departe ? întrebă cel ce înfulecase aproape tot ceea ce i se pusese în faţă, deşi altceva ar fi vrut el să întrebe : ce legătură poate fi între o cale ferată şi... Stan Florescu.

— Bucureşti, 60 de kilometri bătuţi pe muche.

— Departe...

— Departe fiindcă nu-i aici, colea, la doi paşi, şi eu nu pot lipsi de la serviciu. Azi a fost o zi de excepţie, cu totul deosebită.

— Şi-atunci... să mă duc eu ? cam ghici celălalt o parte din adevăr.

— Da şi nu. Deocamdată nu. Poate, cel mult într-o scurtă... călătorie de recunoaştere. Dumneata altceva ar trebui să faci în următoarele două-trei zile — nu mai multe, fiindcă Zanea judecă repede : să dai tîrcoale regimentului.

— Care regiment ? se grăbi „neluatul în seamă de cei mai mulţi“.

— Regimentul care duce-n cîrcă închisoarea de care-ţi vorbii.

Fără grabă, dar şi fără „timpi morţi“, Toma Dănescu îl puse în temă, cît de cît, atît cît ştia şi el, cu „situaţia de la regimentul de pifani“.

— Capul mi-e calendar, dar prea multe n-am aflat ! fu sincer ajutorul operatorului de carotaje.

— „Prea multe“, cum bine zici, nici eu nu ştiu. D-aia am zis ce-am zis, să te învîrteşti pe-acolo o zi, două, cel mult trei. Să vezi, să tragi cu urechea, să întrebi, aşa... pe ocolite, să-ţi dai seama ce şi cum.

Din descrierile... tovarăşilor, s-ar zice că eşti isteţ foc. Am sau n-am dreptate ? îl privi gazda în ochi, încă de la începutul discuţiei lor musafirul fiindu-i tot mai simpatic : se vedea cale de la o poştă că este prototipul omului care *cumpără*, nu *vinde*.

— Cu slujba la împărăţie... văd eu cum mă descurc. Şi-aşa mi s-a dus buhul că fug de colo-colo, de data asta o să le spun... o gogoaşă, văd eu de-o fi... înfuriată sau cu dulceaţă.

— Să-l vedem salvat de la moarte pe Stănică şi vom mai vorbi. Şi încă ceva ! schimbă deodată tonul „nea Tomiţă". Am aflat tot astăzi că linia frontului a mai luat-o-ncoace cu vreo cîteva zeci de kilometri. Aşa că, şi de ar fi să rămînem cîţiva dintre noi „pe drumuri", de foame n-o să moară nimeni : vii să ne prindă ziua *aia*, asta-i important. Deocamdată, zic, dai o fugă pînă la Bucureşti.

— La Bucureşti ? se cam miră Răduleţ, care abia aştepta să pună capul pe-o pernă.

— Da, la Bucureşti, dar nu pe două roţi. Şi de-oi fi dumneata vreun Mormocea, un „fîs !", şi-ai tras pe dreapta. Te învăţ eu cum poţi ajunge cît mai degrabă. Şi-acolo cauţi o stradă, Petre Ispirescu...

— Cel cu basmele.

— Exact, dar dumneata cauţi strada, nu povestitorul, fiindcă dacă o fi să dai de el, n-am făcut nici o afacere, pricepi ?

— Nu, că-s bleg, se simţi un piculeţ „atins" cel ce de-acum se şi vedea pentru cîteva ore „bucureştean".

* * *

Matei Dumitrache, care fusese pînă în urmă cu zece ani mecanic de locomotivă şi un defect la un ochi îl împiedicase să mai alerge de-a lungul şi de-a latul ţării, cînd auzi „vestea" trase o înjurătură. cum îi stă bine românului la supărare, şi „se îmbolnăvi" pentru şapte zile. Şapte, zece, cincisprezece, depindea de împrejurări şi nu de el.

— Kuki, ia vino-ncoa !

— Ce-i, unchiule ? întrebă vînzătorul de ziare, care, de cum auzise frînturi din şuşoteala celor doi, a unchiului și a unui „tip mărunțel și vioi ca argintul viu“, pe care atunci îl vedea pentru prima oară, înțelese că s-a întîmplat ceva deosebit de important.

— Eu o să fiu plecat vreo două-trei zile, poate mai multe.

— Unde ? veni scurt întrebarea copilului.

O clipă, unchiul avu o reținere : să-i spună sau să nu-i spună ? Dar cum tot el își zise că Alexandru — Kuki ! Ce Alexandru !... — știa atîtea din „secretele zeilor“, se hotărî să-l pună cît de cît în temă, fără ca măcar să se gîndească, sau măcar să viseze atunci, că Alifante va fi... buricul pămîntului.

* * *

Mitu Răduleț, de cum intră pe poarta regimentului, avînd într-o plasă de „ață pescărească“ cîte ceva de-ale gurii, să-și motiveze cît de cît prezența sa acolo — dar nu-l întrebă nimeni nimic, nici măcar de sănătate, plutonierul de la poartă fiind ocupat să-l facă „marț“ pe un camarad de grad inferior — se și apucă să facă o „schiță“. În cap, nu pe hîrtie, avantajat fiind și de faptul că primise cîteva indicații care aveau să se dovedească de mare preț.

„O să mă lase oare să-i dau lui Stănică picul ăsta de mîncare ?“ se întrebă, încurajat de ceea ce vedea în jur, poate și fiindcă era zi de vorbitor. Trase cu ochiul încolo și încoace, văzu cam cum se desfășoară „treburile“ și înțelese că „periculoșii“ nu dădeau „nas“ cu vizitatorii, rude sau prieteni. Totul se transmitea prin santinelă.

Mormăi, scuipă, înjură, blestemă pe cine știa el și, dibuind un ostaș care părea a fi mai de treabă, se apropie.

— Să trăiți, domnule soldat !

— Ce-i, figură ? întrebă tînărul soldat, pînă mai ieri stîlp de cafenea pe Franceză, frumușel, șmecher și cu bani, altfel ar fi fost pe front.

— Am și eu... colea, un vecin, vreau să-i dau cîte ceva de-ale gurii.

— Dă-i !

— Păi da, dar chemați-l. Altfel...

— Cum îl cheamă ?

„Ei, aici e aici, mama naibii, căci nu ne-am gîndit din vreme, de ieri adică, să aibă «aici» și-un alt nume !... Da' stai ! — tresări mărunțelul salariat al «Continentalei» — Stan Florescu-i una, Stănică alta !“

— Stănică, domnule soldat.

Barbugiul, pocheristul, tablagiul și biliargiul deschise o ușă și strigă alene :

— Care ești, mă, Stănică ? !...

Se lăsă o clipă de liniște, Stănică însuși bănuind că-i vorba de altul. Abia cînd „Stănică“ fu repetat, ceva mai sonor, cuteză să zică :

— Eu !

— Păi dacă ești „eu“, vino-ncoa, spărgător de case de bani pe camuflaj !

Stan Florescu crezu în prima clipă că visează. Mitu Răduleț nu știa nici el ce să creadă. Totul părea de domeniul visului. Soldatul, care trebuia să-i urmărească pe ei și pe alți cîțiva, era ocupat să privească gambele unei vizitatoare.

— Dumneata ? ! făcu Stănică.

— Eu ! răspunse plin de satisfacție vizitatorul.

— Cum... cum....

— Lasă pe „cum“, nu-i timp de „cum“ ! În colea ceva de-ale gurii — le-am luat la întîmplare, să am motive să mă strecor mai ușor aici, și fii atent. Noi, toți, sîntem alături de dumneata. Cum-necum trebuie să te salvăm, ăsta-i ordinul ! Să fii mereu cu ochii-n patru, la orice șoaptă, la orice semnal, la orice bilețel, la proces să fii demn și să nu te lași impresionat de urletele lui Zanea. Sentința va fi aceeași, oricum.

— Moartea, zise scurt arestatul.

— Bineînțeles ! Ce-ai vrea, un voiaj pe Coasta de Azur ? ! Dar dă-o dracului de moarte, noi trebuie să trăim, gata, nu vreau să ne ghicească răcanul, să-și dea seama că l-am păcălit. Fii atent și aici, și pe drum spre Curte, și acolo pe coridoare, oriunde !

— Bine, am înțeles.

— Te mai doare ? puse în sfîrșit Răduleț o întrebare mai omenoasă.

— Asta n-are importanță, trece. Și hai, fugi, dacă altceva n-ai să-mi mai comunici.

— N-am, fiindcă așa cum îți spusei, doar întîmplarea ne-a adus față în față. Bonjur !

— La revedere și cu bine, și salută-l pe nea Toniță ! Spune-i că, și de-o fi să mor, mor fără să cer îndurare.

— Nici n-ai cui. Dar stai ! își aminti de ceva foarte important Mitu Răduleț. Aici cît te ține ?

— Bine că m-ai întrebat, sînt năuc, nu altceva, poate și de la bătaia încasată, dar mai degrabă de la surpriza pe care mi-a făcut-o vizita dumitale. Fii atent : este printre noi unul mai vorbăreț, și el mi-a spus cam așa : pînă la condamnare o să mă țină aici, la un loc cu gloata celor periculoși. După condamnare mă mută la celulă, sînt cinci cu toate, una lîngă alta.

— Cinci celule, repetă Răduleț, ca pentru sine.

— Cinci.

— Și calea ferată trece pe-aproape ?

— Se pare că da.

— Aha, doar zise vizitatorul, începînd să înțeleagă rostul „mecanicului de locomotivă".

— Cînd mai vii ? cuteză să întrebe arestatul.

— Cînd ?... Și peste o jumătate de oră, dacă s-ar putea. Eu o să mai încerc, totuși, deși bafta de azi n-o să pice în fiecare zi. Mie spune-mi altceva : să-l „ung" pe soldat cu o bancnotă ? De, poate că tot el o să fie și altă dată, mă gîndesc...

— Dă-i, dacă ai, dar nu-i da prea mult.

* * *

Trenul regimentar era tras de o locomotivă veche, vechi fiind și vagoanele care soseau încărcate cu armament, muniții, hrană pentru trupă și deținuți, dar și pentru cai, și cîte mai sînt trebuincioase unei unități militare. Prezența lui în curtea regimentului constituia un mic eveniment, mecanicul și fochistul avînd mai întotdeauna asupra lor ceva de vînzare, de-ale gurii, dar și niscaiva boarfe, „găsite" prin vagoanele ce staționau prin gări, cînd bunurile nu proveneau din însăşi încărcătura adusă de cei doi ceferişti.

Trenul, după ce intra în curtea unităţii militare printr-o poartă de fier croită într-un zid şi întotdeauna încuiată cu un lacăt ca de mînăstire, trecea de poarta regimentului, după nici o sută de metri lăsa în stînga, la şapte-opt metri de calea ferată, cele cinci boxe transformate în celule, şi, după ce mai pufăia alţi o sută de metri, oprea de-a lungul unei rampe, alături de magazii şi depozite, şi începea descărcarea celor două-trei, rar cinci-şase vagoane.

Cînd sosea, şi ca să-şi facă anunţată prezenţa, mecanicul trăgea de semnal, de cinci-şase ori, şi subofiţerul de gardă trimitea un soldat să deschidă poarta. Garnitura intra, trecea, avansa, şi poarta era închisă, dar niciodată încuiată. Abia după ce trenul, în două, trei, patru ore, rămînea fără încărcătură, părăsea curtea regimentului pe acelaşi drum, cu vagoanele de-acum golite sau încărcate cu ce considerase administraţia regimentului că nu mai face trebuinţă : vechituri, reformă, armament trimis la reparat.

Sosirea trenului avea loc o dată sau de două ori pe săptămînă, niciodată într-o zi anume. Deasemeni locomotiva trăgea cele cîteva vagoane, sau le împingea, nu exista o „lege" în acest sens, cei de prin depouri fiind cei care hotărau.

*
* *

Prima grijă a lui Matei Dumitrache, de cum sosi la Ploieşti, fu să dea de urma celor „doi evadaţi", cel de-al treilea fiind în aşteptarea sentinţei de condamnare la moarte. Luînd legătura cu cine trebuia, după-amiază Dumitru Sterescu şi Moise Petrache intrară la interval de cîteva minute într-o locuinţă conspirativă situată pe strada Colinei. După îmbrăţişările de rigoare, fostul mecanic de locomotivă intră direct în subiect.

— Uite de ce v-am chemat : să-mi spuneţi dacă nu care cumva vreunul dintre noi are vreun frate, văr, rudă, prieten, fie ce-o fi, la regimentul unde-i aciuită închisoarea militară.

Cei doi se priviră în ochi, întrucîtva nedumeriţi, şi ridicară amîndoi din umeri.

— Nici măcar printre subofiţeri sau ofiţeri ? încercă marea cu degetul bucureşteanul.

— Nici vorbă, răspunse Moise, însă...

— Zi, zi, nu mesteca cuvintele, îl cam luă la rost celălalt evadat.

Privind la Dumitru Sterescu, Petrache îi aminti de Niţă Apostolescu — nume care nu-i spunea nimic mai vîrstnicului lor tovarăş — meşterul lor de la „Concordia“, unde se fofilaseră amîndoi, după evadare şi după două sau trei luni de „stat la fund“.

— Are un băiat, acolo, recrut, contingent '45.

— Şi ? fu scurt Dumitrache.

— Și meşterul este şi el...

— Vorbeşte, nu te mai poticni la vorbă, îl grăbi acelaşi.

— Nu avem voie, asta e, altfel...

— Cum mă, figură, îşi cam ieşi din fire nea Matei, cum adică ? Ai secrete faţă de mine ? De mine, care mi-am pus pielea la saramură ca să vă găzduiesc după evadare ?!

— Zi, măi prostule, vorbeşte ! Te şi găsişi cu cine să faci pe secretosul ! îl luă la rost Dumitru Sterescu, ca să adauge îndată : Să ştii, nea Matei, că eu nu ştiu nimic despre secretul ăsta cu băiatul meşterului, altfel ţi-aş spune eu ce şi cum.

După cîteva clipe de tăcere, cel ce lăsase capul în piept, a pocăinţă, le spuse numele recrutului şi compania din care făcea parte, dar să ştie de era sau nu... „de-ai noştri“ era mai greu. Poate da, poate nu, aşa ceva doar taică-său putea să aibă cunoştinţă.

— Niţă Apostolescu...

— Aşa-l cheamă, şi ăsta-i numele lui adevărat, nici măcar poreclă n-are, cel puţin aşa ştiu. Tu ştii altfel ? se adresă el lui Sterescu.

— Nu.

— Ştiţi unde locuieşte ? se hotărî Dumitrache să intre mai în miezul problemei şi să curme vorbăria.

— Nu departe de aici, pe Vasile Lupu, vorbi Moise Petrache.

— Eu merg cu tine să-l căutăm, tu aşteaptă-ne aici, zise hotărît cel venit din capitala ţării, ridicîndu-se primul în picioare.

Cel căutat şi găsit îndată ce apăsară pe butonul soneriei se dovedi a fi un om integru şi binevoitor, dar... numai atît. Omul fu sincer şi, după ce înțelese cu cine are de-a face, îşi rugă subalternul să aştepte într-o cameră alăturată, întrebîndu-l însă :

— Ştii de ce ?

— Ştiu : să aflăm cît mai puţin unii despre alţii.

— Bravo ! Tu despre mine, eu despre tine şi aşa mai departe, zîmbi gazda, altfel un om deosebit de sociabil şi la locul lui. Nu vreau să-l includem pe Cristian al meu în... treburile noastre. Nu pentru faptul că, fiind singurul copil, ţin la el în mod deosebit, ci fiindcă, dacă n-a fost atras pînă acum în activităţile noastre, am motive serioase să nu fie nici de-acum încolo, ca să fiu sincer.

— Nu înţeleg...

— De mic, dar şi cînd se făcuse mai mare, şi tare mi-e că şi acum, cum striga careva la el, maică-sa sau eu, să zicem, spunea tot. Unde a fost, ce-a făcut, ce-a spart sau a stricat. Dacă îi mai scăpam şi cîte o lăbuţă, tragedie curată. N-a ieşit ... ce voiam eu să iasă, şi gazda oftă. Poate şi unde a văzut lumina zilei la opt luni, nu nouă şi nici măcar şapte. Mai la început, spuneau medicii că-i de mirare că trăieşte, i-a fost dat însă să trăiască şi-acum e voinic şi sănătos, numai că... moare de frică. Armata doar să scoată ceva din el, dacă noi, părinţii, n-am fost în stare.

— Aşa...

— Aşa. Şi cred că am fost destul de explicit. Apelînd la el, mi-e teamă că v-ar aduce mai degrabă ponoase decît foloase. Dar dacă eu pot să vă fiu cu ceva de ajutor, asta da, nu mă dau în lături.

Matei Dumitrache zîmbi ascuns, ca să-l întrebe dacă bănuieşte cumva de ce voia să facă apel la recrutul de pe Cantacuzino.

— Ei, na ! De ieri vuieşte tot oraşul.

— Situaţia este destul de albastră, oftă musafirul.

— Este. Și-ăștia doi ai mei — și arătă din priviri spre camera unde aștepta Petrache — mi-au spus că, de n-ar fi fost Stănică, aveau de mult ciolanele putrezite. La ei — dar și la mine ! — poți apela oricînd, şi bănuiesc că trebuie să te fi gîndit — dumneata, dar şi tovarășul de care mi-ai vorbit — și la alte soluţii, nu doar la cea legată de sprijinul feciorului meu.

— Ehei, soluţii... Vreo trei-patru mi se învîrtesc întruna prin cap, dar care-i aia să prezinte certitudinea reușitei ? Să-l salvăm pe Stănică, dar nici alţii să nu-și piardă viața sau să cadă în mîna lui Zanea !

Niță Apostolescu, pînă să se despartă de musafirul său, pe care nu-l tratase nici măcar cu un pahar cu apă, îi dădu o serie de indicaţii cu privire la felul cum poate fi găsit la „Concordia", ziua. Seara, noaptea, mai întotdeauna acasă.

* * *

O zi frumoasă, senină și caldă. Cireșii începuseră să dea în pîrg, și era de presupus că și bombardierele staționate la Foggia vor sta cuminți la bazele lor. De cîteva zile capitala aurului negru și rafinăriile din jur fuseseră iertate. Venise rîndul altor orașe, Turnu-Severin și Brașov.

Lăsînd soarele „afară", Matei Dûmitrache și Mitu Răduleț intrară la „Pisica albă". Fiind abia ora 10 dimineața, cîrciumioara era aproape goală. Aleseră totuși cea mai retrasă masă și cerură doi țapi cu bere.

— Vrei-nu vrei, bea Grigore agheasmă, spuse Răduleț.

— Ai mîncat ceva ?

— Trei ochiuri — mi le-a pregătit... gazda.

— Dacă-i așa, merge și-o gură-două din poșirca asta tulbure-acrișoară. Ai fi vrut să comandăm sirop ?

— Nu era mai bine dacă ne ascundeam în altă parte ?

— Dar nici nu ne-am ascuns ; am ales bombița asta și ca să stăm jos, fiindcă-s frînt de oboseală, și ca să nu ne depărtăm prea mult de... de Stănică, eram gata să zic „închisoare", însă nu pot suferi cuvîntul ăsta. De ce, cel puțin deocamdată, să ne ascundem ? Cine te cunoaște pe dumneata pe-aici ? Iar pe mine, nici atît.

— Eu am mai stat prin Ploiești. De mult, este adevărat...

— Nici o grijă, îl liniști Dumitrache. Descarcă-ți mai degrabă sacul cu noutăți.

— O clipă și-i dau drumul, dar mai întîi aș fi curios să aflu, de ce „frînt de oboseală" ?

— Ți-am vorbit parcă ceva de-un tren, de „trenul nostru".

— Da, și ? Mai este pînă la „tren".

— Mult mai e ! Azi sîntem într-o joi — deci săptămîna asta nu-l judecă, poate nici luni, dar marți, miercuri, mde ! s-ar putea. Și, a doua sau a treia zi după sentință, știi bine ce urmează...

— Știu...

— Și dacă noi sau „alții" nu vom găsi o posibilitate de a-l ajuta să evadeze, după aceea e greu „de făcut ceva". Nu uita că în pădure, în apropiere, au și nemții o unitate de vreo cîteva mii de soldați înarmați pînă-n dinți, și atunci... aleluia !

— Nici măcar de „aleluia" n-o să aibă parte ! Parcă tu nu știi ?...

— De „aleluia" nu, dar de spovedanie, da ! Așa scrie la lege. Să nu zică... mai știu și eu cine, că regimul lui Antonescu nu respectă datinile și credința strămoșească. Împușcă un nevinovat, dar mai întîi... îi aplică sfînta spovedanie și împărtășanie.

— Ptiu ! făcu cel ce nu atîrna la cîntar decît pe jumătate din greutatea celuilalt.

— Și știi care-i cea mai mare bătaie de joc ?

— Știu... Deținutul sau, mai degrabă... mortul zice una, popa înregistrează cele spuse, efectul practic este total nul, plutonul de execuție trage la comandă.

— Așa-i ! Deci, dacă „noi" nu putem să-l salvăm, atunci... Dar, ia zi, care-ți sînt noutățile ?

Mitu Răduleț ciocni, zise „noroc !" și puse țapul la loc, pe fața de masă de o culoare tare îndoielnică.

— Cu Stănică aș putea da ochii și azi, dar nu vreau să forțez nota, să fiu luat la ochi.

— Nu, nu, să nu faci așa ceva ! Nici prea grozave noutăţi n-ai ce-i spune și nici nu se îngraşă el tocmai acum, „în ajun“, cu ce-ai să-i duci dumneata de mîncare.

— O să văd, am să caut să fiu foarte prudent, și-acum să-ți spun „noutatea“. Ne-ar trebui un copil de trupă isteţ, *dacă altfel nu s-o putea,* spuse scurt Răduleţ.

Matei Dumitrache, cel care nu-și pierdea niciodată cumpătul, făcu ochi de broască. Celălalt nu-i dădu răgaz să se dezmeticească și continuă :

— Am aflat, atît cît puteam trage și eu cu urechea, că regimentul este pricopsit cu vreo patruzeci de astfel de... încurcă-lume. Și, zic, printre ei nu s-o afla vreunul mai isteţ şi mai treaz la minte, să facă așa cum o să-l dădăcim noi ? Dar care oare o fi ăsta, istețul și treazul la minte ? repetă el.

„Alexandru Popescu ! Kuki Alifante Bordoganian !“ fulgeră scurt prin faţa ochilor săi încruntaţi, și Matei Dumitrache simţi o strîngere de inimă. Din cîte rude mai avea, la acest nepot ţinea cel mai mult, şi-acum, se întreba, să-l includă tocmai pe el într-o acţiune care se putea dovedi nespus de primejdioasă ?...

— De ce ai rămas pe gînduri ? îl aduse la realitate Mitu Răduleţ.

— Copil de trupă ? zise ca pentru sine unchiul vînzătorului de ziare.

— Fac, amărîţii, un pic de instrucţie, dimineaţa, şi încolo se ţin de tot felul de ciubucării.

— Ciubucării ? ridică o sprînceană celălalt.

— Un fel de a spune. Mai degrabă s-ar potrivi cuvîntul „comisioane“ — între cei închiși și rudele lor. Sau, deseori, iau bani de la cei închişi și le cumpără ţigări sau de-ale gurii.

— Sînt lăsaţi să iasă pe poartă ?

— Sînt, fiindcă fac astfel de servicii şi celor care răspund de paza deţinuţilor, gradaţilor de la poartă şi chiar ofiţerilor regimentului. Sînt un fel de... fată-n casă, bună la toate.

— Aha... doar zise Dumitrache, gîndul fiindu-i de-acum la Bucureşti, la strada Petre Ispirescu.

Mai departe, Mitu Răduleţ, fără grabă — din ale lui nu-l putea scoate nimeni — îi relată cu lux de amănunte tot ceea ce sesizase în două jumătăţi de zi „petrecute pe acolo“: numărul şi poziţia carcerelor, traseul căii ferate, amplasarea porţii principale raportată la „celelalte elemente de bază“, poziţia și lungimea rampei de descărcare a mărfurilor aduse pe calea ferată, unitatea militară fiind înzestrată şi cu cîteva căruţe şi camioane hodorogite, hărăzite aprovizionării cu pîine, zarzavaturi, carne, îndeosebi necesare cantinei și bufetului ofiţerilor.

— Ce bine ne-ar prinde acum... blegul meşterului de la „Concordia“, dacă...

— Cine, cine ?

— Am vorbit singur, cu mine însumi, de, mă mai apucă şi pe mine cîteodată... pandaliile.

— O să ne apuce pe amîndoi, tot cu dacă și cu parcă şi la urmă iarăşi dacă ! se dovedi Mitu Răduleţ a fi şi glumeţ.

— De acord cu dumneata, amîndoi avem destule treburi de dus la îndeplinire, azi, mîine...

— Sînt numai ochi şi urechi.

— Dacă ești, spune-mi : presupunînd că te-am îmbrăca în uniforma unui copil de trupă, ţi-am modifica „un piculeţ“ şi fizionomia, să pari de paisprezece-cincisprezece-şaisprezece ani, te-ai descurca ?

Răduleţ, în prima clipă, avu impresia că celălalt vrea să-şi bată joc de el ; om în toată firea — copil de trupă ! Sesiză însă îndată că nu aceasta era realitatea, ci alta, și lui, deocamdată, îi scăpa dedesubtul întrebării. Dar cum de fel nu era un „nedus la biserică“, replică îndată :

— Oho ! Și încă ce bine m-aş descurca !

— Adică ? întrebă scurt „nea Matei“, nu tocmai încîntat de răspunsul tovarăşului său de „chef“ : acele ceasornicelor se apropiau de ora unsprezece.

— Păi... ce fac ceilalţi copii de trupă, adică, n-aş putea face şi eu ?

— La asta m-am referit eu ? se cam burzului Dumitrache.

— Nene Matei, nene Matei, păi cu mine nu merge a se umbla cu dedesubturi și mucavale de mucava ! Ori laie, ori bălaie, de ce să ne pierdem timpul în discuții de încercare și tragere de gîlci, cînd este mult mai simplu şi mai economic să intrăm direct în problemă. Problema aia care ne doare pe amîndoi, pe noi, dar și pe alţii, și în primul rînd pe Stănică-al nostru, zic „al nostru" fiindcă nu doar eu țin la el mai ceva decît la un frate, ci și dumneata. Dumneata și atîţia alţii. Dacă am sau n-am dreptate, te rog să-mi spui.

— Ai, oftă celălalt, ai și dumneata, dar am și eu — în felul meu. Și cînd zic „în felul meu", nu mă gîndesc la mine, ca persoană fizică. Eu am trăit destui ani şi, dac-o fi şi-o fi să mor, moare un om aproape de apusul vieţii, nu... nu un copil de trupă.

— Te referi la cineva anume ? întrebă, și astfel Răduleţ dovedi încă o dată că avea o minte deosebit de ageră și pătrunzătoare.

— Da.

Liniște. În cîrciumioară mai intraseră între timp doi ţuicari — doi zugravi trecuţi de vîrsta mobilizării —, care luară loc la masa cea mai apropiată de intrare, să-şi poată supraveghea „sculele", şi un „pribeag", cel puţin aşa părea, necunoscut şi neluat în seamă, picotind cu nasul în ţoi.

— La cine ?

— La... fiul meu. Nepot, mai bine zis, însă şi de-ar fi să am un fiu — fiu, nu l-aş iubi mai mult...

⁂

Deși într-o zi de vineri, „Taica Lazăr" nu şoma. Război-război, dar şi negoţul era negoţ — pentru unii. Toţi şmecherii, pungașii abia ieșiţi din pușcărie, afaceriști de tot soiul şi de toate gradele, dar și sute de amărîţi rămași pe drumuri sau locuind într-o cocioabă salvată ca prin minune de la pîrjolul adus de bombele ce cădeau de sus, aveau ceva de vînzare.

Cumpărători — ici și colo. Zarva era mare — de tîrg de vechituri. Printre cei care veniseră să cumpere, și doi mai neobișnuiți, parcă erau doi maci într-un lan de porumb : Matei Dumitrache și Alexandru Popescu. De cînd i se spusese ce misiune are de adus la îndeplinire, Kuki luase hotărîrea să revină la numele său cel din acte : Alexandru Popescu.

— N-o să-ți pară rău ? îl întrebă unchiul în tramvaiul aproape gol ce cobora pe Rahova, spre Piața Mare.

— Ba da ! fu copilul sincer. M-am învățat și cu Alifante, dar mai ales cu Kuki. Dar „nu merg“ numele astea, nu-mi place să le zic porecle, cu... cu ceea ce mi-ai spus că mă așteaptă.

— Măi bleguță ! Dar dacă o fi — punem răul înainte ! — să te înhațe, cum ai să spui la anchetă că te cheamă ?

După două, trei clipe de tăcere, copilul fu sincer :

— La așa ceva nu m-am gîndit.

— Nici să nu te gîndești, fiindcă nu trebuie să te prindă. Și să-ți mai spun ceva ! Și ți-o spun nu ca să-ți dau curaj fără motiv, fără acoperire, ci ca să fii cît mai liniștit și mai sigur de tine. Înhățîndu-te și întrebîndu-te cum te cheamă și unde locuiești, poți să le spui cele mai mari bazaconii care-ți trec prin minte.

— Adică ? se dovedi Kuki curios, deși cîteva ore bune nu ascultase decît cum să se comporte dacă...

— Georgescu Ion, tata-i pe front de trei ani, mama a murit în bombardament la 5 aprilie. Rude n-am, casă n-am și — atunci un nenea m-a învățat să mă fac copil de trupă, el mi-a dat și hainele astea cu care sînt îmbrăcat.

— Și dacă mă întreabă, unde-i acum „nenea“ ăsta ? puse băiatul o întrebare logică.

— A murit și el în bombardamentul de acum două săptămîni.

— Dar n-au să mă prindă ei pe mine ! dovedi băiatul că optimismul și curajul nu-i lipseau.

— Iar dacă o fi, totuși, să le pici în labă, dintr-o cauză sau alta, caută să te ferești ca de foc să te înhațe cumva mai înainte de a-i strecura printre gratii lui Stănică pînzele de bomfaier de care ți-am vorbit. Iar dacă ziua, după cum mi-a spus... un amic trimis în recunoaștere, n-o să te întrebe nimeni ce hram porți, noaptea, la culcare, problema se poate schimba, copiii cu care ai să dormi alături fiind din fire curioși. Îi poți păcăli și pe ei, spunîndu-le că abia în acea zi ai fost... mutat la acel regiment, dar zic eu că e mai bine să eviți astfel de „interogatorii". Dar cum ești tu isteț și descurcăreț, m-aș mira să nu fii în stare să dibuiești vreo maghernită, un adăpost antiaerian — sînt cu zecile în fiecare regiment — o magazie, ceva unde să te ascunzi pînă la ora X de care ți-am vorbit.

— Dar pe locomotivă ai să fii tu, unchiule ?

— Eu și încă un tovarăș pe care deocamdată nici nu-l cunosc, un tovarăș de-al nostru, om de toată încrederea ! fu categoric cel întrebat, ghicind îngrijorarea, dacă nu chiar frica nepotului său care, „viteaz" pe Sărindar, pe Elisabeta sau pe Victoriei, pricepea că „aici" problema vitejiei se punea puțin mai altfel.

— Și n-ar fi mai bine să mă agăț și eu de tren ? întrebă Kuki, deși despre posibilitatea asta mai discutaseră cîteva ore mai devreme, în căsuța de pe Petre Ispirescu.

— Of ! și unchiul chiar oftă. Îți mai spun încă o dată : dacă evadarea se va desfășura așa după cum sperăm cu toții, și în plină viteză — îți spun încă o dată, în plină viteză ! —, nu are nici un rost să-ți rupi vreo mînă sau vreun picior încercînd să te agăți „de noi", pricepi ?

— Pricep...

— Și apoi să-ți mai spun ceva : după ce Stănică ajunge „acolo" și tu izbutești să-i strecori pînzele de bomfaier și scrisoarea mea, misiunea ta, într-un fel, s-a terminat. Poți chiar să ieși pe poartă — întrebat, te duci după țigări pentru domnu... plutonier cutare : dar „cutare ăsta" să existe ! — și ne aștepți acolo unde o să-ți spun eu din vreme. Este-n regulă ? și Matei Dumitrache îl mîngîie pe ceafa de-acum fără păr, frizerul abia lăsîndu-i un smoc pe frunte.

Tramvaiul se apropia de Piața Mare, cînd Kuki Alifante — de-acum... Georgescu Ion — puse o întrebare deloc lipsită de logică :

— Dar dacă, unchiule, n-am să-i pot da pînzele ?

— N-aș crede, dacă ceea ce mi-a spus... amicul meu este adevărat, dar, și de-ar fi așa, să nu i le poți da, există și pentru asta o soluție, dar nu ți-o spun ție. Îți spun doar atît : tu o să primești cinci pînze, „amicul" meu alte cinci. Pricepi ?

— Da... Adică, dacă eu n-am să pot face nici o ispravă, există o „rezervă" care, mai isteață decît mine, „o să poată", spuse „vînzătorul de ziare", oarecum întristat.

— Ești un bleg ! Păi, dacă era așa, dacă „rezerva asta" ar avea șanse de reușită, mai apelam eu la tine ? Tu ești totul, nu el ! El este, ca să zic așa, o soluție a disperării, ultima, după care, dacă și asta dă greș, urmează... execuția. Dar uite, haide c-am ajuns !

Pe Lipscani, pe Bărăției, pe lîngă Sfînta Vineri, abia te puteai strecura de mulțimea negustorilor de vechituri care ofereau spre vînzare tot ceea ce putea imagina mintea omenească în materie de îmbrăcăminte. Și încălțăminte, dar mai puțină. Și instrumente muzicale, primusuri, aparate foto, pumnale, cuțite și bricege, acestea oferite mai cu fereală, după cum cu totală discreție se negociau armele de foc : o simplă trădare — ani grei de pușcărie. Haine... de tot felul. De la rochii de mireasă și costume de ginerică, fracuri și smochinguri, costume de pădurar dar și de vardist, pînă la... ciorapi, — mai toți rupți și nespălați — cămăși, furouri, chiloți și sutiene, bretele și batiste — multe murdare și ele — mănuși de iarnă sau de vară, cu un deget sau cu cinci, cearșafuri, prosoape și cîrpe diverse. Doar ceea ce căutai nu găseai. Și cînd, după ore de dibuială descopereai „obiectul" căutat, vînzătorul — cei puțini, plini de bani, cei mulți, bieți sărăntoci — cerea un preț care te punea pe fugă. Fugeai, dar tot el te ajungea din urmă și te chema înapoi. Și mai lăsa el, mai dădeai tu, și cîteodată — minune ! — tîrgul se făcea.

Așa s-a întîmplat și cu uniforma de militar a viitorului copil de trupă. Cam mare, dar în stare bună. Prețul, mai ceva decît un costum nou cumpărat de la „Cehoslovaca“, făcut din stofă de lînă pură și croit după ultima modă.

— Am plecat, caută-ți alt fraier ! fu categoric Dumitrache dînd să plece, urmat, se înțelege, de Alexandru.

— Stai ! Că doar nu ești nebun să dai cu piciorul la așa chilipir ! îl luă de la urmă micuțul negustor de haine vechi, apropiindu-se, ca etate, de șaizeci de ani. Așa stofă, așa croială, unde mai găsești dumneata ? lungea sfîrșitul cuvintelor perciunatul care, încet, dar sigur, avea să-și vîndă marfa cu un preț care depășea pe puțin sfertul sumei cerute inițial. Tot de la el au cumpărat chipiul și moletierele — bocancii așteptau acasă.

*

Luni a fost fixat procesul, mai repede decît se așteptau „ai lui“.

În cele cîteva zile scurse de la arestare, i se întocmise de urgență actul de acuzare, procuratura militară fiind unanimă în a cere pedeapsa capitală.

Drumul de la închisoare la Curtea marțială l-a făcut pe jos, împreună cu alți aproape șaizeci de deținuți. Pe lîngă el, mai aveau cătușe alți patru „hoți“. Numărul santinelelor, ca niciodată, fusese dublat. Poate de teamă de a nu evada Stănică, poate ceilalți patru, poate din alte motive.

Traseul de „colo-colo“ n-ar fi fost atît de lung, dacă șirul deținuților și al santinelelor s-ar fi desfășurat prin centrul orașului. Din motive multiple — aspectul deplorabil al convoiului, cei mai mulți dintre „hoți“ fiind îmbrăcați în haine de reformă, încălțați în opinci sau bocanci cu talpă de lemn, cîțiva desculți — a fost urmat un traseu mai periferic — Cantacuzino, Traian, Elena Doamna, Cîmpinei, Oilor și, în sfîrșit, Romana.

Ajunși în curtea fostei școli, au fost înghesuiți unii în alții într-un intrînd al zidurilor. Doar cînd apărea avocatul, avea voie cel strigat să iasă cîțiva metri în față, să discute, urmărit îndeaproape de două-trei santinele.

Cristache Zanea, colonel-colonel, zbir între zbiri, avea totuși și el „avocații lui“, doi la număr, care ori de cîte ori pledau cauza clienților lor — și prin „lor“ se înțelegea „Sfînta Treime“ — aceștia, dacă nu erau achitați, „primeau“ totuși cîteva luni, rar un an, să nu bată mult la ochi aranjamentul. Scăpau însă „hoții“ de lagăr, de plutonul de execuție, de alte închisori mai grele, rămînînd fie la închisoarea de pe Cantacuzino, fie pe Rudului sau la Mărgineni, cam pe-acolo pe unde aveau rude sau prieteni să-i caute la vorbitor cu de-ale gurii și cu bani.

Toma Dănescu și Matei Dumitrache, în prima clipă, s-au gîndit să încerce „să-l fure“ pe Stănică din convoi, fie la dus, fie la întors. Cel de-al treilea participant la discuții și care era ploieștean get-beget și cunoștea bine cum se desfășura „procesul condamnării“, nu fu de acord și, în puține cuvinte, reușise să-și impună punctul de vedere. „Sînge, răniți și morți și de-o parte, și de alta, și nici o certitudine că tocmai el, cel cu mîinile în cătușe, o să scape nevătămat !“ fusese el categoric, după care dădu o serie de detalii convingătoare. Închisoarea — numai de acolo putea fi salvat ! — fusese, în concluzie, hotărîrea unanimă.

* * *

Procesul lui Stan Florescu fu al șaselea pe rol în acea zi de luni. Pînă să-i vină rîndul, Zanea mai condamnase la moarte pe unul din cei patru încătușați : dezertare de pe front. Un altul primise douăzeci și cinci de ani de muncă silnică — un fleac, ca mîine se face pace — fiindcă prădase o băcănie pe timp de noapte și de camuflaj, iar ceilalți doi fuseseră achitați „rapid și curat“, amîndoi clienții avocaților lui Zanea, altfel hoți-hoți și recidiviști pe deasupra. Apoi, grav, aprodul, un sergent numai nas și urechi, fonfăit, strigă aproape limpede :

— Stan Florescu !

Stănică, știind că despre el era vorba, intră fără grabă „în clasă“, unde în locul băncilor tradiționale fuseseră aduse de pe undeva, de pe la vreo cantină poate, bănci și scaune obișnuite.

Doar Cristache Zanea și ofițerii magistrați care îl asistau zăceau cufundați în fotolii, la o masă somptuoasă, singur procurorul stînd mai izolat, deoparte, chipurile neutru și intransigent.

Avocatul lui Florescu, un bătrînel cu cioc, numit din oficiu — legea-i lege ! — își ocupă și el locul cuvenit.

„Procesul“ începu cu apelul martorilor — martor, doar unul, Vasile Guzgan, vînăt și mut de supărare fiindcă „scăpase printre degete comoara mortului“ — apoi cu rechizitoriul procurorului — cîteva fraze, înșiruite rapid, cazul era „limpede“ — și cu bîlbîiala avocatului — care nu prea avu loc, fiindcă Zanea trase un pumn în masă și zise clar și răspicat, cu vocea lui de bas :

— La moarte, la moarte prin împușcare ! Și, după o clipă, într-o tăcere deplină, mai adăugă : Următorul !

* * *

— Am feștelit-o !, vorbi Matei Dumitrache. Cu un „vecin“ alături, se complică treaba...

— Mai ales dacă sînt, cumva, și vecini de celulă ! oftă Mitu Răduleț.

— Oricum...

— Să nu ne pierdem cumpătul și să ne mai gîndim, fu mai puțin îngrijorat Mitu Răduleț.

— La ce anume ? La ziua de mîine ?

— Ba nu, chiar la ziua de azi care încă n-a trecut și grefa și arhiva încă mai lucrează !

— Și ?

— Dăm o fugă, dumneata sau eu, acolo, chipurile interesîndu-ne de... de omul nostru, cel condamnat primul la moarte, să vedem ce hram poartă. După țoale, ba chiar și după fizionomie, deși era nebărbierit, mai c-aș zice că este ofițer — ofițer degradat și judecat ca soldat prost. Iar dacă-i așa, nu-i un vagabond. După cum, și de-ar fi un simplu răcan, de ce adică nu l-am atrage de partea noastră, să fugă și el odată cu Stănică ? Ce mi-e unul, ce mi-s doi ?!

Tăcere. Liniște deplină. Un cal își ascuțea potcoavele pe caldarîmul străzii — strada Colinei.

— Și cînd, mă rog, ai să discuți cu al doilea condamnat complicitatea asta a dublei evadări ?!

Din nou liniște. Și, de ce se temea Dumitrache cel mai mult, n-avea să scape :

— Păi... el, el o să discute, băiatul, Alexandru.

— Măi omule ! își pierdu calmul cel mai vîrstnic dintre ei. Dumneata vrei să punem în joc viața mai multora — fiindcă-ți spun, vom fi mai mulți ! — sprijinindu-ne noi, oameni în toată firea și trecuți prin atîtea, pe umerii firavi ai unui copil de cincisprezece ani ?! Știu ce-ai să-mi răspunzi, nu-i dădu el răgaz celuilalt să deschidă gura : Păi cum strecoară puștiul colea cinci pînze, nu poate să procedeze la fel și cu alte cinci ?... Și, cînd face unul dintre cei doi „morți“ hîrș-hîrș !, face și celălalt la fel ?

— Bine, cedă celălalt, și-atunci ce propui ?

Din nou liniște.

— Vezi că nu ai altă soluție, vezi ? îl cam mustră tăcutul Răduleț pe Dumitrache.

— Ascultă, își cam ieși celălalt din fire, cine m-ar putea condamna dacă mi-aș lua nepotul de mînă — deși... Alexandru al meu nu are nevoie să fie dus de mînă — și ne-am duce frumușel la casele noastre ? Spune !

— Bine, dar...

— Dar ce ?

— Asta ar însemna moartea lui Stănică !

— Și-așa cum propui dumneata, moartea mai multora, doar ți-am mai explicat o dată, și, aproape sigur, și a lui Stănică !

Liniște. Nici unul nu mai scotea o vorbă, amîndoi gîndind și judecînd la ce-i de făcut.

— Psst ! Fii atent ! și Răduleț ridică un deget în sus. Prealarmă !

Într-adevăr, undeva, departe, se auzea urlînd o sirenă. Apoi încă una și apoi multe, anunțîndu-i pe ploieşteni şi satele din jur de iminenţa unui atac aerian.

— Unde o fi acum „turma hoţilor ? !" tresări Dumitrache. Dacă am fi ştiut aşa ceva şi aveam şi-o maşină la îndemînă, cum au obiceiul să dea drumul şi la ceaţă, poate că-l puteam fura din convoi.

— Paşte calule iarbă verde, prea mulţi de „dacă" şi de „poate".

— Uite şi ceaţa ! Acu n-o să se mai vadă om cu om.

— Cred că „hoţii" sînt pe drum, Zanea părea grăbit.

— Să fie o glumă prealarma asta ?

— N-aş crede. Prea au fost lăsaţi ploieştenii în pace în ultima vreme. Două săptămîni şi mai bine. Dar auzi ! Alarmă ! Ce facem, stăm aici ? întrebă Răduleţ.

— Casa are şi o pivniţă... însă, de-o fi să cadă peste noi o purcică d-aia de-o mie de kilograme...

— Cuminte şi curajos băiat nepotul dumitale ! Altul ar fi dat buluc peste noi !

— Alexandru ! strigă unchiul pe cel care aştepta în camera alăturată să fie chemat, după ce „cei mari" au să termine de discutat.

— Să trăiţi ! La ordinele dumneavoastră ! se înfiinţează „copilul de trupă", încercînd să salute cît mai milităreşte, cu degetele mîinii drepte lipite de tîmplă, uitînd — dacă ştiuse vreodată — un lucru elementar : cînd n-ai chipiul pe cap, nu saluţi cu mîna la tîmplă, ci doar pocneşti călcîiele, cu mîinile lipite de cusătura pantalonilor, şi urli un „să trăiţi !".

Rîseră cu toţii, deşi nu prea era vreme de rîs, şi Matei Dumitrache, după ce îşi mai aruncă o dată privirea printre perdele, afară, le propuse să iasă în stradă şi să intersecteze convoiul deţinuţilor, dacă n-au apucat să treacă de zona lor.

— Bombele n-au să cadă tocmai pe-aici şi tocmai azi, mai zise, n-am observat în cartier case făcute zob, nici măcar avariate, iar Elena Doamna e la abia o sută de metri de noi.

— Mai zisei o dată că dracu nu face pomeni — şi de ce ar face tocmai azi ?

— Dau eu o fugă, am învăţat străzile ! se oferi Prîslea.

— Stai ! Auzi !... Se aude bubuitul bombardierelor, îi făcu atenţi Mitu Răduleţ. Din nou au dat alarma prea tîrziu !

Mai întîi se făcură auzite tunurile artileriei antiaeriene germane, bubuind înfundat undeva la marginea oraşului, unde erau amplasate cele mai numeroase baterii. Apoi, îndată şuierînd sinistru, primele bombe, departe şi nu prea, spre zona Gării de Sud, poate.

— Unde o'fi Stănică al nostru ? oftă Dumitrache.

— Poate au ajuns la închisoare, este ora... 2 fără un sfert.

— N-aş crede. N-aveau cînd să ajungă. Cu mersul lor de melc... I-au înghesuit santinelele în vreo curte, unii peste alţii, iar ei, soldaţii, mai fricoşi decît „hoţii", aşteaptă cu arma încărcată la adăpostul vreunui zid să-i ferească de schije, că de bombe... aleluia !

— Ai naibii americani !

— Nu-s ei cei mai vinovaţi, Alexandre dragă, nu-s ei, alţii.

— Şi stăm aşa, unchiule, aici ?

Cînd să deschidă gura şi cel mai mic dintre cei trei — ca înălţime ! — se auzi un şuierat puternic, mai altfel decît pînă atunci, apoi încă două, aproape concomitente, şi urmară, cum era şi firesc, exploziile bombelor. Cei trei nu apucaseră măcar să se arunce jos, pe duşumea. Doar copilul, mai iute şi mai speriat, găsise timp să-şi îmbrăţişeze unchiul, lipindu-şi capul „tuns milităreşte" de pieptul acestuia.

Apoi linişte. Geamurile casei fuseseră zgîlţîite zdravăn, dar nici unul spart. Artileria continua să tragă tot mai intens, baraj după baraj, în calea avioanelor care abia se vedeau, undeva, sus, asemeni unor jucărioare argintii. De cînd americanii bombardaseră Ploieştiul şi Cîmpina, cu aproape un an în urmă, zburînd aproape razant cu pămîntul şi pierzînd astfel mai mult de jumătate din aparate, se învățaseră minte și, de la reluarea atacurilor, atacau de la înălțimea maximă accesibilă fortărețelor lor zburătoare, înzestrate fiecare cu patru motoare puternice, care rar zburau sub opt mii metri, cel mai adesea urcînd la nouă și la zece mii. Or, „acolo", artileria antiaeriană germană se dovedea ineficientă, iar avioanele de vînătoare de cea mai bună calitate, întrecute în viteză și maleabilitate doar de I.A.R.-urile românilor, abia ajungeau, iar după primele rafale de mitralieră erau nevoite, în grabă, să-și caute aeroportul de bază, pentru realimentare, combustibilul fiind pe sfîrșite. Se găseau însă și piloți care luptau pînă la ultima picătură de benzină, după care părăseau avionul, de-acum pierdut, sărind cu parașuta. Unii, cîțiva la număr — neamțul nu era totuși japonez și viața i-era scumpă fiecăruia — cînd termina muniția și benzina, „se înfigea" cu avionul în „fortăreață", ucigîndu-i pe cei șapte-opt membri ai echipajului avionului dușman, pierzîndu-și și el viața în aceeași secundă. Război...

— Unde-or fi căzut ? întrebă copilul de trupă.

— Cel mult... două sute de metri, poate nici atît, presupuse unchiu-său, avînd experiența bombardamentelor efectuate deasupra capitalei. Prima a fost o purcică d-aia grasă, celelalte două mai... mai mititele.

— Dar în care parte au lovit ? — asta-i important de știut, zise și Răduleț, cu gîndul la convoiul care se tîra pe străzile orașului.

— Să încercăm să ieșim afară ; se pare că bombardamentul are ca principal obiectiv altceva, nu cartierul ăsta liniștit. Bombele au fost „scăpate" fie din greșeală, dar m-aș mira, fie fiindcă avionul era atins și echipajul a căutat să ia cît mai grabnic înălțime.

Strada, la doi pași, părea pustie, dar și total cufundată în ceața.

— Unchiule !

— Ce-i, nepoate ? Auzi ceva, așa-i ?

— Da, acolo, în partea aia — și arătă spre Elena Doamna. Parcă se aud țipete și vaiete !

— Pe-acolo-i traseul „convoiului nostru“, se întunecă la față nea Matei.

Rămaseră cu toții tăcuți, cu o ureche ascultînd bombardamentul și riposta artileriei, cu cealaltă presupusele vaiete. Nu se înșelau. Undeva erau oameni în suferință și aveau nevoie de ajutor.

— Tu rămîi aici, stai în casă pînă ne înapoiem noi !

— De ce, unchiule ?! Vreau și eu...

— Nu-i timp de discuții ! Rămîi aici, fu ferm Matei Dumitrache.

Unchiul fusese bine inspirat cînd nu cedase rugăminții nepotului său. Bombele căzuseră, toate, pe Elena Doamna, pe partea numerelor cu soț, lovind în plin o clădire în formă de teu, fără etaj, și, mai ușor, alte două blocuri apropiate, cu două etaje fiecare.

— Haide că nu-i de noi ! fu categoric Dumitrache. Iar dacă începem să întrebăm în dreapta și-n stînga de „convoiul nostru“, cine ne ascultă ?

— Și-atunci ?

— Să ne gîndim o clipă...

„Clipa“ se dovedi salutară, fiindcă de ei, cum stăteau amîndoi posomorîți, se apropie un bătrînel cu o mustăcioară *à la Hitler*, care după ce tuși de vreo două-trei ori, le spuse zîmbind și chicotind, cu o voce ce părea să vină de pe altă lume :

— Ați văzut, dragilor, ce baftoși sînt hoții lui Zanea ?

„Hoții lui Zanea !“ — tresăriră cei doi, deodată.

— Un prostovan de gradat, nu și nu, să-i înghesuie colea, în curtea bombardată, dar a țipat ceva unul mai deștept și-au luat-o cu toții la trap — hoți și santinele.

— Încotro ? se cam grăbi să întrebe Dumitrache.

— Da de ce vă interesează ? o întoarse bătrînelul, în tinerețe grefier la Vălenii-de-Munte.

— Am doi nepoți în garda închisorii !

— Dacă-i așa... Au luat-o încolo, spre Traian, spre drumul lor de fiecare zi. S-or fi ciujdit pe undeva, pe-acolo nici n-au căzut bombe. Auzi? S-au liniștit —

şi fostul grefier arătă spre bolta care, în loc să fie senină şi albastră, era alb-vineţie, soarele pîndind clipa cînd să-şi arunce razele spre cei ce nu-şi mai găseau locul pe acest pămînt.

* * *

— Galop ! Galop ! Hai și voi, ăștia-n lanţuri ! — din obişnuinţă soldaţii spuneau lanţuri, fiindu-le mai puţin la îndemînă cuvîntul „cătuşe“. — Hai ! îi tot îndemnau caraulele, nădăjduind ca, pînă la primele bombe, să se vadă ajunşi cu bine la închisoare — deși regimentele aveau adăposturi improvizate — tranșee săpate în zig-zag, acoperite cu te miri ce și mai nimic, și deasupra pămînt. Oricum, fereau de gloanţe și de schije, dar nu și de bombe. Cum-necum, însă, pînă la acest mai însorit, nici o bombă nu căzuse în zona regimentelor.

Sinistra adunătură de „hoţi“ și „cinstiţi“ începuse să se răsfire, în ciuda strigătelor și ghionturilor aplicate ici și colo de cei aproape douăzeci de soldaţi.

Trecuseră de intersecţia cu Anastase Bașotă și se apropiau de brutăria lui Zevedei, cînd în urma lor explodară cele trei bombe, destui crezînd că le-a bubuit în cap.

— Culcat ! ordonă careva.

Cînd zgomotele exploziilor se pierdură în neant, șeful escortei, un plutonier cam nedus la biserică, urlă o comandă stupidă :

— Toţi galop la brutărie ! Vă ascundeţi în cuptoare !

Un sergent-major, mai cu capul pe umeri, îndrăzni să-i spună, mitraliind cuvintele, că, aproape sigur, la ora aia cuptoarele sînt fierbinţi sau cu pîinea-n ele, şi că mai bine ar fi „s-o cîrmească la stînga“, unde, pe un teren viran pe care jucau puştii cartierului fotbal, sînt săpate cîteva tranșee.

— Du-te dracului !

Discuția sau mai degrabă cearta dintre cei doi subofiţeri era ascultată şi înregistrată pînă la ultima silabă şi de cei aproape şaizeci de deţinuţi, nici unul nefiind surd. Și-atunci se produse răzmerița ; cîțiva dădură năvală în curtea brutăriei, cei mai mulți alergară spre tranșeele care schilodiseră netezimea cîmpului de joc.

— Stai ! strigă un soldat și trase.

Ceață, emoție, grabă, și „hoțul“ se duse. Apoi alți cîțiva, alte împușcături, și nu trecu mult și se făcură auzite primele vaiete ale răniților împletite cu răcnete și înjurături, care mai de care mai colorate.

Cu destulă greutate paza deținuților izbuti să se facă ascultată, trăgînd focuri în aer, și astfel să-i adune pe cei mai mulți în curtea brutăriei.

La prima numărătoare, făcută în pripă și în pîcla cețoasă din jur, doisprezece „hoți“ lipseau la apel.

— Și unul dintre cei încătușați ! remarcă un soldat.

„Nu-s eu acesta, își zise Stan Florescu, cel care, o clipă, două, fusese și el tentat „să dea bir cu fugiții“, însă așa cum se găsea, cu mîinile legate la spate, își zise că șansele sale de reușită sînt aproape inexistente.

Poate, avea să se gîndească mai tîrziu, după ce fusese aruncat și încuiat în celulă, poate că dacă n-ar fi știut că tovarăși curajoși și de nădejde se zbat și fac tot ceea ce este omenește posibil să-l salveze, ar fi încercat : mai bine ucis *așa* decît *altminteri*.

⁂

După-amiază, tîrziu, cînd ceața se împrăștiase cu totul, și copiii ajunseră din nou stăpîni peste maidanul lor de fotbal, mutilat ici și colo de zigzagul tranșeelor-adăpost, unul dintre ei fugi după mingea căzută într-un șanț.

— Victor ! Sile ! Nicule, veniți repede aici ! strigă copilul speriat.

Cei trei copii, lor li se mai adăugară îndată și alții, dădură năvală în direcția celui ce-i strigase.

— Un mort ! Un mort cu mîinile legate la spate ! se precipită el. O fi vreunul din ăia care au fugit în timpul bombardamentului !

Într-adevăr, culcat cu fața în jos și cu mîinile încătușate la spate, zăcea — zăcea, fiindcă nu era mort, cel condamnat la moarte în aceeași zi, care urma să „locuiască“ în celulă, alături de Stănică.

Copiii, isteți, fugiră care încotro în căutarea unui polițai sau soldat, să anunțe descoperirea. Medicii de la Spitalul militar, după ce îl consultară cu de-amănuntul, nu prea îi dădură multe șanse de supraviețuire. Un glonț în șoldul stîng, al doilea în omoplatul drept și, cît zăcuse în tranșee, pierduse aproape tot sîngele.

— Repede, sînge ! dădu un fel de ordin un medic-maior, un gorjean inimos și de treabă. Pregătește aparatul de transfuzie ! strigă la o soră de caritate. Hai, mișcați-vă mai repede !

— Ascultă, Mircea ! îl trase deoparte un medic-căpitan. De ce te agiți atîta ?

— Cum de ce ?! E vorba de viața unui om, și prea puțin îmi pasă mie de condamnarea dată de nebunul ăla de Zanea !

— Dacă te-ar auzi...

— Nu te duci tu să mă spui ?

— Nu fi nătărău ! — În lumea medicilor militari, gradul nu avea aceeași importanță ca la regimente. — Dacă eu sînt surprins de zelul ăsta al tău, sînt fiindcă, spre deosebire de tine, am făcut „socoteala“ puțin mai altfel.

— Adică ? se încruntă maiorul.

— Să presupunem că o să-l salvăm, cu chinuri mari și pentru el și pentru noi, dar să ne omitem pe noi din... calculul ăsta. Ce realizezi ?

— Cum... „ce realizez“ ?! Salvez viața unui om !

— I-o salvezi tu, ca să-l împuște Zanea !

— Știu că-i condamnat la moarte — dar mai știu și altceva. Și ce anume n-am să-ți spun.

— Nu-i nevoie, știu și eu. Bubuie tunurile la Nistru, nu-i așa ? întrebă căpitanul-medic zîmbind hoțește, altfel „băiat bun“.

— Eu nu ascult Radio Londra, nu cunosc situația frontului de est.

— Să moară... mortu’ ?

— Să moară, dar nu ăsta despre care discutăm fără să ne înțelegem.

— Știi ce ? Cînd ajungi la operație, cheamă-mă și pe mine. Știi că am mînă bună. Pe mine să mă lași să-i extrag glonțul rămas în omoplat.

— Te chem... Știam eu că ești băiat bun.

* * *

După patru săptămîni Marius Balaban, căpitan de cavalerie și dezertor de pe front, s-a dat pentru prima dată jos din patul Spitalului militar.

A doua zi a apărut și santinela pe coridor, să-l păzească, să nu încerce să evadeze din nou.

— Te-ai cam grăbit, ostaș ! Mai este, mai este vreme pînă o să fie în stare să fugă !

— Să trăiți, să trăiți, domnu maior ! Eu nu am nici o vină, domnul căpitan Gheorghiță — comandantul închisorii militare, cel ce îmbătrînise în grad —, dînsu m-a trimis !

— Tu și cei ce te vor schimba faceți-vă datoria, asta-i menirea voastră de ostași. Noroc !

— Să trăiți !

* * *

— Nu, nu ! Nu-i vindecat pe deplin...

— Ceva nu-i în regulă, tare mă tem de o complicație...

— Glonțul care i-a atins clavicula a atins-o bine. Două-trei zile, și-o să vă spun pe ce picior dansăm...

* * *

— Îmi pare rău, dar a evadat azi-noapte. Cine se aștepta ? ! A profitat de furtună și de descărcările alea electrice... și dus a fost ! Dar o să-l prindă, nici o grijă...

* * *

„Georgescu Ion“, îmbrăcat și încălțat asemeni celorlalți copii de trupă și tuns aproape chilug, își luă în serios rolul de care depindea viața lui Stan Florescu, dar și a altora, poate și a lui însuși.

Băiat frumușel și isteț, a fost luat repede în „colimator“ de cîțiva copii orfani, ajunși fără voia lor copiii regimentului. Curioși, ca toți copiii, zărindu-l pe cel ce părea a fi rătăcit pe aleile regimentului, cîțiva se grăbiră să-l întîmpine și să-l întrebe la care companie a fost repartizat, dacă „pînă la ei“, a mai „călcat“ și pe la alte regimente, dacă știe „să dea cu zarul“ — știa, poate mai bine decît ei : pînă să apară „ediția“, ce făceau așteptînd prin gangurile Sărindarului ?

Alexandru, însă, mototoli cuvintele și le răspunse „în doi peri“ — de altfel, nici nu era vreun „as“ în a „freca oasele în palmă“; da și el, să fie în ton, rar și pe sume derizorii.

— Ca să vă spun adevărul-adevărat, nici eu nu știu exact de ce m-au expediat aici de dincolo — și arătă din priviri spre zidul care îi despărțea de Regimentul 7 Prahova. Pe mine, la voi, pe alți cîțiva la cei de trag cu tunul, cică pînă s-o mai ușura „7“-al nostru de copii — eram vreo șaizeci, cu toții.

— Stai la noi, de ce să te mai înapoiezi la „prahoveni“ ? Dă-i în moașă-sa, nu fi prost ! zise un oarecare. Făceați acolo o foame ! — nu știu eu ?

— Făceam...

— Și n-ai la „ăia“ libertatea de-aici ! sări un altul, un pici țigănos la față, cu ochii albaștri.

— Colonelul nostru, o fi el cam boșorog, da-i om de treabă și la locul lui. Și nici ceilalți ofițeri nu-s fioroși sau cărpănoși. Cîte-un burtă-verde de major, bucuros că stă în cizme colea, și nu desculț în tranșee, mai urlă și dă comenzi auzite tot de el ! făcu pe bășcăliosul cel care era, printre copiii de trupă, „cel mai vechi în grad“, altfel băiat bun și săritor la nevoie.

— Dacă-i așa și-ar fi după mine...

— Dacă nu s-o putea altfel, te faci căruță de la ei și te lipești de noi ! fu categoric același. În brambureala asta care s-a așezat peste regimente, cine crezi tu că mai ține cont de unul ca noi ? N-ai auzit : ieri, cum dete un pic de alarmă, bombe ici și colo, și fum d-ăla albiciosu, au și roit-o vreo zece „hoți". Şi-un mort printre ei !

— Cum... cum a roit-o mortul ?! se arătă surprins la culme Alexandru.

— Aşa bine, însă n-a avut noroc, săracu' ! Cică l-au găsit și l-au turnat sticleților niște mucoși ; auzii și eu mai adineauri discutînd cîțiva majuri.

— Ori sînt eu prost, ori nu știu cum mă cheamă, „se revoltă" Alexandru. Păi dacă era mort, cum de-a mai putut s-o roiască ?!

— N-avem și noi o închisoare ? Ăștia, „morții", sînt ăia condamnați la moarte !

— Sînt mulți ?

— Acu, deocamdată, doar unu. Ca mîine-o să-l împuște. Păcat.

— Păcat — de ce ? întrebă Kuki-Alexandru. Dacă i-au dat „moartea", poate că știu ăia de l-au condamnat, ce și cum !

— Ești un guguștiuc ! N-ai auzit de Zanea, de faimosul colonel Cristache Zanea, comandantul Curții marțiale ?

— Parcă.

— Să nu-i cazi în labă ! Adică nici n-ai cum, nici tu, nici eu, nici blegii ăștia din jur.

— Bleg ești tu ! ripostă sec brunetul cu ochii albaștri.

Gata să se încaiere, discuția luă sfîrșit aici, deși nepotul lui nea Matei abia de-acum spera să afle niscaiva noutăți, dacă mai avea ce, fiindcă altfel Mitu Răduleț fusese un informator de prima mînă. Numai că, din motive de prudență, i se interzisese să mai calce deocamdată prin curtea regimentului, fixîndu-și *baza* cînd la „Pisica albă", cînd la „Doi porumbei". pe Traian.

Introducerea în celulă a cinci pînze de bomfaier se dovedi mai lesnicioasă decît presupuseră „ei". La fel și un bilețel scris mărunt-mărunt, care, după ce avea să fie citit, trebuia distrus, înghițit, fiindcă altă soluție nu exista. Știindu-l flămînd, în celulă „îi pică" și un pachețel cu de-ale gurii și, nu pe ultimul loc ca importanță, cîțiva decimetri de sîrmă moale, cu care să-și lege la loc cătușele tăiate, după ce gratiile se vor mai ține în două trei colțuri, cît să nu cadă singure.

Precauția asta se dovedi însă fără temei ; pînă să apară plutonul de execuție, să-l ia și să-l suie în duba care nu avea decît „o singură destinație“, nimeni în afară de „copilul de trupă“ — nu se învrednicise să-i arunce măcar o coajă de pîine. Și apoi, și de-ar fi fost să-i aducă puțina hrană prevăzută de regulament, artelnicul și soldatul care îl însoțea puneau castronul cu ciorbă pe rogojina de pe pat, zicîndu-i dulce : „Na, halește !“ Mîncarea era însă „de nehalit“.

Gratiile celulei, boxa în care fuseseră harnașamentele cailor regimentali, din motive binecuvîntate de „sfîntul noroc și de sfînta întîmplare“, în loc să fie lucrate din bare rotunde de oțel, încrucișate cinci-șase peste cinci-șase, fuseseră croite în atelierul de fierărie al regimentului din linii plate de fier, îngropate în zid. Norocul lui Stănică ; „muncea“ mai puțin. Norocul cel mare era însă altul : avea posibilitatea să-și aleagă momentele de muncă : ori de cîte ori treceau pe Cantacuzino camioane, șenilete, dar și tancuri înspre sau de la Crîngul lui Bot, principala bază germană din jurul Ploieștilor.

Mai „delicată“ s-a dovedit a fi tăierea cătușelor, încît, atunci cînd se văzu „liber“, era zdrobit și însîngerat în mai multe locuri. Fără să se plîngă — cui ? — se sui încetișor pe pat, pipăi gratiile, și se apucă de treabă cu ochii dar mai ales cu urechile în toate părțile.

*
* *

Și, în sfîrșit, sosi și ziua cea de pe urmă : cinci zile se scurseseră de la pronunțarea sentinței și trei de la respingerea cererii de grațiere făcută de „avocatul din oficiu“.

Mai toți cei care aparțineau de regimentul-mamă al închisorii se cutremurară, execuții nu aveau loc în fiecare zi. După cîteva ore însă totul reintra în normal : aveau, fiecare, frați pe front — dacă mai trăiau — rude rupte în bucăţi de bombe, prieteni dispăruţi sau îngropaţi departe sau aproape... Cine mai avea „chef“ să plîngă de mila unuia, a unui singur suflet, cînd zilnic mureau sute ?...

La aflarea știrii, în casa de pe Colinei avu loc o „ședință de stat-major“. De această dată, copilul de trupă nu mai fu poftit să aștepte în camera alăturată, ci fu invitat să ia parte la discuţii, ca unul care, dacă şi pînă atunci avusese un rol deosebit în tentativa de a-l elibera pe Stan Florescu, abia de-acum încolo aportul său urma să se dovedească şi mai important. Printre altele, şi fiindcă evadarea trebuia să aibă loc fără zarvă și fără zgomot. Dacă se va putea, pe muteşte. Aşa sunau anumite directive, dar care nu erau strict obligatorii. Important era ca „evadatul de pe Uranus“ să fie ferit de rafala gloanţelor.

— Ultima oară, acum... două zile, eu am deschis porţile pentru tren, spuse cel mai mic dintre mîna de oameni curajoși adunaţi în căsuţa de pe Colinei. Îndată ce am auzit șuieratul locomotivei, am dat fuga la corpul de gardă. De serviciu era un sergent-major pe care atunci îl vedeam pentru prima oară. O clipă am fost gata să mă retrag, dar mi-am zis că n-am ce pierde : „Să trăiţi ! Permiteți să dau fuga să deschid poarta trenului ?“ „Fugi !“ Am luat cheia de la tablou, o ochisem din vreme, o cheie mare, cum am văzut cîndva la ușa unei biserici, și-am alergat spre „poarta 2“. Am descuiat, am dat porţile larg de-o parte şi de alta şi-am aşteptat. Cînd trenul mai avea cîteva zeci de metri pînă la poartă, mecanicul sau poate fochistul au mai tras cîteva fluiere, s-au apropiat de mine, i-am salutat... ostășește, și trenul a intrat în curte, îndreptîndu-se spre rampa magaziilor. Şi... cam asta a fost tot.

— Cum... tot ? întrebă cel mai neluat în seamă, Mitu Răduleţ. Ai închis poarta în urma trenului ? N-ai închis-o ? La plecare cine a deschis-o şi apoi a închis-o ?

— Eu ! Însă pînă acum m-am referit doar la intrarea trenului, restul...

— Zi „restul“, Kuki, zi-l repede, de acum văd că ai intrat direct în acţiune ! îl încuraja unchiul său să continue.

— Păi... cu ce să încep ?

— Cu „restul“ ! Ce s-a întîmplat mai departe ?

— După ce a trecut trenul pe lîngă mine, am închis poarta, am încuiat-o și m-am luat după tren.

— Cheia ?

— La mine.

— Cum așa ? se miră cineva.

— Am trecut mai întîi pe la poartă, s-o agăţ în cuiul ei, însă același sergent-major mi-a spus s-o păstrez, dar să am grijă să fiu atent cînd pleacă trenul şi să încui poarta în urma lui.

— Dacă s-ar întîmpla așa mereu...

— Să vă spun eu ce şi cum, interveni Răduleţ ; cînd sînt hoţii închişi în dormitoare, poarta de care vorbim rămîne închisă, însă cu cheia în broască. Cînd, nu, nu.

— Eu, oricum, o să vin cu „trenul meu“ cît mai după-amiază, să ne prindă noaptea acolo, preciză Dumitrache.

— Mai departe, Alexandru ! îl îmbie Răduleţ.

— Am numărat vagoanele : cinci ; trei încărcate, două goale.

— Goale ?

— Da, da, goale, interveni Mitu Răduleţ cu precizări ; lasă un vagon, două, trei, altei unităţi militare deservite de aceeași linie, celelalte *aici*. Sau exact pe dos : descarcă *aici* cîteva vagoane, celelalte în altă parte.

— Mi-ar conveni prima variantă, interveni Matei Dumitrache ; aş „lungi trenul“ cu vagoane goale, încît la plecare, de la rampele de descărcare, să fiu cu locomotiva — abur, abur cît mai mult abur ! — cît mai aproape de celula lui Stănică.

— Asta ar însemna... să intri pe dos, vagoanele înainte, locomotiva la urmă.

— Se obișnuieşte, interveni Răduleţ. Mai ales dacă vagoanele încărcate sînt cele de la coadă.

— Şi cît durează descărcarea vagoanelor, puştiule ? zise careva dînd drumul unui cuvînt total nesuferit celui întrebat.

— Nu ştiu, n-am ceas ! fu scurt Alexandru, încercînd astfel „să i-o plătească“, deşi nu-şi alesese momentul cel mai potrivit.

— Aşa, cu aproximaţie, interveni unchiu-său, care sesizase încă din prima clipă reacţia grăbită şi nepoliticoasă a nepotului.

— Două, trei ore. Mai degrabă trei, trei fără un sfert, fără zece.

— Curat Omega ! zîmbi Dumitrache.

— Aşa de mult ? se miră cel ce cutezase să-l facă „puşti“ pe copilul care îşi cîştiga singur existenţa de la etatea de unsprezece-doisprezece ani, ajutîndu-şi totodată, după posibilităţi, fraţiorii şi mama.

— Descărcarea vagoanelor se lasă şi cu un pic de ţuicăreală, palavre cu duiumul — şi apoi, cine să-i grăbească ? Abia după ce s-a înserat, au dat... bice cailor.

— Asta-i bine, zise scurt Dumitrache, deşi n-au să mă vadă ei pe mine dînd ţoiul peste cap.

— Cine o să fie mecanicul ?

— *Celălalt*. Cunoaşte mai bine „drumurile“. Eu voi fi stăpînul lopeţii, şi tot eu am să-i dau mîna lui Stănică, să-l trag sus, lîngă noi.

— Ce-ar fi dacă l-am lăsa pe... pe militarul ăsta voinic să ne povestească mai departe ce şi cum ? vorbi din colţul său Mitu Răduleţ.

— Nea Mitule — între cei doi se crease o simpatie reciprocă — restul a fost simplu. Cînd am simţit... plecarea, le-am spus mecanicilor că eu mă duc să mă agăţ de ultimul tampon, să le descui poarta — şi le-am arătat cheia.

— Perfect !

— Perfect, dar o să fie la fel „de perfect“ şi mîine seară ? se arătă sceptic acelaşi, cel cu „puştiule“, şi care era unul şi acelaşi cu meşterul de la „Concordia“, cel necăjit că are un băiat „născut la opt luni“.

— Să sperăm, dacă nu, nu ne rămîne altceva decît să dăm un telefon lui Dumnezeu, să-l rugăm să...

— Tovarăşe Dumitrache, eu vorbesc serios şi dumneata !...

— Trece timpul şi lui Lixăndrică al nostru i-ar sta mai bine la regiment, decît să ne asculte ciorovăindu-ne, fu de părere, sever şi serios ca niciodată, „ajutorul condamnatului la moarte“, Mitu Răduleţ.

— Răduleţ are dreptate, interveni cel de al cincilea dintre cei care participau la întîlnire, al cărui nume *adevărat* nu-l cunoştea decît unul din cei de faţă.

— Zi, Alexandre, zi, îl îmbie Dumitrache.

— Ce să mai zic... Cu fioroasa de cheie în mînă, m-am agăţat de tampon, am sărit cînd, tot pufăind, trenul s-a apropiat de poartă, am deschis-o larg şi am stat locului nemişcat pînă s-a apropiat locomotiva. Prin întunericul aproape deplin ne-am salutat, „ei“ au trecut dincolo, eu m-am grăbit să încui poarta, şi tot pe fugă am ajuns la corpul de gardă, agăţînd cheia în cui. „Mă, ai încuiat poarta ?“ m-a întrebat acelaşi sergent-major, ocupat să-şi cureţe unghiile cu lama unui briceag. „Să trăiţi, păi altfel cum ? !“ „Bravo, eşti băiat isteţ, fugi la culcare !“

— Am şi eu o întrebare, se repezi să zică Niţă Apostolescu, adresîndu-i-se lui Matei Dumitrache.

— Ascult.

— De încărcătura vagoanelor aţi făcut rost — paie, fîn, ovăz pentru cai ?...

— Şi un vagon cu arme reparate, preciză Dumitrache. Cu acte în regulă, deşi vagonul *ăsta* stă uitat de cîteva săptămîni pe-o linie moartă.

— Asta era şi întrebarea mea ; dacă, în loc să se nimerească la poartă „puştiul“ nostru...

„Puştiul nostru !“ — se întunecă la faţă cel „vizat“.

— ...o să fie acolo un soldat de meserie, poate chiar un subofiţer, cum staţi cu hîrţoagele ?

— Bine, bine, nu grija asta o ducem noi, răspunse cel întrebat.

— Dar care alta ? !

— Nu alta : altele. Să amintesc doar una dintre ele ; dacă, pe locomotivă, lîngă noi, se suie cumva vreun ostaş de-al magaziilor ? Să meargă şi el pînă mai încolo, cît mai aproape de poarta principală, ...să se ducă... să se ducă să dea pe gît o cişmoacă la „Pisica albă“ ?

— Şi-atunci ? ! se întunecă pesimistul.

— Păi... păi asta-i şi una din cauzele pentru care o să intrăm în curtea regimentului „pe dos“, să fie locomotiva cît mai departe de magazii şi cît mai aproape de celula lui Stănică-al nostru. Dacă o vrea vreunul să se suie, să se suie, dar nu pe locomotivă, care este destul de departe de magazii, ci pe platforma ultimului vagon, care-i lîngă nasul lui.

— Şi dacă totuşi...

— Ne-am gîndit şi la acest „totuşi“ ; îl poftim sus, cu toate onorurile, şi pufăim încetişor spre poartă.

— Şi-i daţi una la cap !

— De ce ? Să ne încărcăm de-a surda cu păcate ?

— Nu-l omorîţi, îl atingeţi doar cît să-i luaţi maul pentru o vreme. Şi-l lăsaţi mai încolo, pe cîmp.

— Complicaţii inutile, şi apoi, dacă au chef să se suie doi sau trei ? Ne luăm la bătaie ?

— Şi-atunci ?

— Îl poftim cu cea mai desăvîrşită politeţe să urce şi, pînă s-o luăm din loc, dăm un anume semnal, a plecare, cunoscut doar mie, lui Alexandru — şi Dumitrache îl bătu patern pe umeri pe cel despre care era vorba — şi lui Stănică. La acest semnal, „mortul“ iese pe fereastră, stă pitulat şi priveşte cu necaz şi amărăciune la locomotivă, la tender şi la următoarele două vagoane — atît ! — cum alunecă pe şine dinaintea ochilor săi, care poimîine-dimineaţă, dacă am da greş, s-ar închide pentru totdeauna. Cînd noi vom opri trenul pentru o clipă-două, el o să se furişeze printre boghiurile vagonului din dreptul său. Ca să nu bată la ochi cuiva oprirea este neprevăzută iniţial, o să evacuăm cu jet forţat cît mai mult abur din pistoane, făcîndu-ne totodată că reparăm ceva la maneta regulatorului de viteză.

— Mda...

— Se mai pot ivi și alte necazuri, mai mici sau mai mari, însă sperăm să le dăm la cap la timp. Poate chiar și o ieșire „în forță“, prin poarta rămasă închisă în fața trenului din motive independente de voința și puterea noastră. Încă o cauză pentru care vom intra în regiment cu vagoanele înainte ; altfel lovești în poarta de tablă cu greutatea locomotivei și a tenderului încărcat cu apă și cărbuni, și altfel cu tampoanele unui vagon de marfă. Ar putea avea loc, din cauza unei astfel de coliziuni, o deraiere, exact ce nu ne trebuie.

*

Fuga lui Stănică — cuvîntul *evadare* începuse să repugne fiecăruia — avea să se desfășoare lesne și fără probleme, nevenindu-i nimănui să creadă că sînt din nou cu toții, în libertate. Și totuși foarte puțin lipsise ca tot planul lor întocmit cu minuțiozitate să fie dat peste cap de o sfîntă față bisericească.

Preotul acelei parohii, care cuprindea atît zona regimentelor, cît și cartierul în care își avea culcuș „Pisica Albă“, Vasile Zamfirescu, mai cunoscut enoriașilor popa Vasile, fusese invitat în acea zi la o pomană care avea să se lungească peste măsură, cei vii găsind cu cale, după ce plînseseră pe cel ce îi părăsise pentru totdeauna, să schimbe durerea în veselie.

— Morții cu morții, viii cu viii ! zise o bătrînică, turnînd un nou rînd în pahare.

Preotul Vasile Zamifescu mai avusese și un botez în acea zi, care de asemeni se lăsase cu o masă destul de îmbelșugată pentru acele vremuri de război, unde Sfinția sa se ocupase îndeosebi de pahar.

Apoi, la pomana mortului, unde sosise cam tîrziu, nu prea mai găsise cu ce să-și astîmpere foamea. Ciugulise el ceva, dar nu cît să sature a burtă de popă. Preotul, deloc gras, dar zdravăn, măsura aproape doi metri, încît, după ce isprăvi și cu pomana, se opri, fiindu-i în drum, și la „Pisica albă".

Patronul cîrciumii îl primi ca pe un oaspete de onoare, deși fața bisericească intra în dugheana lui aproape cotidian, rar lipsind o zi, două dintr-o lună.

— Zi, Mitică, zi repede, ce-mi dai ?

— Pentru burtă, pentru cap ?

— Lasă capu, am băut destul, deși... dacă ai avea o Fetească de Valea Călugărească, nu cred că mi-ar rămîne-n gît, glumi preotul, glumeț fiind de felul său.

— Am, cum să n-am ? Pentru Sfinția voastră să nu am ? ! Și mai am ceva !

— Ce ? întrebă hulpav popa Zamfirescu.

— Azi dimineață dădui o fugă pînă la Pleșcoi.

— Babic !

— Babic, ghiuden și pastramă de capră !

— Au ! ! ! De toate cîte-un pic, dar repede-repede, am de spovedit un amărît de om !

— Și ce, părinte, mîine dimineață nu-i puteți asculta păcatele ?

— Imposibil ! Mîine o să fie îngeraș. Sau de ! Știu eu ? De-o avea păcate multe, hîrdăul cu smoală al Satanei îl așteaptă ! Și apoi, ca s-o spun pe-a dreaptă, după ce isprăvesc cu creștineștile obligații și îndatoriri, poate fac și un pocheraș cu domn căpitan Gheorghiță. Sînt într-o formă de zile mari !

— O clipă, să dau fuga să aduc cele comandate și apoi vă ascult ! Și Mitică Budană, nu departe de înălțimea maiestuoasă a preotului, dispăru în spatele unei uși, de local rămînînd să se ocupe un cumnat al lui.

Pofta de vorbă a părintelui izvora din zecile de pahare „aruncate în cei doi metri înălțime" — altfel comandantul închisorii, Ilie Gheorghiță, cel care aștepta avansarea la gradul de maior în următoarele zile, îl cam usca la „foițe". Pierdea uneori popa Vasile banii de la botezuri și cununii, morți, pomeni și parastase, de la spovedania și împărtășania bolnavilor, coana preoteasă fiind nevoită să se mulțumească doar cu salariul încasat de la stat — nu prea mare, dar nici mic...

Şi totuşi, acest preot, zbanghiu şi aiurit pentru destui din mulţimea enoriaşilor săi, avea şi părţi deosebite ; nu lua bani de la săracii cei mai săraci, de la ţiganii nomazi, de la tinerii căsătoriţi fără ştirea şi aprobarea părinţilor, de la slujbele şi pomenile celor căzuţi pe front sau în bombardamente aeriene, şi nici de la rudele celor condamnaţi la moarte de Cristache Zanea.

— Toţi amărîţii ăştia sînt şi-aşa destul de necăjiţi şi fără o leţcaie în buzunar. Ce să le mai ceri ? !

Popa Vasile Zamfirescu avea dreptate, dar nu întotdeauna ; de la ţiganii nomazi, cîţi mai scăpaseră de la prigoana stîrnită împotriva lor, îndeosebi în anii 1942—1943, la imboldul rasiştilor germani, ar fi avut ce să pretindă : „băieţii" ce se plimbau cu cortul de ici-colo şi cît mai departe, dovedeau multă ingeniozitate în a-şi ascunde aurul şi cocoşeii în spiţele, obezile şi oiştea căruţelor. Şi parcă numai acolo ?...

— Părinte, aşa babic mai rar ! Şi-acu-i gata şi pastrama ! îşi făcea singur reclamă negustorul punînd în faţa Sfinţiei sale o farfurie cu babic tăiat mărunt.

— Repede, repede, vreau să ajung pe lumină la regiment !

— Care lumină ? ! Păi nu vedeţi că afară a început să se însereze ?

— Adu vinu repede !

— Păi, e pe masă ! — şi Mitică Budană, rar cine-i spunea Bunea — se grăbi să umple paharul preotului.

— Fugi după pastramă. Mi-e o foame !

— Gata, părinte ! Acuşica !

*
* *

Plutonierul care era de serviciu la camera de gardă a regimentului juca table cu un sergent „bătrîn", trecut de patruzeci de ani, scutit de front fiindcă fusese betegit de un picior, dar nu prea grav, la o tragere de antrenament.

— Marț ! strigă mai marele în grad.

— Ai avut baftă...

— Mai facem „una“ ?

— Facem !

— Pune banii !

— Uite-i colea. Dă cu zarul...

— Patru.

— Cinci !

— Dă-i, ce mai aștepți !

— Șase-șase ! se bucură sergentul.

— Urma-alege.

Cioc-cioc-cioc ! se auziră trei lovituri în tabla porții.

— Cine mama lui o fi, tocmai acum ? ! se cam necăji plutonierul, săltîndu-se și ducîndu-se spre ușă, unde scoase capul în afară : Cine bate ? !

Și, în loc să răspundă cel întrebat, celor doi le fu dat să audă, pentru prima dată în viața lor de ostași, o voce popească care nu avea nici în clin, nici în mînecă cu ambianța momentului și a împrejurărilor.

— Doamne miluiește, Doamne miluiește și iartă păcatele celor care, în loc să te slujească pe tine, preamărite și preasfinte Doamne, dau cu zarul și calcă porunca ta împărătească !...

— Asta-i popa Vasile, mînca-l-ar vîrcolacii ! îl recunoscu sergentul.

Plutonierul, înveselit, se repezi să-i deschidă :

— Intră, părinte. Dar ce s-a întîmplat ? De cînd te ții de slujbe la poarta regimentelor ?

— La poarta închisorii, taică, n-am treabă cu regimentul. Dar ce jucați, table ?

— Table, Sfinția ta, table. Dar ce nevoie vă aduce la închisoare, acu, aproape de ora 9 ? !

— Două : o spovedanie şi un pocheraş ! fu scurt preotul, scoțînd un „hîc !“ pe gură.

— Mă rog, de spovedit aveți pe cine, dar pocheraș, cum ziceți, cu cine o să jucați ? întrebă plutonierul. Noi nu ne pricepem la jocuri d-astea de-ale domnilor, noi sîntem mai de la țară : țintar, table, copcica...

— Unul dintre parteneri o să fie domnul căpitan Gheorghiță, de alți doi... face el rost. Ia fă-mi legătura cu el! Repede, pînă nu-mi ies din formă! rîse cu poftă popa Vasile, una-două dînd afară pe gură „damfuri“ de mirosuri diferite.

— Să trăiţi, domnule căpitan! Poarta la telefon. Vă caută Sfinţia sa preotul Vasile Zamfirescu!... Poftiţi, vorbiţi!

— Alo!... Noroc, măi Iliuţă! Ia zi; bani ai, în formă eşti, pocher ai mai învăţat?! intră direct în subiect popa Vasile, cu ochii după un scaun, pe care se grăbi să i-l ofere sergentul cu piciorul beteag.

— La ora asta? se arătă întrucîtva surprins cel care aştepta ca mortu' colacu' avansarea la gradul de maior, deşi nu de puţine ori zorile îl găseau ţeapăn şi lucid în jurul mesei de pocher.

— Nu-i nici 9, Iliuţă, este abia fără zece! exclamă slujbaşul Domnului, după ce privise la ceasul mare cît o ceapă de apă pe care-l scosese de pe undeva, de sub multiplele dedesubturi preoţeşti.

— Ba-i 9 fix!

— Ei, şi? Pînă la miezul nopţii mai sînt trei ore, şi apoi ce, dacă în loc de trei, o să jucăm şase, cine o să ne bată, nevestele? şi popa o dete iar pe rîs.

— Bine, cedă scurt căpitanul.

— Alo, stai! Dar cine-s ceilalţi doi?

— Eu şi dumneata, părinte. Scoatem şeptarii şi optarii şi jucăm cu-o mînă moartă.

— Baftos cum eşti, o să-ţi intre întruna careu după careu! Nu, nu aşa...

— Atunci... facem altceva; lăsăm şeptarii şi optarii şi jucăm cu două mîini moarte!

— Ptiu, drace! cine-a pomenit aşa ceva? se miră sincer popa Vasile, lăsînd să-i iasă din gură un cuvînt pe care nu avea voie să-l spună nici în vis.

— Părinte... îmi pare rău, o lăsăm pe altă dată, n-am de unde scoate acu doi jucători.

— Stai, nu te grăbi, o să jucăm şi-aşa cum zici, de acord, dar mai am o treabă aici la voi, şi care tot de tine depinde, drăguţule — hîc! —, scuză-mă, dar sînt un pic răcit.

— Ce „treabă“ ? se arătă surprins căpitanul Ilie Gheorghiță, omițînd „hîc“-ul și, de asemeni „scuza“.

— Am de spovedit un creștin pe care o să-l împușcați voi mîine dimineață.

— S-avem pardon, părinte, noi păzim, nu împușcăm, doar știi bine treaba asta, se cam necăji căpitanul.

— Știu, știu, știu, de trei ori „știu“. Tu păzești, regimentul împușcă, așa-i ?

— Așa-i. Dar ia spune-mi, de... treaba din zori de unde aflași, părinte. Că, dacă-mi amintesc bine, eu nu-ți spusei nici un cuvînt !

— He, he, he !... Păi n-am și eu omul meu la „curtea lui Zanea“ ? Pe avocatul...

— Ascultă, Sfinția ta, și căpitanul rîse cu poftă, dar dumneata știi că omul dumitale este comunist ? Asta-i cauza pentru care nici nu te-am anunțat, să ți-o spun pe-a dreaptă !

— Făcuși două erori dintr-un foc, căpitane ; o dată fiindcă individul nu-i omul meu, cum zici, și apoi fiindcă eu, ca față bisericească, nu fac nici o deosebire între hoț, bandit sau comunist : creștin să fie !

— Ești cam bine dispus, părinte ! remarcă tîrziu interlocutorul preotului, sau poate se abținuse pînă atunci să i-o spună.

— Și adică de ce n-aș fi ? Apropo, chiar așa, ai ceva de gîlgîială prin dulapurile alea ale tale, pline de hîrțoage ?

— Nici de leac ! Secetă totală.

— Dacă-i așa... o să trimitem un răcan la „Pisica albă“ — are Budană o Fetească !...

După cîteva minute la poarta regimentului își făcură apariția un plutonier tînăr și vioi și un sergent — moacă, adormit și bleg.

— Să trăiești, Sfinția ta ! pocni călcîiele plutonierul.

— Să trăiești și dumneata, fiule, mergem ?

— Mergem, părinte, dar fără să vă fie cu supărare, am ordin de la domnul căpitan Gheorghiță să vă comunic următoarele...

— Dacă-i ordin, dă-i drumul !

— Îi dau, să trăiţi ! Cică vă roagă să nu lungiţi prea mult spovedania, după...

— După ce ? !

— După cum ştie dînsul că vă este felul.

— Măgar ! Durata unei spovedanii este direct proporţională cu mulţimea păcatelor !

— Da, dar dînsul zicea că pe dumnealui *acum* îl mănîncă palma stîngă — cea cu care adună bani —, nu mîine şi nici poimîine !

Preotul, obosit şi cam mahmur, se strîmbă asemeni maimuţelor cărora le arăţi banana gata cojită, dar nu le-o dai, şi zise surd :

— Aşa ?... Bine ! Scurtă să fie ultima spovedanie ! Şi las' pe mine !

Şi popa cel voinic îşi suflecă poalele sutanei şi o luă la fugă spre celulele condamnaţilor la moarte. Pe lîngă el trecu atunci un tren, împroşcînd aburi şi fluierînd vijelios, în vreme ce se îndrepta spre poarta numărul 2. Prin ochii înceţoşaţi de Feteasca lui Budană, părintele văzu agăţat pe ultimul tampon un copil de trupă, căruia nu-i dădu nici o importanţă.

Santinela îi deschise uşa unei celule cufundate în întuneric. Cînd se aprinse lumina, îşi dădură seama că era goală.

Popa Vasile nu mai avu pe cine spovedi...

— Sfîrşit —

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Lei 13